

DŽILIJEN
FLIN
MRAČNA
MESTA

Prevela
Vesna Stojković

Laguna

Naslov originala

Gillian Flynn
DARK PLACES

Copyright © 2009 by Gillian Flynn

Translation Copyright © 2014 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Mom neverovatnom mužu
Bretu Nolanu*

Mogli su Dejovi dugo da požive
Da ne bi Benove glave krive.
Dečko je za mračnom moći Sataninom žudeo
Pa je jedne užasne noći celu porodicu pobio.

Malu je Mišel usred noći zadavio,
A onda, o gadosti, Debi raskomadao.
Za kraj je sačuvao majku Peti,
Rešen da će joj glavu sačmarom razneti.

Mala Libi nekako je uspela preživeti,
Al' zar se to životom uopšte može zvati?

Đačka pesmica, oko 1985.

Libi Dej

SADA

U meni postoji zloba stvarna kao organ. Rasporite mi stomak i možda će kliznuti napolje, mesnata i tamna, i pasti na pod da je izgazite. To je krv Dejovih. Nešto s njom nije u redu. Nikad nisam bila dobra mala devojčica, a posle ubistava postala sam još gora. Malo siročče Libi izraslo je u mrzovoljnu kukavicu koja je šetala od jednog do drugog daljeg rođaka - drugo koleno, pratetke i prijatelji prijatelja - zarobljena u nizu prikolica ili natrulih farmerskih kuća širom Kanzasa. Ja idem u školu u odeći nasleđenoj od mrtvih sestara: košulje s flekama pod pazuhom. Smešno široke pantalone vrećastog tura, pritegnute iskrzanim kaišem zakačenim na poslednju rupu. Na školskim slikama kosa mi je uvek bila nakrivljena - šnale labavo vise na pramenovima poput letećih objekata uhvaćenih u zamršenoj kosi - i uvek sam imala ogromne podočnjake, nalik očima pijane gazdarice. Možda prkosno iskrivljene usne umesto osmeha. Možda.

Nisam bila ljupko dete, a izrasla sam u krajnje mrsku odraslu osobu. Nacrtajte moju dušu i dobićete žvrljotinu s očnjacima.

* * *

TOG OČAJNOG VLAŽNOG marta ležala sam u krevetu razmišljajući da li da se ubijem, što mi je hobi. Ugodno popodnevno sanjarenje: sačmara, moja usta, bam, jedan il' dva trzaja glave, krv po zidu. Šljis, šljis. "Da li je želela da bude

sahranjena ili kremirana?", pitali bi se. "Ko bi trebalo da dođe na sahranu?" I niko ne bi znao. Ljudi bi, ko god bili, samo pogledali jedni drugima u cipele ili ramena dok ne zavlada tišina, a onda bi neko brzo i uz popriličnu tresku pristavio kafu. Kafa odlično ide uz naprasnu smrt.

Izvukla sam stopalo ispod čaršava, ali nikako da se nakanim da ga spustim na pod. Depresivna sam valjda. Pretpostavljam da sam depresivna već skoro dvadeset četiri godine. Osećam negde unutra bolju verziju sebe - skrivenu iza jetre ili zakačenu za komad slezine u mom zakrčljalom detinjem telu - Libi koja mi govori da ustanem, uradim nešto, odrastem, nastavim sa životom. Ali zloba obično pobeđi. Kad sam imala sedam godina, moj brat je pobio moju porodicu. Moja mama, dve sestre, mrtve: bam-bam, sec-sec, guš-guš. Posle toga zapravo ništa nisam morala da radim, ništa se od mene nije očekivalo.

Kad sam napunila osamnaest godina, nasledila sam 321.374 dolara, zahvaljujući svim onim dušebrižnicima koji su pročitali moju tužnu priču, dobročiniteljima čija su srca bila uz mene. Kad god čujem tu frazu, a često je čujem, zamišljam sočna naškrabana srca sa sve krilima kako lepršaju oko jednog od mojih mnogobrojnih usranih domova iz detinjstva, sebe kao devojčicu na prozoru kako mašem i hvatam svako blistavo srce, a po meni padaju zelembaći, *hvala, mnogo vam hvala!* Dok sam još bila dete, donacije su uplaćivane na pažljivo vođen bankovni račun koji bi, u ono vreme, porastao na svake tri-četiri godine, kad bi neki časopis ili informativna stanica objavili najnovije vesti o meni. Novi dan male Libi: gorko-slatki deseti rođendan jedine preživjele iz masakra u preriji. (Ja sa čupavam kikicama na travnjaku ispred tetka Dajanine prikolice koji su ispišali oposumi. Iza mene se, čvrsto posađeni na žutoj travi, ispod suknje, koje je retko nosila, vide Dajanini debeli balvanasti listovi.) Šesnaesti rođendan hrabre Bebe Dej! (Ja, još uvek minijturna, lica obasjanog rođendanskim svećicama, košulja mi se zateže na grudima koje su te godine prešle u D korpu, deluju kao iz stripa, smešno, pornografski na mom sićušnom telu.)

Više od trinaest godina živim od tog novca, ali gotovo da ga više nema. Tog popodneva sam imala sastanak da utvrdim koliko ga zapravo nema. Čovek koji mi je vodio račun, ravnodušni bankar rumenih obraza po imenu Džim Džefris, insistirao je da me jednom godišnje izvede na ručak, zvao je to "provera". Pojeli bismo nešto u vrednosti do dvadeset dolara i pričali o mom životu - na kraju krajeva, zna me otkad sam bila ovolišna, he-he-he. S druge strane, ja o Džimu Džefrisu nisam znala gotovo ništa i nikad nisam pitala, uvek na te sastanke gledajući sa istog detinjeg stanovišta: budi učtiv, ali jedva, i otaljaj to. Odgovori od jedne reči, umorni uzdasi. (Jedino što sam slutila o Džimu Džefrisu bilo je to da je sigurno hrišćanin, pobožan - odisao je strpljenjem i optimizmom nekog ko

misli da Isus posmatra.) Do "provere" je ostalo još osam ili devet meseci, ali Džim Džefris je dosađivao, ostavljao mi telefonske poruke ozbiljnim prigušenim glasom, govoreći mi da je uradio sve što je mogao da rastegne fond, ali bilo je vreme da se razmišlja o "sledećim koracima".

I tu je opet nastupala moja zloba: odmah sam se setila one druge devojkice iz tabloida, Džejmi nekako, koja je izgubila porodicu iste te godine - 1985. Deo lica izgoreo joj je u požaru koji je njen tata podmetnuo i u kome je poginula cela njena porodica. Svaki put kad odem na automat, pomislim na tu devojkicu Džejmi i kako bih, da mi nije zasenila slavu, sad imala duplo više para. Ta Džejmi koja god otišla je do nekog tržnog centra s mojom gotovinom i kupila fensi torbice i nakit i masnu šminku iz robne kuće da je nanese na svoje blistavo lice puno ožiljaka. Naravno, užasna sam što sam tako razmišljala. Bar sam toga bila svesna.

Konačno, konačno, konačno sam se teško stenjući izvukla iz kreveta i odšetala do prednjeg dela svoje kuće. Iznajmljujem mali bungalov od cigle okružen drugim malim bungalovima od cigle, koji svi čuče na ogromnoj litici što se uzdiže nad nekadašnjim oborima u Kanzas Sitiju u Misuriju, ne Kanzas Sitiju u Kansasu. To nije isto.

Moj kraj nema čak ni ime, toliko je zanemaren. Zovu ga Onamo onuda. Čudan, bedan kraj, pun ćorsokaka i psećih govana. Ostali bungalovi su puni staraca koji žive u njima otkako su izgrađeni. Sedi i mlitavi, starci u svako doba sede i bulje kroz prozore sa mrežom za komarce. Ponekad obazrivo na prstima odšetaju do svojih kola pa me zapeče savest da bi možda trebalo da im pomognem. Ali njima se to ne bi dopalo. Nisu to ljubazni starci, već nadržani starci stisnutih usana kojima se ne sviđa što sam im ja, ona *nova*, komšinica. Ceo kraj bruji od njihovog neodobravanja. Tu je njihov prezrivi žagor i tu je mršavi riđi pas dva ulaza dalje koji po ceo dan laje i po celu noć zavija, buka koju neprestano čujete u pozadini i niste svesni da vas izluđuje dok ne prestane, tek na nekoliko blaženih trenutaka, a onda ponovo počne. Jedini vedri zvuk u mom kraju, koji obično prespavam: jutarnje gugutanje male dece. Četa njih, okruglih obrašćica i natrontani, odlazi u neki vrtić skriven još dalje u lavirintu ulica iza mene, stiskajući deo dugačkog užeta koje vuče neka odrasla osoba. Marširaju svako jutro pored moje kuće kao pingvini, ali nikad ih nisam videla kako se vraćaju. Ko zna, možda protrupkaju preko celog sveta i vrata se taman da mi ujutro opet prođu pored prozora. Bilo kako bilo, vezala sam se za njih. Tu su tri devojkice i jedan dečak, svi zaljubljeni u jarkocrvene jakne - i kad ih ne vidim, kad se uspavam, zapravo budem tužna. Tužnija. Tako bi rekla moja mama, ništa dramatično kao *depresivna*. Tužna sam već dvadeset i četiri godine.

* * *

OBLAČIM SUKNJU i bluzu za sastanak i osećam se kao patuljak jer mi moja odeća za odrasle, velike devojke nikad zapravo ne pristaje. Visoka sam jedva metar i pedeset - tačnije, metar i četrdeset sedam, ali ja zaokružim, može mi se. Imam trideset jednu godinu, ali ljudi imaju običaj da mi se obraćaju ćijukavim glasom kao da bi da mi daju bojice.

Krenula sam niz padinu ispred moje kuće zaraslu u korov, komšijin riđi pas stao je na sav glas da laje. Na trotoaru pored mojih kola leže skrhani kosturi dva ptića, kljunovi i krila im spljeskani, pa liče na reptile. Stoje tu godinu dana. Ne mogu da odolim a da ih ne pogledam svaki put kad ulazim u kola. Treba nam jedna dobra poplava da ih spere.

Dve starije žene razgovarale su na stepenicama na ulazu u kuću s druge strane ulice i osećam da odbijaju da me vide. Nikome ne znam ime. Kad bi neka od tih žena umrla, ne bih čak mogla da kažem ni: "Jadna stara gospođa Zalinski je umrla." Morala bih da kažem: "Ona zla stara kučka preko ulice je odapela."

Poput deteta-duha ulazim u svoja bezimena kola srednje veličine, napravljena izgleda uglavnom od plastike. Samo čekam kad će neko iz radnje da dođe i saopšti mi ono što je očigledno: "To je štos. Ovo zapravo ne može da se vozi. Šalili smo se." Deset minuta vozim se u transu svojim igračka-kolima do centra da se nađem s Džimom Džefrisom, stižem na parking gril-restorana s dvadeset minuta zakašnjenja, znajući da će se sav ljubazan osmehnuti i ne pominjući moje kašnjenje.

Trebalo je da ga pozovem sa mobilnog kad stignem, da može da izađe i uvede me. Restoran - sjajni, starinski gril-restoran - okružen je napuštenim zgradama, zbog kojih brine, kao da u njihovim praznim ljušturama večito čuči četa manijaka i čeka da ja stignem. Džim Džefris ne želi da bude "onaj što je dozvolio da se nešto loše dogodi Libi Dej". HRABROJ BEBI DEJ, IZGUBLJENOJ DEVOJČICI, jednoj riđokosoj sedmogodišnjakinji krupnih plavih očiju, jednoj koja je preživela MASAKR U PRERIJI, POMAMNA UBISTVA U KANZASU, SATANISTIČKO PRINOŠENJE ŽRTVE NA FARMI ne sme ništa loše da se dogodi. Ben je iskasapio moju mamu i dve starije sestre. Kao jedina preživela, ukazala sam na njega kao na ubicu. Bila sam slatkiš koji je svog brata satanistu izveo pred lice pravde. Bila sam glavna vest. *Inkvajerer* je na naslovnu stranu stavio sliku mene u suzama s naslovom LICE ANĐELA.

Kad pogledam u retrovizor, čak i sad vidim svoje detinje lice. Pegice su mi izbledele, a zubi se ispravili, ali nos mi je još uvek prćast, a oči okrugle kao u

mačeta. Kosa mi je sad ofarbana u platinastoplavo, ali izbija crveni izrastak. Izgledalo je kao da mi teme krvari, naročito na kasnom popodnevnom suncu. Delovalo je krvavo. Zapalila sam cigaretu. Mesecima ne bih pušila, a onda bih se setila: treba mi cigareta. Takva sam, ni u čemu ne istrajem.

"Hajde, Bebo Dej", kažem naglas. Tako zovem sebe kad me ispuni mržnja.

Izašla sam iz kola i pušila na putu do restorana, s cigaretom u desnoj ruci da ne moram da gledam u levu, unakaženu. Bilo je skoro več: nemirni oblaci su poput bizona lebdeli u grupicama nebom, a sunce je bilo taman toliko nisko da sve oboji u ružičasto. Prema reci, između kružne izlazne rampe na auto-putu, stajali su napušteni elevatori za žito, prazni, mračni i besmisleni.

Prešla sam preko parkinga sama, preko gomile smrskanog stakla. Niko me nije napao. Na kraju krajeva, bilo je tek pet po podne. Džim Džefris je bio od onih što rano jedu i time se ponosio.

Sedeo je za barom kad sam ušla i srkutao sok, i prvo što je uradio, baš kao što sam i očekivala, bilo je da dohvati svoj mobilni iz jakne i zablene se u njega kao da ga je ovaj izneverio.

"Zvala si?", upitao je mršteći se.

"Nisam, zaboravila sam", slažem.

Osmehnuo se. "Pa, dobro. Dobro, drago mi je što si došla, dušo. Spremna za ozbiljan razgovor?"

Spustio je dva dolara na šank i poveo nas do separea od crvene kože iz čijih je pukotina virilo žuto punjenje. Dok sam se uvlačila, neravni procepi su mi grebali noge. Iz jastuka je izbio oblak smrada od cigareta.

Džim Džefris nikad preda mnom nije pio alkohol i nikad mi nije ponudio piće, ali kad je došao konobar, naručila sam čašu crnog vina i gledala ga kako se trudi da ne deluje iznenađeno, ili razočarano, niti ikako drugačije osim kao Džim Džefris. *Koje crno?*, pitao je konobar, a ja zapravo nisam imala pojma - nikad nisam pamtila nazive crnih i belih vina ili koji deo naziva treba naglas da izgovoriš, pa sam samo rekla: *Domaće*. On je naručio odrezak, ja sam naručila punjeni pečeni krompir i konobar se udaljio, a Džim Džefris ispustio dug, zubarski uzdah i rekao: "Pa, Libi, sad ulazimo u novu i prilično drugačiju fazu."

"Koliko je ostalo?", pitam, pomislivši *kažidesethiljada kažidesethiljada*.

"Čitaš li ti one izveštaje koje ti šaljem?"

"Ponekad", ponovo slažem. Volela sam da dobijam poštu, ali ne i da je čitam. Izveštaji su verovatno bili nagomilani negde u kući.

"Jesi li slušala moje poruke?"

"Mislim da ti je telefon sjeban. Često prekida." Slušala sam taman dovoljno da znam da sam u nevolji. Obično bih se isključila posle Džefrisove prve rečenice koja je uvek počinjala sa: *Libi, ovde tvoj prijatelj Džim Džefris...*

Džim Džefris je sastavio vrhove prstiju i isturio donju usnu. "U fondu je ostalo devetsto osamdeset dva dolara i dvanaest centi. Kao što sam već pomenuo, da si mogla nekako da ga popuniš bilo kakvim redovnim poslom, mogli smo da ga održavamo, ali...", raširio je ruke i napravio grimasu, "to se nije desilo."

"A šta je sa knjigom, zar knjiga nije...?"

"Žao mi je, Libi, nije. Kažem ti ovo svake godine. Nisi ti kriva, ali knjiga... ne. Ništa."

Pre više godina, ne bi li iskoristio moj dvadeset peti rođendan, jedan izdavač knjiga za samopomoć tražio je od mene da napišem kako sam pobedila "aveti prošlosti". Nisam nikako pobedila praktično ništa, ali sam na knjigu ipak pristala, razgovarajući preko telefona sa ženom iz Nju Džersija koja ju je zapravo pisala. Knjiga je izašla za Božić 2002, a na koricama sam ja s nesrećnom stepenastom frizurom. Naslov joj je bio *Sasvim novi dan! Nemojte samo da preživite traumu iz detinjstva - prevaziđite je!*, i u njoj se, između dvesta stranica bljutavih optimističnih bljuvotina, nalazilo i nekoliko mojih fotografija iz detinjstva s mojom mrtvom porodicom. Platili su mi osam hiljada dolara, a nekoliko grupa preživelih pozvalo me je da održim govor. Odletela sam u Toronto na sastanak muškaraca koji su mladi ostali siročad, u Talsu na specijalno okupljanje tinejdžera kojima su očevi ubili majke. Potpisivala sam knjigu za klince koji su mi, dišući na usta, postavljali nezgodna pitanja kao da li je moja mama pravila pite. Potpisivala sam knjigu sedim nemoćnim starcima koji bi zurili u mene kroz bifokalne naočare i zapahnuli me dahom koji se osećao na kafu i stomačnu kiselinu. "Započnite novi dan!", napisala bih, ili: "Čeka vas novi dan!" Kakva sreća kad od svog prezimena možete da napravite igru reči.¹ Ljudi koji su dolazili da me upoznaju uvek su delovali iscrpljeno i očajno, kolebljivo se okupljajući oko mene u nepovezanim grupicama. Grupe su uvek bile male. Kad sam shvatila da me ni za šta od toga ne plaćaju, odbila sam igde da idem. Knjiga je ionako već doživela fijasko.

"Čini mi se da je trebalo da donese više para", promrmljam. Stvarno sam, na neki opsesivni detinji način želela da knjiga donese para - onaj osećaj da bi, ako nešto dovoljno želim, to trebalo i da se dogodi. Trebalo bi da se dogodi.

¹ Nprevodiva igra reči, prezime Dej se na engleskom piše isto kao i reč dan. (Prim. prev.)

"Znam", kaže Džim Džefris, koji posle šest godina nije imao šta više da kaže na tu temu. Gledao me je ćutke kako pijem svoje vino. "Ali, na neki način, Libi, to te uvodi u jednu zaista zanimljivu fazu u životu. Mislim, šta želiš da budeš kad odrasteš?"

Osećam da je ovo trebalo da bude simpatično, ali u meni je probudilo bes. Nisam ništa želela da budem, u tome je stvar, jebote.

"Nema više para?"

Džim Džefris je tužno odmahnuo glavom i počeo da soli odrezak koji su mu upravo doneli, oko koga se krv širila poput jarkocrvenog soka.

"A šta je s novim donacijama - bliži se dvadeset peta godišnjica." Opet me preplavi bes što me tera da to izgovorim naglas. Ben je započeo sa ubijanjem oko dva ujutro, 3. januara 1985. I evo me, radujem se vremenskom pečatu na masakr moje porodice. Ko još kaže tako nešto? Zašto nije ostalo bar pet hiljada dolara?

On ponovo odmahne glavom. "Nema više, Libi. Imaš, koliko ono, trideset godina? Žena. Ljudi su nastavili sa svojim životima. Žele da pomognu drugim devojkicama, ne..."

"Ne meni."

"Plašim se da je tako."

"Ljudi su nastavili dalje? Stvarno?" Presekao me je osećaj nekakve napuštenosti kao i uvek kad sam bila dete kad bi me neka tetka ili rođak ostavili ispred kuće neke druge tetke ili rođaka: *Ja sam svoje odradila, uzmi je malo ti.* A nova tetka ili rođak bi oko nedelju dana bili stvarno fini, stvarno bi se trudili oko male ogorčene mene, a onda... zapravo, obično sam ja bila kriva. Zaista, ne kažem ovo kao neka žrtva. Isprskala sam dnevnu sobu jednog rođaka sprejom za kosu i zapalila je. Moja tetka Dajana, moja starateljka, sestra moje mame, moja ljubljena, šest puta me je primala - i izbacivala - pre nego što mi je konačno zauvek zatvorila vrata. Toj sam ženi priredila baš prave gadosti.

"Plašim se da se uvek pojavi neko novo ubistvo, Libi", tupio je Džim Džefris. "Ljudima stalno nešto novo privlači pažnju. Mislim, pomisli samo koliko su ljudi poludeli oko Lizet Stivens."

Lizet Stivens je bila lepa dvadesetpetogodišnja brineta, nestala dok se vraćala kući s porodične večere za Dan zahvalnosti. Ceo Kanzas Siti se dao u potragu za njom - niste mogli da okrenete na vesti a da vam se ne osmehne njena fotografija. Priča se početkom februara proširila na celu zemlju. Mesec dana nije bilo nikakvog pomaka u vezi sa tim slučajem. Lizet Stivens je bila mrtva i dosad su to već svi znali, ali niko nije želeo da bude prvi koji će odustati.

"Ali", nastavio je Džim Džefris, "mislim da bi svi voleli da čuju da si ti dobro."

"Sjajno."

"A šta je s koledžom?", odgrizao je komad mesa.

"Ne."

"A da ti nađemo nekakav kancelarijski posao, arhiviranje i tako to?"

"Ne." Klonula sam, ignorišući hranu i isijavajući snuženost. Još jedna od maminih reči: *snužden*. To je značilo rastužiti se tako da nerviraš druge. Baš se silno rastužiti.

"Pa, što ne bi nedelju dana malo razmislila o tome?" Proždirao je svoj odrezak, a njegova viljuška hitro je išla gore-dole. Džimu Džefrisu se išlo. Džim Džefris je ovde završio.

* * *

OSTAVIO ME JE sa tri pisma i osmehom koji je trebalo da bude optimističan. Tri pisma i sva su delovala kao reklame. Nekad mi je Džim Džefris davao kutije za cipele krcate poštom, većinom pisma s čekovima. Potpisala bih ček i predala mu ga, a darodavac bi onda primio cirkularno pismo napisano mojim četvrtastim rukopisom. "Zahvaljujem vam na vašem prilogu. Zbog ljudi kao što ste vi radujem se blistavijoj budućnosti. Srčano vaša Libi Dej." Zaista je pisalo *srčano* vaša, Džim Džefris je mislio da će ljude ta greška tronuti.

Ali kutija za cipele s priložima već odavno nema, ostala su mi tek tri pisma i cela noć da je ubijem. Krenula sam nazad kući, nekoliko automobila mi je dalo znak farovima dok nisam shvatila da vozim bez svetla. Na istoku su svetlucali obrisi zgrada Kanzas Sitija, skromna skupina zgrada iz monopola od nekoliko spratova, a tu i tamo štrčali su radio-tornjevi. Pokušala sam da zamislim šta bih mogla da radim za novac. Ono što odrasli rade. Zamišljala sam sebe sa bolničarskom kopicom, držim toplomer; onda u tesnoj plavoj policijskoj uniformi, pratim dete preko ulice; onda kako nosim bisere i cvetnu kecelju, spremam svom mužiću večeru. *Eto koliko si sjebana*, pomislim. *Još uvek zamišljaš zrelost kao iz slikovnica*. A dok razmišljam o tome, vidim sebe kako pred nestrpljivim prvacima pišem abecedu.

Pokušala sam da smislim neka realna zanimanja - nešto s kompjuterima. Unošenje podataka, zar to nije nekakav posao? Možda korisnički servis? Gledala sam neki film u kome je jedna žena, obučena u pantalone s tregerima i džemper i uvek s cvećem u ruci, zarađivala šetajući balave ljupke pse. Mada, nisam volela pse, plašili su me. Konačno sam se, naravno, setila poljoprivrede.

Naša porodica se ceo vek bavila poljoprivredom, sve do moje mame, dok je Ben nije ubio. Imanje je onda prodato.

Ionako ne bih znala kako da vodim imanje. Sećam se tog mesta: Bena kako gaca kroz hladno prolećno blato, tera telad pred sobom; mamine grube šake kako zaranjaju u kuglice boje trešnje koje će procvetati u sirak; Mišel i Debi ciče dok skaču po balama sena u štali. "Što svrbi!", uvek bi se žalila Debi, a onda opet uskočila. Nikad se ne udubim u ove misli. Označila sam ova sećanja kao neku posebno opasnu oblast: Mrak-mesto. Zadržim li se previše na nekom prizoru mame kako pokušava da ponovo sklepa pokvareni aparat za kafu ili Mišel kako pleše po kući u svojoj spavaćici od žerseja s navučenim dokolenicama, moj um bi upao u Mrak-mesto. Izbezumljeni gnevni krici u noći. Oni neizbežni ritmični udarci sekirom, mehanički kao da seče drva. Prasci sačmare u malom hodniku. Uspaničeni kreštavi krici moje majke koja sa pola raznete glave još uvek pokušava da spase svoju decu.

Šta radi administrativni radnik?, pitala sam se.

Zaustavila sam se pred mojom kućom, stala na ploču trotoara gde je neko decenijama ranije u beton urezao "Džimi voli Tinu". Zamišljam ponekad šta se dogodilo s tim parom: on je igrač u nekoj nižoj bejzbol ligi, ona domaćica u Pitsburgu koja se bori s rakom. On je razvedeni vatrogasac, ona advokatica koja se prošle godine udavila pored obale Meksičkog zaliva. Ona je učiteljica, on je u dvadesetoj umro od aneurizme. Dobra mada jeziva mozgalica.

Pogledala sam u svoju iznajmljenu kuću, zapitavši se da li je krov još uvek naheren. Ako se cela sruši, ne bih mnogo izgubila. Nisam posedovala ništa vredno osim veoma starog mačka po imenu Bak, koji me je trpeo. Kad sam stala na mokre ugnute stepenice, do mene je iz kuće doprlo njegovo prezirno maukanje i shvatila sam da ga danas nisam nahranila. Otvorila sam vrata i prastari mačak je krenuo ka meni, spor i iskrivljen, poput starih kola sa slomljenim točkom. Nisam više imala hrane za mačke - to mi je već nedelju dana stajalo na spisku - pa sam otišla do frižidera, izvadila nekoliko kriški stvrdnutog švajcarskog sira i dala mu ih. Onda sam sela da prstima koji su mirisali na prokislilo mleko otvorim svoje tri koverta.

Nisam stigla dalje od prvog pisma.

Draga gospođice Dej,

Nadam se da će ovo pismo stići do vas, pošto nemate, izgleda, veb-sajt. Čitao sam o vama i godinama pažljivo pratio vašu priču i veoma me zanima da čujem kako ste i šta ovih dana radite. Pojavljujete li se ikada u javnosti? Pripadam grupi koja bi vam platila

petsto dolara samo da se pojavite. Molim vas, javite mi se i rado ću vam dati još informacija.

Srdačno,

Lajl Virt

P. S. Ovo je legitimna poslovna ponuda.

Striptiz? Pornići? Onomad kad je knjiga izašla, sa delom s fotkama *Beba Dej je odrasla*, najupečatljivija je bila ona na kojoj imam sedamnaest godina, jeftini top jedva drži moje drmusave grudi kao u žene. Zahvaljujući tome dobila sam nekoliko ponuda od lakih erotskih časopisa, ali nijedan nije nudio dovoljno novca da se dobro zamislim. Čak ni sad, ni petsto ne bi bilo dovoljno ako ovi likovi budu želeli da se skinem. Ali možda - *razmišljaj pozitivno, Bebo Dej!* - možda je ovo zaista legitimna ponuda, još jedna od onih grupa ožalošćenih koji žele da se pojavim kako bi imali razlog da pričaju o sebi. Pet stotina za pet sati saosećanja je prihvatljiva trampa.

Pismo je bilo otkucano, osim broja telefona koji je odlučnim rukopisom bio ispisan mastilom u dnu. Okrenula sam broj nadajući se govornoj pošti. Umesto toga usledila je ogromna pauza, podignuta slušalica na koju se niko ne javlja. Bilo mi je neprijatno, kao da sam pozvala nekog usred žurke za koju nije trebalo da znam.

Tri sekunde, a onda muški glas: "Halo?"

"Ćao. Da li je to Lajl Virt?" Bak mi je njuškao oko nogu, nestrpljiv da dobije još hrane.

"Ko je to?" U pozadini još uvek veliko glasno ništa. Kao da je na dnu jame.

"Ovde Libi Dej. Pisali ste mi."

"Joooj, blagi bože. Stvarno? Libi Dej. Uh, gde ste? Da li ste u gradu?"

"Kom gradu?"

Čovek - ili dečko, zvučao je mlado - viknuo je nešto nekome iza sebe, između ostalog i: "Već sam ih sredio", a onda mi je prostenjao u uvo: "Da li ste u Kansas Sitiju? Živate u Kansas Sitiju, zar ne? Libi?"

Taman sam htela da spustim kad je lik počeo da viče *halooo? haloooo?* u slušalicu, kao da sam dete koje se zanelo pa ne prati na času, pa sam mu rekla da živim u Kansas Sitiju i pitala ga šta želi. Nasmejao se onim *he-he-he* smehom, onim *nećete-verovati-ali* smehom.

"Pa, kao što sam rekao, hteo sam da razgovaram sa vama o jednom nastupu. Možda."

"A šta bih radila?"

"Pa, ja sam član jednog posebnog kluba... sledeće nedelje se ovde okuplja poseban klub, i..."

"Kakav klub?"

"Pa, recimo da je drugačiji. Da kažemo da je tajan..." Nisam ništa rekla, pustila sam ga da se muči. Posle onog razmetanja na početku, osetila sam da mu je postalo neprijatno. Dobro je.

"Joj, sranje, ne može da se objasni preko telefona. Mogu li, ovaj, da vas častim kafom?"

"Suviše je kasno za kafu", rekla sam, a onda shvatila da verovatno nije ni mislio večeras, verovatno nešto ove nedelje, a onda se zapitala kako da ubijem narednih četiri-pet sati.

"Pivo? Vino?", pitao je.

"Kad?"

Pauza. "Večeras?"

Pauza. "Dobro."

* * *

LAJL VIRT JE ličio na serijskog ubicu. Što je značilo da to verovatno nije. Da seckate kurve ili jedete begunce, trudili biste se da izgledate normalno. Sedeo je za prljavim kartaškim stolom nasred *Klarkovog grila*, rupčage pune vlage pored buvljaka. Tim Klark se proslavio svojim roštiljem i sad je privlačio novu klijentelu, uznemirujuću mešavinu prosedih staraca i kicoša razbarušene kose u uskim farmerkama. Lajl nije spadao ni u jedne ni u druge: bio je negde u veoma ranim dvadesetim, talasaste kose mišje boje koju je pokušavao da ukroti baš na pogrešnim mestima, tako da je bila delom paperjasta, delom u sjajnim špicevima. Nosio je naočari bez okvira, usku vetrovku i farmerke koje su bile uske, ali ne onako kul, već prosto tesne. Imao je previše nežne crte lica da bi bile privlačne na muškarcu. Muškarci ne bi trebalo da imaju napućene usne.

Uhvatio je moj pogled dok sam mu prilazila. Najpre me nije prepoznao, samo me je proučavao, tu nepoznatu gospođu. Kad sam već skoro stigla do stola, sinulo mu je: pegice, sitno građena, prćasti nos koji je postajao još prćastiji što me je neko duže gledao u oči.

"Libi!", uzviknuo je pa, shativši da je to previše prisno, dodao: "Dej!" Ustao je, izvukao jednu od rasklopivih stolica pa, kao da se pokajao zbog tog viteštva, ponovo seo. "Kosa vam je plava."

"Aha", rekla sam. Mrzim ljude koji razgovor započinju navođenjem činjenica - šta na to da odgovoriš? *Baš je vruće danas. Aha, jeste.* Gvirnula sam oko sebe, da

naručim piće. Konobarica bujne crne kose u miniću stajala je okrenuvši nam svoju lepu zadnjicu. Lupkala sam prstima po stolu dok se nije okrenula, pokazavši mi lice koje mora da je bilo staro bar sedamdeset godina, teška šminka skupljala joj se u naborima obraza, a šake su joj bile prošarane ljubičastim venama. Deo nje zaškripao je kad se savila da uzme moju narudžbinu, frknuvši kad sam zatražila samo PBR pivo.

"Imaju stvarno dobre teleće grudi", rekao je Lajl. Ali ni on ih nije naručio, samo je srkutao talog nečeg mlečnog.

Ne jedem meso, stvarno, otkako sam videla kako mi kasape porodicu - još uvek sam pokušavala da izbacim iz glave Džima Džefrisa i njegov žilavi odrezak. Odbila sam slegavši ramenima i sačekala pivo osvrćući se oko sebe poput turista. Prvo što sam primetila bili su Lajlovi prljavi nokti. Crna perika stare konobarice se nakrivila: za vrat su joj se zalepili znojavi pramenovi sede kose. Zavukla je nekoliko njih ponovo ispod dok je uzimala pakovanje pomfrita koji je cvrčao pod ultraljubičastom lampom. Neki debeli čovek sedeo je sam za susednim stolom, jeo kratka rebarca i proučavao svoj ulov s buvljaka: kičastu staru vazuu s morskom sirenom. Ostavio je prstima masne tragove na sireninim grudima.

Konobarica nije ništa rekla dok je spuštala pivo pravo pred mene, a onda je odzujala do debelog obrativši mu se sa *dušice*.

"Nego, šta je s tim klubom?", podstakla sam ga.

Lajl je porumeneo, a koleno mu je zaigralo pod stolom.

"Pa, znaš kako neki ljudi igraju fantazi fudbal ili skupljaju bejzbol kartice?" Klimnula sam glavom. Nekako čudno se nasmejao i nastavio: "Ili žene koje čitaju trač časopise i znaju sve o nekom glumcu, ono, znaju ime njegove bebe i u kom gradu je odrastao?"

Nagnula sam pažljivo glavu, klimnuvši kao da upozoravam sebe da budem oprezna.

"Pa, ovo je isto to, samo mi to zovemo Klub smrti." Popila sam gutljaj piva, a po nosu mi izbiše kapljice znoja. "Nije toliko čudno kao što zvuči."

"Zvuči prilično čudno, jebote."

"Znaš kako ima ljudi koji vole misterije? Ili se navuku na blogove o istinitim zločinima? Pa, grupa takvih čini ovaj klub. Svako je opsednut nekim zločinom: Lejsi Piterson, Džefri Mekdonald, Lizi Borden... ti i tvoja porodica. Mislim, ti i tvoja porodica ste baš popularni u klubu. Neviđeno. Popularniji od Džonbene Remzi." Primetio je da sam napravila grimasu, pa dodao: "To što se dogodilo je prava tragedija. A tvoj brat je u zatvoru već, koliko ono, dvadeset pet godina?"

"Nemoj sažaljevati Bena. Pobio mi je porodicu."

"Hm. Da." Sisao je komad mlečnog leda. "Nego, pričaš li ikad s njim o tome?"

Odmah sam zauzela odbramben stav. Ima ljudi koji se kunu da je Ben nevin. Šalju mi poštom isečke iz novina o Benu, a ja ih nikad ne pročitam i bacim ih čim ugledam njegovu fotografiju - raspuštena crvena kosa do ramena s isusovskom frizuricom da se slaže s njegovim ozarenim spokojnim licem. Bliži se četrdesetj. Za sve ove godine nijednom nisam otišla da posetim brata u zatvoru. Trenutno je, baš zgodno, u zatvoru na obodu našeg rodnog grada - Kinaki u Kansasu - gde je i izvršio ubistva. Ali ja nisam nostalgicna.

Većina Benovih privrženika su žene. Klempave i zubate, s trajnom i u kostimima s pantalonama, stisnutih usana i s raspećem oko vrata. Povremeno mi se pojave pred vratima, s previše sjaja u očima. Kažu mi da je moje svedočenje bilo pogrešno. Da sam bila zbunjena, prisiljena, da sam slagala kad sam se, sa sedam godina, zaklela da mi je brat ubica.

Često vrište na mene i uvek imaju puno pljuvačke. Nekoliko njih me je čak ošamarilo. Zbog toga su još manje ubedljive: nije teško ignorisati histeričnu ženu crvenu u licu, a ja uvek tražim razlog da ignorišem.

Da su bile ljubaznije prema meni, možda bi me ubedile.

"Ne, ne pričam s Benom. Ako je to u pitanju, nisam zainteresovana."

"Ne, ne, ne, nije to. Samo ćeš se pojaviti na, to mu dođe kao nekakav skup, i dozvolićeš nam da se konsultujemo s tobom. Stvarno ne razmišljaš o toj noći?"

Mrak-mesto.

"Ne, ne razmišljam."

"Možda saznaš nešto zanimljivo. Ima obožavalaca... stručnjaka, koji o tom slučaju znaju više od detektiva. Mada *to* i nije teško."

"Znači, to je grupa ljudi koja želi da me ubedi da je Ben nevin?"

"Pa... možda. Možda ćeš ih ti ubediti u suprotno." U njegovom glasu osetila se snishodljivost. Naginjao se napred, napetih ramena, uzbuđen.

"Želim hiljadu dolara."

"Mogao bih da ti dam sedamsto."

Još jednom sam se neodređeno osvrnula po sobi. Uzela bih šta god mi Lajl Virt da jer me je u suprotnom čekao pravi posao, i to uskoro, a za to nisam bila spremna. Nisam neko na koga se možete osloniti pet dana u nedelji. Ponedeljak utorak sreda četvrtak petak? Ja ni iz kreveta ne ustanem pet dana zaredom - često se pet dana zaredom ne setim da jedem. Nije bilo šanse da se javljam na radno mesto, gde bih morala da ostanem pet sati - pet dugih sati van moje kuće - nemoguće.

"Onda nek bude sedamsto", rekla sam.

"Odlično. Tamo će biti i dosta kolekcionara, zato ponesi neke suvenire, ovaj, predmete iz svog detinjstva koje bi želela da prodaš. Mogla bi bez problema da odeš i sa dve hiljade dolara. Naročito pisma. Što ličnija, to bolje. Sve sa datumom oko ubistava. 3. januara 1985." Izgovorio je to kao da to često ponavlja. "Bilo šta od tvoje mame. Ljudi su stvarno... fascinirani tvojom mamom."

Uvek je bilo tako. Ljudi su se uvek pitali: kakvu to ženu iskasapi rođeni sin?

Peti Dej

2. JANUAR 1985.

8.02

Opet je razgovarao telefonom, čula je njegovo mrmljanje kao iz crtaća iza vrata sobe. Tražio je sopstvenu liniju - kleo se da je pola njegovih drugara iz škole posebno zavedeno u telefonskom imeniku. Zvali su ih Dečije linije. Nasmejala se, a onda naljutila jer se *on* naljutio na nju što se nasmejala. (Ma daj, dečija telefonska linija? Mnogo su ova deca razmažena.) Nijedno od njih nije to više spominjalo - oboje bi se lako postideli - a onda je nekoliko nedelja kasnije samo pognute glave došao kući i pokazao joj šta nosi u kesi iz prodavnice: razvodnik koji će omogućiti da dva telefona koriste isti priključak i zapanjujuće lagan plastični telefon, ne mnogo različit od ružičastih igračka kojima su se devojčice igrale sekretarice. "Kancelarija gospodina Bena Deja", odgovarale bi, pokušavajući da starijeg brata uvuku u igru. Ben bi se obično osmehnuo i rekao im da prime poruku; u poslednje vreme ih je samo ignorisao.

Otkako je Ben doneo kući svoj ulov, u dom Dejovih ušla je fraza "prokleti telefonski kabl". Kabl je vijugao iz kuhinjskog utikača, preko pulta, niz hodnik i provučen ispod otvora na njegovim vratima koja su uvek bila zatvorena. Bar jednom dnevno neko bi se sapleo o taj kabl, posle čega bi usledio vrisak (ako je to bila jedna od devojčica) ili psovka (ako su to bili Peti ili Ben). Više puta mu je rekla da pričvrsti kabl za zid, a on je jednako uporno zaboravljao da to uradi. Pokušavala je sebe da ubedi da je to uobičajena tinejdžerska tvrdoglavost, ali za Bena je to bilo previše agresivno i zabrinula se da nije ljut, ili lenj, ili nešto još

gore čega se čak nije ni setila. A kome da se obrati? Pre misterioznog priključivanja drugog telefona, Ben jedva da je primao pozive. Imao je dva dobra prijatelja, braću Muler, Buduće farmere Amerike u pantalonama na tregere, koji su bili toliko povučeni da bi ponekad samo spustili slušalicu kad bi se ona javila - Peti bi onda rekla Benu da je zvao Džim ili Edi. Ali sve do sada nije bilo dugih razgovora iza zatvorenih vrata.

Peti je slutila da njen sin konačno ima devojkicu, ali od ono malo nagoveštaja na tu temu Benu je bilo toliko neprijatno da mu je bleđa koža postala modrobela, a tamnožute pege su se bukvalno užarile u znak upozorenja. Potpuno je odustala. Nije bila od onih majki koje se previše mešaju u živote svoje dece - u kući punoj žena jednom šesnaestogodišnjaku i ovako je bilo teško da nađe malo privatnosti. Stavio je katanac na svoja vrata pošto je jednog dana po povratku iz škole zatekao Mišel kako rovari po fiokama njegovog stola. I taj katanac uveden je kao gotova stvar: čekić, malo lupe i najednom je bio tu. Njegovo momačko gnezdo bilo je bezbedno. Opet, nije ga mogla kriviti. Od Ranerovog odlaska kuću su zaposle devojkice. Zaveses, kauči, čak i sveće, sve je bilo u boji kajsije i čipki. Fioke i ormani bili su puni ružičastih cipelica, cvetnih gaćica i šnala. Ono malo Benovih sitnih činova dokazivanja - uvijeni telefonski kabl i metalna muževna brava - zapravo je delovalo razumljivo.

Čula je prasak smeha iza njegovih vrata i iznervirala se. Ben nije bio od onih što se smeju, čak ni kao dete. Sa osam godina, pogledao bi hladno u jednu od sestara i objavio: "Mišel ima napad kikota", kao da je to nešto što treba ispraviti. Peti ga je opisivala kao stoika, ali njegova uzdržljivost je išla dalje od toga. Njegov tata svakako nije znao šta bi s njim, čas se grubo igrajući s njim (Ben bi ukrućeno stajao ne reagujući dok ga je Raner kotrljao po podu) čas ga optužujući (Raner bi se glasno žalio da je klinac dosadan, čudan i ženskast). Ni Peti nije mnogo bolje prolazila. Nedavno je kupila knjigu o tome kako biti majka tinejdžera, koju je poput porno-časopisa sakrila ispod kreveta. Autor je govorio da treba biti hrabar, postavljati pitanja, zahtevati od svog deteta odgovor, ali Peti nije mogla. Ovih dana Ben bi se naljutio i od najbezazlenijeg pitanja, odgovarajući onom svojom nepodnošljivo glasnom tišinom. Što se više trudila da ga razume, to se on više krio. U svojoj sobi. Razgovarajući s ljudima koje ona nije znala.

I njene tri ćerke već su bile budne, satima. Farma, čak i ova njihova bedna, prezadužena, potcenjena, iziskivala je da se rano ustaje, rutina koju su zadržali i tokom zime. Sad su se valjale po snegu. Izbacila ih je napolje kao čopor štenaca da ne probude Bena, a onda se iznervirala začuvši njegov glas na telefonu, shvativši da je već budan. Znala je da zato sprema palaćinke, koje devojkice

najviše vole. Da budu ravnopravni. Ben i devojčice su je stalno optuživali da je pristrasna - stalno je od Bena tražila da bude strpljiv s malim stvorenjima s mašnicama, devojčice stalno molila da budu tiše, da ne smetaju bratu. Mišel je sa deset godina bila najstarija ćerka, Debi je imala devet, a Libi sedam. ("Bože, mama, ti kao da si izbacila celo leglo", korio ju je Ben.) Gvirnula je kroz mrežastu zavesu i pogledala devojčice u njihovom prirodnom životinjskom izdanju: Mišel i Debi, šef i pomoćnik, grade tvrđavu od snega po planovima koje se nisu potrudile da podele s Libi; Libi pokušava da se uvuče u akciju, nudeći im grudve, kamenje i dugačak klimav štap, što su ove sve odbile jedva je pogledavši. Konačno, Libi je uhvatila zalet i zauralala, a onda sve išutirala. Peti se okrenula - slede pesnice i suze, a ona nije bila raspoložena za to.

Benova vrata su se uz škripu otvorila, a po batu njegovih teških koraka zaključila je da nosi one velike crne čizme koje je mrzela. Nemoj ni da ih pogledaš, rekla je sebi. Ponavljala je isto svaki put kad bi obukao svoje vojničke pantalone. ("Tata je nosio vojničke pantalone", durio se kad bi se požalila. "U lov, nosio ih je u lov", ispravila bi ga.) Nedostajao joj je klinac koji je tražio neupadljivu odeću, koji je nosio samo farmerke i karirane košulje. Dečak s tamnoriđim kovrdžama, opsednut avionima. A evo ga, u crnoj džins-jakni, crnim farmerkama i s natučenom zimskom kapom. Promrmljao je nešto i krenuo ka vratima.

"Prvo da doručkuješ", doviknula je. Zastao je i okrenuo joj samo profil.

"Moram nešto da obavim."

"Lepo, doručkuj s nama."

"Znaš da mrzim palačinke." Dođavola.

"Spremiću ti nešto drugo. Sedi." Neće se usprotiviti direktnom naređenju, zar ne? Gledali su se i Peti samo što nije popustila kad je Ben naglašeno uzdahnuo i skljojao se na stolicu. Počeo je da se igra slanikom, prosipajući zrnca na sto i skupljajući ih na gomilu. Umalo mu nije rekla da prestane, ali se zaustavila. Zasad je dovoljno što je za stolom.

"S kim si pričao?", pitala je dok mu je sipala sok od pomorandže za koji je znala da će ostaviti ne taknuvši ga, da joj napakosti.

"S nekim ljudima."

"Ljudima, u množini?"

Samo je podigao obrve.

Vrata s mrežom naglo su se otvorila, a onda ulazna vrata tresnuše o zid, pa je začula gomilu čizama kako trupkaju po otiraču - dobro obučene devojčice koje ne ostavljaju tragove. Svađa mora da je brzo okončana. Mišel i Debi su se već prepirale oko nekog crtača na televiziji. Libi je samo umarširala i bacila se

na stolicu do Bena, otresavši malo leda iz kose. Od tri Petine ćerke, samo je Libi umela da razoruža Bena: osmehnula mu se, brzo mahnula i zagledala pravo pred sebe. "Ćao, Libi", rekao je još uvek prosejavajući so.

"Ćao, Bene. Sviđa mi se tvoja planina od soli."

"Hvala."

Peti je videla kako se Ben primetno ponovo povukao u sebe kad su druge dve ušle u kuhinju ispunivši je svojim razdraganim žamorom.

"Mama, Ben pravi nered", doviknula je Mišel.

"U redu je, dušo, palačinke su skoro gotove. Bene, jaja?"

"Zašto Ben dobija jaja?", požalila se Mišel.

"Bene, jaja?"

"Aha."

"Hoću i ja jaja", rekla je Debi.

"Ti čak i ne voliš jaja", odbrusila je Libi. Mogli ste biti sigurni da će uvek stati na bratovljevju stranu. "Benu trebaju jaja zato što je dečak. Muškarac."

Na to se Ben malčice osmehnuo, a Peti je odabrala savršeno okruglu palačinku za Libi. Poređala je palačinke na tanjire dok su jaja prštala po njoj, dobro uigran doručak za petoro odvijao se iznenađujuće dobro. Poslednja pristojna hrana, preostala od Božića, ali neće sad brinuti o tome. Brinuće posle doručka.

"Mama, Debi drži laktove na stolu." Mišel, kao i obično komandujući.

"Mama, Libi nije oprala ruke." Opet Mišel.

"Nisi ni ti." Debi.

"Niko nije." Libi, kroz smeh.

"Slinavko", rekao je Ben i munuo je rebra. Bila je to njihova stara šala, ta reč. Peti nije znala kako je počelo. Libi je zabacila glavu i još glasnije se nasmejala, odglumljen smeh, da zadovolji Bena.

"Kenjavko", zakikotala se Libi frskajući kao da mu odgovara.

Peti je nasapunala krpnu i dodala je svakoj od njih da ne moraju da ustaju od stola. Retko se dešavalo da se Ben potrudi da zadirkuje jednu od sestara i činilo joj se da bi mogla da održi dobro raspoloženje ako svi ostanu na svojim mestima. Trebalo joj je dobro raspoloženje kao što ti posle probdevene noći treba san, kad samo sanjaš da se baciš u krevet. Svakog dana bi se probudila i zaklela da neće dozvoliti da je farma tišti, da neće dozvoliti da je njeno propadanje (tri godine je kasnila s otplatom pozajmice, *tri* godine i nije videla izlaz) pretvori u žene kakve mrzi: neraspoložene, stegnute, nesposobne da i u čemu uživaju. Svako jutro spustila bi se na tanak tepih pored kreveta i pomolila, ali bilo je to zapravo obećanje: *Danas neću vikati, neću plakati, neću se sklupčati u*

loptu kao da očekujem udarac koji će me oboriti. Uživaću u danu. Možda izgura do ručka pre nego što se razočara.

Sad su se svi smestili, oprani, na brzinu se pomolili i sve je bilo u redu dok Mišel nije istrtiljala:

"Ben treba da skine kapu."

U porodici Dej uvek je važno pravilo da se za stolom ne nosi kapa, bio je to propis o kome nije bilo pregovora pa se Peti iznenadila što uopšte mora da ga pominje.

"Ben zaista treba da skine kapu", rekla je Peti, blago ga opomenuvši.

Ben je nagnuo glavu ka njoj, a nju preseče neka strepnja. Nešto nije bilo u redu. Njegove obrve, obično tanke linije boje rđe, bile su crne, koža ispod obojena u tamnoljubičasto.

"Bene?"

Skinuo je kapu, a na glavi mu je bila ugalj-crna ćuba kose, nakostrešena kao u starog labradora. Doživela je šok kao kad prebrzo progutaš ledenu vodu. Njen riđokosi dečak. Nema više Benovog prepoznatljivog obeležja. Delovao je starije. Podlo. Kao da je ovaj klinac pred njom silom oterao Bena koga zna u zaborav.

Mišel je vrisnula, Debi se rasplakala.

"Bene, dušo, zašto?", upitala je Peti. Govorila je sebi da ne reaguje previše naglo, ali upravo to je radila. To glupo tinejdžersko glumatanje - eto šta je ovo - najednom je učinilo da čitav njen odnos sa sinom deluje beznadežno. Dok je Ben zurio u sto, usiljeno se smejujeći, ograđujući se od njihove ženske graje, Peti je smišljala kako bi ga opravdala. Kao dete je mrzeo svoju riđu kosu zbog koje su ga zadirkivali. Možda ga još uvek zadirkuju. Možda je ovo način da se dokaže. Nešto pozitivno. S druge strane, Ben je riđu kosu nasledio od Peti i upravo ju je uklonio. Kako to da ne shvati kao odbijanje? Libi, jedina druga s riđom kosom, očigledno je mislila tako. Sedela je i držala pramen svoje kose među mršavim prstima, zlovoljno zureći u njega.

"Dobro" rekao je Ben, usrknuo jedno jaje i ustao. "Ne dramite više. To je samo glupa kosa."

"Mada, kosa ti je bila tako lepa."

Na to je zastao kao da se stvarno zamislio. Onda je odmahnuo glavom - na njen komentar, na celo to jutro, nije znala - i odmarširao ka vratima.

"Samo se smirite" doviknuo je ne osvrćući se. "Vraćam se kasnije."

Pretpostavljala je da će zalupiti vratima, ali on ih je tiho zatvorio, što joj je delovalo još gore. Peti je dunula u šiške i pogledala u razrogačene plave oči za

stolom koje su je gledale da vide kako će reagovati. Osmehnula se i slabašno nasmejala.

"Pa, to je bilo čudno", pokušala je. Devojčice su malo živnule, primetno se uspravivši u stolicama.

"On je baš čudan", dodala je Mišel.

"Sad mu se kosa slaže s odećom", rekla je Debi, brišući suze nadlanicom i stavljajući viljuškom komad palačinke u usta.

Libije samo oborenih ramena gledala u svoj tanjir. Delovala je potišteno kako to samo dete može.

"U redu je, Lib", rekla je Peti i pokušala da je nehajno potapše a da ne izazove druge dve devojčice.

"Ne, nije", rekla je. "On nas *mrzi*."

Libi Dej

SADA

Pet noći posle piva s Lajlom, odvezla sam se niz strminu od moje kuće, potom još malo niže, u udolinu u zapadnom delu Kanzas Sitija. Kraj je procvetao onomad u vreme obora, a onda je decenijama propadao. Sada su to bile visoke tihe zgrade od cigle, s nazivima kompanija koje više nisu postojale: *Hladnjače Rafteri*, *Londonaska govedina*, *Stočni trust Danhauzer*. Nekoliko otkupljenih građevina pretvoreno je u profesionalne kuće duhova koje bi blesnule za Noć veštica: tobogani na pet spratova, zamkovi s vampirima i pijani tinejdžeri koji kriju pivo u koledžicama.

Početak marta mesto je jednostavno bilo samotno. Dok sam se vozila niz tihe ulice, s vremena na vreme ugledala bih nekog kako ulazi ili izlazi iz neke zgrade, ali nisam imala pojma zašto. U blizini reke Misuri kraj je od polupraznog postao zloslutno prazan, uspravna ruševina.

Ispunila me nekakva uznemirenost dok sam parkirala pred četvorospratnicom nazvanom *Korporacija Tolman*. Bio je to jedan od onih trenutaka kad poželim da imam više prijatelja. Ili ikakve prijatelje. Trebalo je nekog da povedem sa sobom. Osim toga, trebalo bi da imam nekog ko bi čekao da mu se javim. Ovako, ostavila sam poruku na stepeništu u mojoj kući u kojoj piše gde sam i za koju je prikačeno Lajlovo pismo. Ako nestanem, policija će imati od čega da počne. Naravno, da imam prijateljicu, možda bi mi rekla: *Nema šanse da te pustim da to uradiš, srce*, kako to žene uvek govore, onim zaštitničkim tonom.

A možda i ne bi. Ubistva su mi zauvek oduzela moć da donosim ovakve odluke. Pretpostavljala sam da bi sve najgore moglo da se dogodi, zato što se

sve najgore već dogodilo. Ali, s druge strane, zar šanse da ja, Libi Dej, povrhu svega još i stradati nisu minimalne? Zar se ne podrazumeva da sam ja bezbedna? Sjajna nerazoriva statistika. Ne mogu da odlučim, pa sam čas preterano obazriva (spavam sa stalno upaljenim svetlima, s maminim koltom na stočiću pored kreveta), čas besmisleno neobazriva (usudim se da sama odem u nekakav Klub smrti u praznoj zgradi).

Nosila sam čizme s visokom potpeticom, da sebi dam još nekoliko centimetara, a zbog sakatog stopala desna mi je bila mnogo labavija od druge. Došlo mi je da kvrcnem svakom koščicom u telu, da se malo opustim, toliko sam bila stisnuta. Besno sam škrgutala zubima. Niko ne treba toliko očajnički da oskudeva u novcu. Pokušala sam da svoj postupak predstavim u nekom lepšem svetlu i, prisativši se ovih nekoliko prethodnih dana, preobrazila sam sebe u plemenitu dušu. Ove ljude zanima moja porodica, ja se ponosim svojom porodicom i omogućiću im da steknu nekakvu sliku o njoj kakvu inače ne bi stekli. A ako budu želeli da mi ponude novac, uzeću ga, nije mi ispod časti.

Zapravo, da budem iskrena, ne ponosim se svojom porodicom. Dejove niko nikad nije voleo. Moj tata Raner Dej bio je lud, pijan i nasilan na nekakav neupečatljiv način - sitan čovek podmuklih pesnica. Mama je imala četvoro dece, o kojima nije mogla da brine. Siromašna, smrdljiva i proračunata deca sa propale farme, koja su u školu uvek dolazila oskudevajući u nečemu: preskočivši doručak, pocepane košulje, slinava i upaljenih grla. Tokom našeg kratkog boravka u osnovnoj školi, moje sestre i ja izazvale smo bar četiri epidemije vaški. Prljavi Dejovi.

I evo me, dvadesetak godina kasnije, još uvek gde god se pojavim nešto mi treba. Naročito novac. U zadnjem džepu farmerki bila je poruka koju mi je Mišel napisala mesec dana pre ubistava. Iscepala ju je iz sveske sa spiralnim povezom, pažljivo odsekla ivicu, a onda je zamršeno presavila u obliku strele. U njoj su bile zapisane uobičajene sitnice kojima je bio zaokupljen Mišelin mozak četvrtakinje: neki dečko iz njenog razreda, njena glupa učiteljica, ružne markirane farmerke koje je neka razmažena devojčica dobila za rođendan. Dosadno, nebitno - pune kutije ovoga teglila sam od kuće do kuće i sve do sada nikad ih nisam otvarala. Za to ću im tražiti dvesta dolara. Na trenutak me je zapekla savest kad sam se obradovala pomislivši na sve ostalo sranje koje bih mogla da prodam, poruke i fotografije i smeće koje nikad nisam imala petlje da bacim. Izašla sam iz kola i udahnula, protegla vrat.

Noć je bila hladna, a tu i tamo osećali su se blagi nagoveštaji proleća. Na nebu je poput lampiona visio ogromni žuti mesec.

Popela sam se blatnjavim mermernim stepenicama, a pod čizmama mi je krčkalo prljavo lišće, bolestan zvuk starih kostiju. Vrata su bila od debelog teškog metala. Pokucala sam, sačekala, pokucala još tri puta, izložena na mesečini kao glumac u vodvilju koga su prekinuli usred rečenice. Taman sam htela da pozovem Lajla mobilnim kad su se vrata otvorila i neki visok tip izduženog lica odmerio me od glave do pete.

"Da?"

"Ovaj, da li je Lajl Virt tu?"

"Zašto bi Lajl Virt bio ovde?", upitao je ne osmehnuvši se. Zajebava me jer mu se može.

"Ma, jebi se", odbrusila sam i okrenula se, osetivši se glupavo. Napravila sam tri koraka kad me je tip pozvao.

"Bože, čekajte, šta ste se odmah nakostrešili."

Ali ja sam rođena nakostrešena. Zamišljala sam sebe kako izlazim iz majčine utrobe sva iskrivljena i nepravilna. Meni nikad ne treba mnogo da izgubim strpljenje. Reči *jebi se* mi možda nisu navrh jezika, ali tu su. Na pola jezika.

Krenula sam da silazim i zastala između dva stepenika.

"Slušajte, očigledno poznajem Lajla Virta", rekao je tip. "Jeste li na spisku gostiju ili šta?"

"Ne znam. Zovem se Libi Dej."

Zinuo je, zatvorio usta progutavši pljuvačku i odmerio me baš kao i Lajl.

"Kosa vam je plava."

Pogledala sam ga podigavši obrve.

"Hajde, odvešću vas dole", rekao je širom otvorivši vrata. "Hajde, ne ujedam."

Malo me koja rečenica nervira više od *Ne ujedam*. Jedino što me brže iznervira jeste kad me neki pijani glavati tip u baru vidi kako pokušavam da prođem pored njega i odbrusi: Osmehni se, nije tako teško. Da, zapravo jeste, moronu.

Krenula sam ponovo gore, glupavo prevrnuvši očima tipu na vratima, namerno hodajući polako tako da je morao da se nasloni na vrata da bi ostala otvorena. Kreten.

Ušla sam u predvorje nalik pećini, oivičeno mesinganim svetiljkama napravljenim tako da liče na stabljike pšenice. Soba je bila viša od dvanaest metara. Na tavanici je nekada bio naslikan mural - nejasni okrnjeni prizori seoskih momaka i devojaka kako kopaju motikom. Jedna devojka čije je lice sada nestalo kao da je držala vijaču. Ili zmiju? Čitav zapadni ugao tavanice bio je na jednom mestu ulegao: tamo gde je hrast na muralu trebalo da se rasprsne

u zeleno letnje lišće, nalazio se komad plavog noćnog neba. Videla sam mesečinu, ali ne i sam mesec. Predvorje je ostalo u mraku, bez struje, ali nekako sam nazirala gomile smeća gurnute u uglove sobe. Učesnici zabave oterali su skitnice, onda počistili prostor pokušavajući da ga doteraju. I dalje je bazdelo na mokraću. Prastari kondom zalepio se kao rezanac za zid.

"Niste mogli da se otvorite za, recimo, banket-salu?", promrmljala sam. Mermerni pod brujaio je poda mnom. Očigledno se sve dešavalo u prizemlju.

"Nismo baš dobro primljeno društvo", rekao je tip. Imao je mlado okruglo lice puno mladeža. Nosio je male tirkizne minđuše koje sam uvek povezivala s tipovima koji igraju D&D.² Ljudima koji drže lasice i misle da su čarobni trikovi kul. "Osim toga, ova zgrada odiše nekakvom... atmosferom. Jedan od Tolmanovih je 1953. prosvirao sebi ovde mozak."

"Lepo."

Stajali smo i gledali se, a njegovo lice preobražavalo se u tmni. Nisam primetila nijedan vidljiv način da siđem. Liftovi sleva očigledno nisu radili, na njihovim potamnelim bročanicima stajalo je da su zaustavljeni između spratova. Zamišljala sam radnu snagu sačinjenu od ljudi-duhova u poslovnim odelima kako strpljivo čeka da se ponovo pokrenu.

"Pa... idemo li nekud?"

"O. Da. Slušajte, hteo sam samo da kažem... žao mi je zbog vašeg gubitka. Siguran sam da čak i posle toliko vremena... ne mogu ni da zamislim. To je kao nešto iz dela Edgara Alana Poa. To što se dogodilo."

"Trudim se da ne razmišljam mnogo o tome", dala sam standardni odgovor.

Tip se nasmejao. "Pa, onda ste na pogrešnom mestu."

Poveo me iza ugla i niz hodnik s nekadašnjim kancelarijama. Gazila sam po slomljenom staklu, zavirivši u prolazu u svaku prostoriju: prazno, prazno, kolica za kupovinu, gomila pažljivo naslaganog izmeta, ostaci stare logorske vatre, a onda beskućnik sa konzervom piva koji je veselo uzviknuo ej!

"Zove se Džimi", rekao je klinac. "Delovao je okej pa smo ga pustili da ostane."

Baš velikodušno, pomislila sam, ali sam samo klimnula glavom Džimiju. Stigli smo do teških vrata nalik protivpožarnom zidu, a kad smo ih otvorili, zapahnula me buka. Iz podruma su dopirali i međusobno se nadjačavali muzika orgulja, hevi metal i glasan žagor ljudi koji se nadvikuju.

"Posle vas", rekao je. Nisam se pomerila. Ne volim kad ljudi stoje iza mene. "Ili ću ja... ovaj, ovuda."

² D&D, od *Dungeons&Dragons*, popularna društvena igra. (Prim. prev.)

Pomislila sam da se odmah vratim, ali u meni se probudila zloba kad sam zamislila ovog tipa, ovog jebenog žonglera sa renesansnog festivala, kako silazi i priča prijateljima: *Odlepila je, jednostavno je pobjegla!* A onda kako se svi smeju kao da su mnogo opasni. A on dodaje: *Nisam je uopšte tako zamišljao.* I podiže ruku otprilike ovoliko da pokaže koliko sam mala ostala. *Jebisejebisejebise,* ponavljala sam i krenula za njim.

Spustili smo se taj jedan jedini sprat do vrata u podrumu izlepljenih lecima: Štand 22: Sakupljači Lizi Borden! Prodaja ili razmena kolekcionarskih predmeta! Štand 28: Karla Braun - rasprava o tragovima ugriza. Štand 14: Igranje po ulogama - ispitujte Kejsi Antoni! 15: Tomove grozomorne đakonije - Služimo džonston punč i slatku feni adams!

Tada sam ugledala mutni plavi letak u čijem uglu je bila odštampana moja fotografija: Pričajte o lošem *danu!* Masakr na farmi u Kinakiju u Kansasu - analiza slučaja i veoma poseban GOST!!!

Ponovo sam razmišljala da li da odem, ali vrata su se širom otvorila i usisana sam u vlažan podrum bez prozora u kome je bilo nagurano oko dvesta ljudi, nagingju se zagrljeni i viču jedni drugima na uvo. Jednom su nam u školi pokazali kratak film o najezdi skakavaca koja je pogodila Srednji zapad i eto na šta su me podsetili - sve te izbuljene oči što me gledaju, usta što žvaću, iskošene ruke i ramena. Soba je bila razmeštena kao buvljak, podeljena u nizove štandova napravljenih od jeftine žičane ograde. Svaki štand predstavljao je drugo ubistvo. Na prvi pogled prebrojala sam ih možda četrdeset. Generator je jedva palio niz sijalica koje su visile sa žica po sobi povremeno se klatale i obasjavajući lica pod jezivim uglovima, družinu posmrtnih maski.

Lajl me ugledao s drugog kraja i počeo da se probija kroz gužvu, najpre ramenom, provlačeći se postrance, srdačno se pozdravljajući. Očigledno je bio važan lik u ovoj grupi - svi su hteli da ga dotaknu, da mu nešto kažu. Sagnuo se kako bi mu neki tip nešto šapnuo na nežno uvo, a kad se uspravio, udario je glavom sijalicu i svi oko njega se nasmejaše, lica čas obasjanih čas u mraku dok se svetio okretalo kao na policijskim kolima. Lica muškaraca. Tipova. Bilo je svega nekoliko žena - četiri, koliko sam mogla da vidim, sve s naočarima, ružne. Ni muškarci nisu bili privlačni. Bilo je brkatih profesorskih tipova, neupadljivih likova nalik očevima iz predgrađa i poveći broj onih u dvadesetim s jeftinim frizurama i štreberskim naočarima, muškaraca koji su me podsećali na Lajla i tipa koji me je doveo u prizemlje. Neupadljivi, ali iz njih je izbijala visprena arogancija. Nazovite to studentskim losionom posle brijanja.

Lajl je stigao do mene, a iza njega su se muškarci cerili i proučavali me kao da sam mu nova devojka. Odmahnuo je glavom. "Izvini, Libi. Keni je trebalo da

me pozove na mobilni kad stigneš, da mogu lično da te dovedem." Pogledao je Kenija preko moje glave, a ovaj je prezrivo frknuo i otišao. Lajl me je poveo u gužvu odlučno me otpozadi bodući prstom u rame. Bilo je ljudi u kostimima. Pored mene se progurao čovek u prsluku i sa crnim cilindrom i kroz smeh mi ponudio slatkiše. Lajl je prevrnuo očima i rekao: "Zaluđenik za Frederika Bejkera. Poslednjih nekoliko godina pokušavamo da izbacimo gejmere, ali... previše njih se loži za to."

"Ne znam šta to znači", rekla sam, plašeći se da ću odlepiti. Gurali su me laktovima i ramenima. Kako bih ja napravila nekoliko koraka napred, oni bi me opet pogurali nazad. "Ja stvarno, ozbiljno ne razumem šta se dešava."

Lajl je nestrpljivo uzdahnuo i pogledao na sat. "Vidi, naš sastanak ne počinje pre ponoći. Hoćeš da te provedem i malo ti objasnim?"

"Hoću svoj novac."

Ugrizao se za donju usnu, izvadio iz zadnjeg džepa jednu kovertu, tutnuo mi je u ruku i nagnuo mi se na uvo zamolivši me da ga prebrojim kasnije. Delovala je debelo pa sam se malo smirila.

"Da te provedem malo." Išli smo duž ruba prostorije, levo i desno od nas krcate tezge, a sva ta žičana ograda podsetila me na štenare. Lajl mi je opet stavio prst na ruku, gurajući me napred. "Klub smrti - i, uzgred, nemoj sad da mi držiš predavanje, znamo da je ime loše, jednostavno se zadržalo. Ali Klub smrti, zovemo ga KS, jedan je od razloga što svake godine ovde održavamo veliko okupljanje, Kansas Siti, KS, Klub smrti... ovaj, kao što rekoh, uglavnom je za rešavače. I zaluđenike. Za poznata ubistva. Od, ono, Feni Adams do..."

"Koje Feni Adams?" odbrusila sam shvativši da ću postati ljubomorna. Trebalo je da ja ovde budem posebna.

"Osmogodišnjakinja koju su 1867. iseckali na komadiće. Tip pored koga smo upravo prošli, s cilindrom i svim onim, glumio je njenog ubicu Frederika Bejkera."

"To je baš bolesno." Znači mrtva je već čitavu večnost. Dobro je. Nije konkurencija.

"Pa, to ubistvo je bilo prilično zloglasno." Primetio je da pravim grimasu. "Da, kao što sam rekao, oni su ne baš tako prijatan odsek. Mislim, većina tih ubistava je već rešena, nema prave misterije. Za mene je najvažnije rešavanje. Imamo bivše policajce, advokate..."

"Imate li gejmere za... moj? Ima li ovde gejmera koji igraju moju porodicu?" Neki krupni tip sa šatiranom kosom i lutkom na naduvavanje u crvenoj haljini zastao je u gužvi umalo ne naletevši na mene i ne primetivši me. Lutkini plastični prsti golicali su me po obrazu. Neko iza mene viknuo je: *Skot i Ember!*

Odgurnula sam tipa sa sebe i pokušala da u gomili pronađem nekog obučenog kao moja majka, Ben, nekog kretena s crvenom perikom kako mlati sekirom. Stisnula sam šaku u pesnicu.

"Ne, naravno da ne", rekao je Lajl. "Nema šanse, Libi, nikad im ne bih dozvolio da igraju... to. Ne."

"Zašto su sve sami muškarci?" U jednom od obližnjih štandova, dva zdepasta tipa u majicama režala su jedan na drugog zbog ubistva nekog deteta u Misuriju.

"Nisu samo muškarci", rekao je Lajl braneći se. "Većina rešavača su muškarci, ali ako odeš na skup o ukrštenim rečima, zateći ćeš istu situaciju. Žene dolaze recimo da bi visile na internetu. Pričaju o tome zašto se identifikuju sa žrtvama - imale su nasilne muževe ili šta već - popiju malo kafe, kupe neku staru fotografiju. Ali moramo da budemo oprezniji jer ponekad umeju da se previše... vežu."

"Aha, bolje je ne uživljavati se previše u to", rekla sam kao pravi jebeni licemer.

Srećom, Lajl nije obratio pažnju na ono što sam rekla. "Recimo, trenutno su svi opsednuti ovim slučajem Lizet Stivens." Pokazao je iza sebe, gde se grupica žena okupila oko kompjutera, izduživši vratove naniže poput kokošaka. Prošla sam pored Lajla do štanda. Gledale su video-montažu Lizet. Lizet sa sestrama iz sestrintstva. Lizet sa svojim psom. Lizet sa svojom gotovo identičnom sestrom.

"Vidiš šta hoću da kažem?", upitao je Lajl. "One ne rešavaju, samo gledaju ono što bi mogle da gledaju na internetu kod kuće."

Problem sa Lizet Stivens bio je u tome što nije imalo šta da se reši: nije imala ni dečka, ni muža, ni uznemirene kolege, nije bilo nepoznatih bivših robijaša koji su joj popravljali po kući. Jednostavno je nestala bez ikakvog razloga, osim što je bila lepa. Bila je od onih devojaka koje ljudi primete. Devojka čijim su se nestankom mediji bavili.

Progurala sam se do mesta pored gomile dukserica s peglom nanesenim nalepnicama na kojima je pisalo *Vratite Lizet kući*. Dvadeset pet dolara. Grupu je, međutim, više zanimao laptop. Žene su šetale po forumima na veb-sajtu. Ljudi su često uz poruke kačili svoje fotografije, ali fotografije su bile uznemirujuće. "Volimo te, Lizet, znamo da ćeš se vratiti kući", iskočilo je pored fotografije tri sredovečne žene na plaži. "Mir i ljubav tvojoj porodici u ovom teškom trenutku", pojavilo se pored fotografije nečije labradudle. Žene su se vratile na veb-sajt i odmah je iskočila slika koju su mediji najviše voleli: Lizet s majkom, zagrljene obraz uz obraz, širom se osmehuju.

Slegla sam ramenima, trudeći se da ignorišem svoju zabrinutost za Lizet, koju nisam poznavala. I ponovo potiskujući ljubomoru. Želela sam da među svim ovim ubistvima štand Dejovih bude najveći. Kako da ih ne volim: moji mrtvi su najbolji. Na trenutak sam ugledala svoju majku riđe kose vezane u konjski rep, pomaže mi da skinem ofucane zimske čizme, a onda mi jedan po jedan trlja prste na nogama. *Grejem palac, grejem malić*. U tom sećanju osetila sam miris tosta namazanog puterom, ali ne znam da li je bilo tosta s puterom. U tom sećanju još uvek sam imala sve prste na nogama.

Stresla sam se silovito poput mačke.

"Au, neko ti je prešao preko groba?" upitao je Lajl, a onda shvatio koliko je ta izjava ironična.

"I šta još?" Upali smo u krkljanac ispred štanda obeleženog kao "Bobov bizarni bazar", za kojim je stajao tip sa prevelikim crnim brkovima i srkao supu. Na dasci iza njega bile su poređane četiri lobanje sa natpisom na kome je stajalo *Poslednja četvorka*. Tip je doviknuo Lajlu da ga upozna sa svojom malom prijateljicom. Lajl je hteo da mu odmahne, pokušao da nas probije kroz uzavrelu gomilu, onda slegao ramenima i prošaptao mi: *Gejmer*.

"Bobe Berdelja", rekao je Lajl čoveku, namignuvši na to ime, "ovo je Libi Dej, čiju porodicu je... iz masakra na farmi u Kinakiju u Kansasu. Dejovi."

Tip se nagnuo ka meni preko stola, a sa zuba mu je visio komad hamburgera. "Da imaš kurac, sad bi bila u mom đubretu iseckana na komadiće", rekao je i prasnuo u smeh. "Male sitne komadiće."

Krenuo je kao da će me udariti. I protiv volje sam ustuknula, a onda se bacila na Boba, podignute pesnice, razjarena kao i uvek kad se uplašim. Idi na nos, nek mu pođe krv, skini mu taj komad mesa s čilijem s lica, pa ga udari još jednom Pre nego što sam stigla da ga dohvatim, Bob je odgurnuo stolicu i podignutih ruku promrmljao, ne meni već Lajlu: *Brate samo sam se igrao, nisam ništa loše mislio, čoveče*. Nije me ni pogledao dok se izvinjavao, kao da sam nekakvo dete. Krenula sam na njega dok je gundao Lajlu. Nisam baš mogla da ga dohvatim pesnicom, pa sam ga na kraju snažno pljesnula po obrazu kao što biste kaznili štene.

"Jebi se, kretenu."

Lajl se trgao, promrmljao izvinjenje i odvuкао me, još uvek podignutih pesnica i stisnute vilice. Dok sam odlazila, šutnula sam čizmom Bobov štand, tek da se jednom ozbiljno zadrmsa, prosuvši mu supu na pod. Već mi je bilo žao što se jednostavno nisam bacila preko stola. Nema većeg blama od niske žene koja ne može da udari. Mogao je i da me odnese, a ja bih poput deteta

mlatarala nogama po vazduhu. Bacila sam pogled iza nas. Tip je samo stajao opuštenih ruku, crvenog obraza i pokušavao da odluči da li se kaje ili je ljut.

"Dobro, to ne bi bila prva tuča u Klubu smrti, ali verovatno bi bila najčudnija", rekao je Lajl.

"Ne volim kad mi prete."

"On ti zapravo nije... znam, znam", promrmljao je Lajl. "Kao što sam rekao, u jednom trenutku gejmeri će se otcepiti i ostaviti ozbiljne rešavače na miru. Svideće ti se ljudi iz naše grupe, grupe Dej."

"Da li je grupa Dej ili grupa Masakr na farmi u Kinakiju u Kansasu?", progundala sam.

"O. Da, tako je zovemo." Pokušao je da se progura kroz još jedno usko grlo u krcatom prolazu, ali na kraju su ga sabili uz moj bok. Lice mi je bilo samo nekoliko centimetara od leđa nekog čoveka. Plava uštirkana košulja. Usredsredila sam se na savršeni nabor po sredini. Neko s velikim klovnovskim stomakom uporno me je gurao otpozadi.

"Većina tu negde ubaci i satanistička", rekla sam. "Satanistička ubistva na farmi. Satanistička ubistva u Kansasu."

"Aha, mi baš ne verujemo u to, pa izbegavamo da koristimo bilo kakva pozivanja na đavola. Izvini!" rekao je i provukao se napred.

"Znači, stvar je u imenu", procedila sam, pogleda prikovanog za plavu košulju. Progurali smo se iza ugla na otvoreno gde je bilo svežije.

"Želiš da vidiš još koju grupu?" Pogledao je odmah levo od sebe, na grupicu ljudi na Štandu 31: nemarne frizure, par brkova, gomila košulja. Žestoko su se prepirali šapatom. "Ovi likovi su zapravo prilično kul", rekao je Lajl. "U suštini, oni sami stvaraju svoju misteriju: misle da su identifikovali serijskog ubicu. Neki tip prelazi iz države u državu - Misuri, Kansas, Oklahoma - i pomaže ljudima da se ubiju. Porodičnim ljudima, ponekad starijima, koji su zaglavili sa prevelikim dugom, prekoračenim kreditnim karticama, previsokim hipotekama, bez izlaza."

"Ubija ljude zato što ne umeju s novcem?", upitala sam i prevrnula očima.

"Ne, ne. Misle da je on nešto kao Kevorkijan za ljude s nepovoljnim kreditom i povoljnim životnim osiguranjem. Zovu ga Anđeo dužnika."

Jedan iz Štanda 31, mladić isturene donje vilice s usnama koje mu nisu sasvim pokrivala zube, prisluškiavao je i uzbuđeno se okrenuo ka Lajlu: "Mislimo da smo prošlog meseca uhvatili Anđela u Ajovi: tip sa kućerinom i četvero dece ima savršenu nesreću motornim sankama baš u pravom trenutku. To mu dođe jedan mesečno prošle godine. Kriza, čoveče."

Dečko je taman hteo da nastavi, s namerom da nas uvuče u štand pun tabela, kalendara, novinskih isečaka i gomile koštunjavog voća rasute po stolu, sa koje su ljudi zahvatali prepune šake, sipajući perece i kikiriki po patikama. Odmahnula sam glavom Lajlu i za promenu ja njega odvukla. U prolazu sam udahnula neslani vazduh i pogledala u sat.

"Dobro", rekao je Lajl. "Teško je to prihvatiti. Hajdemo tamo. Stvarno će ti se dopasti naša grupa. Mnogo je ozbiljnija. Vidi, već ima ljudi tamo." Pokazao je na uredan štand u uglu gde je neka debela žena ukovrdžane kose sipala kafu iz čaše od stiropora veličine bokala, a dva doterana sredovečna muškarca su podbočena prelazila pogledom po sobi ignorišući je. Ličili su na policajce. Iza njih je neki stariji proćelav tip sedeo pogrbljen za kartaškim stolom, piskarajući nešto u blokče, dok mu je neki ukočen klinac od dvadesetak godina čitao preko ramena. Šačica neupadljivih muškaraca gurala se pozadi, listala gomile fascikli ili jednostavno dokoličila.

"Vidiš, još žena", pobedonosno je rekao Lajl pokazavši na kovrdžavu ženu-planinu. "Hoćeš sad da pridemo ili hoćeš da sačekaš i uđeš sa pompom?"

"Može i sada."

"Bistri su to ljudi, ozbiljni obožavaoci. Svideće ti se. Kladim se da ćeš od njih ponešto i naučiti."

Frknula sam i krenula tamo za Lajlom. Žena je prva podigla pogled, pogledala me suzivši oči, a onda ih razrogačila. Držala je fasciklu domaće izrade na koju je nalepila neku moju staru fotografiju iz srednje škole na kojoj nosim ogrlicu sa zlatnim srcem koju mi je neko poslao poštom. Izgledalo je kao da želi da mi pruži fasciklu - držala ju je kao pozorišni program. Nisam pružila ruku. Primetila sam da mi je na glavi nacrtala đavolje rogove.

Lajl mi je spustio ruku na rame, pa je sklonio. "Ćao svima."

Stigla je naša specijalna gošća i ona je zvezda ovogodišnjeg sastanka kluba - Libi Dej."

Nekoliko njih izvilo je obrve, nekoliko me pozdravilo klimanjem glavom, jedan od tipova koji liče na policajca rekao je: *U jebote*. Krenuo je da Lajlu da petaka, ali onda se predomislio: ruka mu se neočekivano zaledila u nacističkom pozdravu. Stariji muškarac odvojio je pogled od mene i još nešto zapisao. Na trenutak sam se zabrinula da treba da održim govor - umesto toga, kiselo sam ga pozdravila i sela za sto.

Usledili su uobičajeni pozdravi, pitanja. Da, živim u Kansas Sitiju, ne, trenutno nemam posao, ne, nemam nikakav kontakt s Benom. Da, piše mi nekoliko puta godišnje, ali ja kovertu odmah bacim u đubre. Ne, ne zanima me šta piše. Da, spremna sam da prodam sledeće koje dobijem.

"Pa", konačno ih je prekinuo Lajl uzvišeno zagrmjevši. "Pred vama je ključna figura slučaja Dej, takozvani svedok, što onda ne bismo prešli na prava pitanja?"

"Ja imam pravo pitanje", rekao je jedan od onih što su ličili na policajce. Izvio je krajičak usne u osmeh i okrenuo se u stolici. "Ako ti ne smeta što prelazim na stvar."

Čak je sačekao da kažem da mi ne smeta.

"Zašto si svedočila da je Ben pobio vašu porodicu?"

"Zato što jeste", rekla sam. "Bila sam tamo."

"Skrivala si se, dušo. Nisi nikako mogla da vidiš ono što kažeš da si videla ili bi i sama bila mrtva."

"Videla sam šta sam videla", krenula sam kao i uvek.

"Sereš. Videla si ono što su ti rekli da vidiš jer si bila dobra uplašena devojčica koja je htela da pomogne. Tužilaštvo te je opasno sjeballo. Iskoristili su te da uhapsu najlakšu metu u životu nisam video nemarnije obavljenu istragu."

"Bila sam u kući..."

"Aha, kako onda objašnjavaš pucnje kojima je tvoja mama ubijena?", navaljivao je tip naginjući se napred na kolenima "Ben nije imao tragove baruta na rukama..."

"Ljudi, ljudi", prekinuo ga je onaj stariji muškarac mašući debelim naboranim prstima. "I dame", dodao je zajedljivo, klimnuvši glavom ka meni i kovrdžavoj. "Nismo čak ni izneli činjenice o slučaju. Moramo se držati protokola ili će se ovo pretvoriti u nekakav čet na internetu. Kad imamo ovakvog gosta, trebalo bi da se posebno potrudimo da se svi slažemo."

Začulo se tek po neko gundanje, pa je starac oblizao usne, pogledao preko svojih bifokalnih naočara i nakašljao se da pročisti grlo od šlajma. Delovao je autoritativno, a opet nekako bolesno. Zamišljala sam ga samog kod kuće kako za kuhinjskim pultom jede breskve iz konzerve, cokćući dok pije sirup. Počeo je da deklamuje iz svojih beleški.

"Činjenica: Negde oko 2 ujutro, 3. januara 1985, jedna ili više osoba ubile su tri člana porodice Dej u njihovoj kući na farmi u Kinakiju u Kansasu. Među stradalima su Mišel Dej, stara deset godina; Debi Dej, stara devet godina, i majka Peti Dej, stara trideset dve godine. Mišel Dej je zadavljena; Debi Dej je umrla od povreda zadobijenih sekirom, Peti Dej od dve rane zadobijene sačmarom, rana zadobijenih sekirom i dubokih posekotina nanetih lovačkim nožem."

Osetila sam kako mi krv udara u uši, govoreći sebi da ne čujem ništa novo. Nema razloga za paniku. Nikad zapravo nisam slušala detalje o ubistvima. Pustila bih da mi reči samo prolete kroz glavu i izađu na uši kao užasnuti

bolesnik oboleo od raka koji sluša sve one stručne izraze i ne razume ništa osim da su vesti veoma loše.

"Činjenica", nastavio je čovek. "Najmlađe dete Libi Dej, stara sedam godina, bila je u to vreme u kući i pobegla je ubici ili ubicama kroz prozor u majčinoj sobi."

"Činjenica: Najstarije dete Bendžamin Dej, petnaest godina, tvrdi da je te noći posle svađe sa majkom spavao u komšijinom ambaru. Nije dao nikakav drugi alibi, a njegovo ponašanje u policiji nije nimalo pomoglo. Zatim je uhapšen i osuđen, uglavnom na osnovu glasina koje su kolale gradom da obožava đavola - zidovi kuće bili su ispisani simbolima i rečima povezanim sa satanizmom. Krvlju njegove majke." Starac je napravio dramsku pauzu, odmerio grupu pogledom, vratio se svojim beleškama.

"Mnogo ga je više optuživala činjenica da je njegova preživela sestra Libi svedočila da ga je *videla* kako je počinio ubistva. I pored Libinog zbrkanog svedočenja i njene mladosti, Ben Dej je osuđen. I to *i pored nedostatka fizičkih dokaza*. Okupljamo se kako bismo istražili druge mogućnosti i raspravljali o suštini ovog slučaja. Mislim da se možemo složiti da se ubistva mogu pratiti sve do događaja koji su se odigrali 2. januara 1985. Sve je krenulo naopako u jednom danu - izvin'te na izrazu." Žamor smeha, postišeni pogledi u mom pravcu. "Kad je porodica tog jutra ustala, nije baš da je neko naručio njihovo ubistvo. Nešto je stvarno krenulo naopako *tog dana*."

Iz govornikove fascikle izvirió je deo fotografije s mesta zločina: punačka, krvava noga i deo spavačice boje lavande. Debi. Čovek je primetio da gledam i gurnuo je nazad kao da me se to ne tiče.

"Mislim da smo svi saglasni da je to uradio Raner Dej", rekla je debela kopajući po torbici, iz koje su ispadale zgužvane papirne maramice.

Trgla sam se čuvši tatino ime. Raner Dej. Bednik.

"Mislim, zar nije tako?", nastavila je. "Odlazi kod Peti, pokušava da je natera da mu da novac, kao i obično, ne dobije ništa, iznervira se, gubi kontrolu. Mislim, tip je bio lud, zar ne?"

Izvadila je bočicu i popila dva aspirina kao što rade na filmu, naglo zabacivši glavu. Zatim je pogledala u mene tražeći potvrdu.

"Aha. Valjda je tako. Ne sećam ga se baš najbolje. Razveli su se kad mi je bilo, ono, dve godine. Posle toga nismo imali mnogo kontakta. Jedno leto se vratio i živeo s nama leto pre ubistava, ali..."

"Gde je sada?"

"Ne znam."

Prevrnula je očima.

"Ali šta je s otiscima stopala onog krupnog tipa?", upitao je neko pozadi. "Policija nikad nije objasnila zašto se u kući u kojoj nijedan muškarac nije nosio svečane cipele pojavio krvavi otisak muške svečane cipele..."

"Mnogo toga policija nikad nije objasnila", krenuo je starac.

"Recimo onu zalutalu krvavu mrlju", dodao je Lajl. Okrenuo se ka meni. "Na Mišelinom čaršavu bila je krvava mrlja - različite krvne grupe od svih članova porodice. Nažalost, čaršavi su bili iz Dobročinstva pa je tužilaštvo tvrdilo da je krv mogla da bude bilo čija."

"Dobro očuvani" čaršavi. Da. Dejovi su bili veliki ljubitelji Dobročinstva: sofa, TV, lampe, pantalone, čak smo i zavese tamo nabavili.

"Da li znaš kako da nađeš Ranera?", pitao je mlađi klinac. "Možeš li umesto nas da mu postaviš nekoliko pitanja?"

"I dalje mislim da bi vredelo s vremena na vreme ispitati neke od Benovih prijatelja. Imaš li još uvek veze s Kinakijem?", pitao je starac.

Nekolicina je počela da se svađa oko Ranerovog kockanja, Benovih prijatelja i loše sprovedene policijske istrage.

"Hej", prasnula sam. "A šta je s Benom? Ben je tek tako skinut s tapeta?"

"Ma daj, najveća sudska zabluda svih vremena", rekla je debela gospođa. "I nemoj se pretvarati da misliš drugačije. Osim ako ne štitiš taticu. Ili se previše stidiš zbog onoga što si uradila."

Prostrelila sam je pogledom. Imala je grudvicu žumanceta u kosi. *Ko jede jaja u ponoć?*, pomislila sam. *Ili to stoji tu još od jutros?*

"Magda se veoma angažuje oko slučaja, veoma je angažovana oko toga da se vaš brat oslobodi", rekao je starac nadmeno podigavši obrve.

"On je divan čovek", rekla je Magda isturivši ka meni bradu. "Piše poeziju i komponuje, iz njega prosto izbija nada. Trebalo bi da ga upoznaš, Libi, stvarno bi trebalo."

Magda je prelazila noktima preko gomile fascikli na stolu pred sobom, po jedna za svakog člana porodice Dej. Najdeblja fascikla bila je prekrivena fotografijama mog brata: Ben, riđokos i mlad, smrknuto drži bombardera-igračku; Ben, crnokos i uplašen na snimku iz policije posle hapšenja; Ben danas, u zatvoru, ponovo riđokos, zamišljen, malčice otvorenih usta kao da je uhvaćen usred rečenice. Pored je stajala Debina fascikla, sa jednom jedinom fotografijom nje prerusene u Ciganku za Noć veštica: crveni obrazi, crvene usne, smeđa kosa pokrivena maminom crvenom maramom, isturen kuk, ko bajagi seksi. Njoj zdesna vidi se moja pegava ruka pružena ka njoj. Bila je to porodična fotografija, za koju sam mislila da nikad nije objavljena.

"Odakle vam ovo?", pitala sam je.

"Našlo se." Pokrila je fasciklu debelom šakom.

Oborila sam pogled, suzdržavajući se da je ne udarim. Iz starčeve fascikle ponovo su ispale fotografije Debinog mrtvog tela. Ugledala sam krvavu nogu, rasporeni stomak, gotovo odsečenu ruku. Nagnula sam se preko stola i zgrabila čoveka za zglob.

"Sklonite to sranje", promrmljala sam. Ponovo je sakrio fotografiju, a onda podigao fasciklu kao štit i pogledao me žmirkajući.

Grupa me je pomalo zabrinuto gledala kao da sam zeka ljubimac za koga su upravo shvatili da bi mogao biti besan.

"Libi", rekao je Lajl umirujućim glasom voditelja tok-šoua. "Niko ne sumnja da si bila u kući. Niko ne sumnja u to da si preživela košmar koji nijedno dete ne bi trebalo da pretrpi. Ali da li si zaista svojim očima videla ono što tvrdiš da si videla? Ili su te možda podučili?"

Zamišljala sam Debi kako mi hitro provlači punačke prste kroz kosu uplićući je u riblju kost, za koju je tvrdila da je teža od francuskih pletenica, duvajući mi u vrat vreli dah koji se osećao na kobasicu. Vezuje zelenu traku na kraj, pretvorivši me u poklon. Pomaže mi da stojim na ivici kade kako bih mogla da držim ogledalce da bih u ogledalu iznad lavaboja videla svoj naborani potiljak. Debi, koja je očajnički želela da sve bude lepo.

"Nema dokaza da je iko drugi osim Bena ubio moju porodicu", rekla sam, vrativši se u svet živih, u kome živim sasvim sama. "Zaboga, čak ni žalbu nije podneo. Nikad nije pokušao da izađe." Nemam iskustva s osuđennicima, ali deluje mi kao da stalno podnose žalbe, da im je to nekakav hobi, čak i ako nemaju nikakve šanse. Kad bih zamišljala zatvor, zamišljala sam narandžaste kombinezone i žute blokčiče. Ben je samom svojom apatičnošću dokazao da je kriv - moje svedočenje bilo je nebitno.

"Imao je dovoljno razloga za osam žalbi", važno je izjavila Magda. Shvatila sam da je jedna od onih žena koje su mi se pojavljivale na vratima i vrištale na mene. Bilo mi je drago što Lajlu nisam dala svoju adresu. "To što se ne bori ne znači da je kriv, Libi, to znači da je izgubio nadu."

"Pa, dobro onda."

Lajl je razrogačio oči.

"O, bože. Ti stvarno misliš da je Ben to uradio." Onda se nasmejao. Jednom, slučajno, brzo se pribravši, ali sasvim iskreno. "Oprostite", promrmljao je.

Meni se niko ne smeje. Sve što kažem ili uradim uzima se veoma, veoma ozbiljno. Niko se ne podsmeva žrtvi. Ja nisam predmet podsmeha. "Pa, samo vi uživajte u vašim teorijama zavere", rekla sam i skočila iz stolice.

"Joj, nemoj da si takva", rekao je onaj što liči na policajca. "Ostani. Ubedi nas."

"On nikad... nije... uložio žalbu", rekla sam poput učiteljice u predškolskom. "Meni je to dovoljno."

"Onda si ti idiot."

Pokazala sam mu srednji prst, grubo kao da kopam po hladnoj zemlji. Zatim sam se okrenula, a neko iza mene rekao je: "Još uvek je mala lažljivica."

Odjurila sam nazad u gužvu, probijajući se ispod pazuha i pored prepona dok se ponovo nisam našla na svežem stepeništu, ostavivši buku za sobom. Jedina pobeda koju sam te noći postigla bio je svežanj novca u mom džepu i saznanje da su ovi ljudi jadni koliko i ja.

* * *

STIGLA SAM KUĆI, popalila sva svetla i legla u krevet s flašom lepljivog ruma. Ležala sam na boku i proučavala zamršeno presavijenu Mišelinu poruku, koju sam zaboravila da prodam.

* * *

NOĆ KAO DA se nakrivila. Kao da je svet nekada bio pažljivo podeljen na one koji veruju da je Ben kriv i one koji veruju da je nevin, a sad je onih dvanaest stranaca naguranih u štand u jednom podrumu u centru grada prešlo na stranu nevinosti s ciglama u džepovima i - bam! - sad tamo preteže. Magda i Ben i poezija i nada koja izbija. Stope i mrlje krvi i Raner, koji je odlepio. Prvi put od Benovog suđenja potpuno sam se izložila ljudima koji veruju da grešim u vezi sa Benom i ispostavilo se da nisam baš dorasla izazovu. Ja, maloverna. Neke druge noći možda bih to, kao obično, ignorisala. Ali ti ljudi su bili toliko ubeđeni, toliko puni prezira, kao da su nebrojeno puta raspravljali o meni i odlučili da me ne vredi toliko rešetati. Otišla sam tamo pretpostavljajući da će reagovati kako ljudi obično reaguju: da će možda želeti da mi pomognu, da se brinu o meni, reše moje probleme. A oni su mi se podsmevali. Zar me je toliko lako pokolebati, zar sam toliko slaba?

Ne. Videla sam šta sam videla one noći, pomislila sam, moja večita mantra. Iako to nije bila istina. Istina je da nisam ništa videla. Okej? Dobro. Faktički, ništa nisam videla. Samo sam čula. Samo sam čula jer sam se krila u ormanu dok su moju porodicu ubijali zato što sam ja bila obična beskorisna kukavica.

* * *

TA NOĆ, TA noć, ta noć. Probudila sam se u mraku u sobi koju sam delila sa sestrama, a u kući je bilo toliko hladno da se mraz uhvatio sa unutrašnje strane prozora. U nekom trenutku Debi mi se uvukla u krevet - obično bismo se privile jedna uz drugu da se ugrejemo - i nabila mi svoje punačko dupe u stomak, gurajući me uz hladni zid. Mesečarim otkako sam prohodala, te se ne sećam kad sam se prebacila preko Debi, ali sećam se Mišel kako spava na podu, kao i obično s dnevnikom u rukama, sisa olovku u snu, crno mastilo curi joj s pljuvačkom niz bradu. Nisam se potrudila da je probudim i vratim u krevet. U našem bučnom, hladnom, skućenom domu žestoko smo branili san i nijedno od nas se nije budilo bez borbe. Ostavila sam Debi u svom krevetu i otvorivši vrata začula glasove niz hodnik u Benovoj sobi - uzbuđene, gotovo glasne šapate. Glasovi ljudi koji misle da su tihi. Svetlo koje dopire ispod Benovih vrata. Odlučila sam da odem u maminu sobu, odgegala se niz hodnik, smaknula pokrivače i privila se uz majčina leđa. Mama je zimi spavala u dva para trenerki i nekoliko džempera - uvek je podsećala na džinovsku plišanu životinju. Obično se ne bi pomerila kad bismo joj se uvukli u krevet, ali sećam se da se te noći tako brzo okrenula ka meni da sam pomislila da je ljuta. A ona me je zgrabila i stegla i poljubila me u čelo. Rekla je da me voli. Skoro nikad nam nije govorila da nas voli Zato sam to upamtila, bar mislim da jesam, osim ako to kasnije nisam ubacila da se utešim. Ali da kažemo da mi je rekla da me voli i da sam odmah ponovo zaspala.

Kad sam se opet probudila, posle nekoliko minuta ili sati, nije je bilo. Ispred zatvorenih vrata, tako da je nisam videla, majka je cvilela, a Ben je vikao na nju. Čuli su se i drugi glasovi; Debi je jecala, vrištala; *Mamicemamicemamicemišel*, a onda se čuo udarac sekire. Čak i tada sam znala šta je. Metal kroz vazduh - to je bio taj zvuk - a posle zvuka zamahivanja usledili su tup udarac i krkljanje i Debin roptaj i kao da usisava vazduh. Ben vrišti na mamu; "Što si me naterala da ovo uradim?" A od Mišel ni glasa, što je bilo čudno pošto je Mišel uvek bila najglasnija, ali od nje ni glasa. Mama vrišti:

Beži! Beži! Nemoj. Nemoj. Prasak sačmare i mama koja još uvek viče, ali više ne može da složi reči, samo piska kao da ptica udara u zidove na kraju hodnika.

Bat teških cipela i Debinih sitnih stopala dok beže, još nije bila mrtva, trče ka maminoj sobi, a ja pomislim: *Ne, ne, ne dolazi ovamo*, a onda se hodnik iza nje zatresao od čizama, zatim vučenje i grebanje po podu i opet krkljanje, krkljanje, treska, a potom tup udarac i udarac sekire i mama koja još uvek užasno ropće, i ja koja stojim sleđena u maminoj sobi, samo slušam, u ušima mi ponovo

odjekne prasak sačmare i tresak od koga su zadrhtale podne daske pod mojim nogama. Ja, kukavica, nadam se da će sve prestati. Ljuljam se napred-nazad zguarena delom u ormanu, a delom izvan njega. *Odlazi odlazi odlazi*. Treskanje vratima, još koraka i krik, Ben izbezumljeno šapuće sam za sebe. A onda plač, dubok muški i Benov glas, znam da je to bio Benov glas, vrišti: *Libi! Libi!*

Otvorila sam prozor u maminoj sobi i provukla se kroz polomljenu mrežu, ispavši na sneg samo metar-dva niže, čarape su mi se odmah skvasile, a kosa zaplela u žbunje. Potrčala sam.

Libi! Osvrćem se ka kući, svetio gori samo na jednom prozoru, sve ostalo je u mraku.

Dok sam stigla do jezera i čučnula u trsku, noge su mi bile izranjavljene. Kao i mama, na sebi sam imala dva sloja odeće, duge gaće ispod spavaćice, ali tresla sam se, a vetar mi je dizao spavaćicu i duvao mi hladan vazduh direktno u stomak.

Džepna lampa izbezumljeno prelazi preko vrhova trske, pa preko obližnjeg šumarka, onda preko tla nedaleko od mene. *Libi!* Opet Benov glas. Lovi me. *Ostani tu gde si, dušo! Ostani gde si!* Džepna lampa je sve bliže, čizme krčkaju po snegu, a ja ridam u rukav, cmizdrim dok nisam bila gotovo spremna da ustanem i završim s tim, a onda se lampa jednostavno okrenula, a koraci se udaljiše od mene i ostala sam sama, ostavljena da se smrznem u mraku. Svetio u kući se ugasio, a ja sam ostala tu gde sam.

Satima kasnije, previše ukočena da bih se uspravila, stopala teških poput olova, stiskajući smrznute šake u pesnice, otpuzala sam u bledu zoru nazad do kuće. Othramala sam kroz širom otvorena vrata. Na podu ispred kuhinje ležala je žalosna gomilica povračke, grašak i šargarepa. Sve ostalo je bilo crveno - mrlje po zidovima, barice na tepihu, krvava sekira uspravljena uz rukonaslon sofe. Zatekla sam mamu kako leži na podu pred sobom svojih ćerki, trouglasti deo temena bio joj je raznesen, na kabastoj odeći zaseci sekirom, jedna dojka razgolićena. Iznad nje, po zidu su krvlju i moždanom srži bili ulepljeni dugi pramenovi riđe kose. Debi je ležala odmah iza nje širom otvorenih očiju, a niz obraz joj se slivala krv. Ruka joj je bila skoro odsečena; stomak rasporen sekirom, mlitav poput usta spavača. Pozvala sam Mišel, ali znala sam da je mrtva. Prikrala sam se do naše sobe i našla je sklupčanu s lutkama na njenom krevetu, crne modrice po vratu, jedna papuča još uvek nazuvena, a jedno oko otvoreno.

Zidovi su bili oslikani krvlju: pentagrami i prostote. Pičke. Satana. Sve je bilo polomljeno, pocepano, uništeno. Po zidovima su razbijane tegle hrane, pahuljice prosute po podu. Kasapljenje je bilo toliko nasumično da će u rani na grudima

moje majke naći komadić pahuljica. S jeftinog ventilatora na plafonu jedna Mišelina cipela visila je o pertlama.

Othramala sam do telefona u kuhinji, spustila ga na pod, okrenula tetka Dajanin broj, jedini koji sam znala napamet, a kad se Dajana javila, vrisnula sam: *Svi su mrtvi!*, glasom koji je zaparao moje sopstvene uši. Zatim sam se zavukla u prostor između frižidera i šporeta i čekala Dajanu.

U bolnici su mi dali nešto za smirenje i odrekli mi tri smrznuta nožna prsta i pola domalog prsta na ruci. Od tada čekam da umrem.

* * *

USPRAVILA SAM SE u krevetu obasjana žutim svetlom sijalice. Trgla sam se iz naše kuće smrti i vratila u svoju spavaću sobu. Još godinama neću umreti, bila sam zdrava kao dren i zato mi je trebao plan. Moj proračunati dejovski mozak se srećom vratio mislima o mom sopstvenom blagostanju. Mala Libi Dej upravo je otkrila šta ona iz ovoga može da izvuče. Nazovite to instinktom za samoodržanjem, ili njegovim pravim imenom: pohlepa.

One "oduševljene pristalice Dejovih", oni "rešavači" neće platiti samo za obična stara pisma. Zar me nisu pitali gde je Raner i koga od Benovih prijatelja još uvek poznajem? Platili bi za informacije koje samo ja mogu da nabavim. Ti klovnovi koji su napamet znali raspored prostorija u mojoj kući, koji su imali fascikle pune fotografija s mesta zločina, svi su imali sopstvene teorije o tome ko je pobio Dejove. Onako ljudi, teško su uspevali da ikog ubede da razgovara s njima. S obzirom na to ko sam, mogla bih to da uradim umesto njih. Policija bi udovoljila jednoj maloj meni, čak i mnogi osumnjičeni. Mogla bih da razgovaram s tatom, ako to žele i ako uspem da ga nađem.

Ne da bi to obavezno ikuda vodilo. Kod kuće, ponovo bezbedna pod svojim bleštavim treperavim svetlom, podsetila sam sebe da je Ben kriv (mora, *mora* da je kriv), najviše zato što nisam mogla da prihvatim nijednu drugu mogućnost. Ne ako želim da funkcionišem, a prvi put u dvadeset pet godina morala sam da funkcionišem. Počela sam u sebi da se preračunavam: da kažemo petsto dolara da razgovaram s pajkanima; četiristo dolara da pričam s nekim od Benovih prijatelja; hiljadu dolara da nađem Ranera; dve hiljade dolara da pričam s Ranerom. Sigurna sam da obožavaoci imaju čitav spisak ljudi koje bih mogla da obrlatim da siročetu Dej posvete malo vremena. Mogla bih ovo mesecima da otežem.

Zaspala sam s flašom ruma još uvek u ruci, ubeđujući sebe: Ben Dej je ubica.

Ben Dej

2. JANUAR 1985.

9.13

Ben je jurišao na biciklu čiji su se točkovi povodili na ledu. Staza je bila za motore terence, za leto, a bila je sleđena pa je bilo glupo voziti se njome. Ono stoje on radio bilo je još gluplje: pedalao je najbrže što je mogao preko džombastog tla, levo i desno izlomljene stabljike kukuruza nalik strnjiki, a on čupka prokletu nalepnicu u obliku leptira koju je jedna od njegovih sestara nalepila na brzinomer. Nedeljama mu bode oči, nervira ga, ali nedovoljno da je se reši. Kladio se da ju je Debi stavila tamo, bezbrižna i glupava: *Ovo je lepo!* Ben je taman dopola odlepio svetlucavu nalepnicu kad je udario u džombu, prednji točak mu se skroz okrenuo ulevo, a zadnji iskočio pod njim. Nije odleteo pravo. Trgao se naviše, a jedna noga još uvek mu je bila zaglavljena za bicikl pa je pao postrance, očešavši desnom rukom ljuske kukuruza, desne noge podvijene pod njim. Glavom je snažno udario o zemlju tako da su mu zubi zazveckali.

Kad je ponovo mogao da diše - nakon što je desetak minuta žmirkao da odagna suze - osetio je kako mu se topla krv polako sliva pored oka. Neka. Razmazao ju je vrhovima prstiju preko obraza, osetivši kako mu je istog trena iz posekotine na čelu potekao novi potočić. Poželeo je da je udario jače. Nikad nije lomio kost, što bi priznao samo kad bi ga naterali. *Stvarno, čoveče? Kako proživiš život a da ništa ne slomiš? Je l' te mama umotala u ambalažu s mehurićima?* Prošlog proleća je sa nekim tipovima provalio na gradski bazen i stajao na odskočnoj dasci iznad velike suve rupe, zureći u betonsko dno, ubeđujući sebe da uskoči, da se stvarno razbije, da bude ludi klinac. Odskočio je nekoliko puta, potegao

još jedan gutljaj viskija, još malo skakutao i vratio se među drugare, koje jedva da je poznao i koji su ga gledali samo iskosa.

Najbolje bi bilo da je slomio kost, ali ni malo krvi nije loše. Sad mu je postojano curila niz obraz, pod bradu i kapala na led. Savršene, okrugle crvene barice.

Uništenje.

Reč je došla niotkud - njegov mozak jednostavno je upijao, rečenice i stihovi pesama uvek su se nekako uvlačili u njega. Uništenje. Video je prizore nordijskih varvara kako mlate sekirama. Na sekund, samo na sekund, zapitao se da li je doživeo reinkarnaciju i da lije ovo neko zaostalo sećanje koje veje po njemu poput pepela. Zatim je podigao bicikl i izbacio tu ideju iz glave. Nema on deset godina.

Počeo je da okreće pedale, desni bok bio mu je sav u kvrgama, a ruka mu je bridela od ogrebotina od kukuruza. Možda će zaraditi i poštenu modricu. Diondri bi se to svidelo, prešla bi nežno prstom preko nje, jednom-dvaput napravila krug oko nje i bocnula, zadirkujući ga kad bi se trgao. Diondra je bila devojka koja voli napadne reakcije - volela je da vrišti, plače, urla kad se smeje. Kad je htela da izgleda iznenađeno, razrogačila bi oči, podigavši obrve skoro do linije kose. Volela je da iskoči iza vrata i uplaši ga, pa bi se on pretvarao da je juri. Diondra, njegova devojka čije ga je ime podsećalo na princeze ili striptizete, nije bio siguran šta od toga. Bila je pomalo i jedno i drugo: bogata ali jeftina.

Nešto se na njegovom biciklu otkočilo i odnekud kod pedala zveckalo je kao ekser u limenci. Na trenutak je zastao da pogleda, a šake su mu bile ružičaste i naborane kao u starca i jednako slabe, ali sve je bilo u redu. U oči mu je upalo još krvi dok se upinjao da nađe u čemu je problem. Jebote, nije ni za šta. Bio je premlad kad mu je otac otišao. Nikad nije imao priliku da nauči ništa praktično. Viđao je tipove kako popravljaju motore, traktore, automobile, čiji su otvoreni motori podsećali na metalne utrobe nekakve životinje koju nikad ranije nije video. U životinje se, s druge strane, razumeo, i u puške. Bio je lovac kao i svi ostali u njegovoj porodici, ali to nije značilo mnogo s obzirom na to da je njegova mama bila bolji strelac od njega.

Želeo je da bude koristan muškarac, ali nije bio siguran kako to da postigne i usrao se od straha. Tata se ovog leta vratio i nekoliko meseci živeo na farmi i Ben se ponadao pretpostavivši da će ga posle toliko vremena ovaj naučiti nešto, da će se potruditi da bude otac. Umesto toga, Raner je sve mehaničke poslove odradio sam, Bena nije pozvao ni da gleda. Zapravo, jasno mu je stavio do znanja da treba da mu se kloni s puta.

Bilo mu je jasno da Raner misli da je seka-persa: kad god bi mama rekla da nešto treba da se popravi, Raner bi rekao: "To je muški posao", i osmehnuo se Benu, čekajući ga da se složi. Ranera je bolelo dupe da mu išta pokaže.

Osim toga, nije imao novca. Ispravka, imao je u džepu četiri dolara i trideset centi, ali to je bilo sve za ovu nedelju. Njegova porodica nije imala ušteđevinu. Imali su bankovni račun koji je uvek bio gotovo prazan - jednom je video izveštaj na kome je stanje bukvalno bilo dolar i deset centi, tako da je u jednom trenutku cela njegova porodica imala manje u banci od onoga što on sada ima u džepu kaputa. Mama nije umela da vodi farmu - nekako ju je sjebala. Odvezla bi tovar žita do silosa u pozajmljenom kamionu i ne bi dobila ništa - manje nego što ju je koštalo da ga poseje - a ono novca što bi dobila već je dugovala. *Vuci su nam pred vratima*, govorila je njegova mama i kad je bio mlađi, zamišljao ju je kako se naslanja na zadnja vrata, baca nove zelembaće čoporu kerova dok ih oni proždiru kao da je meso. Nikad nije bilo dovoljno.

Da li će im u jednom trenutku neko oduzeti farmu? Zar ne bi trebalo? Možda bi najbolje bilo da se ratosiljaju farme, počnu iznova, oslobode se ovog velikog, mrtvog, živog tereta. Ali to je bilo imanje maminih roditelja i ona je bila sentimentalno vezana za njega. Kad malo razmisliš, prilično sebično. Ben bi cele nedelje radio na farmi, a onda bi se vikendom vraćao u školu da radi svoj usrani domarski posao. (Škola-farma, farma-škola, eto na šta mu se svodio život pre Diondre. Sad je imao fini trougao mesta koja je obilazio: škola, farma i Diondrina velika kuća na obodu grada.) Kod kuće je hranio stoku i teglio stajsko đubrivo, a isto to je praktično radio i u školi čisteći svlačionice i brišući trpezariju, brišući sranje druge dece. A od njega se ipak očekivalo da polovinu plate preda mami. *Porodice dele*. Je li? E pa, a šta je s onim da roditelji brinu o svojoj deci? Šta je s onim da ne treba da oprasiš još troje dece kad jedva i prvo možeš da priuštiš?

Bicikl je tandrkao dalje, a Ben je samo čekao kad će ceo raspasti kao u nekoj komičnoj sceni, u crtaću u kome pedala na sedištu i samo jednom točku. Mrzeo je što je svuda morao da ide biciklom kao da je krenuo na pecanje. Osećao se grozno što ne može da vozi kola. *Nema ničeg jasnijeg od momka koji tek što nije napunio šesnaest godina*, govorio je Trej odmahujući glavom i duvajući dim u njega. Rekao bi to svaki put kad bi se Ben pojavio kod Diondre na svom biciklu, Trej je uglavnom bio kul, ali bio je od onih tipova koji uvek moraju da zadirkuju druge. Trej je imao devetnaest godina, dugu kosu, crnu i bez sjaja, poput nedelju dana starog katrana, Diondrin polubrat od strica ili nešto tako čudno, deda-stric ili porodični prijatelj, ili posinak nekog porodičnog prijatelja. Ili je on nekoliko puta menjao svoju priču, ili Ben nije dovoljno obratio pažnju. Što je

bilo sasvim moguće s obzirom na to da bi se, kad god bi bio u Trejovom društvu, unervozio, previše svestan svog tela. Zašto stoji s nogama pod tim uglom? Šta da radi s rukama? Na struk ili u džepove?

Šta god uradio, osećao se čudno. Šta god uradio, usledilo bi zadirkivanje. Trej je bio od onih tipova koji traže na vama nešto što samo malčice ali zaista nije u redu što niste ni primećivali, a onda bi na to ukazali svima prisutnima. *Lepe ribarske pantalone*, bilo je prvo što mu je Trej ikad rekao. Ben je nosio farmerke koje su bile možda, možda, par centimetara prekratke. *Lepe ribarske pantalone*. Na to je Diondra vrisnula. Ben je čekao da prestane da se smeje i da Trej nastavi s pričom. Čekao je deset minuta, ćutke, pokušavajući da sedi tako da mu čarape ne vire toliko. Onda se povukao u kupatilo, olabavio kaiš i spustio farmerke na kukove. Kad se vratio u sobu - Diondrinu sobu za zabavu u prizemlja s plavim tepihom i ležibegovima posejanim posvuda kao pečurke - drugo što mu je Trej ikad rekao bilo je: "Čoveče, sad ti se kaiš spustio do đoke. Koga ti pokušavaš da prevariš?" Ben se tandrćući vozio niz stazu kroz hladnu zimsku tminu, a vazduhom su poput čestica prašine letele pahulje. Neće imati kola čak ni kad bude napunio šesnaest godina. Njegova mama imala je kavalir kupljen na aukciji; nekad je bio auto za rentiranje. Već je rekla Benu da ne mogu da priušte još jedna. Moraće da ih dele, zbog čega je Bena odmah prošla želja da ih uopšte koristi. Već je zamišljao kako pokušava da pokupi Diondru kolima koja mirišu na stotine drugih ljudi, kolima koja mirišu tako korišćeno - bajati pomfrit i fleke od tuđeg seksa - a na sve to, kola koja su sad prepuna školskih knjiga devojčica, lutaka od konca i plastičnih narukvica. To ne bi išlo. Diondra je rekla da može da vozi njena kola (imala je sedamnaest godina, što je takođe predstavljalo problem, jer zar nije pomalo ponižavajuće biti dva razreda niže od svoje devojke?). Ali ta slika mu se već mnogo više sviđala: njih dvoje u njenoj hondi s podignutim zadnjim krajem, kola su puna dima Diondrinih mentol cigareta, *Slejer* trešti. Da, mnogo bolje.

Odvezli bi se iz ovog usranog grada, u Vičitu, gde je njen ujak imao prodavnicu sportske opreme i mogao bi da mu da posao. Ben je probao da uđe i u košarkaški i u fudbalski tim, iz kojih je brzo i surovo izbačen, u smislu ne vraćaj se, pa mu je delovalo ironično da dane provodi u velikoj prostoriji punoj košarkaških i fudbalskih lopti. S druge strane, pored tolike opreme, možda će moći da trenira pa da postane dovoljno dobar da uđe u neku ligu ili nešto tako. Činilo mu se da to mora imati neku prednost.

Naravno, najveća prednost bila je Diondra. On i Diondra u svom stanu u Vičiti, jedu hranu iz *Mekdonaldsa* i gledaju TV, vode ljubav i puše cele kutije cigareta za noć. Ben nije mnogo pušio kad Diondra nije bila tu - ona je bila

zavisnik, toliko je pušila da je i posle tuširanja mirisala na duvan kao da bi, kad bi rasekla kožu, iz nje isparavao miris mentola. Zavoleo je to kao što bi neko drugi zavoleo vruć hleb. Dakle, evo i kako će to izgledati: on i Diondra, smeđih spiralnih kovrdža koje krčkaju od gela (još jedan miris karakterističan za nju - oštri, jetki miris na grožđe njene kose), sede na sofi i gledaju sapunice koje je svaki dan snimala na kasetu. Navukao bi se na dramu: gospođe širokih ramena piju šampanjac, a na prstima im bleskaju dijamanti dok varaju muževe ili ovi varaju njih ili ljudi dobijaju amneziju i varaju. Vratio bi se s posla s onim prašnjavim mirisom kože košarkaških lopti, a ona bi mu kupila hranu iz *Mekdonaldsa* ili *Tako bela* i sedeli bi i zezali se na račun nakinđurenih gospođi sa TV-a, a Diondra bi pokazala onu s najlepšim noktima, obožavala je njene nokte, a onda bi insistirala da nalakira njegove ili da mu stavi karmin, što je volela da radi, volela je da ga doteruje, uvek je govorila kako voli da ga doteruje. Na kraju bi se golicali na krevetu, goli s kesicama kečapa zalepljenim za leđa, a Diondra bi se toliko glasno cerekala da bi im komšije lupale u plafon.

Ova slika nije bila baš sasvim potpuna. Namerno je izostavio jedan veoma zastrašujući detalj, jednostavno je sasvim izbrisao izvesne činjenice. To nije dobar znak. To znači da je sve ovo samo sanjarenje. Bio je glupavi klinac koji ne može da ima čak ni nešto tako sitno kao što je usrani stan u Vičiti. Ni nešto tako malecno ne može da ima. Osetio je kako ga preplavlja poznati bes. Njegov život činio je dugi niz poricanja, koja su ga samo čekala.

Uništenje. Ponovo je ugledao sekire, puške, krvava tela smrskana o zemlju. Vrisku su zamenili jecaji i ptičja pesma. Poželeo je da još krvari.

Libi Dej

SADA

Kao dete, oko pet meseci živela sam s Ranerovim daljim rođakom u Holkomu u Kansasu, dok se jedna tetka Dajana oporavljala od moje naročito burne dvanaeste godine. Ne sećam se mnogo tih pet meseci osim da sam s razredom išla u Dodž Siti da naučimo nešto o Vajatu Erpu. Mislili samo da ćemo videti puške, bufala, kurve. Umesto toga, nas dvadesetak vuklo se i laktalo kroz niz malih arhivarnica gledajući u izveštaje, a ceo dan je bio ispunjen česticama prašine i gundanjem. Sam Erp nije ostavio neki utisak na mene, ali obožavala sam one zlikovce sa Divljeg zapada dugih brkova, nemarno obučene, s očima koje sijaju kao petoparci. Odmetnika su uvek opisivali kao "lažova i lopova". A tu, u jednoj od tih zagušljivih soba, dok je arhivar tupio o veštini arhiviranja, zadrhtala sam od sreće što ću upoznati još jednog saputnika. Jer pomislila sam: "To sam ja."

Ja sam lažov i lopov. Ne puštajte me u kuću, a ako me pustite, ne ostavljajte me samu. Ja uzimam stvari. Uhvatiće te me s niskom vaših finih bisera koji mi zveckaju u grabljivim šapicama, a ja ću vam reći da su me podsetili na majčine i da sam jednostavno morala da ih dotaknem, samo na trenutak, i da mi je mnogo žao, ne znam šta mi bi.

Moja mama nikad nije imala nakit od koga joj koža ne bi pozelenela, ali vi to ne znate. A ja bih vam ipak, dok ne gledate, zdipila bisere.

Kradem gaće, prstenje, CD-ove, knjige, cipele, ajpode, satove. Otišla bih kod nekog kući na žurku - nemam prijatelje, ali imam ljude koji me pozivaju kojekuda - i otišla bih s nekoliko košulja ispod džempera, nekoliko finih ruževa

u džepu i onoliko kesa koliko sam uspela da nađem u par torbica. Ponekad, ako je društvo dovoljno pijano, uzmem i torbicu. Samo je prebacim preko ramena i odem. Pilule na recept, parfemi, dugmad, hemijske olovke. Hrana. Imam čaturicu koju je nečiji deda doneo iz Drugog svetskog rata, posedujem značku Fi Beta Kapa bratstva koju je zaslužio omiljeni stric nekog tipa. Imam starinsku sklopivu limenu čašu koju se i ne sećam da sam ukrala koliko je dugo kod mene. Pretvaram se da je oduvek u porodici.

Stvari koje su zaista pripadale mojoj porodici, one kutije ispod mojih stepenica, njih ne mogu sebe da nateram da pogledam. Više volim tuđe. Uz njih idu tuđe priče.

Jedini predmet u mojoj kući koji nisam ukrala jeste roman o stvarnom zločinu pod nazivom *Đavolja žetva: Satanistička žrtvovanja u Kinakiju u Kansasu*. Objavljen je 1986. i napisala ga je novinarka po imenu Barb Ajkel, i to je sve što zapravo znam. Bar tri kao dečka su mi svečano, uviđavno dala po primerak te knjige i svu trojicu sam odmah šutnula. Ako kažem da ne želim da čitam tu knjigu, onda ne želim da čitam tu knjigu. Kao i moje pravilo o tome da uvek spavam s upaljenim svetlom. Svakom muškarcu s kojim spavam kažem da uvek držim svetlo upaljeno, a oni uvek kažu nešto u stilu: "Ja ću te paziti, mala", i onda pokušaju da ugase svetla. Kao, to je to. Kao da su iznenađeni što zaista spavam s upaljenim svetlima.

Iskopala sam *Đavolju žetvu* s klimave gomile knjiga u uglu - čuvam je iz istog razloga iz kog čuvam i kutije s papirima i smećem moje porodice, jer ću je možda jednog dana želeti, a čak i ako je ne budem želela, ne želim da je iko drugi ima. Na prvoj strani piše:

Kinaki u Kansasu, u srcu Amerike, mirna poljoprivredna zajednica gde se ljudi poznaju, idu zajedno u crkvu, ostare zajedno. Ali on nije otporan na zlo iz spoljnog sveta - i u ranim jutarnjim satima 3. januara 1985. tokom užasnog krvoprolića to zlo je ubilo troje članova porodice Dej. Ovo nije samo priča o ubistvu već i o obožavanju đavola, krvavim ritualima i širenju satanizma u sve krajeve Amerike - čak i u najprijatnija, naizgled bezbedna mesta.

Uši su počele da mi bruje od zvukova te noći: glasno muško roptanje, teški promukli jauk. Izbezumljeni krici moje majke. Mrak-mesto. Pogledala sam fotografiju Barb Ajkel na zadnjoj korici. Imala je kratku špicastu kosu, viseće minđuše i turoban osmeh. U biografiji je pisalo da živi u Topeki u Kansasu, ali to je bilo pre više od dvadeset godina.

Trebalo je da pozovem Lajla Virta i ponudim mu novac za informacije, ali nisam bila spremna da ponovo slušam njegovo predavanje o ubistvu moje porodice. (*Ti stvarno misliš da je Ben kriv!*) Moram da budem spremna da se raspravljam s njim, umesto da samo sedim kao nekakva neznalica koja nema ništa korisno da kaže. Što sam u suštini i bila.

Još malo sam listala knjigu, ležeći na leđima, naslonjena na dvostruko presavijeni jastuk, a Bak je svojim budnih mačijim pogledom pratio hoću li krenuti ka kuhinji. Barb Ajkel je opisala Bena kao "nepopularnog i gnevnog usamljenika u crnom" i "opsednutog najbrutalnijom vrstom hevi metala - po imenu blek metal - pesmama za koje se priča da su praktično šifrovani pozivi samom đavolu" Naravno, preletela sam pogledom dok nisam našla gde se pominjem ja: "poput anđela, ali jaka", "odlučna i tužna", "odiše nezavisnošću koja se obično ne nalazi ni kod dvostruko starije dece". Naša porodica je bila "srećna i užurbana i radovala se budućnosti na svežem vazduhu i zdravom životu". Aha Ipak, ovo je navodno najpouzdanija knjiga o tim ubistvima i, nakon što su me svi oni ljudi u Klubu smrti ubeđivali da sam budala, jedva sam čekala da pričam s nekim sa strane ko takođe veruje da je Ben kriv. Materijal za Lajla. Zamišljala sam sebe kako na prste nabrajam činjenice: *Ovo, ovo i ovo dokazuje da vi kretenčine niste u pravu*, i Lajla kako opušta usne, shvativši da sam ipak u pravu.

Ako želi, rado ću mu svejedno uzeti novac.

Ne znajući odakle da počnem, pozvala sam centralu u Topeki i, kakav divan pogodak, dobila broj Barb Ajkel. Još uvek je u Topeki i još uvek je u imeniku. Ništa lakše.

Javila se posle drugog zvona veselim i piskavim glasom sve dok joj nisam rekla ko sam.

"Oh, Libi. Uvek sam se pitala da li ćeš se javiti", rekla je nakašljavši se. "Ili da li ja tebi treba da se javim. Nisam znala, nisam znala..." Zamišljala sam je kako se osvrće po sobi, nemirno gricka nokte, jedna od onih žena koje dvadeset minuta proučavaju meni, a onda se ipak uspaniče kad dođe konobar.

"Nadala sam se da bih mogla s vama da popričam o... Benu", počela sam, ne znajući kako da se izrazim.

"Znam, znam, napisala sam mu tokom godina nekoliko pisama izvinjavajući mu se, Libi. Ne znam koliko puta treba da se izvinim za tu prokletu knjigu."

Neočekivano.

* * *

BARB AJKEL ME je pozvala na ručak. Htela je lično da mi objasni. Više ne vozi (nanjušila sam dobru priču - lekovi, zvučala je kao neko ko se kljuka pilulama), pa bi mi bila mnogo zahvalna ako bih ja svratila kod nje. Srećom, Topeka nije daleko od Kansas Sitija. Ne da mi se nešto išlo tamo - dovoljno sam ga se nagledala dok sam odrastala. Grad je nekad imao opasno dobru psihijatrijsku kliniku, ozbiljno, na auto-putu je čak stajala i tabla s natpisom u stilu: *Dobro došli u Topeku, svetski centar psihijatrije!* Grad je vrveo od luđaka i terapeuta i redovno su me odvlačili tamo na retka privilegovana ambulantna savetovanja. Jupi za mene. Pričali smo o mojim noćnim morama, napadima panike, nemogućnosti da kontrolišem bes. Kad sam stigla u tinejdžerske godine, pričali smo o mojoj sklonosti ka fizičkom nasilju. Što se mene tiče, ceo grad, glavni grad Kanzasa, miriše na ludaru.

Pročitala sam Barbinu knjigu pre nego što sam, naoružana činjenicama i pitanjima, otišla da se nađem s njom. Ali moje samopouzdanje splasnulo je negde tokom tri sata koliko mi je trebalo da predem put koji se inače kolima pređe za sat. Previše pogrešnih skretanja, dok sam prebacivala sebi što kod kuće nemam internet da jednostavno skinem uputstvo. Nema interneta, nema kablovske. Ne snalazim se u tim stvarima: frizure, zamena ulja ili odlasci zubaru. Kad sam se doselila u svoj bungalov, prva tri meseca provela sam umotana u ćebad jer nisam znala kako da uključim gas poslednjih nekoliko godina tripot su ga isključivali jer nekad jednostavno ne mogu da se nakanim da napišem ček. Imam problem s održavanjem.

Kad sam konačno stigla tamo, Barbina kuća bila je dosadno domaća pristojna građevina od gipsanog maltera koju je okrečila u svetlozeleno. Umirujuće. Mnogo zvončića na vratima. Otvorila je vrata i ustuknula kao da sam je iznenadila. Još uvek je imala istu frizuru kao na omotu knjige, sada špicasti sedi venac, i nosila je naočari s lancem od perli kakve starije žene opisuju kao "fanki". Prešla je pedesetu, nemirne tamne oči su joj štrčale na koščatom licu.

"Oh, ćao, Libi!" prodahtala je i najednom me grlila, a jedna njena kost snažno mi se zabila u levu dojku. Mirisala je na pačuli i vunu. "Uđi, uđi." Mali čupavi pas dotrčao je do mene preko pločica radosno lajući. Sat je otkucao tačno vreme.

"Oh, nadam se da voliš pse, on je dušica", rekla je gledajući ga kako skače po meni. Mrzim pse, čak i male, slatke pse. Podigla sam ruke, otvoreno ga ne mazeći. "Hajde, Vini, pusti našu drugaricu da prođe", zagugutala je. Još više sam ga zamrzela kad sam mu čula ime.

Smestila me je u dnevnu sobu, koja je delovala pretrpano: stolice, sofa, tepih, jastuci, zavese, sve je bilo okruglasto i zaobljeno, a onda prekriveno sa još

tkanine. Ustumarala se ulazeći i izlazeći, dovikujući mi preko ramena umesto da se skrasi, dvaput me pitajući šta želim da popijem. Nekako sam znala da bi mi dala neku keramičku šolju koja miriše na zemlju, prožetu energijom kristala i punu čaja od korena šarene laže ili eliksira s jasminom, pa sam tražila samo vodu. Potražila sam flaše s pićem, ali nisam videla nijednu. Mada, ovde su se definitivno gutale neke pilule. Sve se prosto odbijalo od te žene - zvec-zvec! - kao da je ispolirana.

Donela nam je sendviče na tanjirićima da ih pojedemo u dnevnoj sobi. Moja voda je bila puna kocki leda. Popila sam je u dva gutljaja.

"Pa, kako je Ben, Libi?", upitala je kad je konačno sela. Svoju tacnu je ipak držala pored sebe. Spremna da se brzo povuče.

"O, ne znam. Nisam u kontaktu s njim."

Kao da me zapravo nije slušala; bila je podešena na sopstvenu unutrašnju radio-stanicu. Neki lagani džez.

"Naravno, Libi, mnogo me grize savest zbog uloge koju sam ja odigrala u svemu tome, iako je knjiga objavljena posle donošenja presude i nije uticala na nju", rekla je u jednom dahu. "S druge strane, i ja sam učestvovala u tom ishitrenom iznošenju osude. Takvo je bilo *vreme*. Bila si tako mlada, znam da se ne sećaš ovoga, ali osamdesete. Mislim, nazvali su to strah od satanizma."

"Šta to?" Pitala sam se koliko će puta u razgovoru upotrebiti moje ime. Ličila mi je na jednu od tih.

"Tada je kompletna psihijatrijska javnost, policija, organi za sprovođenje zakona, celo društvo - svi su verovali da svi obožavaju đavola. To je bilo... *u modi*." Nagnula se ka meni tako da su joj minđuše poskočile, kršeći ruke. "Ljudi su zaista verovali da postoji nekakva razgranata mreža satanista, da je to nešto sasvim obično. Neki tinejdžer počne čudno da se ponaša: on je Satanin poklonik. Predškolkica se vrati kući iz škole s čudnom modricom ili kaže nešto čudno o svojim intimnim delovima: njeni nastavnici su Satanini poklonici. Mislim, sećaš se slučaja Mekmartin u obdaništu? Ti nesrećni nastavnici godinama su patili dok optužbe nisu povučene. Strah od satanizma. Priča je bila dobra. Nasela sam, Libi. Nismo dovoljno ispitivali."

Ukočila sam se kad mi se pas njuškajući približio, nadajući se da će ga Barb pozvati. Ona, međutim, nije primetila, usredsređena na suncokret od obojenog stakla koji se klatim bacajući zlatno svetio kroz prozor iznad mene.

"I, mislim, priča je jednostavno upalila" nastavila je Barb. "Libi, priznaću ti sada, a za to mi je trebala čitava decenija da sam preletela preko gomile dokaza koji se nisu uklapali u teoriju o Benu-Satani, ignorisala sam očigledne znake upozorenja."

"Kao na primer?"

"Ovaj, kao na primer, to da su te očigledno obučili, da nikako nisi bila pouzdan svedok, da ti je psihijatar koga su ti dodelili da ti, citiram, 'pomogne da se oslobodiš', samo punio glavu rečima."

"Doktor Bruner?" Sećala sam se doktora Brunera: brkati hipik s velikim nosom i sitnim očima - ličio je na dobronamernu životinju iz slikovnice. Bio je jedina osoba osim moje tetke Dajane koju sam tokom cele te godine volela i jedina osoba sa kojom sam pričala o onoj noći, pošto Dajana to nije želela. Doktor Bruner.

"Šarlatan", rekla je Barb zakikotavši se. Htela sam da se pobunim, da se branim - žena mi je upravo rekla u lice da sam lažov, što je bilo tačno, ali me je ipak iznerviralo - ali ona je nastavila: "A alibi tvog tate? Ona njegova devojka? To nikako nije smelo da se održi. Taj čovek nije imao pravi alibi i mnogima je dugovao puno novca."

"Mama nije imala novca."

"Veruj mi, imala je više od tvog tate." Verovala sam joj. Tata me je jednom poslao kod komšinice na besplatan ručak iz samilosti i rekao mi da pogledam ispod jastuka na njihovoj sofi i donesem mu siću ako je nađem.

"A tu je i *krovavi* otisak muške svečane cipele koji niko nikad nije istražio. S druge strane, celo mesto zločina bilo je kontaminirano - što sam takođe preskočila u knjizi. Ljudi su ceo dan ulazili i izlazili odatle. Tvoja tetka je došla i iznela čitave ormane starudije, odeće i koječega za tebe. Sve je to bilo protivno pravilima policijske procedure. Ali *nikoga nije bilo briga*. Ljudi su odlepili. A tu je bio čudni tinejdžer koga niko u gradu nije baš naročito voleo, koji nije imao novca, nije znao kako da vodi računa o sebi i koji je slučajno voleo hevi metal. Stvarno sramota." Zaustavila se. "Užasno. Tragedija."

"Može li išta da izvuče Bena?", upitala sam, a stomak mi se prevrnuo. Bila mi je grozna pomisao da se predomislila kad je čula konačnu presudu o Benovoj krivici. Kao i to što sam upoznala još nekog ko je bio ubeđen da sam lažno svedočila.

"Pa, ti to pokušavaš, zar ne? Mislim da je posle toliko godina gotovo nemoguće sve to ispraviti - isteklo je vreme da podnese žalbu kao takvu. Morao bi da pokuša da podnese zahtev sudu za preispitivanje opravdanosti lišavanja slobode, a to je... sad bi vam trebali stvarno krupni dokazi da se sve to pokrene. Recimo nekakvi baš ubedljivi DNK dokazi. Nažalost, tvoja porodica je kremirana pa..."

"Aha, pa, hvala vam", prekinula sam je, poželevši da odmah odem kući.

"Opet, knjigu sam napisala posle presude, ali ako ikako mogu da ti pomognem, javi mi, Libi. I ja snosim deo krivice. Prihvatam odgovornost za to."

"Da li ste dali ikakve izjave, rekli policiji da ne mislite da je Ben to učinio?"

"Pa, nisam. Čini mi se da su mnogi odavno zaključili da Ben nije to uradio", rekla je Barb kreštavim glasom. "Pretpostavljam da si zvanično povukla svoje svedočenje? Mislim da bi to bilo od ogromne pomoći."

Čekala je da kažem još nešto, da objasnim zašto sam sad došla kod nje. Da joj kažem da, naravno, Ben je bio nevin i sad ću sve ovo da ispravim. Sedela je i posmatrala me dok je jela, žvaćući svaki zalogaj sa posebnom pažnjom. Uzela sam sendvič - kiseli krastavčići i humus - i ponovo ga spustila, ostavivši otisak palca u vlažnom hlebu. Soba je bila puna polica s knjigama, ali na njima su bile jedino knjige za samopomoć. *Oslobodite sunce u vama!; Napred, devojko; Prestanite da kažnjavate sebe; Ustani - uspravi se; Budi svoj najbolji prijatelj; Kako preboleti i napredovati.* I sve tako, neumorni, bodri, ohrabrujući naslovi. Što sam više čitala, to sam se jasnije osećala. Lečenje biljem, pozitivno razmišljanje, oprostiti sebi, život s greškama. Imala je čak i knjigu da se pobedi neodlučnost. Ne verujem onima koji čitaju knjige za samopomoć. Pre mnogo godina, izašla sam iz bara s prijateljem jednog prijatelja, finim, slatkim, normalnim tipom u džemperu s okruglim okovratnikom, koji je imao stan u blizini. Posle seksa, kad je zaspao, počela sam da mu njuškam po sobi i otkrila da mu je sto izlepljen porukama:

Ne brini oko sitnica, sve su to sitnice.

Kad bismo samo prestali da pokušavamo da budemo srećni, sjajno bismo se provodili.

Uživaj u životu - odavde se niko neće živ izvuci.

Ne brini i budi srećan.

Meni je sve to uporno ulivanje nade bilo strasnije nego da sam našla gomilu lobanja na kojima još ima kose. Uspaničeno sam istrčala s gaćicama tutnutim u rukav.

Nisam se duže zadržavala kod Barb. Otišla sam obećavši da ću je uskoro pozvati, s plavim pritiskivačem za hartiju u obliku srca koji sam joj ukrala sa stočića.

Peti Dej

2. JANUAR 1985.

9.45

Sudopera nad kojom je Ben ofarbao kosu bila je zamazana gnjecavom ljubičastom bojom. Znači, negde u toku noći zaključao se u kupatilu, seo na spuštenu dasku ve-ce šolje i pročitao uputstvo na kutiji farbe za kosu koju je našla u đubretu. Na kutiji je bila fotografija žene svetloljubičastih usana i kao katran crne kose ošišane u paž. Pitala se da li ju je ukrao. Nije mogla da zamisli Bena, stidljivog Bena, kako stavlja komplet za farbanje na kasu. Znači ukrao ju je, odmerio, smešao i naneo. Sedeo je s tom blatnjavom smetom hemikalija na svojoj crvenoj kosi i čekao.

Sve ovo ju je neverovatno rastužilo. To što je u ovoj kući punoj žena njen dečko sam usred noći ofarbao svoju kosu. Naravno, smešno bi bilo pomisliti da bi je pitao za pomoć, ali činilo joj se tako samotnim uraditi tako nešto bez saučesnika. Pre dvadeset godina, u ovom istom kupatilu, Petina starija sestra Dajana probušila je Peti uši. Peti je jeftinim upaljačem zagrejala zihernadlu, a Dajana je prepolovila krompir i pritisla joj njegovu hladnu vlažnu polovinu sa zadnje strane uva. Zaledili su joj resicu uva kockicom leda i Dajana je - *ne mrdaj, ne mrdaaaaaj* - zabila onu zihernadlu u Petino gumasto meso. Zašto li im je trebao krompir? Da naciljaju, šta li. Posle prvog uva, Peti se ustrtarila i skljkala na rub kade s vrhom zihernadle koji joj je virio iz resice. Dajana, usredsređena i nepokolebljiva u ogromnoj vunenoj spavaćici, krenula je na nju sa još jednom vreloom zihernadlom.

"Biće gotovo za sekund, ne možeš da probušiš samo jedno, Pi."

Preduzimljiva Dajana. Ništa nije smelo da ostane nezavršeno, ni zbog vremena, ni zbog lenjosti, ni zbog uva koje je damaralo, ni zbog istopljenog leda niti plašljive mlađe sestre.

Peti je uvrnula svoje zlatne minduše. Leva nije bila na sredini, njenom krivicom jer se u poslednjem trenutku izvila. Ipak, eto ih, dva simbola tinejdžerskog duha, nešto što je uradila sa sestrom, baš kao kad je prvi put stavila karmin ili kad je, negde 1965, zakačila elastične štipaljke na uloške veličine pelena. Neke stvari ne treba da radite sami.

Sipala je sredstvo za čišćenje u lavabo i počela da riba obojivši vodu u mastiljavozeleno. Dajana će uskoro navratiti. Uvek bi svratila sredinom nedelje ako je bila "kolima", pa bi ispalo da je vožnja od četrdeset osam kilometara do farme samo jedan od dnevnih poslića. Dajana će se našaliti na račun ove najnovije sage o Benu. Kad je brinula zbog škole, nastavnika, farme, Bena, svog braka, dece, farme (od 1980. uvek, uvek, uvek je tu bila farma), Peti je čeznula za Dajanom kao za jakim pićem. Dajana bi sedela u baštenskoj stolici u njihovoj garaži i palila jednu za drugom cigaretu, rekavši Peti da je glupača i da se razvedri. Brige te i ovako i onako nađu, ne moraš sam da ih prizivaš. Za Dajanu, brige su bile gotovo fizička bića, stvorenja nalik pijavicama s kukama umesto prstiju koje treba odmah savladati. Dajana nije brinula, to je bilo za slabije žene.

Ali Peti nije mogla da se razvedri. Ben se ove poslednje godine toliko otuđio, pretvorio se u tog čudnog nervoznog klinca koji se zatvarao u svoju sobu, bacakao se uz muziku od koje su se tresli zidovi, uz krike nalik podrigivanju koji su dopirali ispod vrata. Uznemirujuće reči. U početku se nije trudila da sluša, muzika je bila toliko ružna, toliko divlja. Ali jednog dana, kad je Ben mislio da kod kuće nema nikog, vratila se ranije iz grada, stala pred njegova vrata i čula urlanje:

*Nema me više,
Izgubljen sam,
Dušu mi đavo uze,
Sad Satanin sin sam.*

Ploča je preskočila i ponovo se začulo promuklo pevanje: Nema me više, izgubljen sam, dušu mi đavo uze, sad Satanin sin sam.

I opet. Pa opet. I Peti je shvatila da Ben jednostavno stoji iznad gramofona, podiže iglu i iznova i iznova pušta pesmu, poput molitve.

Poželela je da je Dajana tu. Sada. Dajana, zavaljena na kauču poput dobroćudnog medveda, u jednoj od svoje tri stare flannelske košulje, sad žvaćući

jednu za drugom nikotinska žvaku, pričala bi o onomad kad je Peti došla kući u mini-haljini, a njihovi matorci su bukvalno ostali bez daha kao da je ona izgubljen slučaj. "A zapravo nisi bila, zar ne? Bila si samo klinka. Kao i on", rekla bi Dajana i pucnula prstima kao da je to tako jednostavno.

Devojčice su obigravale ispred kupatila - biće tamo i čekati je kad izađe. Po ribanju i Petinom gundanju znale su da još nešto nije u redu i pokušavale su da zakluče treba li da zaplaču ili da se međusobno optužuju. Kad je Peti plakala, neizostavno bi rasplakala bar dve od devojčica, a ako bi neko upao u nevolju, kuća bi prosto odzvanjala od osuđivanja. Žene iz porodice Dej bile su pojam mentaliteta rulje. A evo ih na farmi punoj vila.

Oprala je ruke, ispucale, crvene i grube, i pogledala se u ogledalu da se uveri da joj oči nisu crvene. Imala je trideset dve godine, ali izgledala je deset godina starije. Čelo joj je bilo naborano poput dečije papirne lepeze, a oko očiju su joj se zrakasto širile bore. Riđa kosa bila je prošarana sedim čekinjastim vlasima i bila je ružno mršava, sva u izbočinama i čoškovima kao da je progutala punu policu gvožđurije: čekiće i kuglice naftalina i nekoliko starih flaša. Nije izgledala kao neko koga biste želeli da zagrlite, a njena deca zapravo se nikad nisu privijala uz nju. Mišel je volela da joj češlja kosu (nestrpljivo i energično kao što je radila i većinu stvari), a Debi bi se uvek naslonila na nju kad god bi obe stajale (komotno i rastrojeno, kako je to Debi umela). Jadna Libi trudila se da je uopšte ne dotiče, osim ako bi bila stvarno povređena, što je i imalo smisla. Do dvadeset pete godine Petino telo je bilo toliko istrošeno da su joj čak i bradavice bile čvornovate; Libi je gotovo odmah počela da hrani na flašicu.

U skućenom kupatilu nije bilo ormarića s lekovima (šta će da radi kad devojčice krenu u srednju školu, jedno kupatilo za četiri žene, a šta će biti s Benom? Na trenutak je zamislila bednu sliku njega u sobi nekog motela, samog-samcitog u momačkom kršu prljavih peškira i pokvarenog mleka), tako da je malu kolekciju sredstava za higijenu poređala duž lavaboa. Ben je sve kutije gurnuo u jedan ugao - dezodorans sa aerosolom i sprej za kosu, sićušna konzerva pudera za bebe koji se ne seća kad je kupila. Sve je bilo poprskano istim ljubičastim mrljama kojima je bio zaprljan lavabo. Obrisala ih je kao da su od porcelana. Peti nije bila spremna da ponovo ide do robne kuće. Pre mesec dana se sva raspoložena i vesela odvezla do Saline da kupi nešto sredstava za ulepšavanje: balzam, losion za lice, karmin. Stavila je presavijenu novčanicu od dvadeset dolara u prednji džep posebno za taj put. Rasipanje. Ali zavrtilo joj se u glavi samo od mnoštva različitih kremi za lice - hidratantne, protiv bora, za zaštitu od sunca. Mogla bi da kupi jednu hidratantnu kremu, ali onda bi morala da kupi i odgovarajući tonik za čišćenje lica i nešto što se zove toner, a pre nego

što bi i stigla do noćne kreme, spucala bi pedeset dolara. Izašla je iz radnje ne kupivši ništa, osetivši se ukoreno i smešno.

"Imaš četvero dece - niko ne očekuje da izgledaš sveže kao rosa", rekla joj je na to Dajana.

Ali ona je želela da s vremena na vreme izgleda sveže kao rosa. Mesecima kasnije Raner se vratio, samo je pao s neba, preplanulog lica i plavih očiju, s pričama o ribarskim brodovima na Aljasci i trkačkoj stazi na Floridi. Stajao je na njenom pragu, visok i mršav u prljavim farmerkama, i ne spomenuvši to što im se tri godine nije javljao ni slao novac. Pitao je da li može da se smesti kod njih dok se ne sredi - naravno da je bio švorc, mada je Debi dao pola mlake koka-kole koju je pio kao da joj je ne znam šta poklonio. Raner se kleo da će popraviti sve na farmi i da će sve ostati platonski, *ako ona to želi*. Bilo je leto i dozvolila mu je da spava na kauču, gde bi devojčice ujutro naletele na njega opruženog i smrdljivog u pocepanim boksericama iz kojih mu vire jaja.

Opčinio je devojčice - zvao ih je lutkice, anđele - a čak ga je i Ben pažljivo gledao dok poput ajkule kidiše na njih uvlačeći ih u razgovor. Raner nikad zapravo nije uključio Bena, ali pokušavao je pomalo da se drugarski našali s njim. Uključio bi Bena kao muškarca, što je bilo dobro. Rekao bi nešto u stilu: "To je muški posao", i namignuo Benu. Posle treće nedelje, Raner je svojim kamionom dovezao neki star kauč koji je našao i predložio da se useli u garažu. Učinilo joj se da je to u redu. Pomagao joj je oko sudova i otvarao joj vrata. Dozvolio bi da ga Peti uhvati kako joj gleda dupe, a onda se pretvarao da ga je sramota. Jedne noći, dok mu je pružala čistu posteljinu, razmenili su zadimljeni poljubac i on se odmah bacio na nju - zavukao joj ruku pod košulju gurajući je uza zid, zabacio joj glavu povukavši je za kosu. Odgurnula ga je, rekla mu da nije spremna, pokušala da se osmehne. Odmahnuo je glavom dureći se i odmerio je skupivši usta. Kad se skinula za spavanje, osetila je miris nikotina tamo gde ju je zgrabio ispod grudi.

Šunjao se tuda još mesec dana, započinjao poslove i ostavljao ih nezavršene. Kad ga je jednog jutra za doručkom zamolila da ode, rekao joj je da je kučka, gađao je čašom ostavivši na plafonu mrlje od soka. Pošto je otišao, otkrila je da je ukrao šezdeset dolara, dve flaše pića i kutiju s nakitom, u kojoj je ubrzo otkrio da nije bilo ničega. Preselio se u oronulu kolibu kilometar i po odatle - iz dimnjaka je stalno izlazio dim, jedini način na koji se grejao. Ponekad je u daljini čula pucnjavu, zvižduk metaka ispaljenih u vazduh.

Bila je to njena poslednja romansa s čovekom koji je bio otac njene dece. A sad, vreme je za još jedno suočavanje sa stvarnošću. Peti je sklonila suvu i neukrotivu kosu iza ušiju i otvorila vrata. Pred njom na podu sedela je Mišel

pretvarajući se da proučava podnu dasku. Odmeravala je Peti iza naočara sa sivim staklom.

"Je li Ben u nevolji?", pitala je. "Što je to uradio? S kosom?"

"Mislim da su pubertetski problemi", rekla je Peti i baš kad je Mišel duboko udahнула - uvek bi hvatala vazduh pre nego što bi nešto rekla, rečenice su joj bile zbijeni brzi nizovi reči koje bi navirale i navirale dok ponovo ne bi morala da udahne - čule su kola na prilazu. Prilaz je bio toliko dugačak da bi nekom kad skrene na njega trebao još čitav minut da stigne. Peti je nekako znala da to nije njena sestra iako su devojčice već vrištale: *Dajana! Dajana!* i potrčale ka prozoru da pogledaju. Uslediće tužni uzdasi kad se ispostavi da ipak nije Dajana. Nekako je znala da je to Len, njen kreditni službenik. Čak je i vozio nekako posednički. Len lascivni lihvar. Prepirala se s njim od 1981. Raner je već bio otišao, izjavivši da takav život nije za njega i osvrnuvši se oko sebe kao da je farma njegova a ne njena, njenih roditelja, njihovih roditelja.

Ništa nije uradio osim što se oženio njom i uništio farmu. Jadni razočarani Raner, a tako je visoko ciljao sedamdesetih, kada su ljudi zaista mislili da mogu da se obogate od poljoprivrede. (Ha! Frknula je nasred svoje kuhinje setivši se toga, zamisli.) Ona i Raner preuzeli su '74. farmu od njenih roditelja. Bio je to važan događaj, važniji čak i od njenog braka ili rođenja prvog deteta. Njeni dragi tihi roditelji nisu bili oduševljeni ni jednim ni drugim - Raner je već tada mirisao na nevolju, ali, bog ih blagoslovio, nikad protiv njega ni reč nisu rekli. Kad im je sa sedamnaest godina rekla da je zatrudnela i da će se venčati, rekli su samo: *Oh*. Tek tako. Što je mnogo govorilo.

Peti je imala mutnu fotografiju snimljenu na dan kad su preuzeli farmu: njeni roditelji, kruti i ponosni, stidljivo se osmehuju u foto-aparat, a ona i Raner, s pobedonosnim kešovima, bujne kose, neverovatno mladi, drže šampanjac. Njeni roditelji nikad ranije nisu pili šampanjac, ali za tu priliku su se odvezli do grada i kupili jednu flašu. Nazdravili su iz starih tegli za džem.

Sve je brzo krenulo nizbrdo i Peti nije mogla da krivi samo Ranera. U to vreme svi su mislili da će vrednost zemlje samo nastaviti da raste - *više se ne proizvodi!* - pa što onda ne bi kupovali još i bolje i non-stop? *Samo se širite* - pozivali su. Samo agresivno, samo hrabro. Raner, sa svojim velikim snovima i neznanjem, poveo ju je do banke - nosio je kravatu pastelnozelene boje debelu poput jorgana - i cenjkao se da dobije zajam. Na kraju su dobili duplo više od onog što su tražili. Možda nije trebalo da uzmu, ali zajmodavac im je rekao da ne brinu - vreme ekspanzije.

Prosto je poklanjaju!, urlao je Raner i najednom su imali nov traktor i sejalicu sa šest redova, a bila im je dovoljna ona sa četiri. Za godinu dana imali su

blstavocrveni kraus dominator i novi džon dir kombajn. Vern Eveli, sa svojih petsto jutara niz put, nije propuštao da spomene svaku novotariju koju bi uočio na njihovom imanju i svaki put bi mu malo zaigrala obrva. Raner je kupio još zemlje i ribarski brod, a kad ga je Peti pitala *da li je siguran, da li je siguran*, nadurio se i prodrao koliko ga vređa što ne veruje u njega. A onda je sve odjednom otišlo dođavola kao u nekom vicu. Karteri ruski embargo na žito (borite se protiv komunjara, zaboravite na farmere), kamate od 18 posto, cena goriva najpre polako a onda vrtoglavo raste, banke propadaju, zemlje za koje jedva da je čula - Argentina - najednom se bore za tržište. Bore se sa *njom* ovde u malom Kinakiju u Kansasu. Nekoliko loših godina i Raner je digao ruke. Nikad nije preboleo Kartera - nije prestajao da priča o njemu. Seo bi s pivom da gleda loše vesti na TV-u, ugledao te krupne zečije zube? Oči bi mu se zacaklile, počeo bi tako da ga vređa kao da zapravo poznaje.

I tako je Raner krivio Kartera, a svi ostali u prokletom gradu krivili su nju. Vern Eveli bi coktao svaki put kad bi je video, *sram te bilo*. Farmeri koji nisu bankrotirali nikad nisu imali razumevanja, gledali su vas kao da se igrate goli u snegu pa hoćete o njih da obrišete slinavi nos. Baš prošlog leta, nekom farmeru tamo pored Ark Sitija pokvario se mlinski koš. Istovario je na njega dve tone žita. Taj metar i osamdeset visok čovek udavio se pod njim. Ugušio se kao da se davi peskom pre nego što su mogli da ga izvuku. Ceo Kinaki se mnogo rastužio - toliko su žalili zbog te *nepredviđene nesreće* - dok nisu otkrili da je čovekova farma bila pred bankrotom. A onda najednom: *Pa, trebalo je da bude pažljiviji*. Predavanja o tome kako treba voditi više računa o opremi, o bezbednosti. U tren oka okrenuli su se protiv tog mrtvog nesrećnika pluća punih sopstvene žetve.

Ding-dong i evo Lena baš kao što se i pribojavala, pruža svoju vunenu lovačku kapu Mišel, težak kaput Debi, pažljivo briše sneg sa mokasina koje su bleštale kao nove-novcijate. Benu se ne bi dopale, pomislila je, Ben je satima arčio svoje patike, puštajući devojčice da ih na smenu gaze, u vreme kad im je još dopuštao da mu se približe. Libi je mrko pogledala Lena sa sofe i ponovo se okrenula TV-u. Libi je volela Dajanu, a ovaj tip nije Dajana, ovaj tip ju je prevario ušavši na vrata, a trebalo je da bude Dajana.

Len nikad nije pozdravljao sa zdravo; nekako bi odjodlovao: *Zdraaaaavo*, a Peti je taj zvuk bio toliko besmislen da je uvek morala da se pripremi za njega. Sad je dreknuo dok je prolazio hodnikom i morala je da se povuče u kupatilo i kratko opsuje, a onda ponovo namesti osmeh. Len bi je uvek zagrlio, a bila je gotovo sigurna da to ne radi ni sa jednim drugim farmerom kome su bile potrebne njegove usluge. I tako mu je pošla u naručje i dopustila mu da je

zagrli, stišćući je tek sekund predugo, uhvativši je za laktove. Osetila je kako brzo usisava vazduh kao da je njuši. Bazdeo je na kobasice i čokoladice s mentolom. U nekom trenutku će joj se stvarno nabaciti, primoraće je da zaista odluči a ta igra je bila toliko jadna da joj je došlo da zaplače. Lovac lovina, ali ličilo je na loš dokumentarac o životinjama: on je bio kržljavi kojot s tri noge, a ona umorni ćopavi zeka. Nije bilo veličanstveno.

"Kako moja farmerka?", pitao ju je. Među njima je postojao nekakav prećutni sporazum da je besmisleno to što sama vodi farmu. A sad valjda i jeste.

"Ma, držim se", rekla je. Debi i Mišel su se povukle u svoju sobu. Libi je frktala sa kauča. Poslednji put kad je Len dolazio čak do kuće, nekoliko nedelja kasnije su imali aukciju - Dejovi su virili kroz prozore i gledali kako komšije kupuju ispod cene istu onu opremu koja joj je trebala da bi vodila farmu. Mišel i Debi su se uzvrpoljile videvši neke drugarice iz škole, Bojlerove devojčice, kako idu za roditeljima kao da su krenuli na piknik, skakućući po farmi. *Zašto ne možemo da idemo napolje?*, cičale su, uvijajući se i ljutito preklinjući dok su gledale kako se Bojlerove devojčice smenjuju na njihovoj ljušci od automobilske gume - mogla bi i nju da im proda. Peti je samo ponavljala: *To nam nisu prijatelji*. Ljudi koji su joj slali božićne čestitke pipali su njene sejačice i tanjirače, sve te zaobljene vijugave oblike, škрто nudeći pola od onoga što vrede. Vern Eveli je uzeo sejalicu koju je nekad navodno toliko prezirao, zapravo spustivši izvršiteljevu početnu cenu. Nemilosrdno. Nedelju dana kasnije naletela je na Verna u poljoprivrednoj apoteci. Okrenuo joj je leđa, a zadnji deo vrata mu je pocrveneo. Krenula je za njim i coknula mu onako *sram te bilo* direktno na uvo.

"Što ovde nešto lepo miriše", rekao je Len gotovo uvređeno. "Miriše kao da je neko dobro doručkovao."

"Palačinke."

Kimnula je glavom. *Molim te nemoj me terati da te pitam zašto si ovde. Molim te, bar jednom reci zašto si došao.*

"Smem da sednem?", pitao je, uglavivši se ukrućenih ruku na sofu pored Libi. "Koja je ovo?", rekao je merkajući je. Len je bar desetak puta upoznao njene devojčice, ali nikako nije mogao da prokljuvi koja je koja, čak ni da nagađa ime. Jednom se Mišel obratio sa "Suzan".

"To je Libi."

"Riđa je na mamu."

Jeste. Peti nije mogla da natera sebe da izgovori nešto ljubazno. Što je Len više odugovlačio, bilo joj je sve više muka, a uznemirenost u njoj zamenila je strepnja. Leđa na džemperu bila su joj natopljena.

"Riđa kosa je od irske krvi? Vi ste Irci?"

"Nemci. Moje devojačko prezime je Kraus."

"O, čudno. Jer Kraus znači kovrdžav, a ne riđokos. Vi zapravo nemate kovrdžavu kosu. Možda talasastu. I ja sam Namac."

Već su vodili ovaj razgovor, uvek se odvijao u jednom od dva smera. Drugom prilikom Len bi rekao da je čudno to što joj je devojačko prezime Kraus kao ime proizvođača poljoprivredne opreme i kakva šteta što nisu u srodstvu. U oba slučaja bi se unervozila.

"Pa", konačno je popustila. "Nešto nije u redu?"

Len kao da se razočarao što je prešla na stvar. Namrštio se kao da misli da je neuljudna.

"Pa, kad si već spomenula, nije. Plašim se da nešto ozbiljno nije u redu. Hteo sam da dođem i da ti lično kažem. Hoćeš da popričamo negde nasamo?" Pokazao je glavom na Libi izbečivši se. "Hoćeš da odemo u spavaću sobu ili negde?" Len je imao trbušinu. Bila je savršeno okrugla ispod pojasa kao u ranoj trudnoći. Nije želela da s njim ide u spavaću sobu.

"Libi, hoćeš da odeš da vidiš šta ti rade sestre? Moram da popričam s gospodinom Vernerom." Libi je uzdahnuvši polako skliznula s kauča: prvo stopala, pa noge, pa dupe pa leđa, kao da je od lepka. Pala je na pod, nekoliko puta se zamršeno zakotrljala, malo otpuzala, a onda konačno ustala i odšepesala niz hodnik.

Peti i Len se pogledaše, a on se onda ugrizao za donju usnu i klimnuo glavom.

"Oduzeće ti farmu."

Peti se zgrčila utroba. Neće sesti pred ovim čovekom. Neće zaplakati. "Šta nam je činiti?"

"*Naaaama* je bojim se ponestalo opcija. Odbijao sam ih šest meseci duže nego što je trebalo da ih odbijam. Rizikovao sam svoj posao, farmerko." Osmehnuo joj se stiskajući rukama kolena. Došlo joj je da ga ogrebe. U susednoj sobi zaškripali su dušeci i Peti je znala da Debi skače po krevetu, njena omiljena igra, skakućući s jednog na drugi pa na treći krevet u dečijoj sobi.

"Peti, ovo se može srediti jedino novcem. Odmah. Ako želiš da zadržiš farmu. Mislim, pozajmljuj, moli ili kradi. Kažem ti, nema više vremena za ponos. Dakle: koliko zaista želiš ovu farmu?" Opruge u dušeku oglosiše se još glasnije. Jaja se prevrnuše u Petinoj utrobi. Len se i dalje smeškao.

Libi Dej

SADA

Pošto joj je glava razneta, a telo gotovo raspolučeno sekirom, ljudi u Kinakiju počeli su da se pitaju da li je moja majka bila kurva. Prvo su se pitali, onda pretpostavili, a onda je to postalo dobro poznata činjenica. Pričalo se da su viđali kola pred kućom u čudno doba noći. Gledala je muškarce onako kako ih gledaju kurve. U tim prilikama, Vern Eveli uvek bi napomenuo da je trebalo da proda sejalicu još '83, kao da je to dokaz da se prostituisala.

Okrivite žrtvu, naravno. Ali glasine su postale toliko stvarne: svako je imao nekog prijatelja koji je imao rođaka, a ovaj nekog drugog prijatelja koji je pojebao moju mamu. Svako je imao nekakav dokaz: pričali su o mladežu s unutrašnje strane njene butine, ožiljku na desnom guzu. Ne verujem da bi priče mogle biti tačne, ali, kao i u vezi sa toliko toga iz svog detinjstva, ne mogu da budem sigurna. Koliko toga se sećate iz vremena kad ste imali sedam godina? Na fotografijama mama ne deluje raspusno. Kao tinejdžerka, konjskim repom iz koga kosa štrči kao vatromet, bila je slika i prilika fine devojke, neko ko vas podseća na komšinicu i staru dadilju koju ste uvek voleli. Kad je ušla u dvadesete s jednim, dvoje ili četvero dece koji se veru po njoj, osmeh je bio širi ali zabrinut i uvek je uzimala od nas. Zamišlja je pod stalnom opsadom svoje dece. Same naše težine. Do tridesete njenih fotografija gotovo da više nije bilo. Na onih nekoliko sačuvanih osmehuje se nekako poslušno, jednim od onih uslikaj-tu-prokletu-fotografiju osmeha koji će iščeznuti s bleskom blica. Godinama nisam gledala te fotografije. Nekad sam ih opsesivno prelistavala, proučavajući njenu odeću, izraz lica, šta god se nalazilo u pozadini. Tražeći

dokaze: Čija je ono ruka na njenom ramenu? Gde je ona? Kojim je ovo povodom? Još kao tinejdžerka, odložila sam ih zajedno sa svim ostalim.

Sad sam stajala i gledala kutije koje su pomirljivo stajale pod stepenicama. Spremala sam se da se ponovo upoznam sa mojom porodicom. Odnela sam Mišelinu poruku u Klub smrti jer nisam mogla da se nateram da zapravo otvorim te kutije, pa sam kao u bednoj vašarskoj igri zavukla ruku kroz jedan kartonski čošak gde se traka odlepila i to je bilo prvo što sam izvukla. Ako zaista nameravam da se suočim s ovim, ako ću stvarno da razmišljam o ubistvima, posle toliko godina tokom kojih sam se trudila da radim upravo suprotno, moram biti u stanju da pogledam najobičnije kućne predmete a da se ne uspaničim: naša stara metalna mutilica za jaja koja je kad bi ste je dovoljno brzo okretali zvučala kao praporci na sankama, iskrivljeni noževi i viljuške koje su bile u ustima moje porodice, poneka bojanka pažljivo obojena do ivice ako je Mišelina, izgrebane vodoravne škrabotine ako je moja. Da ih pogledam i u njima vidim samo obične predmete.

A onda odlučim šta da prodam.

Za čudake iz Kluba najpoželjniji su predmeti iz doma Dejovih nedostupni. Sačmara kojom je ubijena moja mama - njena puška za lov na guske - uredno je odložena u neku fioku s dokazima, zajedno sa sekirom iz naše alatnice. (Još jedan razlog zašto je Ben osuđen: oružje je bilo iz naše kuće. Ubice spolja ne dolaze u usnulu kuću praznih ruku nadajući se da će naći neko zgodno oružje kojim će počinuti ubistvo.) Pokušavala sam ponekad da sve to zamislim - sekiru, pušku, čaršave na kojima je Mišel umrla. Da li su se svi ti krvavi, zadimljeni, lepljivi predmeti zajedno urotili negde u nekoj velikoj kutiji? Da li su očišćeni? Kakav bi miris osetili ako bi otvorili kutiju? Sećala sam se onog zagušljivog mirisa truleži i zemlje odmah posle ubistva - da li je sada gore, posle toliko godina truljenja?

Jednom sam u muzeju u Čikagu videla predmete povezane sa Linkolnovom smrću: pramenove njegove kose; delove metka; uski krevet sa spiralnim stubovima u kome je umro, na kome je madrac još uvek bio ulegao na sredini kao da je znao da sačuva njegov otisak. Na kraju sam otrčala u kupatilo, naslonivši lice na hladna vrata kabine da se ne onesvestim. Kako bi izgledala kuća smrti Dejovih kad bismo sakupili sve uspomene sačuvane iz nje i ko bi došao da je vidi? Koliko bi pramenova kose moje majke stajalo u vitrini? Šta se dogodilo sa zidovima ispisanim onim užasnim rečima kad su srušili našu kuću? Možemo li da sakupimo buket zaleđene trske s mesta na kome sam satima čučala? Ili da izložimo vrh mog smrznutog prsta? Tri moja odsečena nožna prsta?

Okrenula sam se od kutija - nedorasla izazovu - i sela za radni sto koji mi je služio kao trpezarijski. Poštom mi je stigao paket s nasumičnim sumanutim priložima od Barb Ajkel. Video-kaseta, negde iz 1984, s naslovom *Pretnja nevinosti: Satanizam u Americi*; svežanj novinskih priča o ubistvima spojenih spajalicom; nekoliko fotografija Barb presudom u kome se održavalo Benovo suđenje; priručnika sa stranicama zavrnutih uglova, naslovljen *Tvoja zatvorska porodica: Prevaziđite rešetke*.

Sklonila sam spajalicu sa svežnja i stavila je u svoju šolju sa spajalicama u kuhinji (niko ne bi trebalo da kupuje spajalice, olovke - ništa od tog raštrkanog kancelarijskog materijala). Zatim sam ubacila video-kasetu u svoj prastari video-rikorder. Škljoc, zzz, krc. Na ekranu su se smenjivali prizori pentagrama i ljudi s kozjim likom, urličućih rok bendova. Neki čovek s predivnom kratkom frizuricom s repovima pozadi naprskanom sprejom išao je duž zida ispisanog grafitima objašnjavajući: "Taj video će vam pomoći da prepoznate sataniste, da motrite na svaki i najmanji znak da se vaši najdraži možda igraju ovom veoma realnom opasnošću." Intervjuisao je sveštenike, policajce i neke "prave sataniste". Dvojica najmoćnijih satanista imali su ajlajner debeo kao trag gume, crne ogrtače i pentagrame oko vrata, ali sedeli su u svojoj dnevnoj sobi, na jeftinom kauču od rebrastog somota i tačno si video kuhinju zdesna gde je žuti frižider brujaio na vedrom podu od linoleuma. Zamišljala sam ih posle intervjuja kako kopaju po frižideru tražeći salatu od tunjevine i koka-kolu, a ogrtači im smetaju. Isključila sam video otprilike u trenutku kad je voditelj upozoravao roditelje da pretraže sobe svoje dece u potrazi za figuricama Hi-mena i tablama za prizivanje duhova.

Ni isecci nisu bili od veće koristi, a pojma nisam imala šta je Barb htela da uradim s njenim fotografijama. Sela sam, poražena. I lenja. Mogla sam da odem do biblioteke da ovo dobro istražim. Mogla sam da uvedem u kuću internet pre tri godine, kad sam i rekla da hoću. Sad mi se nijedna od tih opcija nije sviđala - lako sam posustajala - pa sam pozvala Lajla. Javio se posle prvog zvona.

"Heeej, Libi", rekao je. "Hteo sam da te pozovem. Hteo sam stvarno da se izvinim zbog onog prošle nedelje. Sigurno si imala osećaj da te napadaju, a nije tako trebalo da bude." Lep govor.

"Aha, baš je bilo bez veze."

"Ovaj, valjda nisam bio svestan da svako od nas ima svoju teoriju, ali nijedna od njih ne uključuje to da je Ben kriv. Nisam razmišljao. I nisam shvatao. Nisam to uzeo u obzir. Samo... Znaš već, za tebe je ovo stvarno. Mislim, ja to znam, mi to znamo, ali u isto vreme i *ne znamo*. Zapravo nikad i nećemo. Mislim da

nećemo. Zaista shvatiti. Provedeš toliko vremena diskutujući i raspravljajući pa to postane... Ali. Pa. Izvini."

Nisam htela da mi se Lajl Virt sviđi, pošto sam već odlučila da je kreten. Ali cenim iskreno izvinjenje kao što osoba bez sluha uživa u lepoj kompoziciji. Ja to ne umem, ali pozdravljam kod drugih.

"Dobro", rekla sam.

"Definitivno ima članova koji bi još uvek želeli da se dokopaju bilo kakvih, znaš već, uspomena koje želiš da prodaš. Ako zato zoveš."

"Ma ne. Samo sam se pitala. Mnogo sam razmišljala o slučaju." Kao da sam naglas rekla: *Tri tačke*.

* * *

NAŠLI SMO SE u nekom baru nedaleko od moje kuće, mestu koje se zvalo *Sarin pab* što mi se uvek činilo kao čudno ime za bar, ali bilo je to sasvim pitomo mesto, prilično prostrano. Ne volim kad mi ljudi sede nad glavom. Lajl je već sedeo, ali je ustao kad sam ušla i sagnuo se da me zagrlji, pri čemu se njegovo visoko telo sve iskrivilo i savilo. Bocnuo me je u obraz okvirom naočara. Nosio je još jednu jaknu u stilu osamdesetih - ova je bila od džinsa, puna bedževa sa sloganima. Nemojte da pijete kad vozite, budite ljubazni prema nepoznatima, uzdrmaj izbore. Zveckao je dok je sedao. Pretpostavila sam da je Lajl oko deset godina mlađi od mene i nisam mogla da prokljuvim da li je namerno u ironično-retro fazonu ili se samo zavatlava.

Počeo je ponovo da se izvinjava, ali meni je bilo dosta. Sita sam, hvala.

"Vidi, ne kažem da sam progutala ideju da je Ben nevin ni da sam pogrešila u svom svedočenju."

Otvorio je usta da nešto kaže, a onda ih brzo zatvorio. "Ali, ako budem želela da to bolje ispitam, da li će klub moći da mi pomogne da to isfinansiram? Da mi, na neki način, plati za moje vreme."

"Au, Libi, sjajno je što te uopšte zanima da se baviš ovim", rekao je Lajl. Nije mi se sviđao ton kojim mi se ovaj klinac obraćao, kao da ne shvata da se obraća nekom starijem. Bio je od onih koji na kraju časa dok deca nestrpljivo cupkaju, a nastavnica pita: "Ima li još pitanja?", zapravo imaju još pitanja.

"Hoću da kažem, stvar je u tome što svi mi imamo teorije o ovom slučaju, ali tebi će se otvoriti mnogo više vrata nego ikome od nas", rekao je Lajl cupkajući nogom pod stolom. "Mislím, ljudi zapravo *žele* da pričaju s tobom."

"Aha." Pokazala sam na kriglu piva koja je stajala pored Lajla i on mi je sipao malo u plastičnu čašu, uglavnom penu. Onda je zapravo prešao prstom preko nosa i stavio ga u pivo da spusti penu i dosuo.

"Dakle. Na kakvu nadoknadu si mislila?" Pružio mi je čašu i spustila sam je pred sebe, razmišljajući da li da pijem.

"Mislim da bi to bilo od slučaja do slučaja", rekla sam, praveći se i da mi je to tek tada palo na pamet. "U zavisnosti od toga koliko je teško naći nekoga i koja pitanja želite da postavim."

"Pa, mislim da bi spisak ljudi sa kojima bismo želeli da razgovaraš bio dugačak. Stvarno nemaš nikakav kontakt s Ranerom? Raner bi bio u vrhu većine spiskova." Dobri stari sjeban u glavu Raner. U poslednje tri godine me je jednom pozvao i promumlao nešto sumanuto u telefon, ridao grcajući i tražio da mu pošaljem novac. Od tada ništa. Dođavola, ni pre toga nije bilo mnogo. Pojavio bi se s vremena na vreme na Benovom suđenju, ponekad sa starom kravatom i u sakou, najčešće u onome u čemu je spavao, toliko pijan da se naginjao. Benova odbrana ga je na kraju zamolila da više ne dolazi. Ostavljalo je loš utisak.

Sad je izgledalo još gore, pošto su svi u Klubu smrti tvrdili da veruju da je on ubica. Pre ubistava je tri puta bio u zatvoru da ja znam, ali samo obično palanačko sranje. Ipak, taj tip je uvek imao kockarske dugove - Raner se na sve kladio - sport, trke pasa, bingo, vreme. A mami je dugovao alimentaciju. Dobar način da se oslobodi te obaveze bio bi da nas sve pobije.

Ali nisam mogla da zamislim Ranera da se izvuče nekažnjeno, nije on bio dovoljno pametan i sigurno nije bio dovoljno ambiciozan. Nije čak ni otac svom jedinom preživlom detetu mogao da bude. Vucarao se po Kinakiju nekoliko godina posle ubistava, odšunjao se na po nekoliko meseci, slao mi kutije ulepljene lepljivom trakom iz Ajdaha ili Alabame ili Vinera u Južnoj Dakoti: unutra bi bile figurice kupljene na stanicama za kamiondžije, devojčice krupnih očiju koje drže kišobrane ili mačiče, uvek slomljene dok bi stigle do mene. Znala bih da je ponovo u gradu ne zato što bi me posetio, već po tome što bi zapalio onu smrdljivu vatru u kolibi gore na grebenu. Kad bi ga sveg garavog videla u gradu, Dajana bi zapevala "Jadni Džad je mrtav". Bilo je u tome nečeg koliko bednog toliko i zastrašujućeg.

Verovatno je sreća što je odlučio da me izbegava. Kad se onog poslednjeg leta pred kraj vratio da živi sa mamom i nama, samo me je zadirkirivao. Najpre me je samo zadirkirivao u stilu *capio sam ti nos* - a onda je jednostavno postao zloban. Jednog dana vratio se s pecanja, odgacao kroz kuću u svojim velikim mokrim gumenim čizmama i zalupao na vrata kupatila dok sam bila u kadi, tek

onako zajebavajući se sa mnom. *Hajde, otvaraj, imam iznenađenje za tebe!* Na kraju je širom otvorio vrata zapahnuvši me mirisom piva. U rukama je nosio neki smotuljak, a onda ih je raširio i ubacio živog, šezdeset centimetara dugačkog soma kod mene u vodu. Ono što me uplašilo bila je besmislenost svega toga. Pokušala sam da se iskobeljam iz kade dok je riba svojom ljigavom kožom prelazila preko mene, zevajući svojim brkatim ustima, prepotopski. Mogla sam da zavučem stopalo u ta usta i riba bi, tesno poput čizme, skliznula skroz do gore.

Prebacila sam se preko ivice kade dahćući na ponjavi, a Raner je vikao na mene da prestanem da plačem kao prokleta beba. *Deca su mi sva do jednog posrani strašljivci.*

Tri dana nismo mogli da se kupamo jer je Raner bio previše umoran da ubije prokletinju. Lenjost sam valjda nasledila od njega.

"Nikad ne znam gde je Raner. Poslednje što sam čula jeste da je bio negde u Arkanzasu. Ali to je bilo pre godinu dana. Najmanje."

"Pa, možda bi bilo dobra ideja da pokušaš da ga nađeš. Ima ljudi koji bi svakako želeli da razgovaraš s njim. Mada ja ne mislim da je Raner to uradio", rekao je Lajl. "To možda ima najviše smisla - dugovi, nasilna prošlost."

"Ludilo."

"Ludilo." Lajl se drsko osmehnuo. "Ali ne deluje mi dovoljno inteligentno da to izvede. Bez ljutnje."

"Ne ljutim se. I, koja je onda tvoja teorija?"

"Nisam još spreman da je izložim." Potapšao je gomilu fascikli pored sebe. "Pustiću te prvo da pročitaš relevantne činjenice o slučaju."

"O, za boga miloga", rekla sam, shvativši dok mi je preko usana prelazilo B da je to nešto što bi moja majka rekla. *Za boga miloga, daj da begamo, idi u peršun, gde su mi ključevi?*

"Dobro, ako je Ben zaista nevin, zašto ne pokuša da izađe?", pitala sam glasom koji je na kraju rečenice postao piskav, nestrpljiv, dete koje ciči: Ali zašto ne mogu da dobijem slatkiš? Shvatila sam da se potajno nadam da je Ben nevin, da će mi ga vratiti, Bena koga sam poznavala pre nego što sam počela da ga se plašim. Usudila sam se da ga zamislim van zatvora, kako prilazi mojoj kući s rukama u džepovima (još jedno sećanje koje mi se vratilo, kad sam dozvolila da ponovo razmišljam o tome: Ben s rukama uvek nabijenim u džepove, večito smušen). Ben sedi za mojim trpezarijskim stolom, kad bih ga imala, srećan, oprašta mi, nikom ništa. Ako je nevin.

Šta bi bilo kad bi bilo, u glavi mi je odzvanjao tetka Dajanin glas. Te reči proganjale su me kroz celo detinjstvo, stalni podsetnik da ništa nikad ne

ispadne kako treba, ne samo za mene već za svakoga, i zato je neko izmislio takvu izreku. Kako bismo svi mi znali da nikad nećemo dobiti ono što nam treba.

Jer - *seti se, seti se, seti se, Bebo Dej* - Ben je te noći bio kod kuće. Kad sam ustala iz kreveta i krenula ka maminoj sobi, videla sam da iza zatvorenih vrata njegove sobe gori svetio. Mrmljanje iznutra. Bio je tu.

"Možda bi mogla da odeš da ga pitaš, nek ti to bude postanka, idi da vidiš Bena."

Ben je u zatvoru. Poslednjih dvadesetak godina odbijala sam da zamišljam to mesto. Sad sam zamišljala svog brata unutra, iza žice, iza betona, u ćeliji, niz hodnik od sivog škrljca. Da li igde drži porodične fotografije? Da li mu je to uopšte dozvoljeno? Ponovo sam shvatila da ne znam ništa o Benovom životu. Nisam znala čak ni kako ćelija izgleda, osim onoga što sam videla u filmovima.

"Ne, ne Bena, Ne još."

"Da li je u pitanju novac? Platili bismo ti za to."

"U pitanju je mnogo toga", promrmljala sam.

"Doooobro. Hoćeš onda da ispitaš Ranera? Ili... šta?"

Sedeli smo u tišini. Nijedno nije znalo šta bi s rukama; nismo mogli da se pogledamo u oči. Kao dete, stalno su me slali da se igram s drugom decom - psihijatri su insistirali da se družim s vršnjacima. Eto kako je izgledao moj sastanak s Lajlom: onih prvih užasnih zaludnih deset minuta kad odrasli odu, a nijedno od dece ne zna šta ono drugo želi, pa onda samo stojiš pored TV-a koji su ti rekli da ne uključuješ, igraš se antenom.

Prebiralala sam po činiji s besplatnim kikirikijem u ljusci, krhkoj i vazdušastoj kao ljuštura buba. Ubacila sam nekoliko u pivo da skinem so. Bocnula ih. Oni odskočiše. Čitav moj plan delovao mi je detinjasto. Zar ću stvarno da idem da razgovaram s ljudima koji su mi možda pobili porodicu? Zar ću stvarno pokušati nešto da *rešim*? Mogla sam samo da sanjam da je Ben nevin. A ako i jeste nevin, nisam li ja onda najveće đubre u istoriji? Ispunio me je onaj snažan osećaj kao kad se spremam da odustanem od nekog plana, osećaj koji me preplavi kad shvatim da moja genijalna ideja ima mana i da nemam ni pameti ni energije da ih ispravim.

Nije dolazilo u obzir da odem u krevet i sve ovo zaboravim. Treba da platim stanarinu, a uskoro će mi trebati i novac za hranu. Mogla bih da se prijavim za socijalnu pomoć, ali to bi značilo da treba da prokljuvim kako da se prijavim za socijalnu pomoć, a verovatno bih pre umrla od gladi nego da se petljam sa papirologijom.

"Ići ću da razgovaram s Benom", promrmljala sam. "Trebalo bi da počnem odatle. Ali treba mi trista dolara."

Rekla sam to pomislivši da ih zapravo neću dobiti, ali Lajl je zavukao ruku u neki stari najlonski novčanik pričvršćen lepljivom trakom i izbrojao trista dolara. Izgleda da mu nije smetalo.

"Odakle ti tolike pare, Lajle?"

Na to se malo isprsio, uspravivši se u stolici. "Ja sam blagajnik Kluba smrti; raspoložem izvesnom svotom slobodno raspoloživog novca. Odlučio sam da ga uložim u ovaj projekat." Lajlove sitne uši pocrveneše poput ljutih embriona.

"Proneverio si novac." Odjednom mi se više sviđao.

Ben Dej

2. JANUAR 1985.

10.18

Od farme do Kinakija trebalo je sat vremena biciklom. Bar sat, dobrim tempom, kad ti hladnoća nije palila pluća i kad ti se krv nije slivala niz obraze. Ben je isplanirao da radi u školi onda kad je uglavnom bila prazna - recimo, nikad tamo nije išao subotom jer je rvački klub subotom trenirao u sali za fizičko. Bilo bi baš jadno držati brisač za pod dok se svi ti razbacam, mišićavi, glasni momci šepure, pljuju duvan na pod koji si upravo počistio, a onda te pogledaju, delom s grižom savesti, delom čekajući te da kažeš nešto.

Danas je sreda, ali još uvek je božićni raspust pa bi trebalo da bude mirno - dobro, u teretani je uvek gužva, uvek se čuje onaj zvuk nalik otkucanjima čeličnog srca. Ali bilo je rano. Uvek je najbolje rano. Obično je odlazio između osam i podneva, prebrisao, poravnao i uglancao kao pravo jebeno majmunče, a onda bi uhvatio maglu pre nego što ga iko vidi. Ben se ponekad osećao kao vilenjak iz bajke koji bi se ušunjao i ostavio sve cakum-pakum a da ga niko ne primeti. Ovdašnje klince bolelo je uvo da paze na čistoću: bacili bi tetrapak ka kanti za smeće prosipajući mleko svuda po podu i samo slegli ramenima. Prosuli bi meso iz sendviča sa govedinom na stolicu u trpezariji i samo ga ostavili da se stvrdne i da ga neko drugi počisti. I Ben je to radio, samo zato što su to svi radili. Čak bi ispustio komad sendviča s tunjevinom na pod i prevrnuo očima kao da ga je baš briga, a on je toj koji će za nekoliko dana to morati da počisti. Najgluplje bilo to što je zapravo ponižavao sam sebe.

Tako da je u svako doba bilo grozno čistiti to sranje, a još je gore čistiti ga kad su druga deca tu i kad se trudiš da te ne vide. Danas je, međutim, rizikovao i prijavio se za smenu. Diondra je tog jutra išla kolima u Salinu u kupovinu. Ta devojka je imala bar dvadeset pari farmerki i Benu su sve izgledale isto, a trebalo joj je još, neka posebna marka. Nosila je vrećaste, s nogavicama čvrsto zavrnutim oko članaka tako da vire one ogromne čarape. Uvek se trudio da pohvali nove farmerke, a Diondra bi na to odvrtila: *A šta je i čaaaaarapama?* Bila je to šala, ali i ne baš. Diondra je nosila samo *Ralf Loren* čarape - par je koštao oko dvadeset dolara. od čega se Benu prevrtao stomak. Imala je ceo orman pun čarapa - karirane i na tufne i prugaste, sve sa propetim konjanikom u vrhu. Ben je izračunao: u toj fioci je sigurno čarapa u vrednosti od četiristo dolara, kao sanduk voća Floride - vrede verovatno pola onoga što njegova mama zaradi za mesec dana. Pa, bogataši moraju svašta da kupuju, što onda ne i čarape. Diondra je bila čudna, ne baš fensi - bila je previše napadna i divlja da bi se uklopila među njih - ali nije baš bila ni s metalcima, iako je puštala do daske *Ajron mejden*, volela kožu i pušila tone trave. Diondra nije bila ni u jednoj kliku, bila je jednostavno nova devojka. Svi su je znali, ali je u isto vreme i nisu znali. Živela je posvuda, dosta dugo u Teksasu, a uobičajeni odgovor svaki put kad bi uradila nešto što možda ne bi odobravao bio je: "Tako se to radi u Teksasu." Šta god uradila, sve je bilo okej, jer tako se to radi u Teksasu.

Pre Diondre Ben je samo lutao: bio je siromašan, tih momak sa farme koji se družio sa drugom farmerskom decom u nekom neprimetnom zakutku škole. Nisu bili dovoljno smušeni da bi ih zapravo ponižavali; nikad ih nisu zadirkiivali. Bili su oni koje niko ne primećuje u srednjoj školi. Za njega je to bilo gore nego da ga ponižavaju. Dobro, možda ne gore, bio je jedan tip s velikim bifokalnim naočarima, klinac koga je Ben poznavao od vrtića i koji je oduvek bio čudan. Klinac se usrao u gaće prvog dana srednje škole - postojale su različite verzije kako se to dogodilo: po jednoj su mu iz šorca ispadale grudvice govana dok se penjao uz užu u fiskulturnoj sali po drugoj se posrao na razrednom času, postojale su i treća i četvrta i peta verzija. Poenta je bila u tome da je zauvek ostao Posranko. Išao je između časova pognute glave uperivši one ogromne naočari u pod, a neki sportista bi ga opet pljesnuo po glavi - Hej, Posranko! Samo bi nastavio dalje smrkuto se smejujući kao da se pretvara da razume šalu. Dakle, da bilo je i gorih stvari od toga da te ne primećuju, ali Benu se to nije sviđalo, nije želeo da bude isti fini, tihi, riđokosi klinac kakav je bio od prvog razreda. Dosadna pičkica.

Treba onda da zahvali jebenoj Diondri što ga je prisvojila, bar potajno. Zapravo ga je udarila kolima, tako su se upoznali. Bilo je leto - upućivanje za

prvake i nove učenike. Kad je posle ta užasna tri sata prelazio preko školskog parkinga, naletela je na njega. Pao joj je pravo na haubu. Izašla je urlajući na njega: *Koji ti je kurac, jebote?* Dah joj se osećao na bambus, a flaše su zveckale u prostoru za noge u njenoj hondi. Kad joj se Ben izvinio - *izvinio* joj se - Diondra je, shvativši da se neće naljutiti na nju, postala baš fina i ponudila mu da ga poveze kući, ali su se umesto toga odvezli izvan grada, parkirali i popili još bambusa. Rekla je da se zove Aleksis, ali mu je malo kasnije kazala da ga je slagala. Zove se Diondra. Bila je srećna kad joj je Ben rekao da ne treba da krije tako kul ime i malo kasnije rekla je: "Znaš šta, imaš baš fino lice", a nekoliko sekundi kasnije dodala: "Nego, hoćeš da se vaćarimo?", i onda su se bacili na vaćarenje, što mu nije bilo prvi put, ali bilo mu je tek drugi. Sat vremena kasnije, Diondra je morala da ide, ali rekla mu je da ume da sasluša, stvarno je kul kako ume da sasluša. Ipak nije imala vremena da ga odveze kući. Ostavila ga je tačno tamo gde ga je i udarila.

I tako su počeli da se zabavljaju. Ben zapravo nije poznavao njene prijatelje, van škole se nije čak ni družio s njom. Diondra je tokom radne nedelje uletala i izletala poput kolibrija, nekad bi se pojavila, nekad ne. Bilo mu je dovoljno što je viđa vikendom, u samo njihovom prostoru u kome škola nije bila važna. Druženje s njom pozitivno je delovalo na njega, nekako je bio više tu.

Dok se Ben dovezao biciklom do Kinakija, na školskom parkingu je već bila gomila pikapova i izubijanih sportskih automobila. Znači i bejzbol igrači, pored rvača. Znao je tačno ko vozi koja kola. Pomislio je da se izvuče, ali Diondra se još satima neće vratiti kući, a nije imao dovoljno novca da visi u hamburgerdžinici - vlasnik bi se zajapurio od besa kad bi klinci samo sedeli tamo a da ništa ne naruče. Osim toga, sedeti sam u restoranu za vreme božićnog raspusta bilo je gore nego da zapravo radiš. Ko jebe njegovu mamu kad je paničar. Diondrine roditelje nije bilo briga šta ona radi - pola vremena provodili su u svojoj kući u Teksasu. Čak i kad su je prošlog meseca uhvatili da cele dve nedelje nije dolazila u školu, njena mama se samo nasmejala. *Kad mačke nema, je l' tako, dušice? Pokušaj bar da uradiš nešto domaćeg.*

Na zadnji ulaz u školu bio je stavljen lanac pa je morao da uđe kroz svlačionicu. Kad je ušao, zapahnuo ga je miris mesa i spreja za stopala. Tupkanje sa košarkaškog terena koje je dopiralo iznad njega uverilo ga je da će bar svlačionica biti prazna. U hodniku ispred dug krik - *Kuuuuuperu! Čeeeeekaj!* - odbijao se o metalni pod poput bojnog pokliča. Patike su otrupkale niz hodnik, metalna vrata su se uz tresak otvorila, a onda je sve prilično utihnulo. Samo buka iz sale za fizičko i teretane: tup-tup, zvec, tup.

Među sportistima u školi vladalo je nekakvo poverenje kao znak pripadanja timu, pa na ormariće nikad nisu stavljali katance. Umesto toga, svi su kroz alku gde bi trebalo da stoji katanac provukli debele pertle. Na ormarićima je visilo bar dvanaest pertli i Ben se kao i obično kolebao da li da zaviri u jedan od njih. Šta kog vruga tim tipovima pa treba? Ako imaš ormariće za knjige, šta držiš u ovim ormarićima u svlačionici? Dezodoranse ili losione, nekakav donji veš za koje on ne zna? Da li svi nose istu vrstu nakurnjaka? Tup-tup, zvec, tup. Jedna pertla je labavo visila, razvezana, treba samo jednom da cimne i ormarić bi se otvorio. Pre nego što je uspeo sebe da odgovori, izvukao je pertlu i nežno, tiho podigao metalnu rezu. U ormariću nije bilo ništa zanimljivo: sportski šorc zgužvan u dnu, smotani sportski magazin, sportska torba okačena o kuku. Činilo se da u torbi ima par stvari pa se Ben nagnuo i otkopčao je.

"Hej!"

Okrenuo se, a torba se nekontrolisano zaklatila na kuki i pala na dno ormarića. Gospodin Gruger, trener rvanja, stajao je s novinama u ruci, grubog lica crvenog i izobličienog.

"Šta dođavola tražiš u tom ormariću?"

"Ja, ovaj, bio je otvoren."

"Šta?"

"Jeste, video sam da je otvoren", rekao je Ben. Zatvorio ga je što je tiše mogao. Molim te, jebotejebotejebote samo da ne uđe niko iz tima, pomislio je Ben. Zamišljao je sva ta besna lica kako ga gledaju, nadimke koje će mu prikačiti.

"Bio je otvoren? Zašto si gledao u njega?" Gruger je ostavio da pitanje visi u vazduhu, ne pomerivši se, ničim ne nagovestivši šta će uraditi, uolikoj je nevolji. Ben je pokušao da samo zuri u pod, čekajući da bude ukoren.

"Pitao sam: zašto si gledao u ormarić?" Gruger je pljesnuo novinama o svoj debeli dlan.

"Ne znam."

Starac je samo tako stajao, a Ben je sve vreme mislio: *Hajde izviči se, da završimo s tim.*

"Hteo si nešto da uzmeš?"

"Ne."

"Šta si onda tražio unutra?"

"Samo sam..." Ben je ponovo ućutao. "Učinilo mi se da sam video nešto."

"Učinilo ti se da si video nešto? Šta?"

Kroz Benovu glavu proletele su zabranjene stvari: kućni ljubimci, droga, časopisi sa golim ženama. Pomislio je na petarde i na trenutak pomislio da kaže da je ormarić goreo, da ispadne heroj.

"Ovaj, šibice."

"Učinilo ti se da si video šibice?" Krv na Grugerovom licu popela se sa obraza skroz gore do kože ispod njegovog paperjastog marinca.

"Hteo sam da popušim cigaretu."

"Ti si domar, jelda? Neki Dej?"

Gruger je izgovorio to ime tako da je zvučalo smešno, ženskasto. Trener je proučio pogledom posekotinu na Benovom čelu, a onda je značajno pogledao njegovu kosu.

"Ofarbao si kosu."

Ben je stajao pod ćubom crne kose, osetivši kako ga kategorizuje i odbacuje, svrstavao ga je u grupu gubitnika, narkomana, slabića pедера. Bio je ubeđen da čuje tu reč kako se urezala u trenerov mozak - Grugerova gornja usna je zaigrala.

"Gubi se odavde. Idi čisti negde drugde. Ne vraćaj se ovamo dok ne odemo. Ovde nisi dobrodošao. Je l' jasno?"

Ben je klimnuo glavom.

"Što to ne kažeš glasno, tek da budemo načisto."

"Nisam ovde dobrodošao", promrmljao je Ben.

"A sad idi." Rekao je to kao da je Ben dečak, petogodišnjak koga šalju nazad majci. Ben je otišao.

Uz stepenice do domarevog sobička punog vlage, dok mu se niz leđa slivala kap znoja. Ben nije disao. Kad bi se ovoliko razbesneo, zaboravio bi da diše. Izvadio je ogromnu kofu i tresnuo je u lavabo, napunio je toplom vodom, sipao tečnost za čišćenje boje mokračće, a oči ga zapekoše od isparenja amonijaka. Onda ju je ponovo podigao na postolje na točkovima. Prepunio je kofu tako da se nagnula dok je pokušavao da je prebaci preko ivice lavaboa, polivši ga s dva litra vode. Prepone i noge bile su mu skroz mokre. Izgleda da se domar Dej pomokrio. Farmerke su mu se zalepile i ukrutile uz butine. Moraće tri sata da radi usrani fizički posao s mokrim međunožjem u farmerkama kao karton.

"Jebi se, drkadžijo", promrmljao je. Šutnuo je zid cokulom, raspršivši kreč i rukom udario o zid. "Jeeebote!", prodrao se vrisnuvši ovo poslednje. Čekao je u sobici kao kukavica, brinući da će Gruger čuvši krik doći i odlučiti da ga još malo zajebava.

Ništa se nije dogodilo. Nikoga nije zanimalo da vidi šta se dešava u domarevoj sobi.

* * *

TREBALO JE DA očisti nedelju dana ranije, ali Diondra se pobunila da je zvanično božićni raspust, nek ostavi. I tako su kante u trpezariji bile pune starih konzervi gaziranog soka iz kojih je kapao sirup, omota od sendviča zamazanih salatoma od pileline i buđavih porcija specijalnog poslednjeg ručka u 1984, zapečenih reznaca s mlevenim mesom i sosom od paradajza. Sve trulo. Zamazao je svim pomalo džemper i farmerke pa je, osim na amonijak i znoj, smrdeo i na bajatu hranu. Nije mogao takav da ide kod Diondre, ispao je budala što je uopšte to ovako i isplanirao. Moraće biciklom da se odveze kući, suoči s mamom - čeka ga tridesetominutno predavanje - istušira se i odveze biciklom do nje. Ako ga mama ne kazni. Ma nek se nosi, ipak će otići. Njegovo telo, njegova kosa. Njegova sjebana pederska crna kosa.

Obrisao je podove, onda stavio u kese đubre iz svih kabineta - omiljeni deo jer je zvučalo kao da ima mnogo posla, ali svodilo se na skupljanje gomilica zgužvanog papira, laganih kao lišće. Njegov poslednji zadatak bio je da obriše hodnik koji je povezivao srednju sa osnovnom školom (koja je imala sopstvenog posramljenog učenika-domara). Hodnik je bio izlepljen upadljivim obavještenjima o fudbalskoj, atletskoj i dramskoj sekciji, a onda se polako rastakao u dečiju teritoriju, gde su zidovi bili prekriveni slovima alfabeta i sastavima o Džordžu Vašingtonu. Ulaz u osnovnu školu bio je obeležen svetloplavim vratima, ali to je bila samo formalnost; na njima čak nije bilo ni brave. Nastavio je da briše prešavši iz Gimnazija-sitija u Klincograd, ubacio četku za brisanje poda u kantu i šutnuo je od sebe. Kofa se lako otkotrljala preko betonskog poda i uz blago šljiskanje udarila u zid.

Iz vrtića je kroz prvi razred prešao u osnovnu školu; bio je više vezan za taj deo zgrade nego za onaj u kome se nalazila srednja škola, gde je sada sedeo sav ulepljen komadima njenog smeća.

Pomislio je da otvori vrata i kroz tišinu pređe na drugu stranu, a onda je to i uradio. Tek da pozdravi to staro mesto. Čuvši kako se vrata za njim zatvaraju, Ben se opustio. Ovde su zidovi bili limun-žute boje, sa više ukrasa ispred svake učionice. Kinaki je bio toliko mali da je svaki razred imao samo jedno odeljenje. Sa srednjom školom je bilo drugačije, bila je dvaput veća jer su drugi gradovi tu slali svoje tinejdžere. Ali u osnovnoj školi je uvek bilo lepo i ugodno. Na zidu je uočio filcano nasmevano sunce, Mišel D., 10 godina, ispisano duž jedne ivice. A evo i crteža mačke u prsluku i cipelama sa šnalom - a možda su bile i sa visokim potpeticama - u svakom slučaju, smešila se i pružala poklon mišu koji drži

rođendansku tortu. Libi D., prvi razred. Tražio je ali nije našao ništa Debino, kad malo razmisli, nije bio siguran da li ta mala ume da crta. Jednom je pokušala da pomogne mami da ispeče kolačiće, glasno dahćući i upropastivši recept, a onda je više testa pojela nego što je ispekla. Debi nije bila od dece čiji se radovi kače na zid.

Duž celog hodnika bili su nanizani žuti ormarići u kojima su učenici mogli da drže svoje stvari, a ime svakog deteta bilo je ispisano na ormariću izolir-trakom. Pogledao je u Libinu i našao delom posisanu pepermint bombonu i spajalicu. U Debinoj je stajala smeđa papirna kesa za ručak koja je bazdela na kobasicu; u Mišelinoj pakovanje osušenih markera. Pogledao je u još nekoliko, tek onako, shvativši koliko tamo ima više stvari. Šezdeset četiri pakovanja bojica, autići na baterije i lutke, debeli risovi kartona u boji, privesci za ključeve, albumi s nalepnicama i kesice bombona. Tuga. Eto šta dobiješ kad imaš više dece nego što možeš da izdržavaš, pomislio je. Ono što bi Diondra uvek rekla kad bi pomenuo u kakvoj su novčanoj stisci kod kuće: *Pa, onda tvoja mama nije trebalo da rađa toliko dece.* Diondra je bila jedinica.

Ben je krenuo nazad ka delu u kom je bila srednja škola, uhvativši sebe kako pogledom prelazi preko ormarića petog razreda. Eno je, devojčica Krisi, koja je zatreskana u njega. Napisala je svoje ime drečavim zelenim slovima i pored nacrtala belu radu. Slatko. Ta devojčica je bila školski primer slatkog kao sa reklame za pahuljice - plava kosa, plave oči i jednostavno dobro negovana. Za razliku od njegovih sestara, farmerke su joj uvek bile taman, čiste i ispeglane; košulje su joj se slagale sa bojom čarapa ili šnala ili čega već. Dah joj se nije osećao na hranu kao Debin, a šake joj nisu bile izgrebane kao Libine. Kao svima njima. Nokti su joj uvek bili nalakirani u svetloružičasto, videlo se da joj ih mama lakira. Mogao se opkladiti da joj je ormarić bio pun lutkica Jagodice Bobice i drugih mirišljavih igračaka.

Čak joj je i ime bilo kako treba - Krisi Kejts je bilo nekako prirodno kul. Do srednje škole će postati navijačica, s tom dugom plavom kosom koja joj pada niz leđa i verovatno će zaboraviti da je ikad izgubila glavu zbog nekog starijeg dečka Bena. On će tada imati, koliko, dvadeset godina? Možda će se sa Diondrom dovesti iz Vičite na utakmicu, a ona će ga ugledati usred skoka, široko se osmehnuti, uzbuđeno mahnuti, a Diondra će se glasno nasmejati i reći: "Zar ti nije dosta što je pola žena u Vičiti zaljubljeno u tebe nego moraš da zadirkuješ i jadne srednjoškolke?"

Moglo se dogoditi da Ben nikad ne upozna Krisi - bila je razred ispred Mišel - ali odabrali su ga jednog dana početkom školske godine. Gospođa Nejgl, kojoj se uvek sviđao, obrlatila je Bena da nadzire dodatnu nastavu iz likovnog. Samo

taj dan. Redovni nadzornik nije došao. Trebalo je da se vrati kući, ali znao je da se mama neće naljutiti zato što je pomagao oko mališana - uvek ga je gnjavila da pomaže oko mališana kod kuće - a mešanje boja je bilo daleko privlačnije od tegljenja govana. Krisi je bila među njegovim klicima, ali izgleda da je slikanje nije mnogo zanimalo. Samo je brljala četkom dok ceo papir nije postao usranosmeđe boje.

"Znaš na šta to liči", rekao je.

"Na govance", rekla je i prasnula u smeh.

Bila je koketa, čak i za klinku, videlo se da je rođena slatka, jednostavno pretpostavljajući da će se ljudima dopasti. Pa, i jeste. Pričali su između dugih perioda ćutanja.

A gde živiš?

Sipaj, pljusni, obriši. Umoči četku u vodu, pa ponovo.

Blizu Saline.

I čak ovamo ideš u školu?

Još nisu završili moju školu. Sledeće godine ću ići blizu kuće.

Duga je to vožnja.

Škripa stolice, sleganje ramenima.

Aha. Grozno. Moram satima da čekam posle škole da me roditelji pokupe.

Pa, slikanje je lepo.

Valjda. Više volim balet, tamo idem vikendom.

Balet vikendom je mnogo govorio. Verovatno je bila od one dece koja u dvorištu imaju bazen ili, ako ne bazen, onda trambulinu. Pomislio je da joj kaže da kod kuće imaju krave - da vidi da li voli životinje - ali imao je osećaj da se već previše zanima za nju. Ona je klinka, ona bi trebalo da pokušava da impresionira njega.

Do kraja tog meseca dobrovoljno je nadzirao časove likovnog, zadirkujući Krisi zbog loših crteža (*šta bi ovo trebalo da bude, kornjača?*) i slušajući je kako priča o baletu (*ne, budaletino, to je tatin BMW!*). Jednog dana, hrabra devojčica odšunjala se do dela zgrade u kome je bila srednja škola i čekala ga kod njegovog ormarića u farmerkama s leptirima od šljokica na džepovima, u ružičastoj košulji ispod koje su štrčale grudvice gde će joj izrasti grudi. Niko je nije gnjavio, osim jedne majčinski raspoložene devojke koja je pokušala da je uputi nazad u pravi deo zgrade.

"Dobro sam", rekla joj je zabacivši kosu i okrenula se ka Benu. "Htela sam samo da ti dam ovo."

Pružila mu je poruku, presavijenu u trougao, na kojoj je s prednje strane debeljuškastim slovima bilo napisano njegovo ime. A onda je odskakutala, duplo manja od većine dece oko sebe, ali ona to kao da nije primećivala.

*Na likovnom sam jednog dečka Bena upoznala.
I odmah sam da ga osvojim naumila.
Kosa mu je riđa, koža kao svila.
Jesi li "za"?*

U dnu je stajalo veliko *P*, pored kojeg je bilo dopisano *-išem - ismo - onovo*. Viđao je prijatelje prijatelja sa sličnim porukama, ali gotovo nikad ih nije dobio. Prošlog februara je dobio tri čestitke za Dan zaljubljenih, jednu od nastavnice, jer je morala da je pošalje, jednu od fine devojčice koja ih je svima poslala i jednu od uporne debele devojčice koja je uvek izgledala kao da samo što ne zaplače.

Diondra bi mu sad povremeno pisala, ali njene poruke nisu bile slatke, bile su bezobrazne i gnevne, naškrabane na dopunskoj nastavi. Nijedna devojka mu nikad nije napisala pesmu, a još slađe je bilo to što ona izgleda nije shvatala da je on prestar za nju. Bila je to ljubavna pesma od devojčice koja nije imala predstavu šta je to seks ili vaćarenje. (Ili možda jeste? Kad normalni klinici počnu da se vaćare?)

Sutradan ga je čekala ispred kabineta za likovno i pitala ga da li bi da sedne s njom na stepenište, a on je rekao u redu, ali samo nakratko, i onda su se oko sat zezali na tim mračnim stepenicama. U jednom trenutku ga je uhvatila za mišicu, nagnula se ka njemu, a on je znao da bi trebalo da joj kaže da to ne radi, ali bilo je tako slatko, nimalo čudno, samo lepo, ne kao Diondrino napaljeno grebanje i vikanje ili bockanje i gruba igra njegovih sestara, nego slatko kao što devojčice i treba da budu. Stavila je sjaj za usne koji je mirisao na žvaku, a pošto Ben nikad nije imao dovoljno novca za žvaku - koliko je to sjebano - uvek bi mu pošla voda na usta.

I tako su poslednjih nekoliko meseci sedeli na stepeništu i čekali njenog tatu. Nikad nisu pričali preko vikenda, a jednom je čak zaboravila da ga sačeka, pa je kao kreten stajao na stepeništu s pakovanjem toplih šarenih bombona koje je našao dok je čistio trpezariju. Krisi je volela slatkiše. Njegove sestre su bile iste, prekopale bi sve tražeći šećer poput buba; jednom je kad se vratio kući zatekao Libi kako jede džem pravo iz tegle.

Diondra nikad nije saznala za to sa Krisi. Kad bi došla u školu, Diondra bi zapalila kući odmah u 3.16 da gleda svoje sapunice i *Donahjua*. (Uz to je obično

jela testo za tortu pravo iz činije, šta je to s devojkama i šećerom?) A čak i da je Diondra znala, tu nije bilo ničeg lošeg. Na neki način, bio joj je kao savetnik. Stariji momak koji devojčici daje savete u vezi sa domaćim i srednjom školom. Možda bi trebalo da upiše psihologiju ili da bude nastavnik. Njegov tata je bio pet godina stariji od njegove mame.

Jedina sumnjiva stvar u vezi sa njim i Krisi dogodila se baš pred Božić i više se neće ponoviti. Sedeli su na stepeništu, sisali tvrde bombone od zelene jabuke i ćuškali se i najednom je bila mnogo bliže nego obično, očešavši mu se bradavicom o mišicu. Osetio je vreli dah jabuke na vratu, a ona se samo privijala uz njega, bez reči, samo dahćući i osetio je kako joj srce poput mačeta drhti na njegovom bicepsu, a prsti laze do njegovih pazuha i najednom su joj usne bile na njegovom uvu koje se ovlažilo od njenog daha, desni su mu zadrhtale od opore bombone, a onda su mu njene usne klizile niz obraz, tako da mu je niz ruke prošla jeza, a nijedno od njih nije shvatalo šta se dešava, a onda je njeno lice bilo pred njegovim i te usne su se pritiskale uz njegove, ne pomerajući se, a njih dvoje su samo stajali tako dok su im srca udarala, celo njeno telo uglavljeno između njegovih nogu, a njegove ruke kruto spuštene uz bokove, oblivene znojem, a onda je malo pomerio usne, tek malo ih otvorivši i njen lepljivi jezik palacao je unutra i oboje su imali ukus zelene jabuke, a njemu se kurac toliko ukrutio da je mislio da će eksplodirati u pantalonama, stavio joj je ruke na struk i na trenutak je držao i sklonio sa sebe i otrčao niz stepenice do muškog ve-cea - vičući iza sebe: *Izvini, izvini* - i stigao je u kabinu taman na vreme da dvaput izdrka i svrši po rukama.

Libi Dej

SADA

Dakle, videću se sa svojim sada sasvim odraslim bratom. Posle piva sa Lajlom zapravo sam otišla kući i potražila primerak knjige *Tvoja zatvorska porodica: Prevaziđi rešetke!* Barb Ajkel. Pošto sam pročitala nekoliko konfuznih poglavlja o administraciji Kaznenog sistema Floride, okrenula sam požutele stranice do godine izdanja: 1985. Ni od kakve koristi. Brinula sam da ne dobijem još besmislenih paketa od Barb: pamflete o zatvorenim akvaparkovima u Alabami, brošure o propalim hotelima u Las Vegasu, upozorenja o milenijumskoj bubi.

Na kraju sam Lajlu prepustila da sve organizuje. Rekla sam mu da nisam mogla da stupim u kontakt s pravom osobom, da je sve ovo jednostavno previše za mene, ali istina je da jednostavno nisam želela. Nemam ja snage za to: pritiskanje brojeva, čekanje na vezi, priča, a onda budi fin s nekom nadrždanom ženom sa troje dece koja se svake godine rešava da se vrati na koledž, ženom koja samo traži izgovor da te otkači. Kučka je, nego šta, ali ne možeš to da joj kažeš ili evo te najednom opet na samom početku. I zato bi trebalo da budeš ljubazniji kad ponovo pozoveš. Nek Lajl to sredi.

Benov zatvor je odmah izvan Kinakija i sagrađen je 1997. posle još jedne runde združivanja farmi. Kinaki je gotovo u središtu Kanzasa, ne tako daleko od granice sa Nebraskom, i nekada je tvrdio da je geografski centar četrdeset kontinentalnih Sjedinjenih država. Srce Amerike. Bila je to velika stvar osamdesetih, kad smo još uvek bili patriote. Drugi gradovi u Kanzasu pokušali su da ugrabe tu titulu, ali Kinaki ih je tvrdoglavo, ponosno ignorisao. Bilo je to

jedina zanimljivost ovog grada. Privredna komora je prodavala postere i majice na kojima je ime grada bilo kurzivom ispisano u srcu. Dajana bi svake godine kupila nama devojčicama po novu majicu, delom zato što nam se sviđalo sve u obliku srca, a delom zato što je Kinaki stara indijanska reč koja znači male čarobne žene. Dajana je stalno pokušavala da nas pretvori u feministkinje. Moja mama se šalila da se ona baš nešto mnogo i ne brije, a i to je početak. Ne sećam se kad je to rekla, ali se sećam Dajane, široke i srdite kakva je uvek bila posle ubistava, kako puši cigaretu u svojoj prikolici, pije ledeni čaj iz plastične čaše na kojoj je sa strane štampanim slovima, kao urezanim u drvetu, bilo ispisano njeno ime i priča mi tu priču.

Izgleda da ipak nismo bili u pravu. Lebanon u Kansasu je zvanični centar Sjedinjenih država. Kinaki je bio pogrešno obavešten.

* * *

MISLILA SAM DA će mi trebati meseci da dobijem dozvolu da vidim Bena, ali izgleda da Državni zatvor u Kinakiju u Kansasu brzo izdaje propusnice za posetioce. ("Verujemo da interakcija sa porodicom i prijateljima blagotvorno utiče na zatvorenike i pomaže im da ostanu socijalizovani i povezani.") Sredila sam papirologiju i ostala sranja, a onda sam nekoliko dana dok sam čekala proučavala Lajlove dosijee, čitala prepise Benovog suđenja, za šta nikad nisam mogla da skupim dovoljno hrabrosti.

Preznojila sam se čitajući. Moje svedočenje je bila zbrka nejasnih detinjih sećanja (*Mislim da je Ben doveo vešticu u kuću i ona nas je pobila, rekla sam, na šta je tužilac odgovorio samo: Mmmm, da pričamo sad o onome što se zaista dogodilo*) i previše uvežbanih dijaloga (*Videla sam Bena dok sam stajala na ulazu u maminu sobu, pretio je mami sačmarom*). Što se Benovog branioca tiče, samo je falilo da me upakuje u ukrasni papir i posedne na perjani krevet, toliko je bio blag prema meni. (*Da se nisi malo zabunila u vezi sa onim što si videla, Libi? Jesi li sigurna, sasvim sigurna da je to bio tvoj brat, Libi? Da nam ne pričaš možda ono što želimo da čujemo? Na šta sam ja odgovorila sa: Ne, Da, Ne.*) Do kraja dana, na svako pitanje odgovarala sam sa: *Valjda*, moj način da im stavim do znanja da mi je dosta.

Benov branilac se uhvatio za onu krvavu mrlju na Mišelinom čaršavu i tajanstvenu svečanu cipelu koja je ostavila otisak u krvi moje porodice, ali nije uspeo da smisli ubedljivu alternativnu teoriju. Možda je neko drugi bio tamo, ali nije bilo otisaka stopala ni tragova gume pred kućom da se to dokaže. Trećeg

januara ujutru temperatura je skočila za sedamnaest stepeni, pa se sneg sa sve otiscima otopio u prolećnu bljuzgavicu.

Osim mog svedočenja, protiv Bena su bili i: ogrebotine nanete noktom po njegovom licu koje nije mogao da objasni, priča o nekom čupavom čoveku za koga je u početku tvrdio da je sve pobio - koju je brzo promenio u "nisam bio tu cele noći, ništa ne znam" - veliki pramen Mišelne kose nađen na podu njegove sobe i to što se ceo taj dan čudno ponašao. Ofarbao je kosu u crno, što je svima delovalo sumnjivo. Viđen je kako se "šunja" oko škole, o čemu je posvedočilo nekoliko nastavnika. Pitali su se da nije možda hteo da uzme nešto životinjskih ostataka koje je držao u svom ormariću (životinjske ostatke?) ili je sakupljao lične predmete drugih učenika za satanističku misu. Kasnije tog dana navodno je otišao do nekog mesta na kome su se okupljali narkomani i hvalisao se žrtvama koje je podneo đavolu.

Ni sam Ben nije sebi bio od velike pomoći. Nije imao alibi za ubistva; imao je ključ od kuće, u koju nije provaljeno; tog jutra se posvađao s majkom. A i ponašao se kao kreten. Na tvrdnju tužilaštva da je satanistički ubica, Ben se oduševljeno upustio u raspravu o ritualima obožavanja đavola, određenim pesmama koje su mu se sviđale a koje su ga podsećale na podzemni svet i o ogromnoj moći satanizma. (*Podstiče te da radiš ono što ti prija, jer svi smo mi u suštini životinje.*) U jednom trenutku, tužilac je zamolio Bena da "prestane da se igra s kosom i uozbilji se, shvata li on da je ovo ozbiljno?"

"Shvatam ja da vi mislite da je ozbiljno", odgovorio je Ben.

Nije čak ni zvučalo kao Ben koga se ja sećam, moj tihi smotani brat. Lajl je ubacio i nekoliko fotografija sa vesti sa suđenja: Ben sa crnom kosom vezanom u rep (zašto ga njegovi advokati nisu naterali da je skrati?), utegnut u iskrivljeno odelo, uvek se ili smejujli ili je potpuno ravnodušan.

Ben dakle nije pomogao sebi, ali sam od zapisa sa suđenja pocrvenela. S druge strane, od svega ovoga osećala sam se malo bolje. Nisam samo ja kriva što je Ben u zatvoru (ako je stvarno, zaista nevin). Ne, svi su pomalo bili krivi.

* * *

NEDELJU DANA POŠTO sam pristala da se vidim s Benom, krenula sam da se vidim s njim. Vozila sam se nazad u svoj rodni grad, u kome nisam bila bar dvanaest godina, koji se bez moje dozvole pretvorio u zatvorski grad. Sve se dogodilo toliko brzo, pa su mi osećanja bila pomešana. Jedini način da uđem u kola bio je da sve vreme ubeđujem sebe da neću ići u centar Kinakija i da neću proći onim dugim zemljanim putem koji bi me odveo kući, ne, neću. Mada to

više nije bio moj dom. Neko je pre nekoliko godina kupio imanje, odmah srušio kuću, porušivši zidove koje je moja majka ukasila jeftinim cvetnim posterima, smrskavši prozore na koje smo duvali dok smo čekali da vidimo ko dolazi niz prilaz, rasturivši okvir vrata na kome je mama olovkom obeležila kako su Ben i moje sestre rasli, ali je onda bila previše umorna da bi ubeležila i mene (za mene postoji samo jedan zapis: Libi 97.5 cm).

Vozila sam se tri sata do Kinakija, preko Flint Hilsa, a onda izbivši na ravnicu, gde su me pozivali da posetim Grejhaundovu kuću slavnih, Muzej telefonije, Najveće klupko vune. Ponovo me je ispunio osećaj privrženosti: trebalo bi sve da ih posetim, ako ništa drugo, onda kao šamar u lice podrugljivim izletnicima. Konačno sam sišla sa auto-puta i sporednim putevima nalik na slagalicu uputila se na sever pa na zapad pa na sever pa na zapad, preko polja prošaranih zelenim, žutim i mrkim tačkicama, pastoralna poentilistička slika. Nagnula sam se nad volan, vrteći stanice od tugaljivih kantri pesama preko hrišćanskog roka do šuštanja. Slabašno martovsko sunce uspelo je da zagreje kola obasjavši moj groteskni crveni izrastak. Toplina i ta boja navele su me da ponovo razmišljam o krvi. Na suvozačkom sedištu do mene ležala je flaša votke iz aviona koju sam planirala da popijem kad stignem do zatvora, samoprepisana doza otupelosti. Trebala mi je za mene nekarakteristična snaga volje da ne zabacim glavu i ne slistim je usput, s jednom rukom na volanu.

Poput čarobnog trika, baš kad sam pomislila: *Još samo malo*, na širokom, ravnom horizontu iskočio je sićušan znak. Znala sam tačno šta će na njemu pisati: *Dobro došli u Kinaki: srce Amerike!* Kurzivnim pismom iz pedesetih. I pisalo je, a u donjem levom uglu jedva sam nazirala raštrkane rupe od metaka gde ga je pre nekoliko decenija Raner izrešetao iz svog pikapa. A onda sam se približila i shvatila da samo umišljam da vidim rupe od metaka. Ovo je bio uredan nov znak, ali sa istim starim natpisom: *Dobro došli u Kinaki: srce Amerike!* Ne odustaju od laži, to mi se sviđalo. Samo što sam prošla znak, pojavio se još jedan: Državni zatvor Kinaki u Kansasu, sledeća ulica levo. Pratila sam uputstvo i povezla se na sever preko zemlje koja je nekada bila farma Evelijevih. *Ha, tako vam i treba, Evelijevi*, pomislila sam, ali nisam mogla da se setim zašto su Evelijevi bili loši. Sećala sam se samo da jesu.

Usporila sam i gotovo milela niz ovaj novi put, sasvim na rubu grada. Kinaki nikad nije bio imućan grad - činile su ga većinom farme koje su se borile da opstanu i optimistične vile od šperploče iz smešno kratkog rasta proizvodnje nafte. Sada je bilo gore. Otvaranje zatvora nije spasio grad. Niz ulicu su bile nanizane zalagaonice i klimave kuće, stare jedva deset godina a već oronule.

Nasred prljavih dvorišta stajala su preneražena deca. Đubreta je bilo posvuda: omoti od hrane, slamčice, pikavci. Na rubu pločnika stajao je ceo obrok za poneti - kutija od stiropora, plastična viljuška, čaša od stiropora - gde ga je ostavio onaj koji ga je jeo. U slivniku pored ležali su razbacani krompirići preliveni kečapom. Čak je i drveće bilo jadno: suvonjavo, zakržljalo, tvrdoglavo odbijajući da propupi. Na kraju bloka, neki mlad dežmekast par sedeo je na hladnoći na klupi mlečnog restorana i zurio u saobraćaj kao da gleda televiziju.

Na obližnjem telefonskom stubu lepršala je mutna foto-kopija neke ozbiljne tinejdžerke nestale još od oktobra 2007. Dva bloka dalje ispostavilo se da je ono za šta sam mislila da je isti poster nova nestala devojčica, iščezla u junu 2008. Obe devojčice bile su neugledne, natmurene, što je objašnjavalo zašto im nije posvećivana pažnja kakvu je dobijala Lizet Stivens. Podsetila sam sebe da, za slučaj da nestanem, snimim jednu fotografiju na kojoj sam lepa i smešim se.

Posle nekoliko minuta na čistini opaljenoj suncem ukazao se zatvor.

Nije bio onoliko upečatljiv kako sam ga zamišljala, onih par puta kad sam ga zamišljala. Izgledao je kao raštrkano predgrađe, mogli biste pomisliti da je regionalna poslovnica neke kompanije koja prodaje frižidere, možda sedište neke telekomunikacione kompanije, da nije bilo bodljikave žice kojom su bili okruženi zidovi. Izuvijana žica podsetila me je na telefonski kabl oko koga su se Ben i mama stalno svađali sve do kraja, o koji smo se stalno saplitali. Zbog tog prokletog telefonskog kabla Debi je kremirana s malim zvezdastim ožiljkom na ručnom zglobu. Na silu sam se naglas nakašljala, tek da nešto čujem.

Uvezla sam se na parking, na čudesno glatku površinu od asfalta posle jednosatne vožnje po rupama. Parkirala sam se i sedela zureći pred sebe, a kola su stenjala od vožnje. Iza zidova su dopirali žamor i povici muškaraca koji su koristili svoje vreme za rekreaciju. Votka je kliznula zapekavši me poput leka. Sažvakala sam komadić žvake sa pepermintom, jednom, dvaput, pa je ispljunula u omot od sendviča, osetivši kako mi uši gore od pića. Onda sam zavukla ruku pod džemper i otkopčala brushalter, osetivši kako su mi se grudi opustile, velike i otromboljene, dok se u pozadini čulo kako ubice gađaju na koš. Jedan od saveta koji mi je Lajl mucajući i pažljivo birajući reči dao: *Imaš samo jednu priliku da prođeš kroz detektor za metal. Nije kao na aerodromu - nema onog štapa. Zato sve metalno ostavi u kolima. Ovaj, uključujući i, ovaj, kod žena, ovaj, mislim da se zove fišbajn? U brushalterima. To bi možda moglo da napravi problem.*

Dobro onda. Gurnula sam brushalter u pretinac i pustila da mi grudi slobodno šetaju.

Stražari u zatvoru bili su pristojni, kao da su odgledali mnogo nastavnih video-snimaka o učtivosti: da, gospođo, ovuda, gospođo. Jedva da su me

pogledali u oči, moj odraz se odbijao i vraćao mi se kao vruć krompir. Pretraživanje, pitanja, da, gospođo i mnogo čekanja. Vrata su se otvarala i zatvarala, otvarala i zatvarala, dok sam prolazila kroz jedna za drugima, svaka drugačije veličine, poput metalne zemlje čuda. Podovi su bazdeli na izbeljivač, a u vazduhu su se osećali miris govedine i vlaga. Mora da je negde u blizini trpezarija. Zavrtelo mi se u glavi od nostalgije koja me je preplavila kad sam pomislila na nas decu Dej i naše donirane školske obroke: prsate, nadržane žene kako viču ka kasi: *Besplatan ručak!* dok mi prolazimo sa hrpom stroganova i malo mleka sobne temperature.

Ben je umeo da odabere pravi trenutak: kada su se ubistva dogodila, u Kansasu je na smrtnu kaznu, koja je čas uvođena, čas ukidana, stavljen moratorijum (ovde sam zastala pred uznemirujućim novim rečima koje sam upotrebila, "kad su se ubistva dogodila", nasuprot od "kad ih je Ben sve pobio"). Osuđen je na doživotnu zatvorsku kaznu. Ali bar ga zbog mene nisu ubili. Stajala sam sada u prostoriji za posete ispred glatkih metalnih vrata kao u podmornici, pa još malo stajala. "Nema ti druge nego da to prebrineš, nema ti druge nego da to prebrineš." Dajanina mantra. Moram prestati da razmišljam o porodici. Stražar koji me je pratio, krut plavušan koji me je poštedeo ćaskanja, pokazao mi je da uđem prva.

Otvorila sam vrata i ugurala se unutra. Pet kabina stajalo je jedna do druge, a u jednoj je neka krupna Indijanka pričala sa sinom zatvorenikom. Crna kosa oštro joj je padala preko ramena, nekako preteći. Mrmljala je nešto tupo mladiću koji je na mahove klimao glavom i oborenog pogleda stiskao slušalicu uz uvo.

Sela sam dve kabine dalje i taman sam se smestila i udahnula kad je Ben upao kroz vrata kao mačka koja beži napolje. Bio je nizak, možda metar i sedamdeset, a kosa mu je postala tamne boje rđe. Nosio ju je dugu tako da mu je padala preko ramena, sklonivši je kao devojkica iza ušiju. Sa naočarima metalnog okvira i u narandžastom kombinezonu ličio je na marljivog automehaničara. Prostorija je bila mala pa je u tri koraka stigao do mene, sve vreme se tiho osmehujući. Blistajući. Seo je, stavio ruku na staklo i pokazao mi glavom da i ja uradim isto. Nisam mogla, nisam mogla da pritisnem dlan na prozor uz njegov, vlažan i nalik šunki. Bojažljivo sam mu se osmehnula i podigla slušalicu.

On je sa druge strane stakla držao u ruci slušalicu, nakašljao se, onda oborio pogled, zaustio da nešto kaže, pa se zaustavio. Gotovo minut sam gledala u njegovo teme. Kada je podigao pogled, plakao je, a dve suze skotrljale su mu se iz očiju niz lice. Obrisao ih je nadlanicom, onda se osmehnuo, a usne mu zadržtaše.

"Bože, ista si mama", najednom je prevalio preko jezika, nakašljao se i ponovo obrisao suze. "Nisam to znao." Pogled mu je šetao sa mog lica na njegove šake. "O, bože, Libi, kako si?"

I sama sam se nakašljala i rekla: "Pa, valjda sam okej. Samo sam pomislila da je vreme da te posetim." *I ličim nekako na mamu*, pomislila sam. *Stvarno*. A onda sam pomislila: *Moj veliki brat*, i ispunio me je isti ponos kao kad sam bila dete. Ostao je isti, bleđ, s tim širokim nosom Dejovih. Nije mnogo ni porastao od ubistava. Kao da smo oboje zakrčljali te noći. Moj veliki brat, srećan što me vidi. *Zna kako da te obrlati*, upozorila sam sebe, pa odbacila tu misao.

"Drago mi je, drago mi je", rekao je Ben još uvek gledajući u rub svoje šake. "Mnogo sam razmišljao o tebi tokom ovih godina, pitao se šta je s tobom. Eto šta čovek radi ovde... razmišlja i pita se. S vremena na vreme neko mi piše o tebi. Ali nije to isto."

"Nije", složila sam se. "Da li dobro postupaju s tobom?", glupavo sam pitala, a oči mi se zacakliše i najednom sam plakala i htela samo da kažem: *Žaomiježaomiježaomije*. Ali ništa nisam rekla, zagledana u mnoštvo akni rasutih u uglu Benovih usana.

"Dobro sam, Libi, Libi, pogledaj me." Pogledi nam se sretoše. "Dobro sam. Stvarno sam dobro. Ovde sam stekao srednjoškolsku diplomu, verovatno više nego što bih ikad uspeo napolju, a na pola puta sam do fakultetske diplome. Engleski. Čitam jebenog Šekspira." Ispustio je grleni zvuk koji je uvek pokušao da provuče kao smeh. "Baš tako, perverzijačino."

Nisam znala šta ovo poslednje znači, ali osmehnula sam se jer je čekao da se osmehnem.

"Čoveče, Libi, prosto bih te celu upio. Ne znaš koliko mi je drago što te vidim. Sranje, izvini. Samo, toliko ličiš na mamu, da li ti to stalno govore?"

"Ko bi mi to rekao? Nema nikoga. Raner je otišao, ne znam gde, Dajana i ja ne pričamo." Htela sam da me sažaljeva, da malo pliva u mom moru sažaljenja. Evo nas, poslednji Dejovi. Ako me sažaljeva, biće mu teže da me okrivljuje. Suze su samo navirale i ovog puta sam ih jednostavno pustila.

Dve stolice dalje, Indijanka se pozdravljala, a njeni jecaji bili su duboki kao i njen glas.

"Sama-samcita, ha? To nije dobro. Trebalo je bolje da paze na tebe."

"Šta je s tobom, preporodio si se?", istrtljala sam sva u suzama. Ben se namrštio, ne shvatajući. "Je l' to u pitanju? Opraštaš mi? Ne bi trebalo da budeš fin prema meni." Ali čeznula sam za time, za tim olakšanjem kao kad spustiš vreli tanjir.

"Ma jok, nisam ja toliko fin", rekao je. "Besan sam ja na mnoge, ti samo nisi među njima."

"Ali", rekla sam i poput deteta zatomila jecaj. "Ali moje svedočenje. Mislim, možda sam, ne znam, ne znam..." Mora da je bio on, upozorila sam ponovo sebe.

"A, to", rekao je kao da je to neka manja neugodnost, smetnja na letovanju koju je najbolje zaboraviti. "Ti ne čitaš moja pisma, a?"

Pokušala sam da objasnim slabašno slegavši ramenima.

"Pa, tvoje svedočenje... Iznenadilo me je samo što su ti ljudi poverovali. Nije me iznenadilo to što si rekla. Bila si u potpuno sumanutoj situaciji. I oduvek si bila mala lažljivica." Ponovo se nasmejao, a nasmejala sam se i ja, kratki identični smeh kao da smo dobili isti napad kašlja. "Ne, ozbiljno, to što su ti poverovali? To samo dokazuje da su želeli da završim ovde, svakako bih završio ovde. Jebena sedmogodišnjakinja. Čoveče, bila si tako mala..." Zaneseno je pogledao udesno. Onda se trgao. "Znaš čega sam se pre neki dan setio, ne znam zašto. Setio sam se onog porcelanskog zeke koga nas je mama terala da stavimo na ve-ce šolju."

Odmahnula sam glavom jer nisam imala pojma o čemu priča.

"Ne sećaš ga se, malog zeke? Pošto ve-ce šolja nije radila kako treba, ako bismo je upotrebili dvaput u jednom satu, nije mogla da se pušta voda. I zato je, ako smo srali kad nije radila, trebalo da spustimo dasku i stavimo zeku na nju da niko drugi ne bi podigao dasku i ugledao solju punu govana. Jer vi biste vrisnule. Ne mogu da verujem da se ne sećaš toga. Besneo sam koliko je bilo glupo. Bio sam besan što moram da delim kupatilo sa svima vama, bio sam besan što živim u kući s jednim toaletom koji čak i ne radi. Bio sam besan zbog zeke. Zeka", prasnuo je u onaj svoj suzdržani smeh, "mislio sam valjda da me taj zeka ponižava, šta li. Unižava me. Primio sam to vrlo lično. Kao da je mama trebalo da nađe neku figuricu automobila ili pištolja koju bih ja koristio. Čoveče, što bih se iznervirao. Stajao sam tako pored ve-ce šolje i razmišljao: "Neću da stavim tog zeku", a onda bih, spreman da odem, pomislio: "Dođavola, moram da stavim zeku ili će jedna od njih da uđe i krenuće da vrišti - mnogo ste vrištale, zapištale biste: *iiiiii!* - ne želim s tim da se bakćem, zato evo ti tvoj prokleti zeka na proklesoj ve-ce šolji!" Ponovo se nasmejao, ali to ga je prisećanje koštalo, lice mu se zajapurilo, a nos se oznojio. "Eto o čemu ovde razmišljaš. Čudne misli."

Pokušala sam da nađem tog zeku u svom sećanju, da popišem sve stvari u kupatilu i ono što se u njima nalazilo, ali ništa, sve kao da mi je isticalo kroz prste.

"Izvini, Libi, što te podsećam na nešto tako čudno."

Stavila sam vrh prsta u dno staklenog prozora i rekla: "U redu je."

* * *

SEDELI SMO NEKO vreme u tišini, pretvarajući se da slušamo buku koje nije bilo. Mi smo tek počeli, ali poseta je bila skoro gotova. "Bene, mogu li nešto da te pitam?"

"Pa, valjda." Lice mu je postalo bezizrazno, pripremajući se.

"Zar ne želiš da izađeš odavde?"

"Naravno."

"Zašto ne daš policiji alibi za tu noć? Nema šanse da si spavao u štali."

"Jednostavno nemam dobar alibi, Libi. Jednostavno ga nemam. Događa se."

"Jer napolju je bilo, ono, minus sedamnaest. Sećam se." Protrljala sam prst ispod pulta, promrdala s dva prsta na desnom stopalu.

"Znam, znam. Ne možeš da zamisliš." Okrenuo je glavu. "Ne možeš da zamisliš koliko sam nedelja, *godina* proveo ovde kajući se što sve nisam uradio drugačije. Mama, Mišel i Debi možda ne bi bile mrtve da sam se samo... poneo kao muškarac. A ne kao neki glupavi klinac. Skrivao se u štali, ljut na mamicu." Jedna suza kanula je na slušalicu, učinilo mi se da je čujem, *bing!* "Dobro je što sam kažnjen za tu noć... osećam se... dobro."

"Ali. Ne razumem. Zašto si toliko... odmagao policiji?"

Ben je slegao ramenima, a lice mu se ponovo pretvorilo u posmrtnu masku.

"O bože. Samo... Bio sam tako nesiguran klinac. Mislim, imao sam petnaest godina, Libi. Petnaest. Nisam znao šta znači biti muškarac. Mislim, Raner mi svakako nije bio od koristi. Bio sam klinac na koga niko nije obraćao mnogo pažnje, kako god da okreneš, a onda su se najednom ljudi ponašali kao da se plaše *mene*. Mislim, dok si trepnuo, postao sam muškarac."

"Muškarac optužen da je ubio svoju porodicu."

"Ako hoćeš da kažeš da sam budala, Libi, samo izvoli. Meni je to bilo jednostavno: rekao sam da nisam to uradio, znao sam da nisam to uradio, i - ne znam, odbrambeni mehanizam? - jednostavno, nisam to shvatao dovoljno ozbiljno. Da sam reagovao onako kako su svi očekivali da reagujem, verovatno ne bih bio ovde. Noću sam cmizdrio u jastuk, ali sam pred svima glumio hrabrost. Veruj mi, znam koliko je to sjebano. Ali nikad ne treba jednog petnaestogodišnjaka da staviš na klupu za svedoke u sudnici punoj ljudi koje poznaje i da očekuješ mnogo suza. Mislio sam da će me naravno osloboditi, a onda će mi se u školi diviti što sam ispao tako opasan tip. Mislim, sanjario sam

o tome. Ni nakraj pameti mi nije bilo da postoji opasnost da... završim ovako." Sada je plakao i ponovo obrisao obraz. "Očigledno mi više nije važno da li me vide kako plačem."

"Moramo to da ispravimo", rekla sam konačno.

"To se neće ispraviti, Libi, osim ako ne nađu onog ko je to uradio."

"E pa, trebaju ti novi advokati koji će raditi na slučaju" razmišljala sam. "Šta sve danas mogu sa DNK..." Za mene je DNK bila nekakav čarobni element, nekakva svetleća smesa koja uvek izvuče ljude iz zatvora.

Ben se nasmejao kroz stisnute usne kao kad smo bili deca, ne dozvolivši ti da uživaš u tome.

"Zvučiš kao Raner", rekao je. "Otprilike jednom u dve godine dobijem pismo od njega: *DNK! Treba da nađemo malo te DNK*. Kao da imam pun orman toga samo ne želim nikom da ga dam. *D-N-K!*", ponovio je, imitirajući Ranera kako klima glavom luđački se bečeći.

"Znaš gde je on sada?"

"Poslednje pismo je bilo poslato iz Svratišta za muškarce Berta Nolana, negde u Oklahomi. Tražio je da mu pošaljem petsto dolara, da može da nastavi da istražuje u moju korist. Ko kod bio Bert Nolan, proklinje dan kad je pustio prokletog Ranera u svoje svratište." Počešao se po ruci, podigavši rukav taman toliko da vidim istetovirano žensko ime. Završavalo se sa *-oli* ili *-ali*. Potrudila sam se da vidi da sam primetila.

"A, ovo? Stara ljubav. Počelo je tako što smo se dopisivali. Mislio sam da je volim, da ću se oženiti njom, ali ispostavilo se da zapravo ne želi da zaglavi sa čovekom koji će ostatak života provesti u zatvoru. Da mi je bar rekla pre nego što sam uradio tu tetovažu."

"Mora da je bolelo."

"Nije gicalo."

"Mislila sam na raskid."

"A, i to je bilo bez veze."

Kad nam je stražar dao znak da je ostalo još tri minuta, Ben prevrnu očima: "Teško je odlučiti šta reći u tri minuta. U dva minuta počneš da praviš planove za sledeću posetu. U pet minuta možeš da završiš razgovor. Tri minuta?" Izbacio je usne i prezrivo pućnuo. "Stvarno se nadam da ćeš ponovo doći, Libi. Zaboravio sam koliko mi nedostaje kuća. Ista si ona."

Peti Dej

2. JANUAR 1985.

11.31

Povukla se u kupatilo kad je Len otišao, a njegov uslužni osmeh i dalje je nudio nešto neprijatno, nekakvu pomoć koju je znala da ne želi. Devojčice su izjurile iz svoje sobe čim su čule da su se vrata zatvorila i posle kratkog sašaptavanja pred vratima kupatila odlučile da je ostave na miru i nastave da gledaju televiziju.

Peti se uhvatila za stomak u kome je osećala gorušicu, oblivena hladnim znojem. Izgubila je farmu svojih roditelja. Osetila je kako joj se stomak okreće od griže savesti zbog koje je uvek bila tako dobra devojčica, neprestani strah da će razočarati svoje roditelje, *molim te, molim te, bože, nemoj da saznaju*. Poverili su joj ovo mesto, a ona nije ispunila očekivanja. Zamišljala ih je gore u oblacima u raju, tata s rukom obavijenom oko mame, gledaju je odozgo i odmahuju glavom. *Šta te je spopalo da uradiš tako nešto?* Omiljena mamina grdnja.

Moraće da se presele u neki potpuno drugi grad. U Kinakiju nije bilo stanova, a oni će morati da se naguraju u stan dok ona ne dobije posao u nekoj kancelariji, ako uspe da ga nađe. Uvek joj je bilo žao ljudi koji žive u stanovima, osuđeni da slušaju komšije kako podriguju i svađaju se. Peti noge zaklecaše i najednom je sedela na podu. Nije imala dovoljno snage da zauvek napusti farmu. I poslednje atome potrošila je tokom ovih poslednjih nekoliko godina. Bilo je jutara kad ni iz kreveta nije mogla da ustane, fizički nije mogla da izvuče noge ispod pokrivača, pa su devojčice morale da je vuku, tvrdoglavo je cimajući, a dok je pravila doručak i nekako ih spremala za školu, sanjarila je o

tome da umire. Brzo, infarkt usred noći, ili iznenadno začepljenje krvnih sudova. Majku četvero dece pregazio autobus. A decu bi usvojila Dajana, koja im ne bi dozvolila da se po ceo dan razvlače u pidžamama, potrudila bi se da odu doktoru svaki put kad se razbole i zvala im dok ne posvršavaju svoje poslove. Peti je bila sitna žena, neodlučna i slaba, za tili čas bi živnula, ali bi još lakše klonula. Trebalo je da Dajana nasledi farmu. Ali ona nije htela ništa da ima s tim. Otišla je sa osamnaest godina, ushićena, kružna putanja na kraju koje je završila kao recepcionerka u ordinaciji nekog doktora u Šibertonu, samo četrdeset osam kilometara dalje ali ipak presudnih.

Roditelji su stoički podneli Dajanin odlazak kao da je to oduvek bilo deo plana. Peti se sećala kako su u srednjoj školi jedne kišovite oktobarske noći svi došli da je gledaju kako nastupa s navijačicama. Trebalo im je tri sata da se dovezu duboko u Kanzas, gotovo do Kolorada, a tokom cele utakmice padala je slaba ali uporna kiša. Kad se utakmica završila (Kinaki je izgubio), na terenu su stajali njeni sedokosi roditelji i sestra, tri tamne konture, umotani u grube vunene kapute, hitaju ka njoj, osmehuju se s tolikim ponosom i zahvalnošću kao da je izlečila rak, oči im svetlucaju iza tri para naočara poprskanih kišom.

Ed i En Dej sada su mrtvi, umrli su mladi ali ne neočekivano, a Dajana je sada menadžer iste one doktorske ordinacije i živi u prikolici u urednom parku za prikolice oivičenom cvećem.

"Meni taj život sasvim odgovara", uvek je govorila. "Šta bih drugo pa poželela?"

Takva je bila Dajana. Sposobna. Uvek bi se setila poklončića koje devojčice vole, nije zaboravljala da im svake godine kupi Kinaki majice: Kinaki, srce Amerike! Dajana je slagala devojčicama da na indijanskom to znači male čarobne žene, a one su se toliko radovale tome da Peti nije imala srca da im kaže da to znači samo kamen ili vrana ili nešto tako.

* * *

IZ RAZMIŠLJANJA JU je trglo uobičajeno svečano tutututu trubljenje iz Dajaninih kola.

"Dajana!", ciknula je Debi i Peti je čula devojčice kako se trkaju do ulaznih vrata, zamišljajući gomilu konjskih repića i debeljuškastih guza, zamislila ih kako trče sve do kola i kako se Dajana odvozi s njima i ostavlja je u ovoj kući, gde će je preplaviti tišina.

Podigla se sa poda, obrisala lice buđavom krpom. Lice joj je uvek bilo rumeno, oči uvek crvene, pa je bilo nemoguće reći da li je plakala, jedina

prednost toga što je ličila na odranog pacova. Kad je otvorila vrata, njena sestra je već raspakivala tri kese pune konzervisane hrane poslavši devojčice napolje do kola po ostatak. Toliko im već dugo donosi hranu da je Peti počela da povezuje miris smeđih papirnih kesa sa Dajanom. Savršen dokaz koliko je Peti podbacila u životu: živela je na farmi, ali nikad nije imala dovoljno da jede.

"Kupila sam im i jedan od onih albuma s nalepnicama", rekla je Dajana bacivši ga na sto.

"Ma razmazićeš ih, Di."

"Pa, kupila sam im samo jedan pa će morati da ga dele. To je dobro, jelda?" Nasmejala se i počela da sprema kafii. "Smem?"

"Naravno, trebalo je ja da je pristavim." Peti je otišla do kredenca da nađe Dajaninu šolju - volela je tešku solju veličine njene glave koja je pripadala njihovom ocu. Peti je čula očekivano frskanje, okrenula se i jednom udarila prokleti aparat za kafu; uvek bi stao nakon što bi iscedio treću kafu.

Devojčice su se vratile, podigle teške kese na kuhinjski sto i, uz malo Dajaninog podbadanja, počele da ih raspakuju.

"Gde je Ben?"

"Mmmm", odgovorila je Peti sipajući tri kašičice šećera u Dajaninu šolju. Dala je znak devojčicama, koje su već usporile sa ređanjem konzervi po ormarićima i ko bajagi nezainteresovano gvircale iz najrazličitijih uglova.

"U nevolji je", ispalila je razdragano Mišel. "Ponovo."

"Reci joj za njegovu znaš već šta", rekla je Debi i munula sestru.

Dajana se okrenula ka Peti napravivši grimasu, očigledno očekujući nekakvu priču o nesrećnom slučaju ili sakaćenju genitalija.

"Devojke, tetka Di vam je kupila album s nalepnicama..."

"Idite u sobu da se igrate time, da mogu da razgovaram s vašom majkom." Dajana se uvek devojčicama obraćala oštrije od Peti, glumeći ko bajagi osornog Eda Deja, koji je grmeo i gundao na njih sa toliko prenaplašenim zamorom da su još kao deca znale da ih najčešće zadirkuje. Peti je preklinjući pogledala u Mišel.

"Jupi, album s nalepnicama!", izjavila je Mišel sa samo malčice prenaplašenim oduševljenjem. Mišel je uvek volela da bude saučesnik u svakoj smicalici odraslih. A čim bi Mišel počela da se pretvara da nešto želi, Libi bi samo zaškrgutala zubima i počela da grabi. Libi je bila božićna beba, što znači da nikad nije dobijala dovoljno poklona. Peti bi sklonila jedan poklon na stranu - i srećan rođendan, Libi! - ali svi su znali da je Libi pokradena. Libi se skoro uvek osećala pokradeno.

Sve je to ona znala o svojim devojčicama, ali uvek bi zaboravila. Šta je s njom

pa je te sitne osobenosti njene dece stalno iznenađuju?

"Hoćeš da odemo u garažu?", upitala je Dajana, potapšavši cigarete u džepu na grudima.

"Oh", bilo je sve što je Peti odgovorila. Dajana je od svoje tridesete godine bar dvaput godišnje prestajala i ponovo počinjala da puši. Sad joj je bilo trideset i sedam (i izgledala je mnogo gore od Peti, koža na licu bila joj je gruba poput zmijske) i Peti je odavno naučila da je najbolja podrška koju može da joj pruži bila da ćuti i natera je da sedne u garažu. Baš kao što je njihova mama radila s tatom. Naravno, on je nedugo posle pedesetog rođendana umro od raka pluća.

Peti je krenula za sestrom, nateravši sebe da diše, pripremajući se da Dajani saopšti da je farma izgubljena, čekajući da vidi da li će se ova prodrati zbog Ranerovog rasipništva i zbog toga što mu je ona to dozvolila, ili će samo ućutati, klimnuti glavom.

"I, šta je to s Benovom znaš već čime?", pitala je Dajana, smestivši se u njenu škripavu baštensku stolicu na kojoj su dve ukrštene trake pukle i visile ka podu. Upalila je cigaretu, odmah rukom sklonivši dim od Peti.

"Ma, nije to, nije ništa čudno. Mislim čudno, ali... ofarbao je kosu u crno. Šta to znači?"

Čekala je kad će Dajana prasnuti u smeh, ali ova je ćutke sedela.

"Kako je Ben, Peti? Onako uopšteno, kako ti se čini?"

"Ma, ne znam. Čudljiv."

"On je uvek ćudljiv. Čak i kao beba bio je poput mačke. U jednom trenutku se mazi, a onda te već sledećeg gleda kao da nema pojma ko si."

To je bilo tačno, dvogodišnji Ben bio je neverovatno stvorenje. Odmah je tražio ljubav, zgrabio bi je za dojku ili mišicu, ali čim bi dobio dovoljno ljubavi, što bi se brzo dogodilo, sasvim bi se otromboljio, pravio se mrtav dok ga ne pustiš. Kad ga je odvela kod doktora, Ben je ukrućeno sedeo stisnutih usana, ravnodušni dečko u rolki s uznemirujućom sposobnošću da se obuzdava. Čak je i doktor delovao izbezumljeno, pružio mu jeftinu lizalicu i rekao joj da se, ako ostane takav, vrate za šest meseci. Uvek je bio takav.

"Pa, nije zločin biti ćudljiv", rekla je Peti. "Raner je bio ćudljiv."

"Raner je kretenčina, to nije isto. Ben je oduvek bio nekako povučen."

"Pa, petnaest mu je godina", zaustila je Peti, a onda ućutala. Pogled joj se zaustavio na tegli sa starim ekserima na polici, za koju je sumnjala da je pomerana još od vremena kad je njihov tata bio živ. Na njoj je na komadiću izolir-trake njegovim izduženim, pravilnim rukopisom bilo napisano *Ekseri*.

Pod u garaži bio je od masnog betona, hladniji čak i od vazduha. U jednom uglu, stari balon vode se zaledio i popucao po plastičnim rubovima. Udisale su

vazduh zagušen dimom Dajaninih cigareta. Ipak, bila je neobično zadovoljna, okružena svim tim starim alatom koji je zamišljala u tatinim rukama: grabulje savijenih zubaca, sekire svih veličina, police krcate teglama punim šrafova, eksera i zaptivača. Bio je tu čak i jedan stari metalni frižider, čije je dno bilo poprskano rđom, u kome je njihov tata držao hladno pivo dok je slušao utakmice na radiju.

Nerviralo ju je što Dajana ne govori mnogo, s obzirom da je Dajana volela da deli svoje mišljenje čak i kad ga zapravo nije imala. Još više ju je nerviralo to što se Dajana nije pomerala, nije našla ništa čime bi se zanimala, ništa što bi ispravila ili namestila, jer ona je stalno nešto radila, nikad nije samo sedela i pričala.

"Peti, moram da ti ispričam nešto što sam čula. Prva reakcija bila mi je da ti ništa ne kažem, jer naravno da to nije istina. Ali majka si, trebalo bi da znaš, i... dođavola, ne znam, jednostavno treba da znaš."

"Dobro."

"Da li se Ben ikad igrao s devojkicama na način koji bi neko mogao pogrešno da protumači?"

Peti je zurila u nju.

"Tako da bi ljudi mogli da steknu pogrešan utisak o tome... seksualno?"

Peti se umalo nije zadavila. "Ben *mrzi* devojkice!" Iznenadilo ju je olakšanje koje je osetila. "Trudi se da ih kad god može izbegava."

Dajana je pripalila još jednu cigaretu i kratko klimnula glavom. "Pa, okej, dobro. Ali ima još nešto. Jedna prijateljica mi je rekla da se priča da se neko u školi žalio na Bena, da je nekoliko devojkica, otprilike Mišelinih godina, reklo da se ljubilo s njim i da ih je on možda pipao ili tako nešto. Možda i nešto gore. Ono što sam čula bilo je gore."

"Ben? Shvataš da je to potpuno sumanuto?" Peti je ustala, ne znajući šta bi s rukama i nogama. Okrenula se udesno, pa ulevo, brzo, poput nervoznog psa, i ponovo sela. Na njenoj stolici je pukla jedna traka.

"Znam da je sumanuto. Ili je nekakav nesporazum."

Bila je to najgora reč koju je Dajana mogla da upotrebi. Čim ju je izgovorila, Peti je znala da je to baš ono od čega je strepela. Taj tračak verovatnoće - *nesporazum* - iz kog može nešto da se izrodi.

"Nesporazum? Ben ne bi pogrešno protumačio poljubac. Ili dodir. Ne sa nekom devojkicom. On nije perverznejak. On je čudan dečko, ali nije bolestan. Nije lud." Peti se celog života klela da Ben nije čudan, da je samo običan dečko. Ali sad bi se zadovoljila sa čudan. Trgla se kad je to iznenada, shvatila, kao kad vam dok vozite kosa dune u lice.

"Hoćeš li im reći da on to ne bi uradio?", pitala je Peti i najednom joj navreše suze, a obrazi su joj iznenada bili mokri.

"Mogu da kažem svima u Kinakiju, svima u državi Kanzas da on to ne bi uradio i opet se možda ne bi završilo na tome. Ne znam. Ne znam. Čula sam tek juče po podne, ali čini se da se... širi. Umalo da ne dođem ovamo. Onda sam ostatak noći ubeđivala sebe da to nije ništa. A onda sam se jutros probudila i shvatila da jeste."

Peti je znala taj osećaj, mamurluk posle sna, kao kad se u dva ujutro trгла iz paničnog sna i pokušala da ubedi sebe da je farma dobro, da će joj ove godine krenuti, a onda bi se, kad bi je nekoliko sati kasnije probudio alarm, samo osećala još gore, s osećajem krivice i prevarena. Začuđujuće je to kako usred noći satima možeš da se pretvaraš da je sve u redu, a onda posle trideset sekundi po danu znaš da to jednostavno nije tako.

"Znači, došla si ovamo s namirnicama i nalepnicama i sve vreme si znala tu priču o Benu koju si nameravala da mi ispričaš."

"Kao što sam rekla..." Dajana je saosećajno slegla ramenima i raširila prste, osim onih kojima je držala cigaretu.

"I, šta sada? Znaš li imena tih devojčica? Hoće li me neko pozvati telefonom ili razgovarati sa mnom, ili sa Benom? Moram da nađem Bena."

"Gde je on?"

"Ne znam. Posvađali smo se. Zbog njegove kose. Otišao je biciklom."

"A šta je to sa njegovom kosom?"

"Ne znam, Dajana! Pobogu, zar je to sad važno?"

Ali naravno da je bilo važno. Sve će sada provlačiti kroz sito i rešeto tražeći neko objašnjenje.

"Pa, mislim da nije hitno", tiho je rekla Dajana. "Mislim da ne moramo odmah da ga dovedemo kući, osim ako ne želiš da odmah dođe kući."

"Želim da odmah dođe kući."

"Dobro, da počnemo onda da zovemo ljude. Daj mi spisak njegovih prijatelja i počecu da telefoniram."

"Više i ne znam njegove prijatelje", rekla je Peti. "Razgovarao je jutros s nekim, ali nije hteo da kaže s kim."

"Hajde da pritisnemo dugme za ponovno biranje broja."

Njena sestra je zaroptala, zgazila cigaretu čizmom, izvukla Peti iz stolice i izvela je napolje. Kad su se vrata spavaće sobe odškrinula, Dajana je odbrusila devojčicama da ne izlaze iz svoje sobe, prišla telefonu, i prstom debelim kao kobasica odlučno pritisla dugme za ponovno biranje broja. Iz slušalice su zapištali monotoni tonovi biranja broja - bipbip BIPbipbip-bipBIP - i pre nego

što je i zazvonilo, Dajana je prekinula vezu.

"Moj broj."

"A, da. Pozvala sam posle doručka da vidim kad dolaziš."

Sestre su sele za sto i Dajana je dosula još kafe u šolje. Odblesak snega obasjavao je kuhinju poput stroboskopskog svetla.

"Moramo da dovedemo Bena kući", rekla je Peti.

Libi Dej

SADA

Zanesena poput školarke, odvezla sam se kući razmišljajući o Benu. Od svoje sedme godine zamišljala sam ga kroz one iste košmarne bleskove: Ben crne kose, glatkog lica, stiska u rukama sekiru, juriša niz hodnik na Debi, pevuši nešto kroz stisnute usne. Benovo lice poprskano krvlju, urliče, podiže sačmaru na ramena.

Zaboravila sam da je nekad postojao samo Ben, stidljiv i ozbiljan, s onim uznemirujućim napadima duhovitosti. Samo Ben moj brat, koji nije mogao da uradi ono što su oni rekli. Ono što sam ja rekla.

Dok sam stajala na semaforu uzavrele krvi, mašila sam se iza sedišta i dohvatila kovertu od nekog starog računa. Iznad plastičnog otvora napisala sam: *Osumnjičeni*. Onda sam napisala: *Raner*. Onda sam stala. *Neko kome se Raner zamerio?* napisala sam. *Neko kome Raner duguje novac?* *Ranerranerraner*. Uvek sam se vraćala na Ranera. Onaj muški glas koji se prodrao našom kućom te noći lako je mogao da bude Raner ili neki Ranerov neprijatelj, a ne Ben. Želela sam da to bude tačno, i dokazivo. Preplavila me je panika: ne mogu da živim s tim da je Ben u zatvoru zbog nedokazane krivice. Moram ovo da okončam. Moram da znam. Ja, ja. Još uvek sam bila predvidljivo sebična.

Kad sam prošla skretanje za našu farmu, nisam htela da pogledam.

Stala sam na benzinskoj pumpi na periferiji Kansas Sitija, sipala benzin, kupila komad kačkavalja, koka-kolu, beli hleb i mačju hranu za svog starog izgadnelog mačora. Onda sam se odvezla kući do Onamo onuda, uspeła se uz svoje brdo, izašla i zagledala u dve starice preko puta koje nikad nisu htele da

me pogledaju. Kao i uvek, uprkos hladnoći sedele su u ljuljašci na tremu, kruto uspravljenih glava, da im slučajno ne zaklonim pogled. Stajala sam na vrhu svog brda podbočena i čekala dok jedna konačno nije popustila. Onda sam im nekako uzvišeno mahnula kao da mašem iz konjušnice sa Divljeg zapada. Naborana bakuta mi je klimnula glavom, a ja sam ušla i nahranila jadnog Baka, pomalo likujući.

Dok sam još imala snage, namazala sam jarkožuti senf na beli hleb, naređala debele gnjecave komade kačkavalja i progutala sendvič, premišljajući se preko koga od tri različita ali jednako dosadna telefonska operatera da stupim u kontakt sa Svratištem za muškarce Berta Nolana. Još jedno od potencijalnih zanimanja koje treba da dodam na spisak za starog Džima Džefrisa: operater. Kad sam bila mala, operater je bilo jedno od zanimanja kojim su devojčice želele da se bave kad porastu, ali nisam mogla da se setim zašto.

Tanak sloj hleba zalepio mi se za vrh nepca kad mi se konačno neko javio iz Svratišta Berta Nolana i iznenadila sam se otkrivši da je to Bert Nolan lično. Pretpostavila sam da svako čije ime nosi neko svratiste mora da je mrtav. Začutao je kad sam mu rekla da pokušavam da nađem Ranera Deja.

"Pa, u poslednjih mesec dana čas ga ima, čas ga nema, uglavnom ga nema, ali rado ću mu preneti poruku", rekao je Bert Nolan glasom koji je zvučao kao stara automobilska sirena. Rekla sam mu svoje ime - nije ga prepoznao - i krenula da mu diktiram broj svog telefona kad me Nolan prekinuo.

"O, mogu odmah da vam kažem da neće moći da telefonira u međugradskom saobraćaju. Ljudi ovde obično mnogo vole da se dopisuju. Znate, poštom? Manje od petnaest centi za marku i ne moraš da brineš da li ćeš čekati u redu za telefon. Hoćete da ostavite adresu?"

Nisam htela. Stresla sam se pri pomisli na Ranera kako mi u svojim napucanim čizmama trupka uz stepenice, s prijavim šakama na tankom struku, cereći se kao da me je nadigrao.

"Ako želite, mogu da primim poruku ako je imate, a adresu možete da date lično meni", razborito je rekao Bert Nolan. "A kad vam Raner napiše pismo, mogu da ga pošaljem umesto njega pa nikad neće saznati ni vaš poštanski broj. Mnogi članovi porodice rade tako. Tužno ali neizbežno." U pozadini je automat izbacio limenku soka, neko je pitao Nolana da li želi jedan, a on je ljubaznim glasom mesnog lekara rekao: *Ne, hvala, pokušavam da smanjim.* "Hoćete tako da uradite, gospođice? Inače ćete teško stupiti u kontakt s njim. Kao što rekoh, neće on sedeti pored telefona i čekati da ga ponovo pozovete."

"A nemate imejl?"

"Ne, plašim se da nemamo imejl", promumlao je Bert Nolan.

Koliko sam ja znala, Raner nikad nije često pisao, ali uvek bi pre poslao pismo nego što bi pozvao, pa sam pretpostavila da mi je to najbolja opcija, ili da se odvezem do Oklahome i čekam na jednom od kreveta Berta Nolana. "Hoćete li da mu kažete da želim da pričam o Benu i onoj noći? Doći ću tamo da se vidim s njim, samo neka kaže kad."

"Dobro... rekli ste Ben i *ona noć*."

"Jesam."

* * *

ZNALA SAM DA će Lajl biti prezadovoljan sobom što sam promenila mišljenje - recimo, možda promenila mišljenje - u vezi sa Benom. Zamišljala sam ga kako se u jednom od svojih čudnih uskih sakoa obraća obožavateljicama iz Kluba smrti, objašnjavajući kako me je ubedio da odem da posetim Bena. "U početku je stvarno odbijala, mislim da se plašila šta bi mogla da otkrije o Benu... i o sebi." Sva ta lica okrenuta ka njemu, toliko srećna zbog onoga što je uradio. Nerviralo me je.

Želela sam da razgovaram sa tetkom Dajanom. Dajana, koja se brinula o meni sedam od jedanaest godina koliko sam bila maloletno siročće. Ona me je prva primila, uguravši me u svoju prikolicu zajedno s koferima s mojim stvarima. Odeća, omiljena knjiga, ali ne i igračke. Mišel je noću sve lutke gomilala kod sebe, zvala je to svojom pidžama-zabavom, i dok su je davili, popiškila se po njima. Još uvek se sećam albuma s nalepnicama koji nam je Dajana dala na dan ubistava - cveće, jednorozzi i mačići - i uvek sam se pitala da li je i on bio na uništenoj gomili.

Dajana nije mogla da priušti novi stan. Sav novac od maminog životnog osiguranja otišao je na to da Benu nabavi pristojnog advokata. Dajana je rekla da bi mama to želela, ali rekla je to utučeno kao da bi da može očitala mami bukvicu. I tako ništa od novca za nas. Onako žgoljava, mogla sam da spavam u ostavi gde je trebalo da stoji mašina za pranje i sušenje veša. Dajana ju je čak i okrečila. Radila je prekovremeno, vozila me u Topeku na terapiju, trudila se da bude nežna prema meni, iako sam osećala da joj je teško da me zagrlji, taj nadrždani podsetnik na ubistvo njene sestre. Obavila bi ruke oko mene kao obruč, kao da je deo igre da me obgrli uz što manje dodirivanja. Ali svako jutro bi mi rekla da me voli.

U narednih deset godina dvaput sam joj slupala kola, dvaput joj slomila nos, krala sam i prodavala njene kreditne kartice i ubila joj psa. To sa psom konačno ju je slomilo. Grejsi, čupavog mešanca, nabavila je nedugo posle ubistava. Bio je

velik koliko Dajanina podlaktica i stalno je kevtao, a Dajana ga je volela više od mene, ili sam ja bar imala takav osećaj. Godinama sam bila ljubomorna na tog psa, gledajući Dajanu kako, krupnih muških šaka obavijenih oko ružičastog plastičnog češlja, četka Grejsi, gledajući je kako stavlja šnalice u Grejsinu resastu dlaku, gledajući je kako iz novčanika vadi Grejsinu fotografiju umesto moje. Taj pas je bio opsednut mojom nogom, onom sakatom sa samo dva prsta, mršavim i iskrivljenim domalim i malićem. Grejsi ih je stalno njuškala kao da je znala da nešto s njima nije u redu. Zbog toga mi nije bila ništa draža.

Leto između druge i treće godine, bila sam kažnjena zbog nečega i, dok je Dajana radila, sedela sam u vreloj prikolici, sve gnevniija na tog psa, koji je postajao sve kuražniji. Nisam htela da ga izvedem u šetnju, pa je počeo mahnito da trči od sofe do kuhinje do ormana, sve vreme kevcući i grizući mi stopalo. Kad sam se sklupčala suzdržavajući bes, pretvarajući se da gledam neku sapunicu, ali u sebi sam samo kiptela od besa, Grejsi se zaustavila u jednom od svojih krugova i ugrizla me za malić na sakatoj nozi, jednostavno ga dohvativši očnjacima i tresući glavom. Sećam se da sam pomislila: *Ako mi ovaj pas odgrize jedan od poslednjih prstiju*, a onda se razbesnela shvativši koliko je to besmisleno: na levoj šaci imala sam patrljak na koji nijedan muškarac nikad neće staviti burmu, a zbog toga što nisam mogla da se oslonim na desno stopalo, stalno sam hramala poput mornara u kontinentalnom gradu. Devojčice u školi zvale su moj prst krdža. To je bilo još gore, zvučalo je istovremeno i starinski i groteskno, nešto čemu će se kikotati, a onda brzo odvratiti pogled. Jedan lekar mi je nedavno rekao da amputacije verovatno nisu bile ni potrebne, "Preambiciozni seoski doktor." Uхватила sam Grejsi oko struka, osetivši njen grudni koš, kako drhti kako da joj je hladno. To drhtanje me je samo još više razbesnelo i najednom sam je cimnula sa svog nožnog prsta - otrgavši sa njom i meso - i bacila svom snagom ka kuhinji. Udarila je u oštru ivicu pulta i skljkala se na drhtavu gomilu krvareći po linoleumu.

Nisam htela da je ubijem, ali uginula je, ne onako brzo koliko sam ja to želela, ali jeste kroz desetak minuta dok sam ja šetala oko prikolice pokušavajući da smislim šta da radim. Kad se Dajana vratila kući noseći prženu piletinu kao dar, Grejsi je još uvek ležala na podu, a sve što sam ja uspela da kažem bilo je: "Ugrizla me."

Pokušala sam da kažem još nešto, da objasnim zašto nisam ja kriva, ali Dajana je samo podigla drhtavi prst. *Nemoj*. Pozvala je svoju najbolju prijateljicu Valeri, ženu nežnu i brižnu koliko je Dajana bila ogromna i gruba. Dajana je stajala pogrbljena nad sudoperom i gledala kroz prozor kako Valeri umotava Grejsi u posebno ćebe. Onda su se zavukle iza zatvorenih vrata spavaće sobe, a

kad su izašle, Valeri je ćutke stajala pored Dajane kršeci ruke sva u suzama, dok mi je Dajana govorila da se spakujem. Gledajući unazad, pretpostavljam da je Valeri sigurno bila Dajanina devojka - Dajana bi se svake noći uvukla u krevet i pričala s njom telefonom dok ne zaspi. O svemu su se dogovarale i čak imale identičnu blago paperjastu neobaveznu frizuru. U to vreme me nije bilo briga šta je ona Dajani.

Poslednje dve godine srednje škole živela sam u Ebilenu s ućtivim braćnim parom koji su mi bili neki dalji rođaci i koje sam samo umereno terorisala. Dajana bi od tada pozvala svakih nekoliko meseci. Sedela bih i pričala s njom telefonom, uz glasno zujanje na vezi i Dajanino duvanje dima u slušalicu. Zamišljala bih je sa obešenom donjom usnom, dlačice na njenoj bradi i onaj mladež blizu donje usne, krug boje kože za koji mi je jednom kikoćuci se rekla da će mi ako ga protrljam ispuniti želje. U pozadini bih ćula škripu i znala da Dajana otvara središnji kredenac u kuhinji svoje prikolice. Bolje sam poznavala to mesto nego kuću na farmi. Dajana i ja proizvodile bismo nepotrebne zvuke, pretvarajući se da smo kinule ili nakašljale se, a onda bi ona rekla: "Saćekaj, Libi", besmisleno, s obzirom da nijedna od nas nije pričala. Obićno bi Valeri bila tamo pa bi se sašaptavale, Valeri nagovarajući, Dajana gundajući, a onda bi Dajana još oko dvadeset sekundi pričala sa mnom i našla neki izgovor zašto mora da ide.

Prestala je da odgovara na moje pozive kad je objavljen *Nov-novcijati dan*. Rekla je samo: *Šta ti bi da to uradiš?* Previše usiljeno za Dajanu, ali je u tome bilo više bola nego u sto jebi se.

Znala sam da će Dajana biti na istom broju, nikad se neće preseliti - prikolica je bila prikaćena za nju poput oklopa. Dvadeset minuta sam prekopavala po kršu u mojoj kući traćeci stari telefonski imenik, koji sam imala još od osnovne škole, na ćijoj je prednjoj strani bila rićkokosa devojćica s konjskim repićima za koju je neko verovatno mislio da lići na mene. Osim osmeha. Dajanin broj bio je zaveden pod *T*, kao tetka Dajana, a njeno ime bilo je ispisano ljubićastim markerom, mojim pufnastim rukopisom.

Kojim tonom da joj se obratim i kako da objasnim zašto zovem? Jednim delom želela sam samo da je ćujem kako hripće u slušalicu, kako mi svojim glasom fudbalskog trenera urla na uvo: *I, što ti je trebalo toliko da me pozoveš?* Delom sam želela da ćujem šta zaista misli o Benu. Nikad preda mnom nije govorila protiv Bena, uvek je stvarno pazila kako govori o njemu, još nešto zbog ćega, kad sad razmislim, treba da joj budem zahvalna.

Okrenula sam broj, podigavši ramena do ušiju, a grlo mi se steglo i nisam ni shvatala da zadržavam dah dok nisam iznenada izdahnula kad se posle trećeg

zvona uključila telefonska sekretarica.

Valerin glas me je zamolio da ostavim poruku za nju i Dajanu.

"Čao, narode. Ovde Libi. Htela sam samo da se javim i da vas obavestim da sam još uvek živa i..." Spustila sam slušalicu. Ponovo okrenula broj. "Molim vas, zaboravite na prethodnu poruku. Ovde Libi. Pozvala sam da kažem da mi je žao zbog... Uh, mnogo toga. I htela bih da razgovaramo..." Ućutala sam za slučaj da neko sluša, zatim ostavila svoj broj, spustila slušalicu i sela na ivicu kreveta spremajući se da ustanem, ali nisam imala zašto.

Ustala sam. Danas sam uradila više nego cele prethodne godine. Dok mi je telefon još uvek bio u ruci, naterala sam sebe da pozovem Lajla, nadajući se da će mi odgovoriti govorna pošta, ali sam, kao i obično, dobila njega. Pre nego što je stigao da me iznervira, rekla sam mu da je sastanak s Benom prošao dobro i da sam spremna da čujem ko je po njegovom uverenju ubica. Sve sam to rekla veoma jasnim tonom kao da kašikom za merenje delim informacije.

"Znao sam da će ti se dopasti, znao sam da ćeš promeniti mišljenje", likovao je, a ja sam ponovo bila zadovoljna sobom što mu nisam spustila slušalicu.

"Nisam to rekla, Lajle, rekla sam da sam spremna za novi zadatak, ako želiš."

Ponovo smo se našli u *Klarkovom grilu* zadimljenom od pržene masti. Još jedna starija konobarica, ili ona ista sa crvenom perikom, uzmuvala se oko nas na sunderastim patikama dok je mini-suknja lepršala oko nje pa je ličila na prastaru teniserku. Umesto debelog koji se divio svojoj novoj vazi, sto pun hipstera gledao je karte sa golim ženama iz sedamdesetih i smeja se velikim žbunovima na ženama. Lajl je ukroćeno sedeo za susednim stolom smeteno okrenuvši stolicu od njih. Sela sam s njim i sipala pivo iz njegove krigele.

"I, da li je onakav kao što si očekivala? Šta je rekao?" počeo je Lajl cupkajući nogom.

Ispričala sam mu, osim onog dela o porcelanskom zeki.

"Mada, vidiš šta je Magda mislila kad je rekla da je izgubio nadu?"

I jesam. "Mislim da se pomirio sa zatvorskom kaznom", rekla sam, podelivši to s njim samo zato što mi je tip dao trista dolara, a želela sam još. "Misli da je to kazna zbog toga što nije bio tamo da nas zaštiti, šta li. Ne znam. Mislila sam da će se, kad mu budem rekla da sam u svom svedočenju... preterala, da će se uhvatiti za to, ali... ništa."

"Zakonski to možda nije od velike pomoći posle toliko vremena", rekao je Lajl. "Magda kaže da bi, ako želiš da pomogneš Benu, trebalo da prikupimo više dokaza i kad budemo podneli zahtev za privođenje sudu radi rešavanja opravdanosti lišavanja slobode, možeš da povučesh svoje svedočenje - podići će

više prašine. Sada je to više političko nego pravno pitanje. Mnogi su izgradili karijeru na tom slučaju."

"Magda izgleda mnogo zna."

"Ona vodi grupu koja se zove 'Oslobodite Deja' - posvećenu oslobađanju Bena iz zatvora. Odem ponekad, ali rekao bih da je uglavnom za, ovaj, obožavateljke. Žene."

"Jesi li ikad čuo da je Ben imao ozbiljnu devojkicu? Neku od tih Oslobodite Deja žena po imenu Moli, Sali ili Poli? Imao je tetovažu."

"Nema nijedne Sali. Poli mi zvuči kao ime kućnog ljubimca - moj rođak je imao psa po imenu Poli. Ima jedna Moli, ali njoj je sedamdesetak godina."

Pred nama se stvorio tanjir pomfrita, a konobarica definitivno nije bila ona ista, ništa mlađa ali prijatnija. Sviđaju mi se konobarice koje mi se obraćaju sa dušom ili šećeru kao ona.

Lajl je neko vreme jeo krompiriće, iscedio bi kesice kečapa na ivicu tanjira, posolio i zabiberio kečap i onda umakao svaki krompirić posebno i stavljao ga pažljivo u usta poput devojkice.

"Dobro, reci mi, šta ti misliš, ko je to uradio?", konačno sam ga pogurala.

"Ko je šta?"

Prevrnula sam očima i zarila lice u šake kao da je ovo previše za mene, a gotovo da i jeste bilo.

"A, da. Ja mislim da je to uradio Lu Kejts, otac Krisi Kejts." Zadovoljno se zavalio u stolicu kao da je upravo pobedio u igri kluedo.

Krisi Kejts, ime mi je zvučalo nekako poznato. Pokušala sam da pređem Lajla, ali nije upalilo.

"Znaš naravno ko je Krisi Kejts?" Pošto nisam odgovorila, nastavio je ugladenim i pokroviteljskim tonom: "Krisi Kejts je bila petakinja iz tvoje škole, Benove škole. Na dan kad je tvoja porodica pobijena, policija je tražila Bena da ga ispita... optužila ga je da ju je zlostavljao."

"Molim?"

"Aha."

Zurili smo jedno u drugo s identičnim "ti si lud" izrazima na licu.

Odmahujući glavom, Lajl je rekao: "Nisi se šalila kad si rekla da ti ljudi ne pričaju o ovome."

"Nije svedočila protiv Bena...", zaustila sam.

"Ne, ne. Jedini pametan potez Benove odbrane bio je što je slučaj zasnovao na tome da zlostavljanje i ubistva nisu bili pravno povezani. Ali porota je još kako bila okrenuta protiv njega. Svi u kraju čuli su da je Ben zlostavljao tu finu devojkicu iz fine porodice i verovatno je to dovelo do ovih 'satanističkih

ubistava'. Znaš već kako je sa glasinama."

"I, da li je to sa Krisi Kejts ikada dospelo na sud?", pitala sam. "Da li su dokazali da joj je Ben ikako naudio?"

"Nikada s tim nisu išli do kraja - policija nije podigla optužbu", rekao je Lajl. "Kejtsovi su se brzo dogovorili sa školskim okrugom i odselili. Ali znaš šta ja mislim? Ja mislim da je Lu Kejts te noći otišao do tvoje kuće da ispita Bena. Mislim da je Lu Kejts, snažno građen tip, otišao tamo po nekakve odgovore, a onda se..."

"Toliko razbesneo da je odlučio da pobije celu porodicu? To nema nikakvog smisla."

"Otkrio sam da je kad je bio mlađi taj tip odležao tri godine zbog ubistva iz nehata, zafrljačio je svom snagom bilijsku kuglu u nekog tipa i ubio ga. Bio je preke naravi. Ako je Lu Kejts verovao da mu je ćerka zlostavljana, mogu da ga zamislim kako se razbesni. Onda je nacrtao pentagrame i ostalo da odvrati sumnju sa sebe."

"Hmm, nema nikakvog smisla." Zaista sam želela da ima smisla.

"Nema smisla da je to uradio tvoj brat. To je sumanut, sumanut zločin, mnogo toga neće imati smisla. Zato su ljudi toliko opsednuti ovim ubistvima. Kad bi imala ikakvog smisla, ne bi ni bila misterije."

Nisam ništa rekla. To je bilo tačno. Počela sam da se igram posudama za so i biber, iznenađujuće finim za jeftin restoran.

"Hoću da kažem, zar ne misliš da to vredi bar ispitati?", navaljivao je Lajl. "Da se ta teška, užasna optužba raširi istog dana kad je tvoja porodica pobijena?"

"Pa valjda. Kako ti kažeš."

"Dakle, dok ne nađeš Ranera, vidi možeš li da nađeš nekog od Kejtsovih da popričaš s njim. Petsto dolara ako su to Krisi ili Lu. Hoću samo da vidim da li se njihova priča o Benu promenila. Znaš, mogu li da žive sa tim na duši? Mislim, to je sigurno laž. Je l' tako?"

Ponovo sam počela da se kolebam. Poslednje što mi je sada trebalo bilo je da preispitujem svoju veru. Ipak, držala sam se nekakvog čudnog uverenja: Ben me nikad nije zlostavljao. Ako je zlostavljao decu, zar ne bi počeo od jedne od devojčica kod kuće?

"Tako je."

"Tako je", ponovio je Lajl.

"Ali nisam sigurna da ću biti bolje sreće od tebe. Mislim, ja sam sestra tipa za koga tvrde da ju je zlostavljao."

"Pa, ja sam pokušao i nisam ništa postigao", rekao je Lajl slegavši ramenima.

"Ne umem ja to."

"Šta?"

"Da obrlatim ljude."

"O, pa ja sam definitivno majstor u tome."

"Sjajno. A ako uspeš da ugovoriš sastanak, voleo bih da pođem s tobom."

Slegla sam ćutke ramenima, ustala nameravajući da mu ostavim da plati račun, ali nisam napravila ni tri koraka, a on me je pozvao po imenu:

"Libi, znaš da si ponela posude za so i biber u džepu?"

Na trenutak sam zastala, razmišljajući da li da odglumim zaprepašćenost - *bože, baš sam rasejana*. Umesto toga, samo sam klimnula glavom i izjurila kroz vrata. Trebale su mi.

* * *

LAJL JE UŠAO u trag majci Krisi Kejts u Emporiji u Kansasu, gde je živel a s drugim mužem s kojim je dobila drugu ćerku, gotovo dvadeset godina posle prve. Tokom prethodne godine Lajl joj je ostavio nekoliko poruka, ali ona ga nikad nije pozvala. I to je bilo sve što je on uspeo.

Nikad ne ostavljaj poruku nekom s kim zaista želiš da stupiš u kontakt. Ne, zovi i zovi dok se neko ne javi - iz besa, radoznalosti ili straha - a onda izbrbljaj šta god misliš da će ga zadržati na vezi.

Dvanaest puta sam zvala Krisinu majku pre nego što se javila na telefon, a onda brzo rekla: "Ovde Libi Dej, mlađa sestra Bena Deja, sećate se Bena Deja?"

Ćula sam kako se vlažne usne uz coktanje razdvajaju, a onda je tanki glas promrmljao: "Da, sećam se Bena Deja. Izvinite, o čemu je reč?" Kao da sam prodavač preko telefona.

"Želela bih da razgovaram sa vama ili s nekim iz vaše porodice o optužbama koje je vaša ćerka Krisi iznela protiv Bena."

"Ne pričamo o tome... kako se ono zovete, Lizi? Preudala sam se i nemam mnogo kontakta s prethodnom porodicom."

"Da li znate kako bih mogla da stupim u kontakt sa Luom ili Krisi Kejts?"

Izdahnula je kao da izbacuje dim. "Lua ćete naći u nekom baru, negde u državi Kansas, valjda. Krisi? Odvežite se auto--putem 1-70, odmah iza Kolumbije. Skrenite levo u bilo koji od onih striptiz klubova. Nemojte ponovo zvati."

Ben Dej

2. JANUAR 1985.

12.51

Izvadio je komad ružičastog kartona iz Krisinog ormarića, presavio ga napola, napisao na njemu: Božićni je raspust, o tebi razmišljam - pogodi ko sam, i stavio B. u dnu. Ima da odlepi zbog toga. Razmišljao je da uzme nešto iz Krisinog ormarića i prebaci ga u Libin, ali predomislio se. Bilo bi sumnjivo kad bi se Libi pojavila s nečim lepim. Pitao se koliko se u školi sprdaju na račun njega i njegovih sestara. Tri devojčice delile su jedan i po orman, Mišel je jurcala u njegovim starim džemperima, Debi je nosila ono što bi ugrabila od Mišel, a Libi ono što preostane: zakrpljene muške farmerke, stare prijave bejzbol majice, jeftine štrikane haljine raširene od Debinog stomaka. Sa Krisi je bilo drugačije. Sva njena odeća imala je drikere. I Diondra i njene savršene farmerke. Ako su Diondrine farmerke bile izbledele, to je bilo zato što je to bilo najnovija moda, ako su bile poprskane izbeljenim mrljama, to je bilo zato što ih je kupila s izbeljenim mrljama. Diondra je imala veliki džeparac, nekoliko puta ga je vodila u kupovinu, stavljala uz njega odeću kao da je dete, govoreći mu da se smeši. Rekavši mu da će on to odraditi, mig-mig. Nije bio siguran da li bi momci trebalo da dozvoljavaju devojka da im kupuju odeću, nije bio siguran da li je to kul. Gospodin O'Meli, njegov razredni, uvek se šalio na račun novih košulja koje ga je žena terala da nosi, ali gospodin O'Meli je bio oženjen. Kako god. Diondri se sviđao u crnom, a on nije imao novca da išta kupi. Jebena Diondra, na kraju će ipak biti po njenom.

Još jedan od razloga zašto je druženje sa Krisi bilo kul: pretpostavljala je da

je on kul zato što ima petnaest godina, što joj je delovalo neverovatno zrelo. Nije bila kao Diondra, koja mu se smejala u neugodnim trenucima. Pitao bi je: "Šta je toliko smešno?", a ona bi se samo zakikotala kroz zatvorena usta i isfrfljala: "Ništa, sladak si." Kad su prvi put pokušali da imaju seks, toliko se ušeprtljao s kondomom da je počela da se smeje pa mu se spustio. Drugi put mu je otrgla kondom iz ruke, bacila ga preko sobe, rekla nek se nosi, i gurnula ga u sebe.

Sad mu se digao kad se samo setio toga. Ubacivao je poruku u Krisin ormarić s kurcem tvrđim kao kamen, kad je unutra ušla gospođa Darksilver, učiteljica drugog razreda.

"Hej, Bene, šta radiš ovde?", rekla je osmehnuvši se. Na sebi je imala farmerke, džemper i mokasine i dogegala se do njega noseći oglasnu tablu i parče karirane trake.

Okrenuo se od nje i krenuo ka vratima koja vode nazad u srednju školu.

"Ma, ništa, samo sam hteo nešto da ubacim u sestrin ormarić."

"Pa nemoj da bežiš, dođi bar da me zagrliš. Ne viđam te više otkako si postao veliki srednjoškolac."

Nastavila je ka njemu, trupkajući mokasinama po betonu, s tim velikim ružičastim kežom na licu i ravnim šiškama. Kao klinac bio je zaljubljen u nju, u te oštre crne šiške. Okrenuo joj je leđa i pokušao da othramlje do vrata, s kurcem još uvek nabijenim uz nogavicu. Ali, dok se okretao, osetio je da je shvatila šta se dešava. Osmeh je iščezao, a lice mu se iskrivilo u posramljenu grimasu. Nije više rekla ni reč, po tome je znao da je videla. Gledala je u ormarić pred kojim je stajao - Krisi Kejts, ne njegova sestra.

Dok se hramljući udaljivao, osećao se kao neka životinja, ranjeni srndać koga treba ubiti. Jednostavno ga odstreliti. Ponekad bi na mahove video puške, cev pritisnutu uz njegovo teme. U jednoj svesci zapisao je Ničeov citat na koji je jednog dana naišao listajući Bartletovu knjigu citata, dok je čekao da fudbaleri napuste zgradu kako bi mogao da čisti:

*"Pomisao na samoubistvo jeste moćno sredstvo za utehu;
Ona pomaže čoveku da se srećno izvuče iz mnogih strašnih noći."*³

Nikad se ne bi stvarno ubio. Nije želeo da bude tragični čudak zbog koga bi devojčice plakale na vestima, iako u stvarnom životu nikad nisu pričale s njim. To mu je nekako delovalo još jadnije od njegovog inače jadnog života. Ipak,

³ S one strane dobra i zla; Genealogija morala / Fridrih Niče, s nemačkog preveo Božidar Zec, Beograd, Dereta, 2003. (Prim. prev.)

noću kad mu je bilo baš teško, kad se osećao bespomoćno i bez izlaza, godilo mu je da zamišlja kako otvara majčin orman sa oružjem (kombinacija 5-12-69, godišnjica venčanja njegovih roditelja, sad predmet sprdnje), uzima taj fini teški metal u ruke, ubacuje nekoliko metaka u magacin, lako kao da istiskuje pastu za zube, stavlja je sebi uz slepoočnicu i odmah puca. Moraš odmah da pucaš, s puškom uz slepoočnicu, prstom na obaraču, da se ne predomisliš. Sve mora da se izvede u cugu - a onda jednostavno padneš na pod kao kad odeća spadne sa vešalice. Samo... fiju. Na pod i, za promenu, sad si tuđa briga.

Nije ništa od toga planirao da uradi, ali kad mu je trebalo da se negde izduva, a nije mogao da drka ili je već drkao i morao je još malo da se olakša, najčešće je razmišljao o tome. Na podu je, na boku, a njegovo telo je poput obične gomile rublja koje čeka da ga pokupe.

* * *

NAGRNUO JE KROZ vrata, a kurac mu se spustio kao da ga je sam prelazak u srednju školu kastrirao. Zgrabio je kofu i ugurao je nazad u orman, oprao ruke tvrdim sapunom.

Krenuo je niz stepenice ka zadnjem ulazu kad je pored njega prošla grupa učenika višeg razreda na putu ka parkingu. Glava mu je gorela pod crnom kosom dok je zamišljao šta li su pomislili - *čudak*, baš kao i trener - a oni ništa nisu rekli, zapravo, nisu ga ni pogledali. Trideset minuta posle njih otvorio je uz tresak vrata, zaslepljen odbleskom sunca na snegu. Da je ovo muzički spot, sad bi usledilo cepanje po gitari, raspalili bi po vibrato ručici... Braaaaaam!

Napolju su se momci ukrcavali u kamion i polako se izvezli, razmetljivo kružeći po parkingu. A on je skidao lanac s bicikla, dok mu je u glavi damaralo, a na upravljač kanula kap krvi. Razmazao ju je prstom, prešao vrhom prsta preko krvi koja mu je curila na čelu i, ne razmišljajući, stavio prst u usta kao da je to zalutala grudvica džema.

Morao je negde da se izduva. Pivo, možda malo džointa, da se malo otkači. Mogao je da proba samo kod Treja. Mesto zapravo nije bilo Trejovo, Trej nikad nije rekao gde živi, ali ako nije bio kod Diondre, najčešće je bio u Magacinu, niz dugačak put koji se odvajao od auto-puta 41, okružen maklurom, iza čega se nalazila čistina zarasla u šiprag na kojoj je bilo skladište od čvrstog lima. Cela građevina kloparala je na vetru. Zimi je unutra brujao generator, bilo je taman toliko struje da pokrene nekoliko grejalica i televizor s lošim prijemom. Desetine drečavih smrdljivih uzoraka tepiha bilo je razbacano po zemljanom podu, kao i nekoliko poklonjenih ružnih starih kauča. Ljudi su se okupljali da puše oko

grejalica kao da su prave logorske vatre. Svi su pili pivo - držali su konzerve na mrazu ispred vrata - i svi su pušili džoint. Obično bi u nekom trenutku onaj ko je bio pri parama trknuo do prodavnice i vratio se s nekoliko tuceta burita, neki podgrejani u mikrotalasnoj, a neki još uvek smrznuti. Višak burita nabili bi u sneg pored piva.

Ben nikad nije bio tamo bez Diondre, to je bilo njeno društvo, ali gde drugde da ide, jebote? Kad se pojavi sa razbijenim čelom, sigurno će mu preko volje klimnuti glavom i dati mu konzervu bista. Možda neće biti ljubazni - Trej nikad nije bio naročito ljubazan - ali nije bilo u njihovoj prirodi da ikog oteraju. Ben će sigurno biti najmlađi, mada je bilo i mlađih: jednom se jedan par pojavio s dečaćićem obučenim samo u farmerke. Dok su se svi naduvavali, klinac je ćutke sedeo na sofi, sisao palac i zurio u Bena. Uglavnom su, međutim, imali dvadeset, dvadeset jednu-dve godine, doba u kome bi otišli na koledž da nisu napustili srednju školu. Navratiće i možda im se dopadne pa će Diondra prestati da ga zove Lepak (skraćeno od Prilepak) svaki put kad ga odvede tamo. Pustiće ga bar da nekoliko sati sedi u uglu i pije pivo.

Možda bi bilo pametnije otići kući, ali zajebi to.

Kad se Ben konačno dovezao do njega, skladište je tandrkalilo, zidovi od lima vibrirali su od gitarskog rifa koji je dopirao iznutra. Momci bi ponekad doneli pojačala, drkajući vibrato ručicu dok svima ne bi probili uši. Ko god da je svirao, bio je prilično dobar - neka pesma *Venoma*, savršeno u skladu s njegovim raspoloženjem. RamadamDAMram! Topot konjanika koji se približavaju, pljačkaša i spaljitelja. Zvuk haosa.

Pustio je da bicikl padne u sneg, razmrdao šake, protegao vrat. Osećao je u glavi nekakvo damaranje nalik zvonjavi koje nije bilo tako lako ignorisati kao glavobolju. Bio je mrtav gladan. Vozio se gore-dole auto-putem, pokušavajući da nagovori sebe da skrene ka skladištu. Morao je da smisli dobru priču da objasni posekotinu na licu, nešto što neće dočekati sa; *Ooo, bebica je pala sa bicikla*. Sad je sanjario o tome kako se u poslednjem trenutku Diondra ili Trej zaustavljaju i doprate ga unutra, ništa strašno, svi se osmehuju i nude mu piće kad uđe kroz vrata.

Ali moraće da uđe sam. Kilometrima ukrug video je samo sneg i ni traga od kola. Podigao je čizmom klapnu na ulazu i uvukao se, dok se treštanje gitare odbijalo o zidove poput životinje priterane u ćošak. Ben je video ranije momka koji je svirao. Tvrdio je da je jednom bio roudi *Van Hejlenu*, ali nije ispričao mnogo o tome kako išta na putu funkcioniše. Pogledao je ka Benu, ali nije ga registrovao, pogleda izgubljenog u zamišljenoj publici. Četiri momka i jedna devojka, svi spržene zamršene kose, svi stariji, dele džoint, pogrbljeni oko

kvadrata tepiha. Jedva da su ga pogledali. Najružniji tip uhvatio je devojkicu za bokove, a ona se opružila preko njega kao mačka. Imala je zakrčljali nos i lice crveno od rana od akni i delovala je baš uduvano.

Ben je prešao preko prostorije - između vrata i tepiha bila je velika praznina - i seo na tanki zeleni komad oko metar i po od grupe, gledajući ih krajičkom oka ne bi li mogao da im klimne glavom. Niko nije jeo, neće biti hrane da se ogrebe. Da je Trej, odmahnuo bi glavom i rekao: "Aj smotaj mi malo toga?", i bar bi pušio s njima.

Gitarista Aleks je zapravo bio prilično dobar. Gitara je bila još nešto što je Ben želeo, Flojd Rouz vibrato ručicu. Zezao se na jednoj u Kansas Sitiju kad su on i Diondra ušli u neku prodavnicu gitara i činilo mu se okej, nešto što bi mogao da nauči. Bar dovoljno da zna da odsvira nekoliko do jaja pesama, da dođe ovamo i uzdrma skladište. Svi koje je znao bili su dobri u nečemu, makar to bilo i trošenje novca kao Diondra. Kad god bi joj rekao šta sve želi da nauči, da radi, nasmejala bi se i rekla da je ono što njemu treba to da dobije pristojnu platu.

"Namirnice koštaju, struja košta, ti to i ne razumeš", rekla je. Istina, pošto su joj roditelji bili toliko odsutni, Diondra je plaćala dosta računa u svojoj kući, ali plaćala ih je smrdljivim novcem svojih roditelja. Ben nije bio siguran da je to što ume da napiše ček tako velika stvar. Pitao se koliko je sati, pokajavši se što jednostavno nije otišao do njene kuće i sačekao. Sad mora sat-dva da ostane ovde, da ne pomisle da ide zato što niko ne priča s njim. Pantalone su mu još uvek bile mokre otkad ih je polio kofom, a na grudima košulje osećao je miris bajate tunjevine.

"Hej", rekla je devojkica. "Hej, mali."

Pogledao je u nju, s crnim pramenom kose koji joj je pao preko oka.

"Zar ne bi trebalo da si u školi, ili šta već?", pitala je uduvano polako pomerajući usta. "Šta radiš ovde?"

"Raspust je."

"Kaže da je raspust", rekla je svom dečku. Na to je tip, ofucan i upalih obraza, s brkovima koji su tek počeli da izbijaju, podigao pogled.

"Znaš nekog ovde?", pitao ga je dečko.

Ben je pokazao na Aleksa. "Znam njega."

"Hej, Alekse, znaš ovog klinca?"

Aleks je prestao da svira, zastao s nogama raširenim u rokerskoj pozi i pogledao u Bena pogrbljenog na podu. Odmahnuo je glavom.

"Ma jok, čoveče. Ne družim se sa srednjoškolcima."

Uvek su mu priređivali isto sranje. Ben je mislio da će nova crna kosa

pomoći da ne izgleda više toliko mlado. Ali društvo je jednostavno volelo da ga zajebava, ili da ga ignoriše. Možda zbog njegove građe, ili načina na koji je hodao, ili nečeg u njegovoj krvi. U svakoj igri uvek su ga birali trećeg od pozadi - dečko koga bi se u poslednjem trenutku setili i ugrabili baš pre pravih seronja. Momci kao da su to odmah znali; stalno su pred njim flertovali sa Diondrom. Kao da su znali da mu đoka malčice splasne kad uđe u sobu. Ma ko ih jebe, dosta mu je toga.

"Puši mi ga", promrmljao je Ben.

"Vau! Malecki je nadrždan!"

"Izgleda da se potukao", rekla je devojka.

"Druže, druže, jesi se potukao?" Muzika je sad sasvim utihnula. Aleks je naslonio gitaru na jedan ledeni zid i pušio sa ostalima, cereći se i klimajući glavom. Glasovi su im treštali do tavanice odjekujući poput vatrometa.

Ben je klimnuo glavom.

"Je li, a s kim si se potukao?"

"Ne znaš ga."

"Ah, ja znam skoro sve. Iskušaj me. Ko je to bio, tvoj mlađi brat? Pretukao te mlađi brat?"

"Trej Tipano."

"Lažeš", rekao je Aleks. "Trej bi te razbio."

"Tukao si se s tim ludim indijanskim drkadžijom? Zar nije Trej delom Indijanac?" rekao je dečko, ignorišući Aleksa.

"Kakve to, jebote, ima veze, Majk?", pitao je jedan od njihovih prijatelja. Povukao je dim iz džointa pridržavajući ga vrhom šnale tako da je jarkoružičasto pero zatreperilo na hladnoći. Devojka ga je dokrajčila, ugasila opušak i vratila šnalu u kosu. Jedna kovrdža mišje boje iskočila joj je iz kose.

"Čujem da se bavi nekim stvarno opasnim sranjem", rekao je Majk. "Mislim, ozbiljnim sranjem u fazonu prizivanja Satane."

Po Benovom mišljenju, Trej je bio pozer. Pričao je o posebnim ponoćnim sastancima u Vičiti, gde se kroz razne rituale prolivala krv. Jedne noći u oktobru pojavio se kod Diondre, na metu i bez košulje, zamazan krvlju. Kleo se da su on i neki drugari pobili neku stoku kod Lorensa. Rekao je da je razmišljao da uđe u kampus i kidnapuje nekoliko studenata da i njih žrtvuje, ali se onda odvalio od pića. Možda je govorio istinu - sutradan je bilo na svim vestima, četiri krave iskasapljene mačetama, izvađenih utroba. Ben je video fotografije: leže na bokovima, ogromne telesine i žalosne kvrgave noge. Jebote, nije lako ubiti kravu, ne dobija se bez razloga od njih dobra koža. Trej je, naravno, svaki dan po nekoliko sati vežbao uz metal, pumpao je i stezao psujući, Ben je znao kako

to ide. Trej je bio razmetljiva, preplanula gomila mišića i verovatno bi mogao da ubije kravu mačetom, a verovatno je bio dovoljno lud da to uradi, tek onako. Ali ono sa Satanom? Ben bi pomislio da će đavo tražiti nešto korisnije od kravlje utrobe. Zlato. Možda neko dete. Kao dokaz odanosti, kao kad bande nateraju novajliju da nekog ubije.

"Jeste", rekao je Ben. "Bavimo se nekim baš mračnim sranjem."

"Zar nisi sad rekao da si se potukao s njim?", rekao je Majk i konačno, konačno zavukao ruku iza sebe u frižider od stiropora i pružio Benu oznojeno olimpija gold pivo. Ben ga je navrnio i pružio ruku za još jedno, iznenadivši se kad je zapravo umesto proseravanja i dobio drugo pivo.

"Bijemo se. Kad radiš to što mi radimo, mora da se završi tučom." Ovo nije zvučalo ništa određenije od Aleksovih priča o tome kako je bio roudi.

"Jesi li ti jedan od onih što su pobili one krave?"

Ben je klimnuo glavom. "Morali smo. Dobili smo naređenje."

"Čudno naređenje, čoveče", rekao je tihi lik iz ugla. "To je bio moj hamburger."

Svi su se nasmejali, a Ben se trudio da deluje opušteno ali opasno. Prebacio je kosu preko očiju, osetivši kako ga je pivo rashladilo. Dva slaba piva popijena u cugu na prazan stomak, a njemu se već vrti u glavi, ali nije hteo da ispadne slabić.

"I, zašto ste ubili krave?", pitala je devojkica.

"Prija, ispunjava izvesne uslove. Ne možeš samo da budeš u klubu, moraš nešto i da uradiš."

Ben je često išao u lov, jednom ga je vodio tata, a onda je mama insistirala da ide s njom. Da se zbliže. Nije shvatala koliko je ponižavajuće ići u lov s mamom. Ali mama ga je naučila da pristojno gađa, kako da se izbori s trzajem, kad da povuče obarač, kako da satima strpljivo čeka u zaklonu. Ben je pogodio i ubio na desetine životinja, od zečeva pa sve do jelena.

Sad se setio miševa, kako je mamina štalska mačka iskopala gnezdo i proždrala dva-tri lepljiva tek rođena miša pre nego što je ostalih šest spustila na zadnje stepenište. Raner samo što je otišao - po drugi put - pa je Ben morao da im prekrati muke. Grčili su se bez glasa, izvijajući se poput ružičastih jegulja, slepljenih očiju, a dok je on par puta otrčao do štale i nazad, po njima su već mileli mravi. Konačno je uzeo lopatu i smrskao ih o zemlju tako da su ga komadići mesa poprskali po rukama, a sa svakim snažnim nemarnim zamahom lopatom postajao je sve gnevniiji i gnevniiji. *Misliš da sam obična pičkica, Ranere, misliš da sam obična pičkica!* Kad je bilo gotovo, na zemlji je ostala samo lepljiva mrlja. Bio je znojav, a kad je podigao pogled, majka ga je gledala iza mreže na

vratima. Uveče je ćutala za večerom, tužno ga posmatrajući s onim zabrinutim izrazom na licu. Hteo je samo da se okrene ka njoj i kaže: *Ponekad prija zajebavati se s nećim. Umesto da stalno tebe zajebavaju.*

"Recimo?", podbadala ga je devojka.

"Recimo... pa, ponekad nešto mora da umre. Moramo da ga ubijemo. Kao što Isus zahteva žrtvu, e pa, traži je i Satana."

Satana, izgovorio je to kao da je to ime stvarne osobe. Nije mu zvučalo lažno i nije delovalo zastrašujuće. Delovalo je normalno, kao da zapravo zna o čemu priča. Satana, Mogao je gotovo da ga zamisli ovde, rogatog tipa izduženog lica, s tim jarećim očima nalik prošecima.

"Ti stvarno veruješ u to sranje - kako se ono zoveš?"

"Ben. Dej."

"Ben-Gej?"

"Aha, taj još nisam čuo." Ben uze još jedno pivo iz frižidera. Privukao je nešto pažnje od početka razgovora i kako ga je piće opuštalo, sve sranje koje mu je naviralo na usta zvučalo je ubedljivo. Shvatio je da bi mogao da bude jako ubedljiv, kao sa tom poslednjom forom, taj drkadžija je znao da mu fora neće upaliti.

Pripalili su još jedan džoint, devojka je opet izvukla šnalu iz kose, a glupi dobroćudni pramen kose ponovo je pao na svoje uobičajeno mesto, bez njega nije bila toliko privlačna. Ben je udahnuo, dobro povukavši ali nedovoljno - ne kašlji, ne kašlji - pa je udahnuo i komadiće trave. Ovo je loša džidža, ona od koje se loše natripuješ. Od toga si postajao paranoičan i pričljiv, umesto da te opusti. Ben je imao teoriju da se hemikalije koje otiču sa svih farmi slivaju u zemlju odakle ih upijaju te gadne, alave biljke. To ih je zarazilo: sviti insekticidi i drečavozelena đubrivo uvlačili su mu se u kanale u plućima i mozgu.

Devojka ga je onako ošamućeno gledala kao Debi posle previše televizije, kao da želi nešto da kaže, ali je previše mrzi da pomeri usta. Jelo mu se nešto.

Davo nikad nije gladan. Eto šta mu je, iz čista mira, palo na pamet, a reći mu se poput molitve urezaše u mozak.

Aleks je ponovo zasvirao svoju gitaru, malo *Van Hejlenu*, malo *AC/DC*, jednu pesmu *Bitlsa*, a onda je najednom zasvirao *Oh Little Town of Bethlehem*, od čijih je prodornih tonova Bena još više zbolela glava.

"Hej, bez božićnih pesama, Benu se to ne bi dopalo", doviknuo je Majk.

"U jebote, on krvari", rekla je devojka.

Posekotina na čelu mu se otvorila i krv mu je sada izdašno lila niz lice i na pantalone. Devojka je pokušala da mu pruži salvetu iz restorana brze hrane, ali on je odmahnuo i razmazao krv po licu kao ratničku boju.

Aleks je prestao da svira pesmu i svi su samo zurili u Bena, nelagodno se osmehujući, ukrutivši ramena i malo se odmičući od njega. Majk mu je pružio džoint vrhovima prstiju da se ne bi dotakli, kao da mu prinosi žrtvu. Ben ga nije želeo, ali ponovo je duboko uvukao, tako da mu je ljuti dim spalio još plućnog tkiva.

U tom trenutku klapna na vratima je zavibrirala i unutra je ušao Trej. Prekrštenih ruku, nogama čvrsto oslonjen o pod, nemarnog stava, preleteo pogledom preko sobe, a onda trgao glavu unazad kao da je Ben pokvarena riba.

"Šta ti radiš ovde? Je l' Diondra tu?"

"Ona je u Salini. Mislio sam da svratim, da ubijem vreme. Ugostili su me."

"Čuli smo za vašu svađu", rekla je devojka, lukavo se osmehujući usnama nalik na tanke polumesece. "I ostale gadosti."

Izraz na Trejovom isklesanom licu, sa onom dugom glatkom crnom kosom, bio je nedokučiv. Pogledao je grupu na podu i Bena, koji je čučao s njima, i prvi put kao da nije znao kako da reaguje.

"Je li, šta vam je ispričao?" Ne odvajajući pogled od Bena, uzeo je pivo od devojke i ne pogledavši je. Ben se pitao da li su spavali zajedno, Trej se prema njoj odnosio s istim prezirom kakav je Ben jednom video da pokazuje prema jednoj bivšoj devojci: *Nisam ni ljut ni tužan ni srećan što te vidim. Zabole me uvo. I ne dotičeš me.*

"Neko sranje o đavolu i šta radite da mu... pomognete", rekla je.

Na to se Trej iscerio i seo preko puta Bena, koji je izbegavao da ga pogleda u oči.

"Hej, Treju?", rekao je Aleks. "Ti si Indijanac, zar ne?"

"Aha, hoćeš da te skalpiram?"

"Ali nisi punokrvni?", izletelo je devojci.

"Mama mi je belkinja. Ne izlazim s Indijankama."

"Zašto ne?", pitala je, provlačeći šnalu kroz kosu tako da su se metalni zupci zaplitali u talasima.

"Zato što Satana voli bele pičke." Osmehnuo se i pogledao je nakrivivši glavu, a ona se zakikotala, ali je učutala pošto mu se izraz na licu nije promenio, a njen ružni dečko ponovo joj je stavio ruku na bok.

Svidela im se Benova priča, ali Trej je bio još jeziviji. Sedeo je, gotovo prekrštenih nogu, gledajući ih naizgled prijateljski, ali zapravo bez imalo topline. I, mada mu je telo bilo opušteno, ruke i noge koje je držao pod nekim oštrim uglom odavale su napetost. Bilo je u njemu nečeg stvarno svirepog. Niko nije ponovo ponudio džoint.

Nekoliko minuta sedeli su u tišini, a Trejovo raspoloženje uznemirilo je sve.

Obično je bio glasni pametnjaković, pivopija i kavgadžija, ali kad bi se naljutio, kao da je stavljao drugima nevidljive prste na ramena i gurao ih nadole.

Da svi potonu.

"Hoćeš da idemo?", iznenada je upitao Bena. "Došao sam kamionom. Imam Diondrine ključeve. Možemo do njene kuće dok se ona ne vrati, ima kablovsku. Bolje nego da se smrzavamo u ovoj rupčagi."

Ben je klimnuo glavom, nesigurno mahnuo ostalima i krenuo za Trejom, koji je već bio napolju i bacio svoju konzervu piva u sneg. Ben se definitivno osećao drugačije. Reči su mu se skupljale u grlu i dok je ulazio u kamion pokušao je da promuca nekakvo izvinjenje Treju. Treju, koji mu je upravo, iz nepoznatog razloga spasio kožu. Zašto on ima Diondrine ključeve? Verovatno zato što ih je tražio. Benu nije palo na pamet da ih traži.

"Nadam se da možeš da objasniš ono što si tamo rekao", rekao je Trej ubacivši menjač u rikverc. Kamion je bio kao tenk i odvezli su se pravo preko imanja, truckajući se preko j suvih kukuruznih stabljika i kanala za navodnjavanje i Ben je morao da se uhvati za rukohvat kako se ne bi ugrizao za jezik. Trej ga je značajno pogledao dok se čvrsto držao.

"Aha, naravno."

"Možda ćeš večeras postati muškarac. Možda."

Trej je uključio svoj kasetofon. *Ajron mejden*, usred pesme, *to*, reči su zasiktale na Bena: *666... Satana... Žrtvovanje*.

Dok mu je muzika odzvanjala u glavi, Benov mozak je cvrčao i osećao se mahnito ljuto, kao i uvek dok je slušao metal, okidanje gitare nije prestajalo, čineći ga sve napetijim. Mlatio je glavom gore-dole, a bubnjevi su ga drмали uz kičmu, cela stvar bila je sačinjena od čistog gneva pa nije mogao jasno da razmišlja, samo se napeto tresao. Celo telo bilo mu je kako stisnuta pesnica, spremna da poleti.

Libi Dej

SADA

Auto-put 1-70 od Kanzas Sitija do Sent Luisa sveo se na sate i sate čiste odvratne vožnje. Ravan, bledožut i prošaran bilbordima: fetus sklupčan kao mače (Abortus zaustavlja srce koje kuca); dnevna soba obasjana bleštavim crvenim svetlom ambulantnih kola (*Tip-top* - Stručnjaci za čišćenje mesta zločina); zapanjujuće neugledna žena upućuje zavodljive poglede motoristima u prolazu (Klub za gospodu kod Seksi Džimija). Broj bilborda koji zloslutno savetuju ljubav prema Isusu bio je direktno proporcionalan sa brojem onih koji reklamiraju porniće na rasprodaji, a na reklamama za lokalne restorane stalno su pogrešno upotrebljavani znaci navoda: Herbov vagon-restoran - "Najbolji" ručak u gradu; Džolenin restoran s rebarcima - dođite na naša "ukusna" rebarca.

Lajl je sedeo na suvozačkom mestu. Vagao je razloge za i protiv toga da pođe sa mnom (možda ću, kao žena, sama uspostaviti bolji odnos sa Kriši; s druge strane, on je bio bolje upoznat sa ovim delom slučaja; a opet, možda se previše uzbuđi, postavi joj previše pitanja i uprska, ponekad se zaleti, ako mu je nešto mana, onda je to što se ponekad zaleti; opet, petsto dolara je mnogo para i, bez uvrede, osećao je da mu to nekako daje pravo da i on pode). Na kraju sam mu odbrusila preko telefona da ću za trideset minuta svratiti do *Sarinog paba*, pa ako bude bio ispred, može da pođe. Klik. Sad se uzvrpoljio pored mene, petljao nešto oko radija, čitao naglas svaki natpis kao da je želeo sebe u nešto da uveri. Provezli smo se pored skladišta sa opremom za vatromet velikog kao katedrala i pored bar tri skupine znakova koji su obeležavali mesta gde su se dogodile

nesreće: mali beli krstovi i plastično cveće koji su skupljali prašinu ukraj puta. Benzinske pumpe bile su prepoznatljive po natpisima tanjim i višim od klonulih vetrokaza obližnjih farmi.

Na jednom grebenu stajao je bilbord na kome je bilo poznato lice: Lizet Stivens s onim radosnim kežom, a ispod telefonski broj za informacije o njenom nestanku. Pitala sam se kad li će ga skinuti, kad izgube svaku nadu ili novac.

"O bože, ona", rekao je Lajl kad smo prošli Lizet. Nakostrešila sam se, ali i ja sam se slično osećala. Posle nekog vremena, bilo je gotovo surovo od tebe tražiti da brineš zbog nekog ko je očigledno mrtav. Osim ako nije član moje porodice.

"Nego, Lajle, smem li da pitam, zašto si toliko opsednut... ovim slučajem?" Kako sam to izgovorila, nebo se smračilo taman toliko da se upale svetla na auto-putu, blesnuvši belo sve do horizonta kao probuđena mojim pitanjem.

Lajl je zurio u svoju nogu, kao i uvek osluškujući postrance. Imao je naviku da naginje jedno uvo ka onome ko priča, onda bi sačekao nekoliko sekundi kao da ono što je izgovoreno prevodi na neki drugi jezik.

"Klasičan detektivski roman. Ima mnogo održivih teorija, pa je zanimljivo pričati o njemu", rekao je i dalje ne gledajući u mene. "A tu si i ti. I Krisi. Deca koja su... izazvala nešto. Zanima me to."

"Deca koja su izazvala nešto?"

"Događaj koji je postao važniji od njih, nešto što je nehotice dovelo do velikih posledica. Što je zatalasalo. To mene zanima."

"Zašto?"

Zastao je. "Jednostavno me zanima."

Nas dvoje smo bih poslednji koji će šarmom i od koga izmamiti informacije. Zakržljala ljudska bića koja bi se spetljala svaki put kad bi pokušala da se izraze. Mada, nisam mnogo marila da li ćemo izvući nešto od Krisi jer, što sam više razmišljala o Lajlovoj teoriji, to mi je više ličila na budalaštinu.

Posle još četrdeset minuta vožnje, pojavili su se striptiz klubovi: sumorne zgurene betonske zgrade, većina bez pravog imena, samo neonski natpisi sa kojih je drečalo: *Žive devojke! Žive devojke!* Što je pretpostavljam bolja reklama nego *Mrtve devojke*. Zamišljala sam Krisi Kejts kako se zaustavlja na pošljunčanom parkingu, sprema se da se skine u striptiz klubu koji se ničim nije izdvajao od ostalih. Pomalo je uznemirujuće kad se ne potrude ni ime da mu daju. Svaki put kad vidim vesti o deci koju su ubili roditelji, pomislim: Ali kako je to moguće? Dovoljno su marili za dete da mu daju ime, na jedan trenutak - bar na trenutak - razmatrali su mogućnosti i odabrali jedno određeno ime za svoje dete, odlučili su kako će zvati svoju bebu. Kako možeš da ubiješ nešto do čega ti je bilo toliko stalo da si mu nadenuo ime?

"Ovo će mi biti prvi put da idem u striptiz bar", rekao je Lajl i drsko se osmehnuo.

Skrenula sam sa auto-puta, levo, kako je naložila Krisina majka - kad sam pozvala jedini klub koji je bio u imeniku, neki ljigavi čovek rekao mi je da misli da je Krisi "tu negde" - i dokotrljala se na parking veličine pašnjaka za tri striptiz bara u nizu. Na sasvim suprotnom kraju nalazili su se benzinska pumpa i parking za kamione: pod bleštavobelim svetlom videla sam obrise žena kako poput mačaka trčkaju između kabina, vrata se otvaraju i zatvaraju, gole noge mlataraju dok se one naginju da smute sledeću mušteriju. Pretpostavila sam da većina striptizeta, kad klubovi završe s njima, na kraju završi na parkingu za kamione.

Izašla sam iz kola i prelistala beleške koje mi je Lajl dao, uredan, numerisan spisak pitanja koja treba da postavim Krisi, ako je nađemo. (Pod jedan: Da li još uvek tvrdite da vas je Ben Dej zlostavljao kad ste bili dete? Ako je tako, molim vas da objasnite.) Počela sam da proučavam ostala pitanja kad mi je pažnju privukao neki pokret meni zdesna. Duboko na parkingu, neka sitna senka izdvojila se od kabine i krenula ka meni u izrazito pravoj liniji, onako pravoj kako idete kad ste mrtvi pijani a pokušavate to da sakrijete. Videla sam ramena pognuta napred, daleko ispred tela, kao da, kad je jednom krenula, devojka nije imala drugog izbora nego da nastavi ka meni. A *bila* je devojka, videla sam to kad je stigla s druge strane mojih kola. Imala je široko lice kao u lutke koje je sijalo pod uličnim svetlom, a svetlosmeđa kosa bila joj je vezana u konjski rep sa kupolastog čela.

"Hej, imaš cigaretu da pripalim?", pitala je, trzajući glavom kao čovek oboleo od Parkinsonove bolesti.

"Je l' ti dobro?", pitala sam, pokušavajući da je bolje pogledam, da pogodim koliko joj je godina. Petnaest, šesnaest. Drhtala je u tankoj dukserici obučenju preko mini-suknje i čizmama koje bi trebalo da izgledaju seksi, ali su na njoj delovale detinjasto, predškolska koja glumi kaubojku.

"Imaš cigaretu?" ponovila je, a vlažne oči joj se ozariše. Brzo je doskakutala na štiklama i pogledala u mene pa u Lajla, koji je gledao u pločnik.

Imala sam paklicu negde pozadi u kolima pa sam se nagla i prekopala po starim omotima od brze hrane, čitavog asortimana kesica čaja koje sam zdipila iz restorana (još nešto što niko nikad ne treba da kupuje: kesice čaja) i gomile jeftinih metalnih kašika (takođe). U pakovanju su ostale tri cigarete, jedna slomljena. Udelila sam one druge dve, kresnula upaljač, devojka se nagnula nakrivivši se i konačno pogodila plamen. *Izvini, ništa ne vidim bez naočara.* Pripalila sam sebi cigaretu, pustila da mi glava zaigra od naleta vreline posle

onog prvog udara nikotina.

"Ja sam Kolin", rekla je, povukavši dim iz cigarete. Sa suncem, temperatura je brzo pala, stajale smo jedna preko puta druge skakućući da se ugrejemo.

Kolin, previše ljupko ime za kurvu. Neko je jednom imao drugačije planove za ovu devojkicu.

"Koliko ti je godina, Kolin?"

Osvrnula se ka parkingu za kamione i osmehnula, pognuvši ramena. "Ma ne brini, ne radim ja tamo. Ja radim onamo." Pokazala je srednjim prstom na striptiz klub u sredini. "Punoletna sam. Ne moram da..." Pokazala je glavom na niz kamiona, nepokretnih i pored onoga što se unutra dešavalo. "Samo pokušavamo da pazimo na neke devojkice koje to rade. Solidarnost. Ti si nova?"

Obukla sam majicu s dubokim dekolteom, pretpostavivši da će se kad je nađem Krisi tako osećati prijatnije, da će joj to dati do znanja da nisam neka moralna čistunka. Kolin je sada gledala moj dekolte očima draguljara, pokušavajući da moje sise poveže s pravim klubom.

"O, ne. Tražimo jednu prijateljicu. Krisi Kejt. Znaš je?"

"Možda sada ima drugo prezime" rekao je Lajl, pa odvratio pogled ka autoputu.

"Znam jednu Krisi. Starija?"

"Trideset pet-šest, tako nešto." Kolinino celo telo je treperilo. Pretpostavila sam da je na amfetaminima. Ili joj je samo bilo hladno.

"Jeste", rekla je, ispušivši cigaretu još jednom snažno povukavši. "Ponekad odradi neku dnevnu smenu kod Majka." Pokazala je na najudaljeniji klub, gde je na neonskom znaku pisalo samo *D-V-O-J-K-E*.

"To ne zvuči dobro."

"I nije. Mada jednom moraš da se penzionišeš, zar ne? Ali ipak je bedak za nju jer pretpostavljam da je dala mnogo para za operaciju sisa, ali Majk i dalje nije mislio da je za udarni termin. Ali bar su mi operaciju sisa oduzeli od poreza."

Kolin je sve ovo rekla sa drskom surovošću tinejdžerke koja zna da su pred njom decenije pre nego što će je takva poniženja dotaći.

"Da se vratimo onda u dnevnoj smeni?", pitao je Lajl.

"Mmm, možete ovde da sačekate", rekla je detinjim glasom. "Trebalo bi uskoro da završi." Pokazala je na niz kamiona. "Moram da se spremim za posao, hvala za cigaretu."

Otcupkala je, opet onako isturivši ramena, ka onoj mračnoj zgradi u sredini, širom otvorila vrata i nestala unutra.

"Mislim da treba da idemo, ovo zvuči kao ćorsokak", rekao je Lajl. Taman

sam htela da prasnem na njega što mi se sad tu ustrtario, da mu kažem da sačeka u kolima, kad je iz jednog kamiona skroz pozadi izašla još jedna senka i uputila se ka parkingu. Ovde su sve žene hodale kao da se odupiru čudovišnom čeonom vetru. Stomak mi se prevrnuo kad sam zamislila sebe samu zarobljenu ovde ili na nekom sličnom mestu. To nije bilo toliko neverovatno za ženu bez porodice, novca i kvalifikacija. Ženu sa izvesnim bolesnim pragmatizmom. Raširila bih noge finim muškarcima kad bih znala da ću tako nekoliko meseci imati besplatan obrok. Uradila bih to bez imalo griže savesti, za koliko bih onda para završila ovde? Grlo mi se na trenutak steglo, a onda sam se trгла. Dobiću novac.

Silueta je bila cela u senci: nazrela sam venac spržene kose, oštre uglove kratkog šorca, ogromnu žensku torbu i debele, mišićave noge. Izronila je iz mraka otkrivši preplanulo lice sa malčice preblizu postavljenim očima. Slatka ali divlja. Lajl me je munuo i prodorno pogledao da vidi da li je prepoznajem. Nisam je prepoznala, ali za svaki slučaj sam brzo mahnula i ona se naglo zaustavila. Pitala sam je da li je ona Krisi Kejts.

"Jesam", rekla je, a njeno lisičje lice bilo je iznenađujuće spremno da pomogne, kao da misli da bi moglo uslediti nešto dobro. Čudan izraz lica, imajući u vidu odakle je upravo došla.

"Nadala sam se da ćemo moći da pričamo."

"Dobro." Slegla je ramenima. "O čemu?" Nije mogla da prokljuvi ko sam: nisam pajkanka, nisam socijalna radnica, nisam striptizeta, nisam nastavnica njenog deteta, pod pretpostavkom da ima dete. Lajla je samo okrnula pogledom jer je on čas blenuo u nju čas se sasvim okretao od nas. "O tome kako je raditi ovde? Vi ste reporter?"

"Pa, da budem iskrena, reč je o Benu Deju."

"Oh. Dobro. Možemo da uđemo kod Majka, možete da mi platite piće?"

"Jeste li udati? Da li se još uvek prezivate Kejts?", istrtljao je Lajl.

Krisi ga je mrko pogledala, pa pogledala u mene tražeći objašnjenje. Razrogačila sam oči, napravila grimasu: onako kako se žene pogledaju kad ih je sramota od muškaraca s kojima su. "Jednom sam se udavala", rekla je. "Sad se prezivam Kvanto. Samo zato što sam bila previse lenja da ga ponovo promenim. Znae kolika je to gnjavaža?"

Osmehnula sam se kao da znam, a onda sam je odjednom pratila preko parkinga, trudeći se da izbegnem ogromnu kožnu torbu koja joj je poskakivala na boku, dajući pogledom Lajlu znak da se pribere. Baš pre nego što smo stigli do vrata, sakrila se iza zida kluba, promrmljala: *Ne smeta vam?* i ušmrknula nešto iz paketića od folije koji je izvadila iz zadnjeg džepa. Onda mi je sasvim

okrenula leđa i zagrgotala, što mora da je bolelo.

Krisi se ponovo okrenula široko se osmehujući. "Šta god pomogne da preguraš noć...", zapevušila je, mašući paketićem od folije, ali kao da je na pola strofe zaboravila melodiju. Ušmrknula je kroz nos, koji je bio toliko sabijen da me podsećao na istureni pupak kakav imaju trudnice. "Majk je nacista što se ovog tiče", rekla je i otvorila vrata.

Odlazila sam ranije u striptiz klubove - devedesetih, kad je to smatrano bestidnim, kad su žene bile toliko glupe pa su mislile da je seksi stajati i pretvarati se da pališ žene zato što su muškarci mislili da ih pali ako pališ žene. Pretpostavljam da nisam bila u nekom ovako jeftinom. Bio je mali i zamagljen, a zidovi i podovi kao da su bili dodatno premazani voskom. Neka mlada devojka plesala je zavodljivo na niskoj pozornici. Zapravo je marširala u mestu, a struk joj se prelivao preko dva broja manjih tangi, nalepnice su visile sa bradavica koje su štrčale kao štukine oči. Posle nekoliko taktova, okrenula bi leđa muškarcima, presamitila se i gvirnula ka njima kroz raširene noge, a lice bi joj se brzo zacrvenelo od udara krvi u glavu. Kao odgovor, muškarci bi - bilo ih je samo trojica, svi u flannelskim košuljama, pogrbljeni nad pivom za odvojenim stolovima - zaroptali ili klimnuli glavom. Ogromni izbacivač proučavao je svoj odraz u ogledalu na zidu dosađujući se. Seli smo, nanizali se sve troje za šankom, ja u sredini. Lajl je prekrstio ruke, zavukao šake pod miške, trudeći se da ništa ne dotakne, da izgleda kao da gleda u plesačicu a da je zapravo ne gleda. Okrenula sam se od bine nabravši nos.

"Znam, okej?", rekla je Krisi. "Znam, prava rupčaga. Ovo je na vaš račun, je li? Jer ja nemam gotovine." Pre nego što sam i stigla da klimnem glavom, naručila je sebi votku i brusnicu, a ja sam samo tražila isto. Lajlu su tražili ličnu kartu i dok ju je pokazivao barmenu, počeo je da izvodi neku neugodnu imitaciju, glasom koji je zvučao još više holandski, s čudnim osmehom na licu. Nije nas gledao u oči i ničim nije pokazivao da zapravo nekog imitira. Pošto ga je barmen belo gledao, Lajl je rekao: *Diplomac. Gledao si ga?* A tip se samo okrenuo.

A i ja.

"I, šta želite da znate?" Krisi se osmehnula nagnuvši se ka meni. Razmišljala sam da li da joj kažem ko sam, ali delovala je toliko nezainteresovano da sam odlučila da se ne trudim. Ova žena samo želi društvo. Pogledala bih povremeno njene grudi, koje su bile veće čak i od mojih, utegnute i dobro upakovane tako da su štrcale pravo. Zamišljala sam ih ispod, blistave i loptaste, kao pile umotano u celofan.

"Sviđaju vam se?", procvrkutala je Krisi protresavši ih. "Skoro nove. Pa, sad

valjda imaju skoro godinu dana. Trebalo bi da im napravim rođendansku žurku. Mada mi ovde nisu ništa pomogle. Jebeni Majk me stalno zajebe za smene. Mada, nije važno, uvek sam želela veće sise. I sad ih imam. Kad bih samo mogla da se rešim ovoga, eto šta meni treba." Uхватила je minimalni šlauf sala pretvarajući se kao da je mnogo gore. Odmah ispod vijugao je blistavobeli ožiljak od carskog reza.

"Dakle, Ben Dej", nastavila je. "Đubre riđokoso. Stvarno mi je sjebao život."

"Znači, i dalje tvrdite da vas je zlostavljao?" rekao je Lajl, nagnuvši se preko mene kao veverica.

Okrenula sam se i prostrelila ga pogledom, ali Krisi kao da nije marila. Bila je ravnodušna kao da je nadrogirana. Nastavila je da se obraća samo meni.

"Aha. Aha. Sve je to bilo deo tog njegovog satanizma. Mislim da je hteo da me žrtvuje, mislim da mu je to bio plan. Ubio bi me da ga nisu uhvatili zbog, znate već, onoga što je uradio svojoj porodici."

Ljudi su uvek želeli da budu deo ubistva. Baš kao što su svi u Kinakiju znali nekoga ko je tucao moju mamu, svi su imali nekakav bliski susret s Benom. Pretio je da će ih ubiti, šutnuo im je psa, jednom ih je pogledao onako baš zastrašujuće. Potekla mu je krv kad je čuo neku božićnu pesmu. Pokazao im je Satanin beleg zavučen iza uva i pozvao ih da se pridruže njegovom kultu. Pre nego što bi počela da priča, Krisi bi svaki put žudno udahnula vazduh.

"Pa šta se zapravo dogodilo?", pitala sam.

"Hoćete necenzurisanu ili verziju pogodnu za decu?" Naručila je još jednu turu votke i brusnice, a onda zatražila tri čašice sliperi nipla. Barmen ih je sipao, već pripremljene, iz plastičnog bokala, pogledao me izvivši obrvu i pitao nas da li bismo da otvorimo račun.

"U redu je, Kevine, moja prijateljica će platiti", rekla je Krisi i nasmejala se. "Kako se uopšte zovete?"

Izbegla sam pitanje pitajući barmena koliko dugujem i platila iz svežnja dvadesetica, da pokažem Krisi da imam novca. Treba biti muftara da smutiš muftaru.

"Dopašće vam se ovo, kao da piješ keks", rekla je. "Živeli!" podigla je čašicu drsko nazdravivši ka zadnjem delu kluba gde pretpostavljam da je sedeo Majk. Ispili smo i piće mi je zastalo u grlu, a Lajl je uzviknuo *au!* kao da je popio viski.

Posle nekoliko trenutaka, Krisi je namestila jednu dojku i još jednom duboko udahnula vazduh. "Dakle, bilo mi je jedanaest godina, Benu petnaest. Počeo je da se muva oko mene posle škole, stalno me je gledao. Mislim, to mi se često dešavalo, uvek mi se dešavalo. Uvek sam bila slatka klinka, ne hvalim se, jednostavno je tako. I imali smo puno novca. Moj tata..." - ovde sam nazrela

prizvuk bola, usna joj se brzo nabrala otkrivši jedan zub - "bio je čovek koji se sam probio. Odmah na početku je ušao u video-industriju, bio je najveći trgovac na veliko na Srednjem zapadu."

"Mislite na filmove?"

"Ne, mislim na prazne video-trake, na kojima su ljudi svašta snimali. Sećate se? Pa, verovatno ste bili premladi?"

Nisam.

"U svakom slučaju, možda sam na neki način bila laka meta. Nisam ja bila od dece koju su po ceo dan ostavljali samu kod kuće, ništa slično, ali pretpostavljam da me mama nije baš uvek najbolje pazila." Ovog puta s primetnijom ogorčenošću.

"Čekajte, zašto rekoste da ste došli?", pitala je.

"Istražujem slučaj."

Uglovi usana joj se opustiše. "Oh. Na trenutak sam pomislila da vas je poslala moja mama. Znam da zna da sam ovde."

Lupkala je dugim noktima sa cirkonima po šanku, a ja sam sakrila levu šaku s patrljkom prsta ispod čašice. Znam da bi trebalo da pokažem bar malo brige za Krisin porodični život, ali nisam. Dobro, brinula sam dovoljno da joj ne kažem da je majka nikad neće posetiti.

Neki gost za jednim od plastičnih stolova stalno je pogledavao ka nama i onako pijan nadrždano se osvrtao preko ramena. Htela sam da odem odatle, da zaboravim na Krisi i njene probleme.

"Dakle", nastavila je Krisi. "Ben je bio baš tajnovit sa mnom. Pitao bi, kao... hoćete čips? Baš im je dobar čips ovde."

Čips je visio u jeftinim kesicama za grickalice iza šanka. *Baš im je dobar čips ovde.* Kako da je ne volim kad me tako dobro obrađuje? Klimnula sam glavom i uskoro je Krisi otvarala kesicu, a meni je i protiv volje od mirisa kisele pavlake i crnog luka pošla voda na usta. Žuti aromat zalepio se na Krisin sjaj za usne sa ukusom žvake.

"Bilo kako bilo, Ben je stekao moje poverenje, a onda počeo da me zlostavlja."

"Kako je stekao vaše poverenje?"

"Znate već, žvake, slatkiši, govorio mi je lepe stvari."

"A kako vas je zlostavljao?"

"Odvukao bi me u sobicu u kojoj je držao svoju domarsku opremu, bio je domar u školi, sećam se da je uvek užasno bazdeo na prljavi izbeljivač. Odveo bi me tamo posle škole i terao me da ga oralno zadovoljavam, a onda bi on mene oralno zadovoljavao i naterao me da se zakunem na vernost Satani. Bila

sam tako preplašena. Rekao mi je, znate, da će ako nekom kažem povrediti moje roditelje."

"Kako vas je naterao da uđete u sobicu?" pitao je Lajl. "Ako se to dešavalo u školi?"

Krisi je na to izvila vrat, onako ljutito kao što sam ja uvek činila kad bi neko dovodio u pitanje moje svedočenje o Benu.

"Samo mi je, znate već, pretio. Imao je unutra oltar koji bi izvukao, izvrnuti krst. Mislim da je unutra bilo i mrtvih životinja koje je ubio. Prinosio je žrtve. Zato mislim da se spremao da me ubije. Ali umesto mene, sredio je svoju porodicu. Čula sam da je cela porodica bila umešana u to. Da je cela porodica obožavala đavola i tako to." Olizala je komadiće čipsa sa svojih debelih plastičnih noktiju.

"Sumnjam", promrmljala sam.

"A kako znate?", odbrusila je Krisi. "Ja sam to proživela, shvatate?"

Čekala sam kad će shvatiti ko sam, da joj moje lice - ne mnogo različito od Benovog - ispliva u sećanju, da primeti crveni koren koji mi je izbijao u kosi.

"I, koliko vas je puta Ben zlostavljao?"

"Bezbroj. Bezbroj." Sumorno je klimnula glavom.

"Kako je vaš otac reagovao kad ste mu rekli šta vam je Ben uradio?", pitao je Lajl.

"Bože, toliko se zaštitnički ponašao prema meni, odlepio je, skroz je pošandrcao. Tog dana, na dan kad su se dogodila ubistva, vozio se gradom tražeći Bena. Stalno razmišljam, da ga je našao, ubio bi ga i onda bi Benova porodica još uvek bila živa. Nije li to tužno?"

Stomak mi se zgrčio i ponovo me ispunio bes.

"Benova porodica - grozni obožavatelji đavola?"

"Pa, možda sam tu malo preterala." Krisi je nakrivila glavu kao kad odrasli žele da umire dete. "Sigurna sam da su bili fini hrišćani. Ipak, pomislite samo, da je moj tata našao Bena..."

Pomisli samo da je tvoj tata umesto Bena našao moju porodicu. Da je našao pištolj, sekiru, da nas je zbrisao. Gotovo zbrisao.

"Da li se vaš tata te noći vraćao kući?", pitao je Lajl. "Da li ste ga videli posle ponoći?"

Krisi je ponovo spustila bradu i pogledala me izvivši obrvu, a ja sam da je ohrabrim dodala: "Hoću da kažem, kako znate da nikad nije stupio u vezu ni sa jednim od Dejovih?"

"Zato što vam ozbiljno kažem da bi im svašta uradio. Voleo me je više nego oči u glavi. To što mi se dogodilo ga je dokusurilo. Dokusurilo."

"Da li živi negde ovde u blizini?" Uplašila se žestine sa kojom je Lajl navaljivao.

"Ovaj, nismo više u kontaktu", rekla je, već se osvrćući i tražeći šta bi još mogla da ugrabi. "Mislim da je to bilo previše za njega."

"Vaša porodica je tužila školski okrug, zar ne?", pitao je Lajl, sve pohlepnije se naginjući napred. Pomerila sam svoju stolicu tako da sam ga malo zaklonila, nadajući se da će ukapirati.

"Nego šta. I trebalo ih je tužiti, kad su dozvolili da neko takav radi ovde i da njima pred nosom jedna devojčica bude zlostavljana. Potala sam iz stvarno dobre porodice..."

Lajl ju je prekinuo: "Smem li da vas pitam, uz novac od nagodbe... kako ste završili ovde?" Gost za stolom sad se sasvim okrenuo u stolici i neprijateljski nas gledao.

"Moja porodica je imala nekoliko poslovnih neuspeha. Novca već odavno nema. Nije tako loše raditi ovde. Ljudi uvek pomisle isto. Nije, daje vam neku moć, zabavno je, čini ljude srećnim. Koliko njih može to da kaže za svoj posao? Nisam ja kurva."

Namrštila sam se pre nego što sam uspela da se iskontrolišem i pogledala ka parkingu za kamione.

"Ono?", upitala je Kriši ko bajagi šapatom. "Htela sam samo da ugrabim nešto za večeras. Nisam... bože. Ne. Neke devojke to rade, ali ja ne. Jedna nesrećna devojka, šesnaest godina, radi sa svojom mamom. Trudim se da pazim na nju. Kolin. Stalno mislim da bi trebalo da pozovem Centar za socijalni rad ili tako nešto. Koga uopšte treba pozvati u takvom slučaju?"

Kriši je to pitala zabrinuto kao da traži novog ginekologa "Možemo li da dobijemo adresu vašeg oca?", pitao je Lajl Kriši je ustala, dvadesetak minuta kasnije nego što bih to ja učinila. "Rekla sam vam da nismo u kontaktu", rekla je.

Lajl je zaustio da nešto kaže kad sam se okrenula ka njemu, uperila mu prst u grudi i nečujno izgovorila: Umukni. Otvorio je usta, zatvorio ih, pogledao devojku na bini koja je sad na podu pravila pokrete kao da se jebe i izašao kroz vrata.

Doduše, bilo je kasno i Kriši je već govorila da treba da se nađe s nekim. Dok sam plaćala barmenu, pitala me je da li mogu da joj pozajmim dvadeset dolara.

"Platiću tim novcem večeru za Kolin", slagala je. Onda je brzo promenila sumu u pedeset. "Samo još uvek nisam unovčila ček od plate. Obavezno ću vam vratiti." Napravila je čitavu scenu dok mi nije našla papir i olovku i rekla mi da zapišem svoju adresu, a ona će mi obavezno poštom poslati novac.

Stavila sam u glavi novac na Lajlov račun i pružila ga Kriši, koja ga je

prebrajala preda mnom kao da se plaši da je ne zakinem. Otvorila je svoju ogromnu tašnu, iz koje se dečija čaša s pipom otkotrljala na pod.

"Ostavite je", odmahнула je rukom kad sam se sagnula da je podignem, pa sam je ostavila.

Zatim sam uzela masni komad papira i na njemu napisala svoju adresu i ime. Libi Dej. Zovem se Libi Dej, kurvo lažljiva.

Peti Dej

2. JANUAR 1985.

13.50

Peti se pitala koliko su se sati ona i Dajana zajedno truckale kolima: hiljadu? dve hiljade? Možda kad se sve sabere, sveukupno dve godine, kao što to rade kompanije koje prodaju dušeke: Trećinu života prespavate, zašto onda ne biste spavali na Jastučku? Osam godina pre stojite u redu, kažu. Šest godina provedete piškeći. Gledano tako, život je bio gorak. Dve godine čekajući kod doktora, ali sveukupno tri sata gledajući kako se Debi smeje za doručkom dok joj mleko ne pocuri niz bradu. Dve nedelje jedući žitke palačinke koje su joj devojčice napravile, s još uvek gorkim testom u sredini. Samo jedan sat zapanjeno gledajući kako Ben nesvesno gura kačket iza ušiju, baš kao što je to činio i njegov deda koji je umro kad je Ben još bio beba. Šest godina tegleći gnojivo, tri godine izbegavajući pozive inkasatora. Možda mesec dana seksa, možda jedan dan dobrog seksa. U životu je spavala s trojicom muškaraca. Nežnim dečkom iz srednje škole; Ranerom, frajerom koji ju je preoteo od nežnog dečka iz srednje škole i ostavio sa četvoro (divne) dece; i s tipom s kojim je nekoliko meseci izlazila negde u godinama pošto je Raner otišao. Spavali su tri puta dok su deca bila kod kuće. Uvek bi se neprijatno završilo. Durljiv i posesivan jedanaestogodišnjak, Ben bi se smestio u kuhinji kako bi mogao da ih prostreli pogledom kad ujutro izađu iz spavaće sobe. Peti je brinula zbog sperme koju je tip ostavio na njoj, čijeg se jetkog mirisa zastidela pred decom koja su još uvek bila u pidžamama. Od samog početka bilo je jasno da to neće uspeli i nikad više nije skupila hrabrost da ponovo pokuša. Libi će za

jedanaest godina završiti srednju školu, možda onda. Imaće četrdeset tri godine, a trebalo bi da su žene tada na vrhuncu seksualnosti. Tako nešto. Ili je to možda menopauza.

"Idemo do škole?", pitala je Dajana i Peti se trgla iz svog trosekundnog transa, setivši se užasnog zadatka koji je čeka, njihove misije: da nađu njenog sina i onda, šta? Sakriće ga dok ovo ne prođe? Odvešće ga do devojčicine kuće i razjasniti ovo? U porodičnim filmovima, mama bi uvek uhvatila sina u krađi, odvela ga nazad do prodavnice i naterala ga da drhtavom rukom vrati slatkiše i traži oprostaj. Znala je da Ben ponekad krade iz prodavnice. Pre nego što je počeo da zaključava vrata svoje sobe, povremeno bi tamo našla čudne predmete koji mogu da stanu u džep. Sveću, baterije, plastično pakovanje vojnika-igračaka. Grozno je to što nikad ni reč nije rekla. Deo nje nije želeo da se bavi tim - da se odveze sve do grada i priča s nekim klintcem koji je primao minimalac i koga ionako nije bilo briga. A onaj drugi deo (još gore) pomislio bi: Dođavola, a što da ne? Dečko ima tako malo, što se ne bi pretvarala da je ovo nešto što mu je dao drug? Nek zadrži ovu ukradenu dranguliju, sitan prekršaj u široj slici.

Ne, ne bi otišao do škole. Radi samo nedeljom."

"Pa gde onda?"

Stigli su do semafora koji se kao rublje klatio na kablju. Put se završavao pašnjakom neke bogate zemljoposedničke porodice koja je živela u Koloradu. Skrenu li desno, krenuće ka centru Kinakija - gradu, školi. Skrenu li levo, krenuće dublje u Kanzas, sve sama obradiva zemlja, gde su živela Benova dva prijatelja, oni stidljivi Budući farmeri Amerike koji nisu smeli da traže Bena kad bi se ona javila na telefon.

"Skreni levo, idemo do Mulerovih."

"Još se druži s njima? To je dobro. Niko nikad ne bi pomislio da bi ti momci uradili išta... čudno."

"O, zato što Ben bi?"

Dajana je uzdahnula i skrenula levo.

"Na tvojoj sam strani, Pi."

Otkako sam su se rodila, braća Muler su se svake godine za Noć veštica oblačila kao farmeri, a roditelji bi ih odvezli u Kinaki istim širokim kamionom i istovarili na Aveniji Bulhart da sa svojim majušnim *Džon Dir* kačketima i u pantalonama na tregere od vrata do vrata skupljaju slatkiše dok njihovi roditelji piju kafu u restoranu. Kao i njihovi roditelji, braća Muler pričala su samo o lucerki, žitu i vremenu i išli su nedeljom u crkvu, gde su se verovatno molili nečemu vezanom za useve. Mulerovi su bili dobri, nemaštoviti ljudi, čije su

ličnosti bile toliko vezane za zemlju da se činilo da im je čak i koža poprimila brazde i oranice Kanzasa.

"Znam." Peti je pružila ruku da je stavi preko Dajanine baš kad je ova menjala brzine tako da joj je ruka visila tik iznad sestrine, a onda ju je vratila nazad u krilo.

"Kretenčino pištava!", viknula je Dajana kolima ispred koja su se kotrljala trideset kilometara na sat i namerno usporila kad se Dajana približila njihovom braniku. Krenula je da ih pretekne, a Peti se ukočeno zagledala pred sebe, iako je osetila vozačev pogled na sebi, magloviti mesec na rubu njenog vidnog polja. Ko je to? Da li je čuo vesti? Da li zato zuri, možda čak i upire prstom? *Eno žene koja je odgajala onog dečka.* Onog Dejovog. Ako je Dajana to sinoć čula, jutros je zazvonilo stotine telefona. Njene tri devojčice verovatno su kod kuće sedele pred televizorom, gledajući čas u crtaće čas u telefon koji je drečao, na koji im je rečeno da se jave za slučaj da Ben zove. Prestravljene onim od jutros, malo je verovatno da će slediti to uputstvo. Ako iko navrati, zateći će troje nezbrinute uplakane dece od kojih je najstarije imalo godina, zgurene na podu dnevne sobe, preplašene od buke.

"Možda je trebalo da jedna od nas ostane kod kuće... za svaki slučaj", rekla je Peti.

"Ne ideš ti nikud sama dok se ovo ne slegne, a ja ne znam kuda da idem. Ispravno smo postupile. Mišel je velika devojčica. Bila sam mlađa od nje kad sam pazila na tebe."

Ali to je bilo u vreme kad se to još radilo, pomislila je Peti. U vreme kad su ljudi po celu noć ostajali napolju i ostavljali decu samu i to nikom nije smetalo. Pedesetih i šezdesetih, u toj mirnoj staroj preriji gde se nikad ništa nije dešavalo. Sad male devojčice nisu smele da voze bicikl same ih da igde idu ako ih je manje od troje. Peti je bila na sedeljci koju je organizovala jedna od Dajaninih koleginica, nešto kao kućna prodaja kozmetike ih plastičnih posuda, ali sa zviždajkama protiv silovatelja i suzavcem umesto bezopasnih plastičnih kutija. Našalila se kakav bi se to luđak odvezao čak do Kinakija da nekog napadne. Neka plavuša koju je upravo upoznala podigla je pogled sa svog novog priveska za ključeve sa suzavcem i rekla: "Jednu moju prijateljicu su silovali." Osetivši grizu savesti, Peti je kupila nekoliko bočica suzavca.

"Ljudi misle da sam loša majka, eto zašto se ovo događa."

"Niko ne misli da si loša majka. Što se mene tiče, ti si superžena: održavaš farmu, svaki dan šalješ četvoro dece u školu i ne piješ četiri litre burbona kako bi to postigla."

Peti se odmah setila ledenog jutra pre dve nedelje kad je gotovo zaspala od

iscrpljenosti. Oblačenje i odvoženje devojčica u školu apsolutno nije dolazilo u obzir. I tako ih je pustila da ostanu kod kuće i deset sati gledaju s njom sapunice i kvizove. Naterala je nesrećnog Bena da se odveze biciklom, isterala ga kroz vrata obećavši da će ponovo podneti zahtev da im od sledeće godine dolazi školski autobus.

"Ja nisam *dobra* majka."

"Ćuti."

* * *

KUĆA MULEROVIH NALAZILA se na pristojnom komadu zemlje, bar četiristo jutara. Kuća je bila majušna i ličila je na ljutić, žuta mrlja usred kilometara zelene ozime pšenice i snega. Sad je duvalo još jače nego pre; na prognozi su rekli da će sneg padati celu noć, a da će onda iznenada zavladati prolećne temperature. Ta nada urezala joj se u mozak: iznenadne prolećne temperature.

Provezle su se uskim, neprivačnim prilazom koji je vodio do kuće, pored kultivatora koji je poput neke životinje stajao u štali. Njegove kukaste oštrice bacale su na zemlju senke u obliku kandži. Dajana je pročistila sinuse, što je uvek radila kad joj je bilo neprijatno, lažno nakašljanje da ispuni tišinu. Dok su izlazile iz kola, nijedna nije gledala u onu drugu. Sa drveća su ih motrili gračci, neprestano grakćući, zlovoljne, bučne ptice. Jedna od njih proletela je pored njih, a iz kljuna joj je visila srebrnkasta traka od božićnih šljokica. Inače se ništa nije micalo, nije bilo nikakvih motora, kapija koje se uz zveket zatvaraju, iznutra se nije čuo televizor, samo tiha zemlja prekrivena snegom.

"Ne vidim Benov bicikl", bilo je sve što je Dajana rekla kad su zvekirom zalupale na vrata.

"Možda je iza."

Vrata je otvorio Ed. Džim, Ed i Ben išli su u isti razred, ali braća nisu bila blizanci, jedan od njih je bar jednom, možda dvaput, pao razred. Mislila je da je ovo Ed. Načas se zabaljio u nju, nizak klinac visok jedva oko metar šezdeset i pet, ali muške atletske građe. Gurnuo je ruke u džepove i osvrnuo se.

"Pa, zdravo, gospođo Dej."

"Zdravo, Ede. Izvini što ti dosađujem na božićnom raspustu."

"Ne, nije problem."

"Tražim Bena - da li je tu? Jesi li ga video?"

"Be-na?" Izgovorio je to u dva sloga kao da ga je to pitanje iznenadilo. "Ovaj, ne, nismo videli Bena već... pa, mislim da ga nismo videli cele ove godine. Osim u školi. Sad ima drugo društvo."

"Kakvo društvo?", pitala je Dajana i Ed je po prvi put pogledao u nju.

"Paaa, ovaj..."

Primetila je Džimovu siluetu kako se približava vratima, obasjana otpozadi svetlošću koja je padala kroz veliki prozor u kuhinji. Dogegao se do njih, krupniji i širi od brata.

"Možemo li da vam pomognemo, gospođo Dej?" Progurao je prvo lice, onda trup, polako odgurujući brata u stranu. Njih dvojica zajedno praktično su zakrčili vrata. Peti je došlo da izvije vrat oko njih i gvirne unutra.

"Upravo sam pitala Eda da niste danas videli Bena i rekao je da ga cele ove školske godine niste mnogo viđali."

"Ovaj, nismo. Mogli ste da telefonirate, da uštedite vreme."

"Moramo brzo da ga nađemo, imaš li predstavu gde možemo da ga nađemo, imamo hitan slučaj u porodici", ubacila se Dajana.

"Ovaj, ne", ponovio je Džim. "Voleo bih da možemo da vam pomognemo."

"Ne možete da nam kažete čak ni ime ljudi sa kojima se sada druži? To sigurno znate."

Ed se sada povukao pozadi pa je dovikivao iz senke dnevne sobe.

"Reci joj da pozove 666 i traži đavola!", zacerekao se.

"Šta?"

"Ništa." Džim se zagledao u kvaku u svojoj ruci, razmišljajući da li da zatvori vrata.

"Džime, možeš li molim te da nam pomogneš?", promrmljala je Peti. "Molim te."

Dečko se namrštio, udario vrhom kaubojske čizme o pod kao balerina ne dižući pogled. "Druži se sa, ono, đavoljom ekipom."

"Šta to znači."

"Vodi je neki stariji tip, ne znam kako se zove. Mnogo se drogiraju, meskalin šta li, ubijaju krave i tako to. Tako sam čuo. Klinci iz te grupe ne idu u našu školu. Osim Bena, pretpostavljam."

"Pa, sigurno znaš nečije ime", navaljivala je Peti.

"Stvarno ne znam, gospođo Dej. Mi se toga klonimo. Žao je, pokušali smo da ostanemo prijatelji s Benom, ali... Mi ovde idemo u crkvu, moji roditelji su baš strogi. Ovaj... Stvarno mi je žao."

Oborio je pogled i ućutao, a Peti nije znala šta bi više pitala.

"Dobro, Džime, hvala."

Zatvorio je vrata i, pre nego što su stigle da se okrenu, iz kuće se začuo urlik: *Kretenčino, zašto si to rekao!* Posle čega je usledio snažan udarac o zid.

Libi Dej

SADA

Kad smo se vratili u kola, Lajl je izgovorio samo dve reči: "Kakav košmar." Odgovorila sam sa *mmmm*. Krisi me je podsećala na mene. Gramziva i željna, uvek nešto smota na stranu, za kasnije. Ona kesica čipsa. Mi grebatori uvek volimo mala pakovanja hrane jer ih ljudi poklanjaju i ne dižu mnogo frke.

Lajl i ja vozili smo se dvadeset minuta bez mnogo priče dok on konačno sumirajućim glasom vođitelja vesti nije rekao: "Jasno je da laže da ju je Ben zlostavljao. Mislim da je lagala i svom ocu. Mislim da je Lu Kejts odlepio, pobio tvoju porodicu i onda kasnije otkrio da je ona lagala. Pobio je nedužnu porodicu ni za šta. Otud mu se porodica raspala. Lu Kejts nestaje, počinje da pije."

"Otud?", bocnula sam ga.

"Održiva teorija. Zar ne misliš tako?"

"Mislim da više ne treba da dolaziš na ove razgovore. Sramotiš me."

"Libi, ja sve ovo finansiram."

"Pa, nimalo ne pomažeš."

"*Izvini*", rekao je, a onda smo ućutali. Dok su u daljini svetla Kanzas Sitija obojila nebo u bledonarandžasto, Lajl je, ne gledajući u mene, rekao: "Mada, teorija jeste održiva, jelda?"

"Sve je nekakva teorija, zato je ovo *misterija!*", rekla sam oponašajući ga. "Samo jedna velika misterija: Ko je pobio Debove?", izjavila sam veselo. Nekoliko minuta kasnije, preko volje sam dodala: "Mislim da je okej teorija, mislim da bi trebalo da ispitamo i Ranera."

"Nemam ništa protiv. Mada ću ipak ući u trag Luu Kejtsu."

"Samo izvoli."

Ostavila sam ga opet ispred *Sarinog paba* ne ponudivši da ga odvežem kući. Lajl je stajao na ivičnjaku, poput deteta zbunjenog što su ga roditelji zaista ostavili u kampu. Stigla sam kasno kući, mrzovoljna i jedva čekajući da prebrojim svoj novac. Do sada sam od Kluba smrti zaradila hiljadu dolara, uz još petsto dolara koje mi je Lajl dugovao za Krisi, iako je bilo jasno da bi Krisi pričala sa bilo kim. Ali, čim sam to pomislila, znala sam da to nije tačno. Nijedan od onih otpadnika iz Kluba smrti ne bi imao onoliko uspeha kod Krisi, pomislila sam. Razgovarala je sa mnom jer nam krvlju kolaju iste hemikalije: stid, gnev, pohlepa. Neopravdana nostalgija.

Zaradila sam svoj novac, pomislila sam, ogorčena bez nekog razloga. Lajl izgleda nije imao ništa protiv da mi plati. Ali to je ono što sam radila - vodila sam ljute razgovore u glavi braneći se, ljutila se zbog onog što se još nije ni dogodilo. Još.

Zaradila sam svoj novac (sad sam bila mirnija), a ako mi se Raner javi, ako budem pričala s njim, zaradiću još više i biću mirna dobra četiri meseca. Ako se baš budem primirila.

Da kažemo pet meseci: dok sam stigla kući, Lajl je već ostavio poruku saopštivši mi da neki lokalni čudaci iz Kluba žele da organizujemo trampu, da kupe nešto od mojih porodičnih "uspomena". Ako sam zainteresovana, Magda će biti domaćin. Magda pećinski trol, koja mi je na fotografiji docrtala đavolje rogove. *Da, Magda, volela bih da budem tvoja gošća, gde reče da držiš srebro?*

Isključila sam telefonsku sekretaricu koju sam dve selidbe ranije ukrala od neke cimerke. Pomislila sam na Krisi i znala da je i njena kuća verovatno puna tuđeg sranja. Imala sam ukradenu telefonsku sekretaricu, skoro ceo set escajga koji sam pokrala po restoranima i pola tuceta posuda za so i biber, uključujući i novi par iz *Klarkovog grila*, koji još nisam stigla da prebacim sa stola u hodniku do kuhinje. U jednom uglu dnevne sobe, pored mog starog televizora, stoji kutija sa preko sto flašica losiona koje sam zdipila. Čuvam ih jer volim da ih gledam sve zajedno, ružičaste, ljubičaste, zelene. Znam da će to svakom ko bi mi došao u kuću izgledati luckasto, ali niko mi ne dolazi, a i previše su mi dragi da bih ih se ratosiljala. Mamine ruke su uvek bile grube i suve, stalno ih je mazala, ali uzalud. Najviše smo voleli da je zadirkujemo govoreći joj: "Joj, mama, ne diraj me, kao aligator si!" U crkvi u koju smo s vremena na vreme išli u ženskom kupatilu su imali losion za koji je govorila da miriše na ruže: sve smo se na smenu štrckale i mirisale svoje šake, laskajući jedna drugoj na tome što mirišemo kao dame.

Dajana se nije javljala. Do sada je već preslušala moju poruku i nije pozvala. To mi je bilo čudno. Dajana je uvek jedva čekala da joj se izvinim. Čak i pošto ovog puta šest godina nije progovorila sa mnom. Valjda je trebalo da joj potpišem svoju knjigu.

Okrenula sam se drugoj gomili kutija, onoj koju sam držala pod stepeništem i koja je delovala sve zloslutnije što sam više sebe primoravala da razmišljam o ubistvima. To su samo stvari, govorila sam sebi. Ne mogu da te povrede.

Kad mi je bilo četrnaest godina, mnogo sam razmišljala o tome da se ubijem - danas mi je to hobi, ali sa četrnaest mi je to bilo profesija. Jednog septembarskog jutra, samo što je počela škola, uzela sam Dajanin magnum 44 i satima ga držala kao bebu na krilu. Kakvo bi to prepuštanje bilo, da sebi jednostavno raznesem glavu, da sva moja zloba nestane s jednim praskom puške kao kad oduvaš maslačak. Ali pomislila sam na Dajanu kako se vraća kući i zatiče moje malo telo i crveni zid i nisam mogla to da uradim. Verovatno sam zato bila tako grozna prema njoj, sprečavala me je da uradim ono što sam najviše želela. Ali jednostavno nisam mogla to da joj uradim pa sam se nagodila sa samom sobom: ako se 1. februara i dalje budem osećala ovako loše, ubiću se. U februaru nije bilo ništa bolje, ali ja sam se opet nagodila: ako 1. maja bude ovoliko loše, uradiću to. I sve tako. Još sam tu.

Pogledala sam kutije i napravila malo skromniju nagodbu: ako kroz dvadeset minuta ne budem više mogla ovo da radim, sve ću spaliti.

Prva kutija se lako rasturila, jedna strana se srušila čim sam odlepila traku. Unutra je, na vrhu gomile, ležala mamina majica s koncerta grupe *Polis*, umazana hranom i neverovatno meka.

Osamnaest minuta.

Ispod nje je bio svežanj svezaka uvezan gumaticom, sve Debine. Nasumice sam prelistala stranice.

Hari S. Truman je bio 33. američki predsednik i iz Misurija.

Srce je pumpa tela ona šalje krv po celom telu.

Ispod je bila gomila poruka, Mišelinih meni, mojih upućenih Debi, Debinih upućenih Mišel. Dok sam prebiralala po njima, izvukla sam rođendansku čestitku sa slikom voćnog kupa s prednje strane, na kome je trešnja bila od crvenih šljokica.

Draga Debi, pisala je mama svojim nečitkim rukopisom. Presrećni smo što u svojoj porodici imamo tako dragu, ljubaznu, vrednu devojčicu. Ti si moja trešnjica na

vrhu! Mama

Pomislila sam da se nikad nije potpisivala s mamica, čak ni kao deca nikad je nismo tako zvali. *Hoću moju mamicu*, pomislila sam. Nikad to nismo govorili. *Hoću moju mamicu*. Osetila sam kako se u meni nešto otkáčilo, nešto što nije trebalo da se otkáči. Neki šav se rasparao.

Četrnaest minuta.

Prekopala sam po još poruka, odlažući one dosadne, bezvezne na stranu za Klub smrti, osetivši kako mi nedostaju sestre, smejući se nekima, čudnim brigama koje su nas morale, šifrovanim porukama, jednostavnim crtežima, spiskovima ljudi koji nam se sviđaju i onih koji nam se ne sviđaju. Zaboravila sam koliko smo mi devojčice Dej bile bliske. Nikad to ne bih rekla, ali sad, dok kao usedelica arheolog proučavam našu prepisku, shvatila sam da jesmo.

Jedanaest minuta. Evo Mišelinih dnevnika, svezanih gumicom u svežanj od skaja. Svake godine bi dobila dva za Božić - trebalo joj je duplo više nego običnoj devojčici. Uvek bi počela novi već tu, dok smo još svi bili pod jelkom, beležeći svaki poklon koji je svako od nas dobio, udarajući rečke.

Otvorila sam jedan iz 1983. i setila se kakva je prokleta alapača Mišel bila, čak i sa devet godina. Dnevni zapisi govorili su o tome kako je čula svoju omiljenu učiteljicu, gospođicu Bedal, kako u zbornici preko telefona govori prostote nekom čoveku - a gospođica Bedal nije čak ni udata. Mišel se pitala da li će joj, ako se suoči s njom, gospođica Bedal doneti nešto lepo za ručak. (Izgleda da je gospođica Bedal jednom dala Mišel pola svoje krofne sa džemom pa je Mišel bila stalno opsednuta gospođicom Bedal i njenim smeđim papirnim kesama. Ako dovoljno dugo zurite u njih, od nastavnika ste obično mogli da očekujete pola sendviča ili krišku voća. Samo niste smeli da preterujete s tim ili bi vas poslali kući s porukom i mama bi se rasplakala). Mišelin dnevnik bili su puni drame i skrivenih nagoveštaja na nivou osnovaca: gospodin Mekneni je na odmoru pušio ispred svlačionice za dečake, a onda je upotrebio osveživač daha (nekoliko puta je podvukla osveživač daha) da niko ne primeti. Gospođa Džokep iz crkve pila je u svojim kolima... a kad ju je Mišel pitala da li ima grip, jer zašto bi inače pila iz one flaše, gospođa Džokep se nasmejala i dala joj dvadeset dolara za kolačiće mladih izviđačica, iako Mišel nije bila u mladim izviđačicama.

Majku mu, pisala je čak i o meni: znala je, na primer, da sam slagala mami da nisam udarila Džesiku O'Donel. Istina, napravila sam nesrećnoj devojčici masnicu na oku, ali sam se mami klela da je pala s ljuljaške. *Libi mi je rekla da ju je đavo naterao da to uradi*, pisala je Mišel. *Treba li da kažem mami?*

Zatvorila sam svesku iz 1983, prelistala 1982. i 1984. Pažljivo sam pročitala dnevnik iz druge polovine 1984. Za slučaj da je Mišel navela išta značajno o Benu. Ne mnogo toga, osim što je više puta tvrdila da je kretenčina i da ga niko ne voli. Pitala sam se da li su i policajci stekli isti utisak. Zamišljala sam nekog nesrećnog novajliju kako u ponoć jede kinesku hranu dok čita o tome kako je Mišelina najbolja drugarica dobila prvu menstruaciju.

Devet minuta. Još rođendanskih čestitki i pisama, a onda sam iskopala poruku presavijenu veštije od ostalih, tako da je gotovo ličila na origami falusa, što je, pretpostavljam, i bila namera, pošto je na vrhu bila napisana reč PASTUVČINO. Otvorila sam je i pročitala, napisano zaobljenim devojačkim rukopisom:

11/5/84 Draga Pastuvčino,

Na biologiji sam i dodirujem se prstom ispod stola toliko me pališ. Možeš li da zamisliš moju picu? Još je fina i crvena od tebe. Svrati danas do moje kuće posle škole, važi? Dođe mi da te naskočim!!! Još sam tako napaljena. Volela bih da živiš sa mnom kad god mi roditelji nisu tu. Tvoja mama je toliko izgubljena da neće ni primetiti! Što bi ostao kod kuće kad možeš da budeš sa mnom?! Skupi petlju i reci mami nek se nosi dođavola. Ne bih volela da jednog dana svratiš i zatekneš me kako tražim akciju na drugoj strani. Šalim se! Joj što bih sad svršila. Nađemo se kod mojih kola posle škole, parkiraću se na Ulici Pasel.

Vidimo se uskoro,

Diondra

Ben nije imao devojkicu, nije. To niko, čak ni Ben, nikad nije rekao. Ime mi čak nije zvučalo ni poznato. U dnu kutije ležala je gomila naših školskih godišnjaka, od 1975, kad je Ben pošao u školu, do 1990, kad me je Dajana prvi put oterala.

Otvorila sam godišnjak za 1984-1985. i preletela pogledom preko Benovog razreda. Nema Diondre, ali tu je Benova fotografija od koje mi se srce steglo: spuštena ramena, opuštena kratka frizura s repovima i košulja koju je uvek nosio u posebnim prilikama. Zamišljala sam ga kako je oblači kod kuće za dan za slikanje, vežba pred ogledalom kako će se nasmešiti. U septembru 1984. još uvek je nosio košulje koje mu je mama kupila, a do januara se pretvorio u onog gnevnog, crnokosog klinca optuženog za ubistvo. Preletela sam pogledom preko razreda iznad Benovog, s vremena na vreme se trgavši kad bih naletela na neku Dajanu ili Dajnu, ali nije bilo Diondri. Prešla sam onda na razred iznad i taman kad sam htela da odustanem, ugledala sam je, Diondru Vercner. Ime

nije moglo biti groznije. Prešla sam prstom preko niza, očekujući da nađem neku buduću kuvaricu, neku neuglednu brkatu, a umesto toga našla lepu devojkicu punačkih obraza sa slapom tamnih spiralnih kovrdži. Imala je sitne crte lica koje je previše isticala teškom šminkom, ali čak je i na fotografiji odskakala. Bilo je nečeg, nekakve smelosti, u tim duboko usađenim očima, rastavljenim usnama tako da se vide oštri zubići.

Izvadila sam godišnjak iz prethodne godine i nije je bilo. Izvadila sam godišnjak iz naredne godine i nije je bilo.

Ben Dej

2. JANUAR 1985.

15.10

Trejev kamion je bazdeo na travu, znojave čarape i slatki bambus koji je verovatno prosula Diondra. Dešavalo se da Diondra izgubi svest dok joj je flaša još u ruci - tako je naviše volela da pije, dok se ne obeznani, s tim poslednjim gutljajem pri ruci za svaki slučaj. Po kamionu su bili razbacani stari omoti od brze hrane, udice, jedan *Penthaus*, a na čupavom otiraču kod Benovih nogu ležao je sanduk s kartonskim kutijama na kojima je pisalo "Meksički skakutavi pasulj", a na svakoj kutiji bio je mali pasulj sa sombrerom, s crticama ispod nogu da izgleda kao da skakuće.

"Probaj jedan", rekao je Trej pokazavši na njih.

"Ma jok, zar unutra nisu neke bube, šta li?"

"Aha, male larve buba", rekao je Trej i zacerekao se kao pneumatska burgija.

"Super, hvala, to je kul."

"Sranje, čoveče, samo te zajebavam, iskuliraj."

Zaustavili su se kod prodavnice i Trej je mahnuo Meksikancu za tezgom - *šta kažeš na ovaj pasulj* - natovarivši na Bena sanduk bista, nekoliko načosa za mikrotalasnu za kojima je Diondra stalno kukala i šakom suve govedine koju je Trej držao u ruci kao buket.

Tip mu se osmehnuo i zalelekao indijanski ratni poklič. Trej je prekrstio ruke na grudima pretvarajući se da izvodi meksički ples. "Samo me zvrnci, Hose." Tip nije više ništa rekao i Trej mu je ostavio kusur, čitava tri dolara. Dok su se vozili do Diondrine kuće, Ben je sve vreme razmišljao o tome. Kako je ovaj svet

pun ljudi poput Treja koji će tek tako, bez razmišljanja, ostaviti tri dolara. Kao Diondra. Pre nekoliko meseci, na samom kraju vrelog septembra, Diondra je morala da čuva dvoje sestrića ili polusestrića, šta li su joj već bili, i ona i Ben su ih odvezli do akvaparka blizu granice sa Nebraskom. Mesec dana je vozila mamin mustang (dosadila su joj njena kola) i zadnje sedište je bilo puno stvari koje su kupili, koje Benu nikad ne bi palo na pamet da kupi: tri različite vrste kreme za zaštitu od sunca, peškiri za plažu, flaše sa štrckalicom, dušeci, šlaufi na naduvavanje, lopte za plažu, kofice. Deca su bila mala, oko šest-sedam godina, nagurana pozadi sa svim tim kršem, a svaki put kad bi se pomerila, dušeci na naduvavanje ispuštali su vugi-vugi zvuk. Negde kod Lebanona, deca su kikoćući se spustila prozor, a dušeci su postali sve glasniji kao da su stigli do klimaksa u nekakvom ritualu parenja, i Ben je shvatio zašto se klinci kikoću. Skupljali su sav sitniš koji je Diondra ostavila na zadnjem sedištu, po podu, u pukotinama - jednostavno bi bacila tamo sav sitniš koji je imala - a deca su bacala pune šake kroz prozor i gledala kako se svetlucajući rasipa. Ne samo penije, bilo je dosta novčića od četvrt dolara.

Ben je pomislio da je to ono po čemu možeš da napraviš razliku među većinom ljudi. *Ne radi se o tome da li si ljubitelj pasa ili mačaka, da li navijaš za Kansas Siti Čifse ili Denver Bronkose. Svodilo se na to da li vam je stalo do novčića od četvrt dolara. Za njega je četiri novčića od četvrt bilo jedan dolar. Šaka novčića bila je ručak. Za sve one novčiće od četvrt dolara koje su ona mala govna tog dana bacila kroz prozor mogao je da kupi pola para farmerki. Ponavljao je klincima da prestanu, govorio im da je to opasno, protivzakonito, mogli bi da ih kazne, da treba da sednu i okrenu se napred. Deca su se nasmejala, a Diondra je dreknula: *Ako nastavite da mu uzimate siću, Ben neće ove nedelje dobiti džeparac, i shvatio je da ga je provalila. Nije bio baš toliko brze ruke kao što je mislio: Diondra je znala da se grebao o njenu preostalu siću. Osetio se kao devojka čiju je haljinu upravo zadigao vetar. I pitao se šta to što vidi da joj se dečko grebe za siću i ništa ne kaže govori o njoj, znači li to da je fina? Ili zla?**

Trej je nagazio na gas do Diondrine kuće, džinovske kutije bež boje okružene žičanom ogradom kako Diondrini pitbulovi ne bi ubili poštara. Imala je tri pitbula od kojih je jedan bio bela gomila mišića, ogromnih jaja i luđačkog pogleda, koga je Ben mrzeo još više nego ostale. Puštala ih je u kuću kad joj roditelji nisu bili tu pa su skakali po stolovima i srali svuda po podu. Diondra nije čistila, samo bi sva vlakna tepiha umršena govnama poprskala osveživačem za vazduh iz kupatila. Onaj lepi plavi ćilim u sobi za zabavu - prljavoljubičast, kako je govorila Diondra - sada je bio minsko polje puno ugaženih govana. Ben se trudio da ne obraća pažnju. Šta se to njega tiče, na šta je i Diondra volela da

ga podseća.

Iako je bilo ledeno, zadnja vrata su bila otvorena, a pitbulovi su utrčavali i istrčavali kao u nekom mađioničarskom triku - nema pitbula, jedan pitbul, dva pitbula u dvorištu!

Tri! Tri pitbula u dvorištu, šepure se ukруг, a onda pojure nazad unutra. Ličili su na ptice u letu, dok su se dražili i kidisali jedan na drugog u formaciji.

"Mrzim te jebene pse", prostenjao je Trej zaustavljajući se.

"Razmazila ih je."

Kad su Ben i Trej krenuli ka pročelju kuće, psi su počeli preteći da laju, opsesivno ih prateći duž ograde, gurajući njuške i šape kroz otvore, lajući i lajući.

I ulazna vrata su bila otvorena, a toplina je samo izlazila. Prošli su kroz hodnik na ulazu oblepljen ružičastim tapetama - Ben nije mogao a da ne zatvori vrata za sobom, da uštedi malo energije - pa niz stepenice, do Diondrinog sprata. Diondra je plesala u sobi za zabavu, polunaga u prevelikim drečavoružičastim dokolenkama, bez pantalona, i u džemperu pravljenom za dvoje, sa ogromnim pletenim šarama koje su Bena podsećale na nešto što bi obukao ribar, a ne jedna devojkа. S druge strane, sve devojkе u školi nosile su široke košulje. Zvale su ih dečkovi ili tatini džemperi. Diondra je naravno morala da ih nosi superširoke, sa slojevima odeće ispod: majica kratkih rukava koja visi, onda nekakva majica bez rukava i majica s kragnom na drečave pruge. Ben joj je jednom ponudio jedan od svojih velikih crnih džemperа da ga nosi kao dečkov džemper pošto joj je on dečko, ali ona je nabrala nos i izjavila: "Nije to isto. A ima i rupu." Kao da je rupa na džemperu gora od psećih govana svuda po tepihu. Ben nikad nije bio siguran da li Diondra zna sva ta tajna pravila i skrivene protokole ili je samo izmislila to sranje da bi se on osećao kao magarac.

Bacakala se uz *Highway to Hell* s cigaretom koju je držala daleko od svoje nove odeće, a iz kamina iza nje palacao je plamen. Imala je dvanaestak artikala u plastičnim omotima, na vešalicama ili u blistavim kesama iz kojih je poput vatre svetlucao papir za uvijanje. I par kutija sa cipelama plus paketići za koje je znao da sadrže nakit. Kad je podigavši pogled ugledala njegovu crnu kosu, široko i zadovoljno mu se osmehnula i pozdravila ga podignutim palcem. "Fenomenalno." I Ben se osetio malo bolje, manje glupo. "Rekla sam ti da će dobro da ispadne, Bendži." I to je bilo to.

"Šta si kupila, Dio?", pitao je Trej kopajući po kesama. Povukao je dim iz cigarete dok ju je ona, još uvek bez pantalona, držala. Uхватила je Benov pogled, podigavši džemper da pokaže bokserice koje nisu bile njegove.

"U redu je, bolidu." Prišla je i poljubila ga, zapahnuvši ga mirisom svog spreja za kosu od grožđa i cigaretama. Nežno ju je zagrlio, opuštenih ruku, kako je to sada činio i trgao se osetivši kad je jezikom dotakla njegov.

"O, bože, molim te prevaziđi više tu 'Diondra je nedodirljiva' fazu", prasnula je. "Osim ako nisam prestara za tebe."

Ben se nasmejao. "Imaš sedamnaest godina."

"Da si samo čuo ono što sam ja čula", ljutito je zapevušila Diondra, popizdevši.

"Šta sad to znači?"

"Znači da je sedamnaest možda prestaro za tvoj ukus."

Ben nije znao šta da kaže. Na sve pokušaje da isteraš na čistac nešto sa Diondrom kad je bila u ovom uja fazonu, odgovarala bi neprestano sa: "Ma nije ništa", i "Reći ću ti kasnije", ili "Ne brini, snaći ću se." Podigla je svoju krckavu kosu i igrala pred njima po sobi, a iza jedne kutije s cipelama pojavilo se piće. Vrat joj je bio prošaran purpurnim šljivama koje joj je napravio u nedelju, zagrizavši joj u vrat kao Drakula dok je ona tražila još: "Jače, jače, tako nećeš ostaviti trag, ne stiskaj usne, bez jezika, ne, jače... Hajde! Daj! Jače! Zar je moguće da ni šljivu ne umeš da napraviš?", a onda ga je gnevno iskrivivši lice zgrabila za glavu, okrenula ga postrance i počela da mu grize vrat kao riba na samrti, besomučno uvlačeći i izvlačeći kožu. Onda se odmakla. "Eto!", i naterala ga da se pogleda u ogledalu. "Sad ti meni uradi isto."

Rezultat je bio niz smeđih i plavih pijavica po njenoj guši, kojih se Ben stideo sve dok nije uhvatio Treja kako zuri u njih.

"Joj, dušo, sav si izudaran", usiljeno se zasmejuljila Diondra konačno primetivši njegovu razbijenu glavu. Liznula je prst i počela da briše krv. "Neko te dohvatio?"

"Bebica je pala sa bicikla", iscerio se Trej. Ben mu nije rekao da je pao sa bicikla i osetio je kako ga preplavlja bes prema Treju, koji pokušava da ga ismeva, a zapravo govori čistu istinu.

"Odjebi, Treju."

"Heeej", rekao je Trej podigavši ruke, a oči mu potamneše.

"Neko te je gurnuo s bicikla, dušo? Neko je pokušao da te povredi?", mazno ga je upitala Diondra.

"Jesi kupila nešto za Benija, da ne mora još mesec dana da nosi one usrane radničke farmerke?", pitao je Trej.

"Naravno da jesam." Iscerila se zaboravivši na Benovu povredu, a mislio je da će je to duže zaokupiti. Odskakutala je do ogromne crvene kese i izvadila crne kožne pantalone, debele poput kravlje kože, prugastu majicu i crnu džins-

jaknu sa koje su svetlucale nitne.

"Au, kožne pantalone, ti misliš da se zabavljaš s Dejvidom Li Rotom?", zacerekao se Trej.

"Dobro će mu stajati. Hajde probaj ih." Nabrala je nos kad je pokušao da je privuče k sebi. "Jesi čuo nekad za tuš, Bene? Bazdiš na kafeteriju." Gurnula mu je odeću u ruke i odgurala ga u spavaću sobu. "To je poklon, Bene", doviknula je za njim. "Mogao bi i da mi zahvališ."

"Hvala!", doviknuo je.

"Pobogu, istuširaj se pre nego što ih obučeš." Znači, mislila je ozbiljno, stvarno bazdi. Znao je da bazdi, ali nadao se da ga niko drugi ne oseća. Ušao je u kupatilo preko puta Diondrine spavaće sobe - imala je svoje proketo kupatilo, a njeni roditelji su imali svoje, ogromno sa dva lavaboa - i bacio svoju zamazanu odeću na gomilu na blistavi ružičasti tepih. Prepone su mu još uvek bile mokre od vode prosute iz kofe u školi, a đoka smežuran i pihtijast. Tuš mu je prijao, opustio ga. On i Diondra često su imali seks pod ovim tušem, onako topli i sa puno sapunice. Uvek je bilo sapuna, nisi morao da se kupaš šamponom za bebe jer tvoja mama nikako da ode do jebene prodavnice.

Obrisao se i ponovo obukao svoje bokserice. Nosio je bokserice koje mu je takođe kupila Diondra. Kad su se prvi put skinuli, smejala se njegovim uskim belim gaćicama sve dok nije počela da se davi sopstvenom pljuvačkom. Pokušao je da ugura bokserice u usku kožu, sve sami drikeri, rajsferšlusi i kuke, izvijajući se da ih navuče preko dupeta, za koje je Diondra rekla da je ono najlepše na njemu. Problem su bile bokserice koje su mu se nabrale oko struka kad je obukao pantalone praveći izbočine na najgorim mestima. Ponovo je smakao pantalone i šutnuo bokserice na gomilu sa njegovom starom odećom, nakostrešivši se kad je čuo Treja i Diondru kako se sašaptavaju i kikoću u susednoj sobi. Navukao je ponovo pantalone bez ičeg ispod tako da su se pripijale kao ronilačko odelo od kože. Vrele. Dupe mu se već znojilo.

"Dođi da nam manekenišeš, pastuvčino", doviknula je Diondra.

Obukao je majicu i ušao u njenu sobu da se pogleda u ogledalu. Sa postera po zidovima, čak i sa plafona iznad njenog kreveta, u njega su zurili metalci koje je Diondra obožavala, džinovska šiljasta kosa i tela utegnuta u kožu s šnalama i kaiševima poput prekidača na vanzemaljskim robotima. Mislio je da ne izgleda loše. Izgledao je baš kako treba. Kad se vratio u dnevnu sobu, Diondra je ciknula, dojurila do njega i skočila mu u zagrljaj.

"Znala sam. Znala sam. Ti si pastuvčina." Sklonila mu je pozadi žbunastu kosu nezgodne dužine do brade. "Moraš još da je puštaš, ali izuzev toga, ti si pastuvčina."

Ben je pogledao u Treja, koji je slegao ramenima. "Ne gledaj u mene, neću ja noćas da se jebem s tobom."

Na podu je bila gomila đubreta, dugački omoti od lizalica nalik prstima i plastična kutija s nekoliko mrlja sira i mrvica naćosa.

"Već ste sve pojeli?", pitao je Ben.

"Sad je na tebe red, Tip-bip", rekla je Diondra prenemažući se i izvukavši ruku iz Benove kose.

Trej je podigao košulju s metalnim nitnama koju mu je Diondra kupila (a zašto je Trej uopšte išta dobio, pomislio je Ben) i odšunjao se do spavaće sobe da i on odradi svoj deo modne revije. Iz hodnika je dopirala tišina, onda zvuk otvaranja piva, pa smeh, do suza, ono kad se valjaš po podu.

"Diondra, dođi ovamo!"

Diondra se već smejala dok je trčala nazad do Treja, ostavivši Bena da stoji i znoji se u svojim novim uskim pantalonama. Ubrzo je i ona urlala od smeha, a onda su se pojavili cereći se, Trej bez majice i sa Benovim boksericama u ruci.

"Čoveče, nosiš te stezačice jaja na golo?", pitao je Trej kroz smeh, luđački razrogačivši oči. "Znaš li ti koliko se tipova trpalo u te pantalone pre nego što si ih ti dobio? Trenutno je na tebi znoj sa jaja osmorice različitih tipova. Čmar ti je stisnut tik uz čmar nekog tipa." Ponovo su se nasmejali, Diondra uz ono svoje *Uahahah*, kao da kaže "jadni Ben".

"Diondra, mislim da ovde ima i mrlja od govana", rekao je Trej gvirnuvši u bokserice. "Bolje sredi to, ženice."

Diondra ih je uhvatila sa dva prsta, prešla preko dnevne sobe i bacila ih u vatru, gde su zacvrčale, ali se nisu zapalile.

"Njih ni vatra ne može da uništi", pročišćao je Trej. "Od čega su, Bene, od poliestera?" Skljokali su se na kauč, Diondra sklupčana na bok još uvek se smejući, a Trej s glavom na njenim nogama. Smejala se čvrsto žmureći, a onda je, još uvek ležeći, žmirnula jednim blistavoplavim okom i odmerila ga. Krenuo je nazad u kupatilo da se presvuče u svoje farmerke, kad je Diondra skočila i zgrabila ga za ruku.

"Joj, dušice, nemoj da se ljutiš. Izgledaš sjajno. Stvarno. Ne obraćaj pažnju na nas."

"Kul su, čoveče. Možda ti, ako se malo krčkaš u tuđim izlučevinama, konačno izrastu muda, a?" Ponovo je prasnuo u smeh, ali je, pošto mu se Diondra nije pridružila, otišao do frižidera i uzeo još jedno pivo. Trej još nije obukao novu košulju, izgleda da je voleo da se šeta razgolićenih grudi, sa crnim dlačicama i tamnim bradavicama veličine novčića od pedeset centi, razbacanih mišića i ljubavnim putićem koji mu se spuštao niz stomak i koji Ben nikad neće

dobiti. Bled, sitnih kostiju i riđokos, Ben nikad, ni za pet ni za deset godina, neće tako izgledati. Okrznuo je Treja pogledom, poželevši da ga bolje osmotri, ali svestan da to ne bi bilo pametno.

"Daj, Bene, nemoj da se svađamo", rekla je Diondra povukavši ga kod sebe na sofu. "Posle sveg onog sranja koje sam danas čula o tebi, trebalo bi ja da budem ljuta."

"Vidiš? Šta ti to uopšte znači?", pitao je Ben. "Kao da pričaš u šiframa, šta li. Imao sam grozan dan i nisam raspoložen, jebote!"

Eto šta je Diondra radila, izazivala bi te, bocnula te tu i tamo, dok te skoro ne izludi, a onda bi te samo pitala: "Što se ljutiš?"

"Ooooo", prošaptala mu je na uvo. "Nećemo da se svađamo. Zajedno smo, hajde nemoj da se svađamo. Dođi u moju sobu da se pomirimo." Dah joj se osećao na pivo, a duge nokte stavila mu je na prepone. Povukla ga je da ustane.

"Trej je tu."

"Treju neće smetati", rekla je, a onda glasnije: "Treju, gledaj malo kablovsku."

Trej je odgovorio sa *mmm* i ne pogledavši ih i glavački se bacio na sof, prosipajući pivo kao iz fontane.

Ben je sad bio besan, a izgleda da se Diondri uvek takav sviđao. Hteo je da joj ga zabije, da zacvili. Zato je, čim su zatvorili vrata, ona vrata od iverice kroz koja je Trej sigurno čuo - neka - Ben krenuo da je dohvati, a Diondra se okrenula i snažno, do krvi, ga ogrebala po licu.

"Diondra, koji ti je kurac?" Sad je imao još jednu ogrebotinu i nije ga bilo briga. Hajde, unakazi ove bebaste obraze. Diondra se na trenutak odmakla, otvorila usta, a onda ga jednostavno privukla k sebi dok nisu pali na njen krevet sa koga su levo i desno popadale plišane životinje bacajući se zajedno u smrt. Ponovo ga je ogrebala po vratu i stvarno je poželeo da je dobro pojebe, bukvalno mu se, kao što kažu u crtaćima, smrklo pred očima, a onda mu je pomogla da ponovo skine pantalone, guleći ih kao kožu izgorelu na suncu i đoka mu je odmah iskočio, čvršći nego ikad. Skinula je džemper i iskočile su njene ogromne, mlečnobeke i meke sise, a on je smakao bokserice. Zagledao joj se u stomak, a ona mu je okrenula leđa i pomogla mu da uđe otpozadi, kriknuvši: *To je sve? To je sve što imaš za mene? Možeš ti jače da me tucaš.* A on je samo gurao dok ga jaja nisu zabočila i dok nije obnevideo, a onda je bilo gotovo i ležao je na leđima, pitajući se da li ima infarkt. Dahtao je hvatajući vazduh, odupirući se depresiji koja bi ga uvek svladala posle seksa, onaj *zar je to sve* bluz.

Ben je do sada dvadeset dva puta imao seks, beležio je, svaki put sa Diondrom, a dovoljno je gledao TV da zna da muškarci posle treba mirno da

zaspe. On nikad nije. Zapravo, ustao bi samo još uznemireni, razdražljiv i zloban, kao da je popio previše kofeina. Mislio je da bi seks trebalo da te opusti - i bilo je dobro dok je trajalo, svršavanje je bilo sjajno. Ali posle desetak minuta imao bi osećaj da će zaplakati. Pomislio bi: I, to je to? Najbolja stvar u životu, muškarci ubijaju zbog toga i to je to, gotovo za nekoliko minuta, a ti ostaneš sav razočaran i slomljen. Nikad nije mogao da odredi da li se Diondri svidelo ili ne, da li je svršila ili ne. Stenjala je i vrištala, ali posle nikad nije delovala zadovoljno. Sada je ležala pored njega, na leđima, ne dodirujući ga, jedva dišući.

"Nego, srela sam danas neke devojke u tržnom centru", rekla mu je zatim Diondra. "Kažu da jebeš devojčice po školi. Mislim, desetogodišnjakinje."

"O čemu pričaš?", pitao je Ben, još uvek ošamućen.

"Znaš devojčicu po imenu Krisi Kejts?"

Ben se obuzdavao da ne skoči. Stavio je ruku iza glave, ponovo je pružio pored boka, prekrstio je preko grudi.

"Ovaj, da, valjda. Ona ide na one časove crtanja na kojima pomažem posle škole."

"Nikad mi nisi pominjao nikakve časove crtanja", rekla je Diondra.

"Nema šta da se priča, radio sam to samo par puta."

"Šta si radio samo par puta?"

"Časove slikanja", rekao je Ben. "Samo sam pomagao klincima. Zamolila me je jedna moja bivša učiteljica."

"Kažu da policija želi da razgovara s tobom. Da si radio nešto loše sa nekim od tih devojčica, koje su, ono, godište tvojih sestara. Da si ih čudno pipao. Svi kažu da si perverznojak."

Uspravio se u krevetu, zamislivši košarkaški tim kako ismeva njegovu tamnu kosu, njegovu izopačenost, sebe zarobljenog u svlačionici dok ga oni zajebavaju dok im ne dosadi i odvezu se u svojim budžovanskim kamionetima.

"Misliš da sam perverznojak?"

"Ne znam."

"Ne znaš? Što si se onda upravo jebala sa mnom kad misliš da sam možda perverznojak?"

"Htela sam da vidim da li još može da ti se digne sa mnom. Da li ćeš opet puno da svršiš." Opet se okrenula od njega privukavši noge do brade.

"E pa, to je prilično sjebano, Diondra." Nije ništa rekla. "Hoćeš da me čuješ da to kažem: nisam ništa radio ni sa kakvim devojčicama. Otkako smo počeli da se zabavljamo, osim sa tobom, ni sa kim nisam ništa radio. Volim te. Ne želim seks ni sa kakvim devojčicama. U redu?" Tišina. "U redu?"

Diondra mu je okrenula krajičak lica, ravnodušno uperivši u njega ono jedno plavo oko. "Pssst. Beba se rita."

Libi Dej

DANAS

Lajl je bio hladan i ćutljiv dok smo se vozili do Magde na sastanak. Pitala sam se da li me osuđuje, mene i svežanj poruka koje sam se spremala da prodam. Ništa od onoga s ćim sam odlučila da se rastanem nije bilo naroćito zanimljivo: imala sam pet rođendanskih ćestitki koje je mama tokom godina dala Mišel i Debi, pažljivo naškrabane poruke u dnu, i rođendansku ćestitku koju je napisala Benu za koju sam mislila da bi mi mogla doneti dobre pare. Zbog svega me je grizla savest, što uopšte nije bilo dobro, ali plašila sam se da ću ostati bez novca, baš sam se plašila da ću ostati švorc i to je bilo jaće od toga da budem fina. U poruci Benu, sa unutrašnje strane ćestitke za njegov dvanaesti rođendan, pisalo je: *Odrastaš na moje oći, dok se okrenem, već ćeš voziti kola!* Proćitavši je, morala sam da je okrenem licem dole i sklonim, jer moja mama će biti mrtva pre nego što Ben uopšte naući da vozi. A Ben će biti u zatvoru pa ionako nikad neće naućiti da vozi.

Nikad.

Prešli smo reku Misuri, ćija se voda nije ćak ni trudila da svetluca na popodnevnom suncu. Nisam želela da gledam te ljude kako ćitaju poruke, bilo je nećeg previse lićnog u tome. Moždama mogu da odem dok ih oni gledaju i procenjuju kao stare svećnjake na baštenskoj rasprodaji.

Lajl me je navodio do Magdine kuće, kroz naselja u kojima je živila prava srednja klasa i malo-malo na nekoj kući bi se zavijorila zastava za Dan Svetog Patrika - sve same blistave deteline i leprukoni, moždama samo malćice otrćani. Osećala sam kako se Lajl pored mene uzvrpoljio, trzajući se kao i obićno, a onda

se okrenuo ka meni gotovo mi izbivši kolenom menjač iz brzine.

"Dakle", rekao je.

"Dakle."

"Kao što to s Magdom često biva, ovaj sastanak pretvorio se u nešto malo drugačije od planiranog."

"Šta to znači?"

"Pa, znaš da ona pripada onoj grupi "Oslobodite Deja". Da se Ben izvuče iz zatvora. E pa, pozvala je neke od onih... žena."

"O. Ne", rekla sam. Zaustavila sam kola uz ivičnjak.

"Slušaj, slušaj, rekla si da želiš da ispitaš Ranera. E pa, ovo je to. Platiće nam - to jest tebi - da ga nađeš, postaviš mu nekoliko pitanja kao otac ćerki."

"Ćerka ocu?"

"Tako je. Vidiš, ponestaje mi novca. Ovde ćemo dobiti nova finansijska sredstva."

"Znači treba da sedim i pustim ih da me vređaju? Kao prošli put?"

"Ne, ne, reći će ti novosti u vezi sa istragom o Raneru. Da budeš u toku. Hoću da kažem, ti sad misliš da je Ben nevin, zar ne?"

Setila sam se na trenutak Bena kako gleda TV i mame kako mu razbaruši kosu dok prolazi sa gomilom rublja naslonjenom o bok, a on se osmehuje, ali se ne okrene. Čeka da ona izađe da bi rukom ponovo zagladio kosu.

"Nisam još dotle stigla."

Moji ključevi zveckaju u bravi klataći se u ritmu pesme Bilija Džoela na radiju. Promenila sam stanicu.

"Dobro, hajdemo", rekla sam.

Vozila sam još nekoliko blokova. Magdin kraj je bio jeftin kao i moj, ali lepši. Sve kuće su bedno građene, ali su vlasnici ipak imali dovoljno ponosa da tu i tamo nabace malo farbe, da okače zastavu, zasade malo cveća. Kuće su me podsećale na ružne devojke koje, pune nade, petkom uveče obilaze barove u majicama na šljokice, čopor njih, pomislio bi čovek da će bar jedna biti lepa, ali nije i nikad neće biti. A eno i Magdine kuće, najružnije devojke sa najviše pomamno nagomilanih detalja. Po dvorištu su bih zabodeni baštenski ukrasi: patuljci što skakuću na žičanim nogama, flaminzi na oprugama i patke s plastičnim krilima koje kruže kad zaduva vetar. Zaboravljeni kartonski božićni irvas stajao je skvašen u bašti pred kućom, uglavnom samo blato kroz koje je tu i tamo izbijala paperjasta trava. Ugasila sam kola i oboje smo se zagledali u dvorište i njegove treperave stanovnike.

Lajl se okrenuo ka meni, ispruživši prste kao trener koji daje savete pred tešku utakmicu. "Dakle, nemoj da brineš. Pretpostavljam da treba samo da paziš

kako pričaš o Benu. Ovi ljudi znaju prilično da se naljute kad je on u pitanju."

"Šta ti to znači prilično naljute?"

"Pa, ideš li uopšte u crkvu?"

"Kad sam bila dete."

"E pa, to bi bilo kao da neko dođe u tvoju crkvu i kaže da mrzi Boga."

* * *

STVARNO JE IZGLEDALO kao crkva. Možda kao bdenje. Mnogo kafe, desetine ljudi u tamnoj vunenoj odeći mrmljaju u mraku, sažaljivi osmesi. Vazduh je bio plav od dima cigareta i pomislih koliko to retko sad viđam, posle odrastanja u Dajaninoj zamagljenoj prikolici. Duboko sam udahnula.

Nekoliko puta smo pokucali na otvorena vrata i, pošto nas niko nije čuo, jednostavno ušli. Lajl i ja stajali smo tako dobrih pet sekundi kao u horor filmu, a onda je razgovor utihnuo i ljudi su počeli da zure u nas. Neka starija žena s kosom kao žica za pranje sudova zakačenom šnalama pogledala me je snažno zažmirkavši kao neko ko prenosi šifrovanu poruku, s ogromnim osmehom zaleđenim na licu. Zapanjujuće lepa brineta od dvadeset i nešto godina podigla je pogled dok je stavljala breskve bebi u usta, pa se i ona iščekujući osmehnula. Neka neviđeno stara ženska, građena kao sneško, stisnula je usne i uhvatila se za raspeće oko svog vrata, ali svi ostali prisutni očigledno su sledili naređenje: budite fini.

Sve su bile žene, njih preko dvanaest, i sve su bile belkinje. Većina je delovala izmučeno brigama, ali šaćica njih imala je onaj vedar "provela sam ceo sat pred ogledalom' izgled više klase. Tako ih uočiš, ne po odeći ili kolima, već po tim detaljima: starinski broš (bogatašice uvek imaju starinske broševe) ili olovka za usne koja se stapa taman koliko treba. Verovatno su se dovezle iz Misuri Hilsa, osećajući se velikodušno što su kročile severno od reke.

Nije bilo ni jednog jedinog muškarca, devojačko veče, što bi rekla Dajana (i onda, onako s neodobravanjem, otrfknula kroz sinuse). Pitala sam se kako su sve one našle Bena, zarobljenog u zatvoru i šta ih je na njemu privuklo. Da li su sedele noću u svojim zgužvanim krevetima dok njihovi pihtijasti muževi hrču pored njih i sanjarile o životu sa Benom kada ga oslobode? Ili su mislile da je jadni momak kome je potrebna njihova nesebičnost nešto čime će se zanimati između teniskih mečeva?

Iz kuhinje je domarširala Magda, visoka metar i osamdeset i sa gotovo jednako širokom kovrdžavom kosom. Ne bih je se setila sa sastanka Kluba smrti, gde su mi sva lica ostala u bledom pamćenju kao prerano izvučen

polaroid. Magda je nosila džins-haljinu bez rukava preko rolke i neumesnu količinu nakita: viseće zlatne minduše, debeli zlatni lanac i prstenje na gotovo svakom prstu sem domalog. Uznemirilo me sve to prstenje kao čičkovi izrasli tamo gde im nije mesto. Ipak sam protresla Magdinu ispruženu ruku. Topla i suva. Izgovorila je nešto kao *mmmaaaahhh!* i privila me u zagrljaj dok su joj se velike grudi širile i opkolile me poput talasa. Ukrutila sam se i odmakla, ali mi Magda nije puštala ruke.

"Šta je bilo, bilo je. Dobro došla u moj dom", rekla je.

"Dobro došla", odmah za njom doviknula je žena iza nje.

"Dobrodošla si ovde", potvrdila je Magda.

Pa očigledno, s obzirom da sam pozvana, došlo mi je da kažem.

"Narode, ovo je Libi Dej, Benova najmlađa sestra."

"Benova jedina sestra", dodala sam.

Žena je ozbiljno klimnula glavom.

"To je delom razlog zašto smo danas ovde", obratila se Magda prisutnima.

"Da pomognemo da se ta situacija nekako izgadi. I da pomognemo Benu da se vrati kući!"

Pogledala sam u Lajla, koji je jedva primetno nabrao nos. Iza dnevne sobe, niz tapacirane stepenice sišao je dečak od petnaestak godina, punačak ali ne onako autoritativno kao majka mu. Za ovu priliku obukao je žutomrke pantalone i košulju. - Preleteo je pogledom po prostoriji ne uhvativši ničiji pogled" igrajući se palcem krajem kaiša.

Magda je ugledala klinca, ali ga nije predstavila, već samo rekla: "Nede, idi u kuhinju i skuvaj još kafe." Dečko se probio kroz krug žena ne pomerajući ramena, zagledan u neku tačku na zidu koju je samo on video.

Magda me je uvukla u sobu, a ja sam se napravila da kašljem kako bih oslobodila ruku. Posela me je nasred velike sofe, između dve žene. Ne volim da sedim u sredini, gde se ruke lako očešu o moje, a kolena mi okrznu nogavicu. Balansirala sam najednom pa na drugom guzu, pokušavajući da ne utonem u jastuk, ali toliko sam mala da sam na kraju ipak ličila na klinku iz crtaća u previše napunjenoj stolici.

"Libi, ja sam Kejtrin. Primi moje saučešće" rekla je jedna od bogatašica do mene, nadnevši mi se nad lice, a od njenog parfema raširiše mi se nozdrve.

"Zdravo, Ketrin." Zapitala sam se kad istekne vreme u kome se izražava saučešće zbog smrti nekog nepoznatog. Valjda nikad.

"Kejtrin, ne Ketrin", sladunjavo je rekla, a njen broš u obliku zlatnog cveta poskočio je na kopči. Eto po čemu još možete da prepoznate bogatašicu: odmah vas isprave kako im izgovarate ime. Alisija, ne Ališa, Debora, a ne Debra. Nisam

ništa odgovorila. Lajl je na drugom kraju sobe stisnutih usana razgovarao s nekom starijom ženom okrenut joj profilom. Zamišljala sam kako mu njen vreli dah prolazi kroz malo spiralno uvo. Svi su i dalje pričali i gledali me, sašaptavali se i gledali me.

"Pa, da pređemo na posao?", rekla sam i pljesnula. Bila sam neuljudna, ali dosta mi je bilo napetosti.

"Pa, Libi... Nede, hoćeš li doneti tu kafu?", krenula je Marta. "Ovde smo da sa tobom pričamo o tvom ocu kao glavnom osumnjičenom za ubistva za koja je tvoj brat nepravedno osuđen."

"Jeste. Za ubistvo moje porodice."

Magda je nestrpljivo udahnula, ljuta što svojatam svoju porodicu.

"Ali, pre nego što pređemo na to", nastavila je Magda, "želimo da sa tobom podelimo naše priče o tvom bratu, koga svi volimo."

Neka vitka žena od pedesetak godina sa poslovnom frizurom ustala je i rekla: "Ja sam Gledis, upoznala sam Bena pre tri godine. Promenio mi je život. Pišem mnogim zatvorenicima" - ovde sam podsmešljivo otfrknula, što je ona primetila. "Pišem zatvorenicima jer za mene je voleti one koje obično ne vole najveće hrišćansko delo. Sigurna sam da su svi ovde gledali film *Mrtav čovek hoda*. Ali počela sam da pišem Benu, a njegova nevinost prosto je zračila iz njegovih pisama. On je istinska milost pod vatrom i sviđa mi se što ume da me nasmeje - on *mene* da nasmeje, a trebalo bi ja *njemu* da pomažem - šaleći se na račun užasnih uslova koje svaki dan trpi."

Svaka je na to nešto dodala: *tako je duhovit... zaista jeste... neverovatno koliko je duhovit*. Ned je došao sa lončetom za kafu i počeo da doliva u desetak ispruženih plastičnih šolja, a gospođe su mu rukom davale znak kad da stane i ne gledajući u njega.

Neka mlađa žena, otprilike Lajlovih godina, ustala je i tresući se rekla: "Ja sam Alison. Upoznala sam Bena preko moje mame, koja danas nije mogla da dođe..."

"Hemoterapija, rak jajnika", prošaptala je Kejtrin.

"...ali obe mislimo isto, a to je da njen posao neće biti završen sve dok Ben ne bude na slobodi." Ovo je pozdravljeno sporadičnim aplauzom. "I, jednostavno, jednostavno", ovde su devojčino drhtanje zamenile suze, "on je tako dobar! I sve ovo je toliko pogrešno. I jednostavno ne mogu da verujem da živimo u svetu u kome je neko kao što je Ben... u zatvoru, bez ikakvog razloga!"

Stisla sam zube. Osećala sam da će ovo krenuti nizbrdo.

"Samo mislim da treba ovo da ispraviš", ispalila je žena--sneško s raspećem, koja je delovala najmanje prijateljski. Nije se potrudila ni da ustane, samo se

malo nagla unapred. "Moraš da ispraviš svoje greške, baš kao i svi drugi. Stvarno mi je žao zbog tvog gubitka i stvarno mi je žao zbog onoga kroz šta si prošla, ali sad moraš da kao odrasla osoba to ispraviš."

Nisam primetila da je neko ovaj njen mali govor pozdravio klimanjem glavom, ali u sobi se osećalo slaganje, toliko snažno da se gotovo moglo čuti, nekakvo *mmmmm* čiji izvor nisam mogla da odredim. Kao brujanje železničkih šina kad je voz još kilometrima daleko, ali tutnji ka vama. Pogledala sam u Lajla, koji je diskretno prevrnuo očima.

Magda je stala nasred predsoblja, ispršivši se poput zapanjenog besednika na izbornoj govornici. "Libi, oprostili smo ti zbog uloge koju si odigrala u ovom fijasku. Verujemo da je tvoj otac počinio ovaj užasni zločin. Imamo motiv, imamo priliku, imamo... mnogo važnih činjenica", rekla je, ne mogavši da se priseti još pravničkog žargona. "Motiv: dve nedelje pre ubistava tvoja majka Patriša Dej podnela je tužbu protiv tvog oca zbog alimentacije. Ronald "Raner" Dej bio bi po prvi put zakonski vezan za svoju porodicu. Osim toga, imao je i kockarski dug od nekoliko hiljada dolara. Uklanjanje tvoje porodice mnogo bi pomoglo njegove finansije - kad je te noći otišao tamo, pretpostavljao je da je još uvek u testamentu tvoje majke. Ispostavilo se da, kad je stigao, Ben nije bio kod kuće, a ti si pobjegla. Ostale je pobio."

Zamišljala sam Ranera kako, s prljavim kaubojskim šeširom naherenim pozadi, zadihan prolazi kroz kuću sa sačmarom i ugleda moju majku sa karabinkom. U glavi sam čula urlike koje bih uvek čula kad bih se prisećala te noći i pokušala da zamislim kako izlaze iz Ranerovih usta.

"U Ranerovoj kolibi nađena su vlakna iz tvoje kuće, mada je to stalno odbacivano kao dokaz jer je tog leta povremeno ulazio u tvoju kuću, ali ipak je to održiva činjenica. Na Benu nije bilo ni krvi ni tkiva nijedne od žrtava, iako je tužilaštvo mnogo isticalo činjenicu da je Benova krv nađena u kući."

"Hej! Ispada da ne smeš ni da se posečeš dok se briješ?" rekla je gnevna žena s raspećem.

Kao na znak, žene su se spremno nasmejale.

"I konačno, ono zbog čega sam najviše uzbuđena, Libi, ima veze sa prilikom. Kao što znaš, u korist tvog oca svedočila je njegova tadašnja devojka, izvesna gospođica Pegi Banion. Čisto da znaš, nije sramota ispraviti nepravdu, Pegi trenutno povlači taj alibi. Iako bi mogla da bude osuđena na kaznu do pet godina."

"E pa, neće", uskliknula je Kejtrin. "Mi nećemo dozvoliti da do toga dođe."

Ostale su aplaudirale, a onda je ustala mršava žena u farmerkama s elastinom. Imala je kratku frizuru, sa trajnom i šatiranim vrhovima na temenu, i

sitne oči bez sjaja, poput novčića koji je neko predugo držao u džepu. Pogledala me je, pa odvrtila pogled. Igrala se ogromnim plavim kamenom koji je nosila na lancu, koji joj se slagao s plavom prugom na dukserici. Zamislila sam je kod kuće pred zamagljenim ogledalom, srećnu što je mogla da uklopi ogrlicu s duksericom.

Zurila sam u tatinu devojkicu - tu Magdinu specijalnu gošću - svojski se trudeći da ne trepnem.

"Želim samo svima da zahvalim na podršci koju mi pružate ovih nekoliko meseci", počela je piskavim glasom. "Raner Dej me je iskoristio, baš kao i sve druge. Ti to sigurno znaš." Trebalo mi je nekoliko sekundi da shvatim da se obraća meni. Klimnula sam glavom, a onda zažalila zbog toga.

"Pegi, molim te podeli sa nama svoju priču", rekla je Magda. Videlo se da dosta gleda *Opru*. Govorila je istim tonom, ali nedostajala joj je toplina.

"Istina je sledeća. Drugog januara uveče, spremila sam Raneru večeru u kolibi. Seckano meso s pirinčem i, kao i uvek kad je Raner u pitanju, mnogo piva. Pio je pivo koje se zvalo *Mikijeva velika usta*, trebalo je da skinete čep, ali su se oni uvek odvajali pod ostrim uglovima, Učili su na klešta raka i uvek bi se na njih sav isekao. Sećaš se toga, Libi? Uvek je zbog toga krvario."

"Šta se dogodilo posle večere?", prekinuo ju je Lajl. Čekala sam kad će me pogledati očekujući da mu se zahvalno osmehnem, ali nije.

"Imali smo, ovaj, odnose. Onda je Raneru ponestalo piva, pa je otišao da kupi još. Mislim da je bilo oko osam uveče jer sam gledala *Žrtveno jagnje*, mada sećam se da sam se obeshrabrila jer je bila repriza."

"Gledala je *Žrtveno jagnje*", ubacila je Magda. "Kakva ironija!"

Pegi ju je belo pogledala.

"U svakom slučaju, Raner je otišao i nije se vraćao i, znate već, bila je zima i rano sam zaspala. Probudila sam se kad se vraćao kući, ali nije imao sat pa nisam znala koliko je sati. Ali svakako je bilo usred noći, svakako je bilo kasno jer sam se neprestano budila i na kraju ustala da piškim, a sunce je počelo da izlazi i nije moglo da prođe više od nekoliko sati."

Dok je ova žena piškila i tražila toalet-papir, verovatno ga ne našavši, i onda se vratila u krevet probijajući se kroz motore, sečiva i delove televizora koje se Raner uvek pretvarao da popravlja, možda nabovši se na prst, osetivši se zavodljivo, ja sam puzala kroz sneg ka mojoj krvlju natopljenoj kući, a moja porodica bila je mrtva. Uzela sam joj to za zlo.

"Nek mi je bog u pomoći, policija je svratila ujutro i pitala Ranera gde je bio između ponoći i pet ujutro, pitali su *mene* gde je bio. Sve vreme je uporno ponavljao: *Vratio sam se ranije kući, vratio sam se kući mnogo pre ponoći*. A mislim

da nije, ali podržala sam ga. Jednostavno sam ga podržala."

"E pa, gotovo je s tim, devojko!", rekla je brineta sa bebom.

"Godinu dana mi se nije javio."

"Pa, meni i duže", rekla sam zažalivši. Pitala sam se da li bi ova žena sačuvala svoju tajnu samo da joj se Raner češće javljao. Da ju je zvao na svaka tri meseca, umesto na svakih osam. "I, kao što sam rekla", nastavila je Pegi, "bio je sav izgребan po rukama, ali nisam sigurna da ogrebotine nisu od onih pivskih čepova. Ne sećam se da li se posekao pre nego što je otišao te noći, ili ga je možda neko ogrebao."

"Samo kod jedne žrtve, Mišel Dej, nađena je koža pod noktima, što ima i smisla pošto je ona zadavljena pa je fizički bila najbliže ubici", rekao je Lajl. Trenutak smo svi ćutali, a beba je sve glasnije gukala, spremajući se da zaciči. "Nažalost, taj komad kože nestao je pre nego što je stigao do laboratorije."

Zamislila sam Ranera, onako iskeženog i izbečenog, kako nasrće na Mišel, pritiska je svojom težinom na madrac, i Mišel kako se koprca upinjući se da diše, pokušavajući da mu otrgne ruke i dobro ga ogrebe, šara koja mu se pružala preko malih, uljem zamazanih šaka koje joj se sve jače stežu oko vrata...

"I to je moja priča", rekla je Pegi slegavši ramenima raširivši dlanove, poput komičara koji pita: *A šta ćete sad?*

"Nede, spremne smo za desert!", dreknula je Magda u kuhinju i Ned je užurbano ušao ramena podignutih do ušiju, noseći opustošeni tanjir suvog keksa punjenog tvrdim želeom, a na donjoj usni imao je mrve.

"Pobogu, Nede, prestani da mi jedeš hranu!", breknula se Magda mršteći se preko tanjira.

"Pojeo sam samo dva."

"Sereš da si pojeo samo dva." Magda je pripalila cigaretu iz praznjikave kutije. "Idi u prodavnicu, trebaju mi cigarete. I još keksa."

"Džena je uzela kola."

"Idi onda peške, koristiće ti."

Ove žene su očigledno planirale da ovde provedu celo veče, ali ja nisam nameravala da ostanem. Smestila sam se kod vrata, merkajući emajliranu keramičku posudu za bombone koja je delovala previše lepo za Magdu. Gurnula sam je u džep dok sam gledala Lajla kako sklapa dogovor i Magdu, koja odgovara: *Uradiće to? Ima ga? Da li ona stvarno veruje u to?*, dok je mahala čekovnom knjižicom. Svaki put kad bih žmirmnula, Pegi mi je bila sve bliže kao u nekakvoj grotesknoj šahovskoj partiji. Pre nego što sam uspela da šmugnem u kupatilo, stvorila se pored mene.

"Uopšte ne ličiš na Ranera", rekla je škiljeći u mene. "Možda nos."

"Ličim na majku."

Pegi kao da se zapanjila.

"Dugo si s njim?" pitala sam.

"S vremena na vreme, pretpostavljam. Aha. Mislim, imala sam druge između. Ali znao je kako da se vrati tako da imaš osećaj da je sve to deo plana. Kao da ste razgovarali da će se on izgubiti, ali da će kad se vrati sve biti kao pre. Ne znam Volela bih da sam upoznala nekog računovođu ili tako nekog Nikad nisam znala gde da odem da upoznam nekog finog muškarca. Celog života. Mislim, gde da odeš?"

Kao da je tražila neku geografsku odrednicu, kao da postoji neki poseban grad gde se čuvaju sve računovođe i činovnici.

"Još si u Kinakiju?"

Klimnula je glavom.

"Ja bih za početak otišla odatle."

Peti Dej

2. JANUAR 1985.

15.10

Peti je uletela na vozačko mesto Dajaninih kola, pogleda uperenog u ključeve koji su visili u bravi, *beži odavde, beži*. Dajana je uskočila na suvozačko mesto dok je Peti palila motor. Dok se uz škripu guma udaljavala od kuće Mulerovih, zaista se čuo zvuk kao da gore gume, a zadnji deo kola mlatio je za njom. Sav onaj krš u Dajaninom gepeku - bejzbol lopte, baštenski alat i lutke - kotrljao se i treskao poput putnika u isprevrtanim kolima. Ona i Dajana truckale su se preko pošljunčanog puta dižući prašinu, proklizavajući ulevo ka drveću, a onda skrećući udesno ka jarku. Dajanina snažna šaka konačno se pojavila i nežno spustila na volan.

"Polako."

Peti je jurišala dok nije napustila imanje Mulerovih, skrenula u širokom luku ulevo, zaustavila se ukraj puta i zaplakala stiskajući volan, naslonivši glavu na sredinu tako da je odjed nom zatrubilo.

"Šta se, dođavola, događa!", kriknula je. Bio je to plačni dečiji vrisak, gnevan i zbunjen.

"Čudne neke stvari", rekla je Dajana, potapšavši je po leđima. "Hajdemo kući."

"Ne želim da idem kući. Moram da nađem sina."

Na reč *sin* ponovo je zaplakala i počela da grca, a misli su je ubadale poput igala. Trebaće mu advokat. Nemaju novac za advokata. Dodeliće mu nekog dosadnog okružnog tipa. Izgubiće. Poslaće ga u zatvor. Šta će reći devojkicama?

Na koliko te osude za ovako nešto? Pet godina? Deset? Videla je veliki zatvorski parking, kapiju kako se otvara i njenog Bena kako sa dvadeset pet godina oprezno izlazi, uplašen od otvorenog prostora, škilji na svetlu. Prilazi joj, ona širi ruke, a on je pljune što ga nije spasla. Kako živiš s tim da ne možeš da spaseš svog sina? Da li bi mogla da ga pošalje negde, u izgnanstvo, kao begunca? Koliko bi uopšte novca mogla da mu da? U decembru je, otupela od iscrpljenosti, prodala Lindi Bojler tatin automatik. Zamišljala je Dejva Bojlera, koji joj se nikad nije sviđao, kako za božićno jutro otvara tu pušku koju nije zaslužio. I tako je Peti trenutno imala skoro trista dolara skrivenih u kući. Sve je dugovala drugima, planirala je da kasnije tog dana isplati prve mesečne rate, ali sad ništa od toga - osim toga, trista dolara će Benu potrajati samo nekoliko meseci.

"Ben će doći kući kad se izduva", ubeđivala ju je Dajana. "Dokle može da stigne na biciklu u januaru?"

"Šta ako ga *oni* nađu prvi?"

"Dušo, ne juri ga nikakva rulja. Čula si, Mulerovi nisu čak ni znali za... optužbe. Pričali su o drugim besmislenim glasinama. Moramo da razgovaramo sa Benom i raščistimo to, a ko zna, možda je već kod kuće?"

"Kako se zove porodica koja tvrdi da je to uradio?"

"Nisu rekli."

"Ali možeš da saznaš. Ne mogu tek tako da kažu nešto takvo i očekuju da to tek tako prihvatimo, je li? Možeš da saznaš. Imamo pravo da znamo ko to priča. Ben ima pravo da se suoči sa onim ko ga optužuje. *Ja* imam pravo."

"Dobro, hajdemo nazad kući da vidimo kako su devojčice, a ja ću da okrenem nekoliko telefona. Hoćeš li sad da me pustiš da vozim?"

* * *

KAD SU UŠLE, preplavila ih je graja. Mišel je pokušavala da isprži šnite salame na tiganju, vrišteći na Debi da se pomeri. Libi, čiji su ruka i obraz bili prošarani jarkoružičastim opekotinama gde ju je poprskala mast, sedela je na podu otvorenih usta i plakala, baš kao i Peti maločas u kolima: kao da više nema ama baš nikakve nade, a i ako je ima, ona nije dorasla izazovu.

Peti i Dajana kretale su se kao po nekoj koreografiji, kao u jednom od onih nemačkih satova s elegantnim muškarcima i ženama koji plešući ulaze i izlaze. Dajana je u tri krupna koraka ušla u kuhinju, otrgla Mišel od šporeta i uhvativši je za jednu ruku odvukla je kao lutku do dnevne sobe i spustila na sofu pljesnuvši je po guzi. Obilazeći ih u cikcak, Peti je pokupila Libi, koja se kao

majmunče obavila oko majke i nastavila da joj plače u vrat.

Peti se okrenula ka Mišel, koja je ćutke lila krupne suze. "Rekla sam ti: šporet možeš da koristiš samo da podgreješ supu. Mogla si celu kuću da zapališ."

Mišel se osvrnula po ofucanoj kuhinji i dnevnoj sobi kao da se pita da li bi to bio ikakav gubitak.

"Bile smo gladne" promrmljala je Mišel. "Sto godina te nije bilo."

"I to znači da ti treba sendvič s prženom salamom koji ti je mama rekla da ne praviš?" prasnula je Dajana završavajući sa prženjem i tresnuvši meso na tanjir. "Morate sad za nju da budete dobre devojčice."

"Za nju stalno moramo da budemo dobre devojčice", promrmljala je Debi. Priljubila se uz ružičastog plišanog pandu koga je Ben pre više godina osvojio na vašaru okruga Klaud. Oborio je gomilu flaša od mleka, baš kad su počeli da mu se razvijaju prvi pretpubertetski mišići. Devojčice su slavile kao da je osvojio orden časti. Dejovi nikad ništa nisu osvajali. Stalno su to ponavljali, čudeći se svaki put kad bi ih bar malo poslužila sreća: *Mi nikad ništa ne osvajamo!* Bio je to porodični moto.

"A zar je toliko teško da budete dobre?" Dajana je nežno čvrknula Debi ispod brade, a ova je još više oborila pogled i osmehnula se.

"Pa valjda nije."

Dajana je rekla da će obaviti telefonske pozive i zgrabila telefon u kuhinji, odvučavši ga niz hodnik koliko je gajtan dozvoljavao. Dok se udaljavala, rekla je Peti da nahrani svoju prokletu decu - što je razljutilo Peti jer je ispalo da je toliko nemarna da često zaboravlja obroke. Jeste, pravila je paradajz-čorbu od kečapa i mleka u prahu. Jeste, štrcnula bi malo senfa na prepečenac od bajatog hleba i nazvala to sendvičem. Jeste, najgorih dana je bilo tako. Ali nikad nije zaboravila. Deca su bila u programu za besplatan ručak u školi pa su bar tamo uvek nešto dobijala. Kako je to pomislila, osetila se još gore. Jer, Peti je kao dete išla u istu školu i nikad nije morala da uzima pola ručka ili besplatni ručak i utroba joj se prevrtala kad se setila dece koja su dobijala besplatan ručak i kako su im se nadmeno osmehivali dok su pružali svoje karte povrnutih uglova, a nadržane žene iz trpezarije doviknule bi: Besplatan ručak! Samouvereni dečko paperjaste kose do nje glupavo bi prošaptao: *Ne postoji besplatan ručak.* A njoj bi bilo žao te dece, ali nedovoljno da poželi da im pomogne, tek toliko da poželi da ih više ne gleda.

Libi je još uvek grcala u Petinom naručju; vrat joj se oznojio od devojčicinog vrelog daha. Pošto joj je dvaput rekla da je pogleda, Libi je konačno žmirnula i podigla lice ka majci.

"Ooooopekla sam se." A onda je opet briznula u plač.

"Dušo, dušo, samo nekoliko pecki. Neće ti ostati ožiljak, to te brine? Samo male ružičaste peckice - sledeće nedelje nećeš se toga ni sećati."

"Nešto loše će se dogoditi!"

Libi je stalno brinula; izašla je iz stomaka obazriva i ostala takva. Bila je devojčica s košmarima, ona koja se grize. Bila je sasvim neplanirana trudnoća; ni Peti ni Raner nisu bili oduševljeni. Nisu se potrudili ni zabavu povodom njenog rođenja da organizuju; njihovim porodicama je već bilo toliko muka od njihovog razmnožavanja da su se te trudnoće stideli. Libi se sigurno devet meseci marinirala u brižnim stomačnim kiselinama, upijajući svu tu strepnju. Bilo je nemoguće naučiti je da ide na nošu - kad je videla šta je iz nje izašlo, vrisnula je i pobegla gola i izbezumljena. Kada ju je ostavljala u obdaništu, imala je osećaj kao da je zauvek napušta, njena ćerka bi pripila lice uz staklo ogromnih vlažnih očiju dok ju je vaspitačica obuzdavala. Prošlog leta nedelju dana je odbijala da jede, sva prebledela i zabrinuta, a onda je konačno (konačno, konačno) pokazala Peti bradavice koje su joj izbile na kolenu. Oborenog pogleda, dok joj je Peti više od sat izvlačila rečenicu po rečenicu, Libi je objasnila da je mislila da su bradavice nešto kao kopriva, da će je na kraju celu prekriti i (jecaj!) niko više neće moći da joj vidi lice. A kad ju je Peti pitala zašto joj pobogu ranije nije poverila šta je brine, Libi ju je samo pogledala kao da je luda.

Kad god je mogla, Libi je proricala propast. Peti je to znala, ali ipak se trgla kad ju je čula. Nešto loše se već dogodilo. Ali biće još gore.

Sela je sa Libi na kauč, gladila je po kosi, mazila je po leđima. Debi i Mišel su obigravale oko njih, donoseći maramice za Libi, ustumaravši se oko nje kao što je trebalo da urade pre više od sat vremena. Debi je pokušala da natera pandu da ko bajagi priča s Libi govoreći joj da je dobro, ali Libi ga je samo odgurnula i okrenula glavu. Mišel je pitala može li da skuva supu za sve. Cele zime su jeli supu, a Peti ju je držala u velikim kacama u zamrzivaču u garaži. Obično bi im ponestalo baš negde krajem februara. Februar je bio najgori mesec.

Mišel je trpala velike zaleđene kocke govedine i povrća u lonac za dinstanje, odlamajući led i ne obazirući se na tanjir salame, kad se Dajana vratila usta zgrčenih u grimasu. Pripalila je cigaretu - *veruj mi, treba mi* - i sela na sofu, a od njene težine Peti i Libi poskočiše kao na klackalici. Poslala je devojčice u kuhinju sa Mišel, a one su, onako uplašene, bez reči poslušale.

"Dobro. Sve je pokrenula izvesna porodica Kejts - žive na pola puta odavde do Saline, dete šalju u Kinaki jer državna škola u njihovom predgrađu nije završena. Dakle, počelo je zato što je Ben posle škole volontirao sa tom malom Kejtsovom. Jesi li znala da volontira?"

Peti je odmahнула glavom.

"Volontira?"

Dajana je isturila usne: ni njoj to nije imalo smisla.

"E pa, iz nekog razloga, volontirao je s tim klincima u osnovnoj školi, a roditelji te devojčice kažu da se između njih dogodilo nešto što nije trebalo. Kao i još neki. Hinkelovi, Pacerovi i Kejhilovi."

"Šta?"

"Upoređuju priče, svi su se obratili školi. Kako čujem, sad je uključena i policija i treba da očekuješ da neko, neki policajac, dođe danas da priča s tobom i Benom. Dogle je došlo. Ne znaju svi u školi - sreća pa se dogodilo na božićnom raspustu - ali od danas će sve biti drugačije. Pretpostavljam da će u školi pričati s roditeljem svakog deteta kome je Ben pomagao posle škole. Znači, oko desetak porodica."

"Šta da radim?" Peti je stavila glavu između kolena. U stomaku joj je zaigrao smeh, sve je ovo bilo tako besmisleno. *Da nemam možda nervni slom?*, pomislila je. *Možda bih mogla da dobijem nervni slom pa onda neću morati ni sa kim da pričam.* Bezbedna bela soba, a Peti kao dete vode sa doručka na ručak na večeru, ljudi je usmeravaju nežnim šapatima, a ona se vuče kao neko na samrti.

"Pretpostavljam da su sada svi kod Kejtsovih, pričaju", rekla je Dajana. "Imam adresu."

Peti je samo blenula.

"Mislim da treba da idemo tamo", rekla je Dajana.

"Da idemo tamo? Zar nisi rekla da će neko doći ovamo?"

"Telefon se usijao koliko je zvonio" rekla je Mišel, koja je bila u kuhinji i nije trebalo da čuje ništa od ovoga.

Peti i Dajana se obe okrenuše ka telefonu, čekajući da prestane.

"Pa što se nisi javila kao što smo ti rekle, Mišel?" pitala je Mišel.

Mišel je slegla ramenima. "Zaboravila sam da li smemo ili ne."

"Možda bi trebalo da sačekamo ovde", rekla je Peti. "Peti, te porodice tamo pričaju... *gadosti* o tvom sinu. Ko će ga znati ima li u tome trunke istine, ali zar ne želiš da odeš i braniš ga? Zar ne želiš da čuješ šta pričaju, naterаш ih da ti to kažu u lice?"

Ne, nije želela. Želela je da te priče nestanu, da se lepo, polako povuku u zaborav. Nije želela da čuje šta ljudi u njenom gradu - pobogu, Megi Hinkel je išla s njom u srednju školu - pričaju o Benu. Plašila se da će se raspasti pred svim tim gnevnim licima. Zaplakaće, moliti za oprostaj. Već sada sve što je želela bio je oprostaj, a nisu uradili ništa loše. "Sačekaj da se pristojnije obučem."

* * *

NAŠLA JE JEDAN džemper koji nije bio pocepan ispod pazuha i široke žutomrke pantalone. Provukla je češalj kroz kosu, zamenila male zlatne minduše parom minduša s imitacijom bisera i stavila identičnu ogrlicu. Zapravo se nije videlo da su imitacija, čak su delovali teško.

Dok su ona i Dajana išle ka vratima - još opomena o upotrebi šporeta, molba da u nekom trenutku isključe TV i odrade kućne poslove - Libi je ponovo zaplakala i potrčala ka njima mlatarajući rukama. Mišel je prekrstila ruke preko zamazane dukserice i lupila nogom.

"Ne mogu s njom da se izborim kad je ovakva", rekla je, savršeno oponašajući Peti. "Ona je previše za mene. Ovo je previše za mene."

Peti je udahnula, razmišljajući da li da se ubeđuje sa Mišel ili da bude gruba prema njoj, ali Libi je još glasnije zavijala, urlajući poput životinje i vrišteći hoćustobomhoćustobom, na šta je Mišel izvila obrvu. Peti je zamislila policajca koji dolazi ovamo dok nje nema i zatiče uplakano dete opečenog lica kako neutješno leži na podu. Da povede onda sve tri? Ali neko treba da bude tu da se javlja na telefon, da bude tu, a verovatno je bolje da ostanu i Mišel i Debi nego...

"Libi, idi obuj čizme", naredila je Dajana. "Mišel, ti si zadužena za red. Javlaj se na telefon, ne otvaraj vrata. Ako je Ben, on ima ključ, ako je neko drugi, to se vas dve ne tiče. Mišel?"

"Šta se dešava?"

"Mišel, ne šalim se. Mišel?"

"Dobro."

"Dobro", rekla je Dajana i to je, bukvalno, bilo poslednje.

Peti je beskorisno stajala u hodniku i gledala Libi kako navlači čizme i par rukavica ulepljenih od blata. Peti ju je uzela za jednu šaku u vunenoj rukavici i odvela je do kola. Možda je dobro podsetiti ljude da Ben ima mlađe sestre koje ga vole.

Libi nije bila naročito pričljiva - kao da su joj Mišel i Debi ugrabile sve reči. Izjavila bi: Volim ponije. Mrzim špagete. Mrzim te. Kao i njena majka, nije umela da sakrije emocije. Nije umela da sakrije raspoloženje. Sve je bilo tu. Kad nije bila ljuta ili tužna, jednostavno nije mnogo pričala. Sada je, vozeći se vezana pojasom na zadnjem sedištu, ćutke sedela, okrenula lice prekriveno ružičastim mrljama ka prozoru i prstom pratila po staklu krošnje drveća napolju.

Ni Peti ni Dajana nisu pričale, a radio je ostao isključen. Peti je pokušala da zamisli tu posetu (posetu? Da li se nešto ovako odvratno uopšte može nazvati posetom?), ali videla je samo sebe kako vrišti: "Ostavite mog sina na miru!" Ona

i Megi Hinkel nikad nisu bile drugarice, ali uvek bi razmenile koju reč u prodavnici, a Pačeve je znala iz crkve. To nisu bili loši ljudi, ne bi se loše poneli prema njoj. Što se tiče roditelja one prve devojčice, Krisi Kejts, Peti nije imala pojma. Zamišljala je Kejtsove kao fensi plavušane, na njima sve upareno, a kuća besprekorno čista i miriše na potpuri. Pitala se da li će gospođa Kejts primetiti lažne bisere.

Dajana joj je rekla gde da skrene sa auto-puta u naselje, pored velikog plavog znaka koji je reklamirao stambene jedinice u Elkvud Parku. Zasada su to bili samo blokovi i blokovi drvenih konstrukcija, svaka okvir jedne kuće i svaka vam je dozvoljavala da vidite okvir one pored i one pored. Na drugom spratu skeleta jedne kuće sedela je neka tinejdžerka i pušila, ličila je na superherojku u njenom nevidljivom avionu, dok je sedela na okviru spavaće sobe. Kad je istresla cigaretu, pepeo je odleteo dole u trpezariju.

Sve te buduće kuće uznemirile su Peti. Prepoznatljive ali potpuno strane, kao najobičnija reč koje, da se ubijete, najjednom ne možete da setite.

"Lepo, a?", rekla je Dajana mahnuvši prstom ka naselju.

Još dva skretanja i stigle su do bloka urednih, pravih kuća ispred jedne od kojih je bila gomila kola.

"Kao da je žurka", frknula je Dajana. Spustila je prozor i pljunula napolje.

U kolima je nekoliko sekundi vladala tišina, čulo se samo Dajanino krkljanje.

"Solidarnost", rekla je Dajana. "Ne brini, najgore što mogu je da viču."

"Možda bi trebalo da ostaneš ovde sa Libi", rekla je Peti. "Ne želim da viču pred njom."

"Ma jok", rekla je Dajana, "Niko ne ostaje u kolima. Možemo mi to. Je l' tako, Libi? Ti si jedna hrabra devojčica, jelda?" Dajana je okrenula svoju telesinu ka Libi na zadnjem sedištu tako da joj je jakna zašuštala, pa se opet okrenula ka Peti: "Dobro je da je vide, da znaju da on ima mlađu sestru koja ga voli." Peti je ohrabrilo to što je i sama isto pomislila.

Dajana je zatim izašla iz kola, prešla s druge strane, razbudila Libi i otvorila joj širom vrata da izađe. Sve tri su pošle pločnikom i Peti je odmah pripala muka. Čirevi su joj neko vreme mirovali, ali stomak joj je sada goreo. Morala je da olabavi vilicu i opusti je. Stajale su na pragu, Peti i Dajana napred, a Libi odmah iza majke, osvrćući se iza sebe. Peti je pretpostavila da bi neznanac koji bi se provezao pored pomislio da su prijatelji koji dolaze na zabavu. Na vratima je još uvek stajao božićni venac. Peti je pomislila: *Proveli su lep srećan Božić, a sad su uplašeni i besni i kladim se da razmišljaju: Ali upravo smo proveli lep srećan Božić.* Kuća je bila kao iz kataloga, a na prilazu su bila dva BMW-a, ovi ljudi nisu navikli da im se dešavaju loše stvari.

"Ne želim ovo da uradim, mislim da ne treba ovo da uradimo", izletelo joj je.

Dajana je pozvonila na vrata i uputila joj pogled baš kao nekad njihov tata - miran, ravnodušan pogled koji je upućivao cmizdrama. Onda je rekla tačno ono što bi tata uvek rekao kad bi je tako pogledao: "Nema ti druge nego da to uradiš."

Vrata je otvorila gospođa Kejts, preplanula plavuša. Oči su joj bile crvene od plača i još uvek je držala maramicu.

"Zdravo, mogu li da vam pomognem?"

"Ovaj. Da li ste vi... majka Krisi Kejts?", započela je Peti i zaplakala.

"Jesam", rekla je žena dotakavši svoje bisere, a pogled joj je šetao s Peti na Dajanu pa dole do Libi. "O, da li je i vaša devojčica... da li je povredio i ovu devojčicu?"

"Ne", rekla je Peti. "Ja sam Benova majka. Ja sam majka *Bena Deja*." Obrisala je suze nadlanicom, pa rukavom džempera.

"O, bože, o bože, o, *Luuuuu*, dođi ovamo. Požuri!" Glas gospođe Kejts bio je sve glasniji i drhtaviji, poput oborenog aviona. Iz dnevne sobe provirilo je nekoliko lica koja Peti nije poznavala. Neki čovek se probio iz kuhinje noseći poslužavnik sa sokovima. Jedna devojčica je oklevala u hodniku, lepa plavušica obučena u cvetne farmerke.

"Ko je to?", procvrkutala je devojčica.

"Idi po oca." Gospođa Kejts je prišla da zakloni prolaz, praktično ih odgurnuvši s praga. "Luuuuu...", doviknula je u kuću. Iza nje se pojavio krupan, kao istesan čovek visok skoro dva metra, brade podignute tako da je Peti pomislila da je od onih koji dobiju šta žele.

"Ovo je ona, ovo je majka Bena Deja", rekla je žena s takvim gađenjem da je Peti osetila kako joj je utroba zaigrala.

"Bolje uđite", rekao je čovek, a kad su se Peti i Dajana zgledale, odbrusio je: "Hajde, hajde", kao da su neposlušni kućni ljubimci.

Ušle su u kuću i u dnevnoj sobi sa spuštenim podom zatekle scenu koja je podsećala na dečiju rođendansku zabavu. Četiri devojčice bile su zadubljene u igru. Na licima i rukama imale su zvezde od folije, nalepnice kakve nastavnici koriste umesto dobrih ocena. Nekoliko ih je sedelo s roditeljima i jelo tortu, devojčice su delovale pohlepno, a mame i tate uspaničeno, iako su glumili hrabrost. Krisi Kejts se skljkala nasred poda i igrala lutkama s nekim krupnim tamnokosim čovekom koji je prekrštenih nogu sedeo pred njom ulagujući joj se. Bile su to one sunderaste ružne lutke koje je Peti viđala u filmu nedelje - u kojima Meredith Bakster Berni ili Peti Djuk Astin glume odlučne majke ili advokaticе. Lutke na kojima su deca pokazivala kako su zlostavljana. Krisi je

skinula obe lutke i stavljala mušku na žensku. Udarala je njom gore-dole i nešto nerazumljivo mrmrljala. Devojčica smeđe kose gledala je sa majčinog krila i sisala glazuru ispod noktiju. Bila je prestara da bi sedela majci u krilu.

"Ovako", završila je Krisi, ljuta ili kao da joj je dosadilo i odbacila lutku u stranu. Mladić - terapeut, socijalni radnik, tip koji nosi džempere od šetlanda i karirane majice ispod i koji je išao na koledž - podigao je lutku i pokušao da privuče Krisinu pažnju.

"Krisi, hajde...", rekao je, oprezno prebacivši lutku dečaka preko kolena tako da je lutkin penis visio ka podu.

"Ko je ovo?", pitala je Krisi pokazavši na Peti.

Peti je prešla preko sobe, ne obazirući se na roditelje koji su počeli da ustaju, trepereći poput zadrhtalih.

"Krisi?", rekla je i čučnula na pod. "Zovem se Peti. Ja sam mama Bena Deja."

Krisine oči se razrogačiše, usne zadrhtaše i ona ustuknu od Peti. Na trenutak je zavladao tišina kao sudar na usporenom snimku, a ona i Peti zurile su jedna u drugu. Onda je Krisi zabacila glavu i dreknula: "Ne želim je ovde!" Glas joj se odbio od svetlarnika. "Ne želim je ovde! Rekli ste! Rekli ste da neću morati!"

Bacila se na pod i počela da čupa kosu. Smeđokosa devojčica je pritrčala i obgrlila Krisi i zacvilela: "Ne osećam se bezbedno."

Peti je ustala i osvrnuvši se po sobi videla uplašena, zgađena lica roditelja, Dajanu kako gura Libi iza sebe, ka vratima.

"Čuli smo mi za vas", rekla je majka Krisi Kejts, a njeno ljupko iscrpljeno lice zgrčilo se u loptu. Pokazala je iza sebe na Megi Hinkel, Petinu bivšu školsku drugaricu, koja je pogledala u Peti porumenevši. "Imate četvoro dece kod kuće", nastavila je krutim glasom i suznih očiju. "Nijedno ne možete da priuštite. Otac im je pijanac. Živite od socijalne pomoći. Ostavljate svoje devojčice s tim... šakalom. Dozvoljavate sinu da zlostavlja devojčice. Gospode, dozvolili ste svom sinu da *uradi* to! Bog će ga znati šta se tamo dešava!"

Tada je devojčica Pačovih ustala i vrisnula, a niz obraze su joj pored blistavih zvezda potekle suze. Pridružila se grupi na sredini sobe, gde ih je mladić šapatom smirivao, trudeći se da ih sve vreme gleda u oči. "Ne želim ih ovde!" ponovo je dreknula Krisi.

"Peti, gde je Ben?", pitala je Megi Hinkel, a njena ćerka sedela je pored nje bezizražajnog lica u obliku lopate. "Policija zaista mora da razgovara s Benom. Nadam se da ga ne skrivaš."

"Ja? Ja pokušavam da ga nađem. Pokušavam ovo da razjasnim. Molim vas." Molim vas, pomozite mi, molim vas, oprostite mi, molim vas, prestanite da vrištite.

Ćerka Megi Hinkel i dalje je ćutala, a onda je cimnula majku za rukav. "Mama, ja bih da idemo." Ostale devojćice i dalje su urlale gledajući jedna u drugu. Peti je ustala i pogledala dole u Krisi i terapeuta, koji je još uvek stiskao golu lutku dećaka koja je trebalo da predstavlja Bena. Stomak joj se zgrćio, a kiselina joj je navrela u grlo.

"Mislím da bi trebalo da idete", odbrusila je gospođa Kejts pokupivši svoju ćerku kao da je detence, tako da su devojćicine noge landarale gotovo do poda, a gospođa Kejts se zateturala od težine.

Mladi terapeut je ustao i ubacio se između Peti i gospođe Kejts. Umalo da stavi ruku na Peti, ali onda ju je ipak spustio na gospođu Kejts. Da je Dajana nije dozivala sa vrata, Peti ne bi mogla da s pomeri. Ćekala je kad će se obrušiti na nju da joj iskopaju oći.

"Žao mi je, žao mi je", Peti je izbezumljeno i ošamućeno vikala prisutnima. "Ovo je greška, žao mi je."

Tada se pred njom našao Lu Kejts, zgrabio je za mišicu kao da je nije još maloćas pozvao da uđe i poveo je ka vratima dok su ćetiri devojćice cvilele iza njih. Soba je bila puna majki i oćeva koji su umirivali svoju decu, a Peti se osetila glupo. Ne budalasto, ne posramljeno. Neoprostivo glupo. Ćula je roditelje kako umiruju svoje ćerke rećima: *dobra devojćice, u redu je, u redu je, ona sad odlazi, na sigurnom si, sve ćemo ovo da sredimo, šššš, šššš, dušo.*

Baš pre nego što ju je Lu Kejts izgurao iz sobe, Peti se okrenula i ugledala Krisi Kejts u majćinom narućju, plave kose koja joj je pala preko jednog oka. Devojćica ju je pogledala i rekla samo: "Ben ide u pakao."

Libi Dej

SADA

Unajmljena sam da nađem Ranera, ali sva ona moja prošlonedeljna grozničava žudna užurbanost prosula se na pod pored kreveta poput prljave spavaćice. Nisam mogla da ustanem, čak ni kad sam čula decu kako poput sanjivih pačića prolaze pored moje kuće. Zamišljala sam ih kako trupkaju u velikim gumenim kaljačama ostavljajući otiske stopala u martovskom blatu, ali i dalje nisam mogla da se pomerim.

Probudila sam se iz groznog sna, za koji ubeđujete sebe da ništa ne znači, da ne treba da vas brine jer je to samo san, običan san. Počeo je opet na farmi, ali to zapravo nije bila farma, bilo je previše osvetljeno, previše uredno da bi bila farma, ali jeste bila farma, a u daljini, na narandžastom horizontu, Raner je galopirao ka njoj, urličući kao kauboj sa Divljeg zapada. Kad se približio - niz naše brdo, kroz kapiju - videla sam da je njegov galop zapravo klimavo truckanje jer je njegov konj imao točkove. Gornji deo tela bio mu je od mesa, ali donji je bio metalan, izdužen, poput bolničkih kolica. Ugledavši me, konj je uspaničeno zaništao, a njegov mišićavi vrat pokušavao je da se odvoji od metala ispod. Raner je skočio s konja koji se, bez jednog točka, otkotrljao dalje, uznemirujuća životinja nalik kolicima iz prodavnice. Zaustavio se pored nekog panja, a oči mu pobeleše dok je još uvek pokušavao da sam sebe rastrgne.

"Bez brige", rekao je Raner i iscerivši se pogledao u konja. "Platio sam ga."

"Prevarili su te", rekla sam.

Raner je stisnuo vilicu i stao preblizu mene.

"Tvoja mama kaže da je u redu", promrmljao je.

Tako je!, pomislila sam. *Mama je živa*. Ta ideja je delovala opipljivo, poput oblutka u džepu. Mama je živa i baš sam budalasta što sam svih ovih godina mislila da nije.

"Bolje se prvo pobrini za svoju šaku", rekao je Raner i pokazao na patrljak mog domalog prsta. "Doneo sam ti ovo. Nadam se da će ti se dopasti više od konja." Podigao je tanku somotsku vrećicu, kakve se koriste za skrebl, i protresao je.

"O, sviđa mi se konj", rekla sam, pokušavajući da odagnam zlovolju. Konj je otrgao zadnje noge od metala, a iz njega je na zemlju krvarilo crveno mesnato ulje.

Raner je iz svoje torbe prosuo osam ili devet prstiju. Svaki put kad bih podigla neki koji je ličio na moj, shvatila bih da je to malić, muški prst, da je pogrešne boje ili veličine.

Raner me je gledao skupljenih usana. "Uzmi već jednom neki. Ništa strašno."

Uzela sam jedan koji je neodređeno podsećao na onaj koji sam izgubila i Raner mi ga je prišio za šaku dok je iza nas rastrgnuti konj prestravljeno i gnevno vrištao, poput žene. Raner ga je gađao lopatom, a ovaj se slomio nadvoje i ostao drhteći da leži na podu ne mogavši da se pomeri.

"Eto", rekao je Raner coknuvši usnama. "Kao nov." Između moja dva dečija prsta stajao je ogromni naduveni nožni prst prišiven tromim, debelim šavovima i najednom se tu stvorila Ranerova devojka Pegi i rekla: "Dušo, njena mama nije tu, sećaš se? Ubili smo je."

Raner se lupio po čelu kao da je zaboravio da donese kući mleko i rekao: "Tako je. Tako je. Sredio sam sve devojke osim Libi." Sve troje smo stajali i žmirkali jedno u drugo, a atmosfera je postajala sve neprijatnija. Onda se Raner vratio do konja i podigao lopatu, koja se pretvorila u sekiru.

Trgla sam se iz sna oborivši rukom lampu sa noćnog stočića na pod. Jedva da je svanulo kad sam se okrenula i gledala upaljenu lampu oborenu na bok, pitajući se da li će sijalica progoreti rupu u tepihu. Bilo je jutro, a ja još uvek nisam mogla da se pomerim.

Ali svetio u Benovoj sobi bilo je upaljeno. Prvo što sam pomislila bilo je: te noći je svetio u Benovoj sobi bilo upaljeno i čuo se razgovor. Želela sam da prestanem da razmišljam o tome, ali stalno sam se vraćala na to. Zašto bi poludeli ubica ušao u Benovu sobu, zatvorio vrata, upalio svetio i ćaskao?

Svetio u Benovoj sobi bilo je upaljeno. Zaboravi na sve ostalo: osvetoljubivog Lua Kejtsa, Ranera poludelog zbog dugova, gomilu siledžija koji su hteli da Ranera nauče pameti tako što će mu pobiti porodicu. Zaboravi na glas koji se dere, koji - dobro, pretpostavljam - možda nije bio Benov. Ali nije bio kod kuće

kad smo otišli na spavanje, a kad sam se probudila, svetio je bilo upaljeno. Sećam se da me je preplavilo olakšanje jer je Ben kod kuće, jer mu je svetio uključeno i što su se mama i on bar za danas pomirili jer je svetio upaljeno i on priča iza vrata, možda preko novog telefona, ili sam sa sobom, ali svetio je upaljeno.

I ko je Diondra?

Spremala sam se da ustanem iz kreveta, zbacila prekrivače, čaršave ustajale i posivele od mog tela. Pitala sam se koliko ih već nisam menjala. A onda sam se zapitala koliko bi ih često trebalo menjati. Te stvari te niko ne nauči. Menjala sam posteljinu posle seksa, sada, konačno, a i to sam naučila tek pre nekoliko godina iz nekog filma na televiziji: Glen Klouz, neki triler, upravo je imala seks i menja čaršave i ne mogu da se setim ostalog jer sam samo mislila: O, izgleda da ljudi menjaju čaršave posle seksa. Imalo je smisla, ali nikad mi nije palo na pamet. Odgajana sam kao divljak, a takva sam uglavnom i ostala.

Ustala sam iz kreveta, konačno vratila lampu na noćni stočić i zaobišla do dnevne sobe, prišunjavši se telefonskoj sekretarici ne želeći da primeti da mi je stalo da li ima poruku. Samo što nisam zazviždukala, šetkajući se bezbrižno - *ništa se ne dešava, samo sam krenula u šetnju*. Ništa od Dajane.

Četiri dana i ništa od Dajane.

Pa, nema problema, imam ja još rodbine.

* * *

BEN ME JE ovog puta čekao kad sam došla, pojavivši mi se u vidokrugu pre nego što sam bila spremna. Sedeo je ukrućeno u stolici iza stakla, neusredsređenog pogleda, krojačka lutka u kombinezonu. Htela sam da mu kažem da mi ne radi to, da se ježim od toga, ali nisam ništa rekla jer zašto bih se ježila od njega osim ako još uvek nisam bila sasvim ubeđena da je nevin?

A valjda nisam.

Sela sam u stolicu koja je još uvek bila mokra posle onog prethodnog, a topla plastika delovala je užasno prisno na ovom mestu. Promeškoltjila sam guzovima da je prisvojim, trudeći se da ne delujem zgađeno, ali kad sam podigla slušalicu bila je još uvek znojava od onog koji ju je pre mene koristio i Ben se namrštio videvši grimasu koju sam napravila, "Jesi okej?", pitao je, a ja sam klimnula glavom. Jesam, naravno, sve okej.

"Znači, vratila si se", rekao je i namestio smešak. Oprezno, kao i uvek. Na nekoj porodičnoj zabavi, poslednjeg dana škole, izgledao je baš tako, dečko koji ne izlazi iz biblioteke - čeka da ga učutkaju.

"Vratila sam se."

Imao je prijatno lice, ne lepo ali prijatno, lice dobrog momka. Primitivši da ga proučavam, pogled mu pade na šake. Sad su bile velike, prevelike za njegovo sitno telo, šake pijaniste iako nikad nismo imali klavir. Bile su prošarane ožiljcima, ništa upečatljivo, tamnoružičaste šare uboda i posekotina nalik konfetama. Primitio je da gledam, podigao jednu šaku i pokazao prstom duboku posekotinu. "Nesreća za vreme utakmice pola."

Nasmejala sam se jer sam videla da je već zažalio zbog te šale.

"Ma jok, znaš od čega je to zapravo?", pitao je Ben. "Od onog bika, Žutog 5, sećaš se tog malog skota?"

Vodili smo malu farmu, ali ipak nikad nismo krstili svoju stoku, to ne bi bilo pametno, čak ni kao dete nisam želela da se vežem za Glavonju ili Henka ili Slađanu jer bi ih čim dovoljno porastu poslali u klanicu. Šesnaest meseci, odzvanjalo mi je u glavi. Kad napune godinu dana, počneš da obigravaš oko njih, da ih zgađeno i posramljeno merkaš krajičkom oka kao gosta koji ti je upravo prdnuo u kući. I tako smo ih svake godine u vreme teljenja obeležavali bojama, uparujući krave s njihovom teladi: Zeleno 1, Crveno 3, Plavo 2, skliznuli bi iz svojih majki na zemljani pod štale, odmah ritajući nogama, većito pokušavajući da nađu oslonac u blatu.

Ljudi misle da je stoka pitoma, tupava, ali telad? Radoznala su i razigrana poput mačića i zato me nikad nisu puštali medu njih, mogla sam samo da ih gledam kroz letve. Ali sećam se Bena kako u gumenim čizmama pokušava da se prikrade, krećući se polako i oprezno poput astronauta, a onda bi se približio i kao da je pokušavao da uhvati ribu. Sećam se Žutog 5, bar po imenu, čuvenog mladog mužjaka koji nije dozvoljavao da bude kastriran - jadni Ben i mama dan za danom pokušavali su da ga uhvate kako bi mogli da mu preseku kesu i odseku jaja i svakog dana bi se uveče vraćali za sto neobavljenog posla jer ih je Žuti 5 nadigrao. Bio je to štos koji se pričao prve noći uz roštilj, svi su se obraćali odresku kao da je Žuti 5: Zažalićeš ti, Žuti 5. Već druge noći na to bi se ogorčeno nasmejali, a do pete bi svi stisnutih usta ćutali, podsećajući i Bena i mamu da nisu dovoljno dobri: slabi, mali, spori, nedorasli.

Nikad se ne bih setila Žutog 5 da me Ben nije podsetio. Htela sam da mu kažem da napravi spisak svega čega treba da se setim, sećanja koja sama nisam mogla da iskopam.

"Šta je bilo? Ugrizao te?"

"Ma jok, ništa toliko dramatično, gurnuo me na ogradu baš kad sam mislio da sam ga uhvatio, jednostavno me udario bokom, a ja sam se srušio i nabio šaku pravo na ekser. Bio je na ogradi koju mi je mama već pet puta rekla da

popravim. Znači, znaš već, sâm sam kriv."

Pokušavala sam da smislim šta da kažem - nešto pametno, saosećajno, još uvek nisam znala kakve reakcije Ben želi - kad me je Ben prekinuo: "Ne, zajebi to, kriv je bio prokleti Žuti 5." Brzo se osmehnuo, pa opet opustio ramena. "Sećam se da mi je Debi previla posekotinu, stavila na nju flaster, a onda na njega zalepila jednu od onih svojih blistavih nalepnica s nekakvim srcima ili šta ti ja znam."

"Volela je nalepnice", rekla je.

"Svuda ih je stavljala, to je sigurno."

Udahnula sam razmišljajući da li da pređem na neku bezazleniju temu, vreme ili nešto tako, ali nisam.

"Hej, Bene, mogu nešto da te pitam?"

Skupio je oči poput ajkule i ponovo sam videla osuđenika, naviklog da stalno njega obasipaju pitanjima, a onda se ljute kad on postavi svoja. Shvatila sam koliko mu sigurno prija što sad on odbija da odgovori na pitanja. *Ne, hvala, ne želim o tome da pričam*, u najgorem slučaju pomisliće da je nepristojan.

"Znaš onu noć?"

Razrogačio je oči. Naravno da zna onu noć.

"Sećam se, možda sam se malo zbunila oko toga šta se tačno dogodilo..."

Nagnuo se napred ukrutivši ruke, zguren nad telefonskom slušalicom kao da je primio hitan poziv usred noći.

"Ali jednog se sećam, kunem se životom sećam se... tvoje svetlo je bilo upaljeno. U tvojoj spavaćoj sobi. Videla sam ga kroz pukotinu ispod vrata. I čuo se razgovor. U sobi."

Začutila sam, nadajući se da će me on izvući. Pustio me je da se koprcam, onih prvih nekoliko sekundi slobodnog pada kad vam se noge okliznu na ledu i imate taman toliko vremena da pomislite: *Uh, pašću*.

"Eto jednog novog", konačno je rekao.

"Šta to?"

"Novo pitanje. Mislio sam da više neće biti novih pitanja. Čestitam." Primetila sam da oboje imamo isto držanje dok sedimo, s dlanom na ivici stola kao da se spremamo da se odmaknemo pošto smo završili obrok. Ranerovo držanje, sećam se od onomad kad sam ga sa nekih dvadeset pet, dvadeset šest godina poslednji put videla, kad je tražio novac, pitajući me najpre onako ljupko i ulagajući mi se - *Libi dušice, misliš da bi mogla da pomogneš svom matorom?* - a ja sam ga glatko odbila, šokantni, ponižavajući udarac bejzbol palicom. *Pa što nećeš?*, prasnuo je, ramena mu poleteše unazad, podigao je ruke i stavio mi šake na sto, a ja sam pomislila: *Što li sam mu dozvolila da sedne?*, već preračunavajući

koliko će mi trebati da ga ponovo podignem.

"Išunjao sam se te noći", rekao je Ben. "Došao sam kući i mama i ja smo se ponovo posvađali."

"Zbog Krisi Kejts?"

Na to se trgao, a onda brzo prešao preko toga.

"Zbog Krisi Kejts. Ali verovala mi je, bila je skroz na mojoj strani, to je bilo super kod mame, čak i kad je bila besna na tebe, znao si da je na tvojoj stranu. U dubini duše. Verovala mi je. Ali bila je ljuta i jednostavno uplašena. Nisam joj se javljao, ne znam, nekih šesnaest sati, znaš, tad nije bilo mobilnih telefona, po ceo dan ne bismo pričali, ne kao danas. Čujem."

"Ali..."

"Jeste, upravo smo se posvađali, ne sećam se čak ni da li je bilo zbog Krisi Kejts ili je od toga samo počelo, kamo sreće da mogu da se setim, ali, bilo kako bilo, ona me je kao kaznila, poslala u sobu, i ja odem tamo i sat kasnije sam opet besan i odem od kuće, ostavim radio i svetla uključena da ako proviri pomisli da sam još tu. Mislim, znaš kako je spavala, nije kao da bi otišla sve do moje sobe da vidi šta radim. Kad bi zaspala, spavala je kao top."

Ben je to tako rekao kao da su tih tridesetak koraka nekakvo nemoguće putovanje, ali istina, kad bi zaspala, mama nije bila ni za šta. Jedva da bi se pomerila. Sećam se da sam napeto bdela nad njenim telom, ubeđujući sebe da je mrtva, zureći dok mi oči ne bi zasuzile, pokušavajući da uočim disanje, da uočim makar jecaj. Ako bi je munuli, pala bi u istom položaju. Svima nam se dešavalo da je sretnemo noću kad bismo slučajno istovremeno krenuli u kupatilo - skrenuli bismo za ugao i zatekli je kako piški na ve-ce šolji sa spavaćicom među nogama, gleda kroz nas kao da smo od stakla. *Nisam baš sigurna za sirak*, rekla bi, ili: *Je l' stiglo već jednom ono seme?* A onda bi otrupkala pored nas nazad u svoju sobu.

"Jesi li već rekao policiji?"

"Ma, daj, Libi. Daj. Nisam ovo ovako zamišljao."

"Nisi?"

"Ne, nisam. Šta bi to promenilo? Već znaju da smo se posvađali. Da im kažem da smo se dvaput posvađali? To je... nema svrhe. Ostao sam tamo možda jedan sat i osim toga ništa se nije dogodilo, potpuno nebitno."

Gledali smo se.

"Ko je Diondra?" pitala sam. Videla sam da pokušava da se još više umiri. Videla sam da razmišlja. Možda je istina da se išunjao, a možda i nije, ali videla sam da se sprema da slaže. Ime Diondra podsetilo ga je na nešto, zamislila sam kako mu kosti bruje. Nakrivio je malčice glavu udesno kao da kaže: *Čudno je da*

me to pitaš, a onda se zaustavio.

"Diondra?" Odugovlačio je, pokušavajući da prokljuvi koliko tačno znam. Ravnodušno sam ga pogledala.

"Ovaj, Diondra je bila jedna devojka iz škole. Gde si iskopala Diondru?"

"Našla sam poruku koju ti je napisala, rekla bih da je bila više od 'jedne devojke iz škole'."

"Ha. Pa, sećam se da je bila luda. Uvek je tako pisala poruke, znaš, bila je devojka koja je želela da ljudi misle da je... divlja."

"Mislila sam da nisi imao devojku."

"Nisam. Pobogu, Libi, kako si od poruke došla do devojke?"

"Od poruke." Ukrutila sam se, svesna da ću se razočarati.

"Pa, ne znam šta da ti kažem. Voleo bih da mogu da kažem da mi je bila devojka. Jednostavno je bila skroz van mog domašaja. Ne sećam se čak ni da sam dobio neku poruku od nje. Sigurna si da je na njoj pisalo moje ime? I odakle ti uopšte poruka?"

"Nije važno", rekla sam odmakavši slušalicu od uva da zna da odlazim.

"Čekaj, Libi, čekaj."

"Ne, ako ćeš ovako da me farbaš kao neki... zatvorenik, ne vidim svrhu."

"Libi, sačekaj dođavola. Žao mi je što ne mogu da ti dam odgovor koji pretpostavljam očekuješ."

"Ja samo želim istinu."

"I ja samo želim da ti kažem istinu, ali ti izgleda želiš... priču. Samo, bože, posle toliko godina konačno mi dođe sestra i taman pomislim: evo bar nešto dobro da se dogodi. Bar nešto. Pošto mi svakako nije bila od velike pomoći pre dvadeset četiri proklete godine, ali, hej, prevazišao sam to, toliko da sam kad je prvi put ugledam samo srećan. Mislim, evo me u mom jebenom oboru, čekam te, nervozan kao da idem na sastanak s devojkom, ugledam te i pomislim: bože, možda će ovo izaći na dobro. Možda ću u životu imati bar nekog od porodice i više neću biti toliko jebeno usamljen jer - i znam da si pričala s Magdom, veruj mi čuo sam sve o tome, i da, imam ljude koji me posećuju i kojima je stalo do mene, ali oni nisu ti, znaju me samo kao tipa sa... i samo sam mislio da bi, jebote, bilo lepo da mogu da pričam sa svojom sestrom koja me zna, koja zna našu porodicu i zna da smo bili, ono, normalni i da možemo da se smejemo prokletim kravama. To je sve, znaš, to je sve što sad tražim. Ništa više od toga. I želeo bih da mogu da ti kažem nešto zbog čega me nećeš... opet zamrzeti." Oborio je pogled gledajući u odraz svojih grudi u staklu. "Ali ne mogu."

Ben Dej

2. JANUAR 1985.

17.58

Diondrin stomačić prestravio je Bena, a već nedeljama je govorila o "micanju" Pojavili su se znaci života, beba se pomerala, bio je to veoma poseban, važan trenutak i Ben je stalno morao da joj stavlja ruku na stomak i oseti kako se beba rita. Bio je ponosan što je napravio stomak, što je napravio bebu, bar teoretski, ali nije voleo da taj deo zapravo dodiruje ili gleda. Koža je bila čudna, čvrsta ali istovremeno i namreškana kao pokvarena šunka i jednostavno ga je bilo sramota da je dodiruje. Već nedeljama bi mu uhvatila ruku i stavila je tamo tražeći na njegovom licu reakciju, a onda bi se prodrala na njega kad ništa ne bi osetio. Neko vreme je zapravo mislio da je trudnoća možda samo jedna od Diondrinih šala da ga napravi budalom - sedeo je sa znojavom rukom na tom velikom brdu kože i pomislio: možda ovo gruvanje, možda to nije to, da li je to beba ili samo loše varenje? Brinuo se. Brinuo se da će, ako ne oseti ništa - a tih prvih nedelja od prvog micanja nije osećao - Diondra vikati na njega: *Eto ga, kao da mi top tutnji u utrobi, kako ga ne osećaš?* I brinuo se da će, ako konačno kaže da je osetio, Diondra prasnuti u smeh, onaj smeh od koga bi se presamitila kao pogođena, od koga bi se uhvatila za kolena, od koga bi joj se kosa namazana gelom zatresla poput drveta posle ledene oluje, jer naravno da nije stvarno trudna, samo ga zajebava, zar on ništa ne zna?

Zapravo je tražio dokaze da ona laže: velike, krvave maksu uloške koje bi njegova mama uvek smotala u đubre i koji bi se za dan opet nekako razmotali. Osim toga, nije bio siguran šta da traži i nije bio siguran da li treba da pita da li

je njegovo. Pričala je kao da jeste, a više od toga verovatno neće ni dobiti.

U svakom slučaju, tokom prethodnog meseca postalo je jasno da je definitivno trudna, bar ako biste je videli голу. I dalje je išla u školu, obučena u one ogromne vrećaste džempere, a farmerke je ostavljala raskopčane i s delimično otvorenim rajsferšlusom. Lopta je rasla i Diondra ju je držala i trljala rukama kao da je nekakva kristalna kugla njihove sjebane budućnosti, a jednog dana ga je zgrabila za ruku i on je osetio, bez sumnje - taj stvor se ritao i najednom je video nožicu kako se brzo i glatko pomera ispod Diondre kože.

Šta ti je, dođavola? Zar ne porađaš krave tamo na farmi? To je samo obična beba, rekla je Diondra kad je brzo trgao ruku. Stavila ju je nazad i držala njegov dlan tamo, na stvoru koji se trzao u njoj i pomislio je: *Tele nije isto što i tvoja prava beba,* a onda: *Pusti me pusti me pusti me,* kao da će ga, kao u kasnovječernjem horor filmu, stvor zgrabiti i uvući unutra. Eto kako ga je zamišljao, kao stvora. Ne kao bebu.

Možda bi bilo lakše da su više pričali o tome. Posle micanja, nekoliko dana uopšte nije htela da priča s njim i ispostavilo se da je trebalo da joj da nešto zbog micanja, da se trudnicama daju pokloni da se proslavi micanje i da su joj roditelji dali zlatnu narukvicu kad je dobila prvu menstruaciju, a ovo je isto. I tako ga je naterala da je umesto poklona deset puta oralno zadovoljava, takav je bio dogovor, a to je verovatno odabrala jer on nije baš voleo to da radi, od mirisa bi mu pripala muka, naročito sad, kad je ceo taj deo izgledao upotrebljeno. Ni njoj se izgleda nije sviđalo, zato i jeste delovalo kao kazna, dok više o prstima i pritisku i gore, gore je, idi gore i konačno uzdiše i čvrsto mu hvata glavu za uši i vuče ga do mesta koje želi, a on pomisli: *jebena kučko, i briše je sa usta kad završi. Još osam i gotovo, jebena kučko, dušo, hoćeš čašu vode?* A ona je odgovorila: *Ne, ali tebi treba, smrdiš na pičku,* i nasmejala se.

Znao je da su trudnice ćudljive. Ali, ako se izuzme to, Diondra se nije ponašala kao da je trudna. I dalje je pušila i pila, što u trudnoći ne bi smela, ali rekla je da cigarete i piće ostavljaju samo zaluđenici za zdrav život. Još nešto što nije radila bilo je planiranje. Diondra nije čak mnogo ni pričala o tome šta će raditi kad se ono rodi - kad se *ona* rodi. Diondra nijednom nije bila kod doktora, ali bila je sigurna da je devojčica jer ti od devojčica bude više muka, a njoj je u prvom mesecu bilo užasno muka. Ali, osim što je govorila da je devojčica, prava devojčica koja će izaći iz nje, ništa konkretnije nije rekla. Najpre se pitao da li će abortirati. Umesto *kada*, rekao je *ako* dobiješ bebu i potpuno je odlepila i više nikad nije želeo da vidi Diondru kad potpuno odlepi. S njom je bilo teško izaći na kraj i kad je bila najsmirenija, a ovo je bilo kao da gledaš prirodnu katastrofu, nokti plač udaranje, ona urliče da je to nešto najgore što joj je iko ikad rekao, to

je i tvoja krv, šta je dođavola s tobom, govнару obični?

Ali, osim toga, nisu ništa planirali ili nisu mogli da planiraju, s obzirom na to da bi otac bukvalno ubio Diondru kad bi saznao da je zatrudnela van braka. Ubio bi je samo kad bi saznao da je to uradila van braka. Diondrini roditelji imali su samo jedno pravilo, jedno jedino pravilo, a to je da ne sme nikad, nikad da dozvoli da je neki dečko dodirne osim ako joj nije muž. Kad je napunila šesnaest godina, otac je Diondri dao zavetni prsten, zlatni prsten s velikim crvenim kamenom koji je ličio na burmu i koji je nosila na domalom prstu kao zavet njemu i sebi da će do braka ostati devica. Benu je sve to bilo odvratno - zar ne ispada onda kao da si udata za svog tatu? Diondra je rekla da je uglavnom reč o kontroli. Jedino na čemu je insistirao, jedino što je od nje tražio i, dođavola, bolje bi joj bilo da ga poslušā. Rekla je da mu je tako bilo lakše kad bi je po nekoliko meseci ostavio samu, bez nadzora, nezaštićenu, izuzev pasa. Jedino na čemu je insistirao kao roditelj: moja ćerka može da pije ili drogira se, ali ona je devica, što znači da nisam baš toliko sjeban.

Rekla je to sa suzama u očima. Rekla je to gotovo obeznanjena od pića. Rekla je da joj je tata rekao da će je, bude li saznao da je prekršila zavet, izvući iz kuće i pucati joj u glavu. Njen tata je bio u Vijetnamu, a tako je i pričao i Diondra ga je ozbiljno shvatila, zato ništa nije planirala u vezi sa bebom. Ben je sastavljao spiskove onoga što bi moglo da im zatreba i baš pred Božić kupio je na buvljaku nešto polovne odeće za bebe. Bilo ga je sramota pa je od neke žene jednostavno pokupovao sve za osam dolara. Ispostavilo se da se radilo o potkošuljama i gaćama za više različitih uzrasta, gomila čipkanih gaćica - žene su ih zvale starinskim gaćama - što je u redu, deci svakako trebaju gaćice. Ben ih je stavio ispod kreveta, zbog čega mu je bilo još draže što ima katanac, zamislio je devojčice kako ih nalaze i krađu ono što im odgovara. Istina, nije dovoljno razmišljao o detetu i šta će se dogoditi, ali činilo se da Diondra razmišlja još manje.

* * *

"MISLIM DA BI trebalo da odemo iz grada", iznenadila ga je Diondra. Kosa joj je još uvek padala preko pola lica, a Benova ruka još uvek je bila pritisnuta uz njen stomak, u kome je beba skakutala kao da je prokopala tunele. Diondra se okrenula malčice ka Benu, obesivši mu nehatno sisu preko ruke. "Neću ovo još dugo moći da skrivam. Mama i tata samo što se nisu vratili. Siguran si da Mišel ne zna?"

Ben je sačuvao jednu Diondrinu poruku u kojoj piše koliko je napaljena i

koliko želi seks s njim *čak i sada*, njuškalo Mišel ju je našla kad mu je prekopavala po džepovima jakne. Kučkica ga je ucenjivala - deset dolara da ne kaže mami - a kad se Ben požalio Diondri, ova je pošandrčala. *Tvoja jebena mlađa sestra može svakog časa da nas ocinkari i ti misliš da je to okej? Za ovo si ti kriv, Bene. Zajebao si.* Diondra je imala paranoičan strah da će iz one dve reči - "čak i sada" - Mišel nekako prokljuviti da je ona trudna i da će ih upropastiti jebena *desetogodišnjakinja, sjajno.*

"Ne, nije ga više pominjala."

To je bila laž, Mišel mu je baš juče uhvatila pogled, protresla kukovima i zadirkujući rekla: "Hej, Beeeene, kako tvoj seksualni život?" Bila je pravo govno od deteta. Ucenjivala ga je i za druge stvari - kad ne završi kućne poslove, kad pojede više hrane iz frižidera. Sitnice. Uvek neke bedne sitnice, kao da je ona tu samo da bi Bena podsetila koliko mu je život sputan. Novac bi potrošila na krofne sa želeom.

U susednoj sobi Trej je skupio šljajm i glasno ga ispljunuo, Ben je zamislio žuti šljajm kako se sliva niz klizna staklena vrata i pse kako ga ližu. Trej i Diondra su voleli da stvari gađaju šljajmom. Ponekad bi ga Trej izbacio u vazduh, a psi bi ga hvatali svojim balavim ustima. ("Samo telesne tečnosti koje prelaze u drugo telo", rekla bi Diondra. "Ti si ubacio deo svoje telesne tečnosti u moje telo i to ti izgleda uopšte ne smeta.")

Dok je televizor u sobi bio sve glasniji - *završavajte, vas dvojica, dosadno mi je, dođavola* - Ben je smišljao šta bi trebalo da kaže. Ponekad bi pomislio da nikad sa Diondrom nije vodio običan razgovor, uvek je to bilo verbalno laktanje i rvanje dok je pokušavao da se odbrani od njene večite nadrždanosti, da kaže ono što ona želi da čuje. Ali voleo ju je, zaista ju je voleo, a to je ono što muškarci rade za svoje žene, govore im ono što one žele da čuju i čute. Napumpao je Diondru i sad ga je posedovala i moraće da postupi časno. Moraće da napusti školu i dobije stalan posao, što je u redu, zna jednog klinca koji je prošle godine napustio školu i radi u ciglani tamo blizu Abilina, dobija dvanaest hiljada dolara godišnje, Ben nije znao ni kako bi potrošio toliki novac. Dakle, napustiće školu, a možda je tako i bolje, imajući u vidu ono što Diondra misli da je čula o Krisi Kejts.

Čudno, prvo se stvarno unervozio zbog toga, zbog tih glasina koje kolaju, a onda je deo njega osetio nekakav ponos. Iako klinca, bila je jedna od kul klinaca. Poznavale su je čak i neke srednjoškolke, starije devojčice zanimale su se za tu lepu, dobro odgojenu devojčicu, pa je bilo nekako kul što se zaljubila u njega, iako je bila klinca i bio je siguran da je, šta god bilo to što mu je Diondra upravo rekla, kao i obično preterivala. Ponekad bi postala histerična.

"Hej, alo? Pokušaj da me slušaš. Rekla sam da mislim da treba da odemo iz grada."

"Onda ćemo otići iz grada." Pokušao je da je poljubi, a ona ga je odgurnula.

"Stvarno, tek tako? Gde bismo otišli, kako ćeš nas izdržavati? Znaš, više neću imati svoj džeparac. Moraćeš da nađeš posao."

"Onda ću naći posao. Šta je sa tvojim stricem ili rođakom ili s kim već u Vičiti?"

Pogledala ga je kao da je lud.

"Sa radnjom sportske opreme?" navaljivao je.

"Ne možeš tamo da radiš, imaš petnaest godina. Ne možeš da voziš. Zapravo, mislim da i ne možeš da nađeš pravi posao bez dozvole tvoje mame. Kad ono puniš šesnaest?"

"Trinaestog jula", rekao je osetivši se kao da joj je upravo rekao da se pomokrio.

Tada je zaplakala, "Bože, bože, šta ćemo da radimo?"

"Tvoj rođak ne može da pomogne?"

"Moj *stric* će reći mojim roditeljima, kako to može da pomogne?"

Ustala je, gola, a njen ispupčeni stomak delovao je opasno nepoduprto tako da je Benu došlo da zavuče ruku ispod i pomislio je koliko se raskrupnjala. Nije ništa obukla dok je prošla hodnikom do tuša iako je Trej, ako je još uvek sedeo na kauču, video sve niz hodnik. Čuo je grleni zvuk kad je uključila tuš. Razgovor je završen. Obrisao se buđavim peškirom pored Diondrine korpe s rubljem, a onda se ponovo uvukao u svoje kožne pantalone, razmišljajući šta li će sad pametno Trej da prokomentariše kad izađu iz sobice.

Nekoliko minuta kasnije, umotana u crveni peškir i s mokrom kosom, u sobu je uletela Diondra i ne gledajući u njega sela pred toaletni stočić s ogledalom. Štrcnula je na dlan ogromnu gomilu pene za kosu nalik psećem govnetu i utrljala je u kosu, uperivši fen u svaki deo posebno - štrc, krc, fiju, štrc, krc, fiju.

Nije bio siguran da li treba da ide pa je ostao i nepomično sedeo na krevetu pokušavajući da uhvati njen pogled. Sipala je tamnu podlogu na dlan kao što glumac sipa boju i pljusnula je na lice. Čuo je neke devojke kako je zovu natapana, ali njemu se sviđalo kako izgleda, preplanulo i glatko, mada joj je vrat ponekad delovao belje, kao sladoled od vanile ispod preliwa od karamele. Nanela je tri sloja maškare - uvek je govorila da su potrebna tri, jedan da ih zatamni, jedan da ih zgusne i jedan da deluju malo dramatičnije. Onda je počela s karminom: podloga, glavni sloj, sjaj. Primetila je da je posmatra i stala potapkvši usne malim penastim trouglovima tako da su na njima ostali lepljivi

purpurni poljupci.

"Moraš da tražiš novac od Ranera", rekla je pogledavši ga u ogledalu.

"Mog tate?"

"Da, on ima novac, zar ne? Trej stalno kupuje travu od njega." Ispustila je peškir, prišla fioci s donjim vešom i prekopala po džungli blistave čipke i satena dok nije izvukla drečavoružičaste gaćice i brushalter obrubljen crnom čipkom kakve nose devojke u barovima u vesternima.

"Sigurna si da pričamo o istom čoveku?", pitao je. "Moj tata je, znaš već, majstor. Fizikalac. Radi po farmama i tako to."

Diondra je prevrnula očima cimnuvši pozadi brushalter iz koga su joj se sise prelivale na sve strane - preko korpi, ispod kopči, neukrotive i jajaste. Konačno je pustila brushalter i bacila ga preko sobe - *jebote, treba mi jebeni brushalter koji mi je taman!* Ustala je i prostrelila ga pogledom, a onda su gaćice počele da joj se skupljaju, spuštajući joj se niz stomak i uvlačeći u prorez na dupetu. Nijedne od tih seksi gaćica nisu joj bile taman. Benova prva pomisao bila je: bucma, a onda se ispravio: trudna.

"Ti to ozbiljno? Ne znaš da ti otac diluje? Prošle nedelje je prodao meni i Treju." Bacila je gaćice i obukla drugi, ružan običan brushalter i nove farmerke, dureći se zbog toga kolika je.

Ben nikad lično nije kupio drogu. Pušio je dosta sa Trejom i Diondrom, ili kod da je već u društvu imao travu, i ponekad bi se učipio za dolar ili dva, ali kad je zamišljao dilera, zamišljao je nekog sa zalizanom kosom i nakitom, ne svog tatu sa starim bejzbol kačketom *Rojalsa* i u kaubojkama s velikim potpeticama i košuljama koje su delovale klonulo. Ne svog tatu, nikako ne svog tatu. I, zar dileri ne bi trebalo da imaju novca? Njegov tata ga definitivno nije imao, tako da cela priča nije imala nikakvog smisla. A čak i da jeste diler i da ima novca, Benu ne bi ništa dao. Ismejao bi ga što mu traži, možda bi držao dvadeseticu tik van Benovog domašaja kao kad siledžija zgrabi svesku nekog štrebera, a onda bi se nasmejao i gurnuo je nazad u džep pantalona. Raner nikad nije imao novčanik, jednostavno je nosio zgužvane novčanice u prednjem džepu farmerki, zar to nije dovoljan dokaz da nema gotovine?

"Treju!", dreknula je Diondra niz hodnik. Obukla je novi džemper sa šarama koje su ličile na geometrijski eksperiment. Pokidala je etiketu, bacila je na pod i otutnjala iz sobe. Ben je ostao da zuri u rok i astrološke postere (Diondra je bila Škorpija, shvatala je to veoma ozbiljno), kristale i knjige o numerologiji. Oko celog ogledala bili su zalepljeni oronuli sasušeni cvetni ukrasi sa plesova na koje je Ben nije vodio, većinom od jednog beka iz četvrte godine iz Hijavate po imenu Geri, za koga je čak i Trej rekao da je kreten. Trej ga je, naravno,

poznavao.

Ben se uznemirio videvši cvetne ukrase koji su, onako nabrani i presavijeni, ružičasto-ljubičasti, ličili na siročad. Podsećali su Bena na smrdljive grudvice mesa koje mu baš sad stoje u ormariću, grozni poklon koji mu je ostavila Diondra - iznenađenje! - ženski polni organi neke životinje, a Diondra je odbijala da mu kaže odakle joj. Natuknula je da je to krvna žrtva koju su podneli ona i Trej; Ben je pretpostavio da su to samo ostaci nekog eksperimenta iz biologije. Volela je da ga zgražava. Kad je njen razred secirao male prasiće, donela mu je uvijeni repić, misleći da je to mnogo smešno. A nije, samo je bilo odvratno. Ustao je i otišao u dnevnu sobu.

"Bedno govno", doviknuo je Trej sa sofe, gde je upravo pripalio džoint ne odvajajući pogled sa muzičkog spota. "Ne znaš za tvog tatu? Jebote, čoveče." Trejov goli stomak bio je gotovo konkavan ali namreškan, savršen, preplanuo. Za razliku od Benovog mekog belog mišjeg stomaka. Trej je zgužvao košulju koju mu je dala Diondra i stavio je pod glavu kao jastuk.

"Evo, džukelo bez kurca." Pružio je džoint Benu, koji je dobro povukao, osetivši kako mu je teme otupelo. "Hej, Bene, koliko beba treba da se okreći kuća?"

Uništenje.

Opet ta reč. Ben je zamišljao horde varvara kako nadiru kroz veliki kameni kamin i Treju sekirom odrubljuju glavu, baš usred jednog od njegovih jebenih viceva o mrtvim bebama, tako da se otkotrljala preko psećih govana i zaustavila pored jedne od Diondrinih crnih cipela sa šnalom. Možda bi onda sledeće umrla Diondra. Jebeš sve. Ben je povukao još jednom tako da mu je mozak ispunio miris mente i vratio džoint Treju. Diondrin najkrupniji pas, onaj beli, došunjao se do njega i nemilosrdno mu se zagledao u oči.

"Zavisi koliko ih jako baciš", rekao je Trej. "Zašto bebu u blender staviš nogama napred?"

"Ozbiljno, Treju", rekla je Diondra, nastavljajući razgovor u kome Ben nije učestvovao. "On misli da njegov tata ne diluje."

"Da vidiš kako će da reaguje. Hej, Bene? Pušiš tatinu robu, družo", rekao je Trej konačno se okrenuvši ka njemu. "Sranje. Jako, ali sranje. Po tome znamo da tvoj tata ima para. Naplaćuje previše, ali trenutno niko drugi nema. Mislim da je rekao da ju je nabavio u Teksasu. Je l' u skorije vreme bio u Teksasu?"

Pošto ga je Peti šutnula, Raner je nestao iz Benovog života. Ko zna, možda i jeste neko vreme bio u Teksasu. Dođavola, ako nagaziš, do Teksasa i nazad možeš da se odvezeš za dan, onda što da ne?

"Ovo je plaćeno", rekao je Trej, glasom koji je zvučao kao da se zagrcnuo

dimom trave. "U svakom slučaju, duguje mi pare, kao i svima u ovom gradu. Vole da se klade, a ne vole kad treba da isplate."

"Hej, ja ništa nisam dobila", nadurila se Diondra. Okrenula se i počela da kopa po ormarićima - soba u prizemlju imala je i mini-kuhinju, zamisli samo, treba ti poseban prostor za svu tu brzu hranu - a onda je otvorila frižider, uzela pivo, ne pitajući Bena želi li jedno. Ben je video unutrašnjost frižidera koji je pre mesec dana bio krcat hranom, a sada su unutra bili samo pivo i velika tegla u kojoj je kao govance plivao jedan jedini krastavčić.

"Diondra, dodaj mi jedno pivo", rekao je nadržano.

Pogledala ga je nakrivivši glavu, dodala mu svoje i vratila se do frižidera po drugo.

"Hajde onda da nađemo Ranera, uzećemo nešto trave i para", rekla je Diondra privivši se uz njega na stolici. "A onda možemo da palimo iz Dodža."

Ben je pogledao u to blistavo plavo oko - Diondra kao da ga je stalno gledala iskosa, nikad nije video oba oka istovremeno - i po prvi put je premro od straha. Dok ne napuni šesnaest godina, ni školu ne može da napusti bez mamine dozvole. A kamoli da nađe posao u ciglani ili igde gde može da zaradi dovoljno da ga Diondra ne mrzi, da ne uzdiše kad se uveče vrati kući. Eto šta je sada video, ne čak ni onaj stančić u Vičiti, već neku fabriku blizu granice, blizu Oklahome, gde baš slabo plaćaju, gde se radi šesnaest sati dnevno, vikendima, a Diondra bi prezirala što mora da bude s bebom. Uopšte nije imala materinski instinkt, nastavila bi da spava dok beba plače, zaboravila bi da je nahrani, izašla bi na piće s nekim tipovima koje je upoznala - stalno je upoznavala neke tipove: u tržnom centru, na benzinskoj pumpi ili u bioskopu - i tamo ostavila dete. *Šta može da mu se dogodi, to je beba, neće nikud da ode*, već ju je čuo i onda bi on ispao negativac. Jadni, glupi negativac koji ne može da ih izdržava.

"Dobro", rekao je, razmišljajući da će, kad budu otišli od kuće, zaboraviti na to. On skoro da jeste. Nije mogao jasno da razmišlja, počelo je da mu se muti u glavi. Želeo je da ide kući.

Trej je odmah skočio zveckajući ključevima svog kamiona - *znam gde ćemo ga naći* - i najednom su bili napolju na hladnom i gazili kroz sneg i led. Diondra je zahtevala da se uhvati za Benovu mišicu da ne padne, a Ben je pomislio: a šta ako padne? Šta ako padne i pogine ili izgubi bebu? Čuo je devojke u školi kako pričaju da ćeš ako pojedješ jedan limun na dan pobaciti i razmišljao da krišom ubaci limun u Diondrine dijetalne koka-kole, a onda shvatio da nije u redu da to uradi bez njenog znanja, ali šta ako padne? Ali nije, ušli su u Trejov kamion, gde ih je zapahnula toplota, a Ben je kao i uvek bio na zadnjem sedištu - zapravo, pola zadnjeg sedišta, tamo je samo dete moglo da stane, tako da su mu kolena

bila postrance nabijena uz grudi - a kad je na sedištu pored video krompirić nalik smežuranom maliću, strpao ga je u usta i umesto da pogleda da li je neko video, nastavio je da traži još, što znači da je bio baš naduvan i baš gladan.

Libi Dej

SADA

Još u osnovnoj školi, moji psihijatri pokušali su da usmere moju zlobu i nađu joj nekakav konstruktivni odušak i tako sam dobila da seckam makazama. Teške, jeftine tkanine koje je Dajana kupovala na veliko sekla sam gore-dole starim metalnim krojačkim makazama: *mrzimtemrzimtemrzimte*. Tiho režanje tkanine dok je rasecam i onaj savršeni poslednji trenutak kad te zaboli palac, ramena ti se ukoče od grbljenja i rec, rec, rec... reckanja, a tkanina, presečena zavesa, njiše ti se prepolovljena u rukama. A šta onda? Eto kako sam se sad osećala, kao da sam nešto rezala i završila, i evo, opet sam sama, u svojoj kućici, bez posla, bez porodice, držim dve polovine tkanine i ne znam šta dalje.

Ben je lagao. Nisam želela da to bude istina, ali nije bilo sumnje. Zašto bi lagao o nekoj glupoj devojci iz srednje škole? Misli su mi se rojile poput ptica zatvorenih na tavanu. Možda je Ben govorio istinu i Diondrina poruka zaista nije bila namenjena njemu, bila je samo deo nasumičnog krša koji ide uz kuću punu školaraca. Dođavola, možda ju je Mišel izvukla iz smeća pošto ju je neki učenik četvrte godine bacio, korisno đubre za bednu ucenu koju je upravo sprovodila.

A možda je Ben znao Diondru, voleo je i pokušavao da to sakrije jer je Diondra mrtva.

Ubio ju je iste noći kad je pobio našu porodicu kao deo svog satanističkog prinošenja žrtvi, zakopao je negde tamo u onim prostranim, ravnim poljima Kanzasa. U glavi mi je ponovo bio Ben koji me plašio: zamislila sam logorsku

vatru, piće bučka u flaši, Diondra iz godišnjaka sa spiralnim kovrdžama žmureći poskakuje i smeje se, ili peva, narandžastog lica obasjanog vatrom, a Ben stoji iza nje, polako podiže lopatu pogleda prikovanog za njeno teme...

Gde su ostali klinici iz kulta, ostali iz grupe obožavatelja Satane? Ako je postojao krug bledih tinejdžera tamnih kosih očiju koji su regrutovali Bena, gde su? Do sada sam pročitala svaki i najsitniji detalj sa suđenja. Policija nikad nije našla nikoga ko je sa Benom bio umešan u satanistički kult. Posle Benovog hapšenja svi oni čupavi klinici iz Kinakija što obožavaju đavola i duvaju travu ponovo su se preobrazili u divne seoske momke. Baš zgodno. Dvoje "zavisnika od droge" u ranim dvadesetim svedočilo je da se na dan kad su se dogodila ubistva Ben pojavio u nekom napuštenom skladištu, svratištu. Rekli su da je kriknuo poput demona kad je neko zaszvirao neku božićnu pesmu. Tvrđili su da im je rekao da će prineti žrtvu. Rekli su da je otišao s tipom po imenu Trej Tipano, koji je navodno kasapio stoku i obožavao đavola. Tipano je svedočio da je samo površno poznavao Bena. Imao je alibi za vreme u koje su se dogodila ubistva: njegov otac Greg Tipano svedočio je da je Trej bio sa njim kod kuće u Vanegu, skoro sto kilometara odatle.

Znači možda je Ben bio usamljen u svom ludilu. Ili je možda bio nevin. Ptice na tavanu ponovo se razlepršale. Dum tup tres. Verovatno sam satima nepomično sedela na kauču pitajući se šta da radim, kad sam na stepeništu čula bat teških koraka mog poštara. Mama nas je uvek terala da našem poštaru pečemo božićne kolačiće. Ali moj poštar, ili poštarka, menjali su se na svakih nekoliko nedelja. Ništa od kolačića.

Dobila sam tri koverta u kojima mi nude kreditne kartice, jedan račun na ime nekog Meta koji je živeo u ulici ni blizu mojoj i kovertu koja je bila toliko meka i namreškana da je ličila na prljavo rublje. Korišćeno. Na njoj su crnim magičnim markerom bili precrtani nečije ime i adresa, a na skućenom prostoru koji je ostao ispod bili su dopisani moji. Gospođa Libi Dej.

Bila je od Ranera.

Popela sam se na sprat da pročitam pismo i sela na ivicu kreveta. Onda sam se, kao i uvek kad bih se unervozila, nagurala u neki mali prostor, u ovom slučaju između mog kreveta i noćnog stočića, sedeći na podu leđima naslonjena na zid. Otvorila sam prljavu kovertu i izvukla odvratni list ženskog papira za pisma oivičenog ružama. Preko njega je gmizao rukopis mog oca: sitan, frenetičan, šiljast, kao da je neko po stranici prosuo stotinu paukova.

Draga Libi,

Pa, Libi, čudo jedno gde nas je život posle svih ovih godina odveo. Bar mene.

Nisam mislio da ću ikad biti ovako star, umoran i sam. Imam rak. Kažu još samo nekoliko meseci. Ja s' ne bunim. Ionako sam ovde duže nego što zaslužujem. Zato sam se obradovao kad si se javila. Slušaj, znam da nikad nismo bili bliski. Bio sam veoma mlad kad smo te dobili i nisam bio naj bolji tata, iako sam se trudio da vas izdržavam i budem uz vas kad god sam mogao. Vaša majka mi je samo otežavala. Bio sam ne zreo, a ona još ne zrelija. A onda su me ubistva baš pogodila. I eto. Moram ovo da ti kažem - i molim te ne moj da mi popuješ da je to trebalo ranije da uradim. Znam da je to trebalo ranije da uradim.

Ali pored mojih kockarskih problema, a ja sam alkoholičar, nije mi lako da se suočim s moji demoni. Znam ko je bio pravi ubica te noći i znam da to nije bio Ben. Pre nego što umrem reći ću istinu. Ako možeš da mi pošalješ malo para, rado ću te posetiti i reći ti više. Biće dovoljno petsto dolara.

Jedva čekam tvoj odgovor.

Raner "Tata" Dej Doneran put 12

Svratište za muškarce Berta Nolana

Lidžervud, Oklahoma

PS Pitaj nekog za poštanski broj, ja neznam.

Dohvatila sam stonu lampu za tanki stalak i zafrljačila je preko sobe tako da je letela metar i po dok nije pala na pod kad ju je zaustavio električni kabl. Nasrnula sam na nju, cimnula je iz utičnice i ponovo je bacila. Udarila sam njom o zid tako da je abažur otpao i pijano se otkotrljao preko poda, a na vrhu je poput slomljenog zuba virila napukla sijalica.

"Jebi se!", vrisnula sam. To je bilo upućeno meni, koliko i mom tati. Bila sam neviđeno glupa što sam, posle toliko godina, očekivala od Ranera da postupi ispravno. To pismo je samo veliki izduženi dlan koji se pružao kilometrima, traži milostinju, obrađuje me. Platila bih Raneru tih petsto dolara i više ga nikad ne bih videla dok mi ponovo ne budu trebali pomoć ili odgovori, a onda bi me ponovo izradio. Svoju ćerku.

Rešila sam da idem u Oklahomu. Šutnula sam dvaput zid tako da su se prozori zatresli i taman kad sam zamahnula da i treći put raspalim, u prizemlju se oglasilo zvono na vratima. Mehanički sam pogledala napolje, ali sa drugog sprata videla sam samo krošnju platana i tamno nebo. Stajala sam skamenjena čekajući da posetilac ode, ali zvono se ponovo oglasilo, peti put zaredom, a zahvaljujući mom nastupu besa osoba na tremu znala je da sam kod kuće.

Bila sam obučena kao moja mama zimi: velika bezoblična dukserica, jeftine vrećaste duge gaće, debele bockave čarape. Okrenula sam se na trenutak ka ormanu, a onda zaključila da me je baš briga kad se zvono na vratima ponovo

oglasilo.

Na mojim vratima nema prozora, tako da nisam mogla da nazrem ko je. Stavila sam lanac i odškrinuvši vrata ugledala potiljak, čupavu zamršenu svetlosmeđu kosu, a onda se ka meni okrenula Krisi Kejts.

"One tamo starice su malčice neučtive", rekla je, a onda im razmetljivo mahnula, baš kao i ja prošle nedelje, onako napadno kao da im kaže *jebite se*. "Mislim, hej, zar im niko nikad nije rekao da nije pristojno zuriti?"

I dalje sam je gledala preko lanca i sama se osetivši kao mala starica.

"Dobila sam tvoju adresu od... kad si dolazila u klub", rekla je sagavši se da bi bila u ravni mojih očiju. "Zapravo još uvek nemam onaj novac za tebe. Ali, ovaj, nadala sam se da možemo da popričamo. Ne mogu da verujem da te one noći nisam prepoznala. Stvarno previše pijem." Rekla je to bez imalo stida, kao kad neko kaže da je alergičan na žito. "Tvoju kuću je baš teško naći. I zapravo nisam pila. Ali nikad se nisam najbolje snalazila sa adresama. Recimo, ako dođem do račvanja na putu i mogu da skrenem desno ili levo, uvek izaberem pogrešan put. Mislim, trebalo bi da slušam svoj instinkt i onda uradim suprotno. Ali to ne uradim. Ne znam zašto."

Nastavila je tako, nižući rečenicu za rečenicom, ne pitajući da li sme da uđe, a zato sam verovatno i odlučila da je pustim.

Učtivo je ušla, stisnutih šaka, kao prava dobro odgojena devojčica, pokušavajući da nađe nešto što bi pohvalila u mojoj oronuloj kući i pogled joj je konačno pao na kutiju s losionima pored televizora.

"O, i ja sam skroz luda za losionima - trenutno sam se naložila na jedan super s mirisom breskve, a jesi li probala kremu za vime? To su nekad stavljali kravama muzarama. Mislim, na vimena? Tako je glatka, može da se nabavi u apoteci."

Polako sam odmahnula glavom i ponudila je kafom iako mi je ostalo još samo nekoliko granula instant kafe.

"Mmmmm, izvini što pitam, ali imaš neko piće? Duga vožnja."

Obe smo se pretvarale da je u pitanju duga vožnja, kao da bi posle dva sata u kolima svako poželeo nešto da popije. Otišla sam u kuhinju, ponadavši se da će se u zadnjem delu frižidera pojaviti konzerva sprajta.

"Imam džin, ali nemam s čim da ga pomešam", doviknula sam.

"O, može i to", rekla je. "Može i čist."

Nisam imala ni kockice leda - teško mi je da se nateram da napunim posude - pa sam nam sipala dve čaše džina sobne temperature i vrativši se zatekla je kako se muva oko moje kutije s losionima. Kladam se da je upravo nagurala nekoliko bočica u džepove. Bila je obučena u crni kostim s pantalonama i

svetlom rolkom ispod, mučno preambiciozno za jednu striptizetu. Neka joj losion.

Pružila sam joj čašu primetivši da je nalakirala nokte tako da se slažu s rolkom, a onda i da je primetila da mi nedostaje prst.

"Je l' to od...?", započela je i po prvi put začutala. Klimnula sam glavom.

"Pa?", upitala sam najljubaznije što sam mogla. Udahnula je i smestila se na sofu, prefinjeno kao da je na čajanki. Sela sam pored nje i obavila noge jednu oko druge pa ih naterala da se raspletu.

"Ne znam ni kako ovo da kažem", započela je otpivši malo džina.

"Samo reci."

"Jednostavno, kad sam shvatila ko si... Mislim, onog dana ste mi bili u *kući*"

"Nikad ti nisam bila u kući", rekla sam, zbunjena. "I ne znam gde živiš", rekla sam.

"Ne, ne sada, onomad. Na dan kad ti je porodica pobijena - ti i tvoja majka došle ste u moju kuću."

"Mmmm", rekla sam i začkiljila pokušavajući da razmišljam. Taj dan zapravo nije bio ništa posebno - znala sam da je Ben u nevolji, ali ne zašto niti u kolikoj. Mama je od nas krila svoju sve veću paniku. Ali tog dana. Sećam se da sam sa mamom i Dajanom otišla da nađemo Bena. Ben je bio u nevolji pa smo krenule da ga tražimo, a ja sam komotno sedela sama na zadnjem sedištu, zadovoljna sobom. Osećala sam da mi lice gori od salame koju je Mišel ispržila. Sećam se da smo obilazile ustumbane kuće, žurku na kojoj je mama mislila da bi Ben mogao da bude. Ili tako nešto. Sećam se da sam pojela jednu krofnu. Nismo našle Bena.

"Nema veze", prekinula me je Kriši. "Samo sam... posle svega što se izdešavalo, zaboravila. Na tebe. Možeš li da mi dospeš još malo?", pružila mi je hitro svoju čašu kao da je već dugo prazna. Napunila sam je do vrha da bi nastavila s pričom.

Popila je gutljaj stresavši se. "Da odemo negde?", upitala je.

"Ne, ne, reci mi o čemu se radi."

"Lagala sam vas", istrtiljala je.

"Koji deo?"

"Ben me nikad nije zlostavljao."

"Nisam ni mislila da jeste", rekla sam, ponovo se trudeći da zvučim ljubazno.

"I svakako nije zlostavljao nijednu od drugih devojčica."

"Nije, sve osim tebe povukle su svoje optužbe."

Promeškoljila se na sofi, prevrnuvši očima udesno i videla sam da se priseća

svoje kuće, svog života, onomad.

"Ono ostalo je bilo tačno", rekla je. "Bila sam lepa devojčica, imali smo novca i bila sam dobra u školi, u baletu... Stalno mislim: da samo nisam izrekla tu jednu glupavu laž. Da mi samo ta jedna prokleta laž nije izletela iz usta onaj prvi put, život bi mi bio potpuno drugačiji. Bila bih nekakva domaćica i imala bih svoj baletski studio ili tako nešto." Prešla je prstom preko stomaka, gde sam znala da ima ožiljak od carskog reza.

"Ali imaš decu, zar ne?", pitala sam.

"Recimo", odgovorila je i prevrnula očima. Nisam je pitala za detalje.

"I šta se dogodilo? Kako je sve počelo?", pitala sam. Nisam shvatala značaj Krisine laži, šta nam je tog dana uradila. Ali delovala je važno, bitno - talasala je, da citiram Lajla. Ako je policija tog dana želela da razgovara s Benom zbog onog što je Krisi rekla, onda to mora da je bilo značajno.

"Pa, ovaj, zacopala sam se. Baš sam se zacopala. A znam da sam se i ja Benu sviđala. Družili smo se, onako - i sad sam skroz ozbiljna - kako verovatno nije trebalo. Mislim, znam da je i on bio klinac, ali imao je dovoljno godina da me ne ohrabruje. Jednog dana smo se poljubili i to je sve promenilo..."

"Ti si njega poljubila?"

"Poljubili smo se."

"Kako?"

"Neprikladno, kao odrasli. Onako kako ja svakako ne bih želela da se moja ćerka u petom razredu ljubi s nekim tinejdžerom."

Nisam joj verovala.

"Nastavi", rekla sam.

"Otpribliže nedelju dana kasnije, otišla sam za božićni raspust na pidžama-zabavu i ispričala devojčicama za svog dečka srednjoškolca. Sva ponosna. Izmišljala sam šta smo sve radili, seksualno. I jedna od njih je rekla svojoj mami, a njena mama je pozvala moju mamu. Još se sećam tog telefonskog poziva. Sećam se da je mama razgovarala telefonom, a ja sam samo čekala u sobi kad će doći da se izdere na mene. Uvek je zbog nečeg bila nadrždana. Ušla je u moju sobu i bila nekako brižna. *Dušo i srećo* i držala me za ruku, znaš, 'Veruj mi, rešićemo ovo zajedno', i pitala me da li me je Ben dirao kako ne treba."

"A šta si ti rekla?"

"Pa, počela sam od poljupca i to je bilo sve što sam nameravala da kažem. Samo istinu. I rekla sam joj, a ona kao da je ustuknula, kao: 'Dobro, ništa strašno. Nema problema'. Sećam se da je rekla: *To je sve? To je sve što se dogodilo?* Gotovo kao da se razočarala i sećam se da je najednom već ustajala, a ja sam istrtiljala: 'Dirao me ovde. Terao me svašta da radim.' I onda se vratila."

"A onda?"

"Priča se polako širila. Mama je rekla tati kad se vratio kući, a on je samo ponavljao: *Moja devojčica, jadna moja devojčica*, pozvali su školu, a škola je poslala nekog dečijeg psihologa. Sećam se da je bio student i nije mi dozvolio da kažem istinu. Želeo je da veruje da sam zlostavljana."

Pogledala sam je namrštivši se.

"Ozbiljno. Jer, sećam se da sam htela da mu ispričam istinu, da je on ispriča mojim roditeljima, ali... pitao bi me da li me je Ben terao na nešto seksualno i rekla bih da nije, a on bi se onda, kao, naljutio zbog toga. *Deluješ mi kao pametna, hrabra devojčica, očekujem da mi kažeš šta se dogodilo. O, ništa se nije dogodilo? Bože, mislio sam da si hrabija. Zaista sam se nadao da ćeš biti dovoljno hrabra da mi pomogneš oko ovoga. Možeš li bar da mi kažeš da li se sećaš takvog dodirivanja ili da li ti je Ben to rekao? Sećaš se da li ste se igrali ove igre, možeš li da mi kažeš da li se bar sećaš toga? O, bravo. Znao sam da ti to možeš, ti si jedna pametna, dobra devojčica.* I, ne znam, u tim godinama, ako ti gomila odraslih priča nešto ili te ohrabruje, jednostavno... jednostavno počela sam da verujem da je to istina. Da me je Ben zlostavljao, jer zašto bi me inače svi ti odrasli ubeđivali da kažem da jeste? A moji roditelji su mi onako ozbiljno govorili: *U redu je reći istinu. U redu je reći istinu.* I tako kažeš laž za koju su oni mislili da je istina."

Setila sam se svog psihijatra posle ubistava. Doktora Brunera, koji je za naše terapije uvek bio obučen u plavo, moju omiljenu boju, i koji me je nagrađivao svaki put kad bih mu rekla ono što je želeo da čuje. *Pričaj mi o tome kako si videla Bena kako onom sačmarom ubija tvoju majku. Znam da ti je ovo veoma teško, Libi, ali ako to izgovoriš naglas, pomoći ćeš mami i sestrama i ti ćeš početi da se miriš s tim. Nemoj to potiskivati u sebe, Libi, nemoj potiskivati istinu. Možeš nam pomoći da se pobrinemo da Ben bude kažnjen za ono što je uradio tvojoj porodici.* Biću hrabra devojčica i reći da je Ben iskasapio moju sestru i da sam ga videla kako ubija moju majku. A onda ću dobiti kikiriki-puter s džemom od kajsije, koji najviše volim, koji mi je doktor Bruner uvek kupovao. Mislim da je zaista verovao da mi pomaže.

"Želeli su da se osećaš što ugodnije, mislili su da će ti biti lakše ako oni čvrsto veruju u tebe", rekla sam. "Pokušavali su da ti pomognu, a ti si pokušavala da pomogneš njima." Pošto sam svojim svedočenjem oterala Bena u zatvor, doktor Bruner mi je dao značku u obliku srca na kojoj je pisalo *Superpametna superzvezdica.*

"Da!", rekla je Krisi razrogačivši oči. "Onaj terapeut mi je pomogao da, ovaj, zamislim čitave scene. Sve bismo odglumili s lutkama. A onda je počeo da priča s drugim devojčicama, devojčicama koje se nikad nisu ni poljubile s Benom i za

samo nekoliko dana stvorili smo ceo jedan izmišljeni svet u kome je Ben bio đavolji sledbenik i radio svašta, ubijao zečeve i terao nas da jedemo iznutrice dok nas je zlostavljao. Mislim, bilo je sumanuto. Ali bilo je... zabavno. Znam da je užasno, ali mi devojčice bismo se okupile, jedne noći smo bile na nekoj drugoj pidžama-zabavi, bile smo u spavaćoj sobi, posele ukrug, podbadale jedna drugu, izmišljale priče, sve naduvanije i sve sočnije i... jesi li se ikad igrala sa tablom za prizivanje duhova?"

"Kad sam bila mala."

"Tako je! I znaš kako svi želite da bude stvarno i onda neko pomeri onu stvarčicu u obliku srca i svi znate da je neko pomera, ali i želite da je stvarno, da je to stvarno duh i niko ne mora ništa da kaže, jednostavno nekako znate da ste se svi složili da poverujete."

"Ali nikad nisi rekla istinu."

"Rekla sam svojim roditeljima. Onog dana, kad ste došli, pozvali su policiju, sve devojčice su bile kod mene kući - dali su nam tortu, mislim, pobogu, koliko je to bolesno? Roditelji su mi rekli da će mi kupiti kućence da se bolje osećam. A onda je otišla policija, otišle su devojčice, otišao je terapeut, a ja sam otišla u svoju sobu i jednostavno zaplakala i valjda tek tada shvatila. Tek tada sam razmislila."

"Ali rekla si da je tvoj otac otišao da traži Bena?"

"Ma jok, samo sam izmislila", rekla je i ponovo se zagledala preko sobe. "Kad sam mu rekla? Tata me je toliko snažno protresao da sam mislila da će mi glava otpasti. A posle onih ubistava devojčice su se sve uspaničile, sve su ispričale istinu. Sve smo osećale kao da smo stvarno prizvale đavola. Kao da se deo te užasne priče koju smo izmislile o Benu obistinio."

"Ali tvoja porodica je dobila veliku naknadu od škole."

"Nije bila baš toliko velika." Gledala je u dno čaše.

"Ali tvoji roditelji nisu odustali, pošto si im rekla istinu."

"Moj tata je bio biznismen. Mislio je da bismo mogli da dobijemo nekakvu... nadoknadu."

"Ali tvoj otac je definitivno onog dana znao da te Ben nije zlostavljao."

"Da, znao je", rekla je, ponovo onako trgavši vratom poput pileta kao da se brani. Bak je prišao i očešao joj se o nogavicu, a ona mu je naizgled mirno prošla dugim noktima kroz krzno. "Te godine smo se odselili. Tata je rekao da je to mesto kužno. Ali novac nam zapravo nije pomogao. Sećam se da mi je kupio psa, ali svaki put kad bih pokušala da pričam o psu, jednostavno bi podigao ruku kao da je to previše. Mama mi jednostavno nikad nije oprostila. Vratila bih se kući i ispričala joj nešto što se dogodilo u školi, a ona bi rekla samo: *Stvarno?*

kao da lažem ma šta da kažem. Mogla sam da joj kažem da sam za ručak jela krompir-pire, a ona bi upitala: *Stvarno?* A onda je jednostavno ućutala, pogledala bi me kad bih se vratila iz škole, otišla do kuhinje i otvorila flašu vina i samo bi dolivala, lutajući ćutke po kući. Samo odmahujući glavom. Sećam se da sam joj jednom rekla da bih volela da je nisam toliko rastužila, a ona je rekla, rekla je: *Pa, jesi.*"

Krisi je plakala, ritmički gladeći mačora.

"I to je bilo to. Do kraja godine mama je otišla. Jednog dana vratila sam se iz škole, a njena soba je bila ispražnjena." Tada je detinjasto, dramatično spustila glavu u krilo, prebacivši kosu preko glave. Znam da je trebalo da je pomazim, da je utešim, ali samo sam čekala i na kraju je gvirnula ka meni.

"Niko mi nikad ništa ne prašta", procvilela je, a brada joj je zadrhtala. Htela sam da joj kažem da joj ja opraštam, ali nisam. Umesto toga, sipala sam joj još jedno piće.

Peti Dej

2. JANUAR 1985.

18.11

Peti se još uvek mrmljajući izvinjavala dok ju je Lu Kejts gurao ka vratima i najednom je bila napolju na stepeniku i brzo žmirkala na mrazu. Između treptaja, pre nego što je uspela da pokrene usta, da sklopi ijednu reč, vrata su se ponovo otvorila i napolje je izašao neki pedesetogodišnjak. Zatvorio je vrata za sobom i najednom su se svi zatekli na malom tremu pred ulazom: Peti, Dajana, Libi i taj čovek s podočnjacima pod vodnjikavim očima kao u baseta i zaglađene kose. Prešao je rukom kroz pomadu proučavajući Peti tako da mu je irski *klada* prsten blesnuo.

"Gospođa Peti Dej?" U vazduhu je lebdeo njegov neodređeno bezbojan dah koji se osećao na kafu.

"Ja sam Peti Dej. Majka Bena Deja."

"Došli smo da vidimo kakve su to priče", ubacila se Dajana. "Čuli smo mnoge glasine, a niko nam se nije direktno obratio."

Čovek se podbočio, pogledao u Libi i brzo odvratio pogled. "Ja sam detektiv Džim Kolins. Vodim ovu istragu. Morao sam danas da dođem ovamo da popričam s ovim ljudima, a onda sam, naravno, nameravao da stupim u kontakt s vama. Uštedele ste mi put. Hoćete da odemo negde da popričamo? Ovde je malo hladno."

Otišli su odvojenim kolima u *Dankin donats* odmah pored auto-puta. Dajana je mrmljala neki vic o policajcima i krofnama, a onda opsovala gospođu Kejts - *ni da nas sasluša nije htela. Kučka*. Peti bi obično rekla nešto u odbranu gospođe

Kejts: u Dajanu i Peti duboko su bile usađene njihove uloge - jedna bez dlake na jeziku, druga uvek nalazi opravdanje. Ali porodici Kejts nije trebala odbrana.

Detektiv Kolins ih je čekao sa tri papirne čaše kafe i tetrapakom mleka za Libi.

"Nisam znao da li želite da jede slatkiše", rekao je, a Peti se zapitala da li će pomisliti da je loša majka ako Libi naruči krofnu. Naročito kad bi znao da su jutros jeli palačinke. *Eto kako će moj život od sada izgledati*, pomislila je, *stalno ću morati da razmišljam šta će ljudi pomisliti*. Libi je, međutim, već priljubila lice uz izlog sa kolačima cupkajući s noge na nogu, pa je Peti iskopala nešto siće iz džepa, kupila ružičastu glaziranu krofnu i dala joj je na salveti. Nije želela da Libi oseti da joj je nešto uskraćeno i tugaljivo zuri u sve te pastelne nijanse šećera dok oni pokušavaju da razgovaraju o tome da li je njen sin đavolji sledbenik koji zlostavlja decu. Ponovo se umalo nije nasmejala. Posela je Libi za sto iza njih i rekla joj da sedi mirno i jede dok odrasli pričaju.

"Svi ste riđokosi?", pitao je Kolins. "Otkud ta riđa kosa, jeste li Irci?"

Peti se odmah setila razgovora o njihovoj riđoj kosi koji je stalno vodila s Lenom, a onda je pomislila: *Izgubiću farmu. Kako sam zaboravila da ću izgubiti farmu?*

"Nemci", rekla je po drugi put tog dana.

"Imate još mališana, zar ne?", pitao je Kolins.

"Da. Imam četvoro dece."

"Isti otac?"

Dajana se promeškolljila pored nje. "Naravno, isti otac!"

"Ali vi ste samohrana majka, je l' tako?" pitao je Kolins.

"Da, razvedeni smo", rekla je Peti pokušavajući da zvuči usiljeno kao neka bogomoljka.

"Kakve ovo veze ima s onim što se dešava sa Benom?" odbrusila je Dajana nagnuvši se preko stola. "Uzgred, ja sam Petina sestra. Brinem o ovoj deci gotovo koliko i ona."

Peti se trgla, što je detektiv Kolins primetio.

"Hajde da o ovome razgovaramo civilizovano" rekao je Kolins. "Jer moramo još mnogo toga da prođemo zajedno dok ovo ne razjasnimo. Optužbe podignute protiv vašeg sina veoma su ozbiljne i uznemirujuće prirode, gospođo Dej. U ovom trenutku, imamo četiri devojčice koje tvrde da ih je Ben dodirivao po intimnim delovima, da ih je terao da dodiruju njega. Da ih je odveo do neke farme i vršio izvesne... radnje povezane sa satanističkim ritualima." Izgovorio je to - *satanistički rituali* - kao kad ljudi koji se ne razumeju u kola ponove reči automehaničara: *Pokvarena pumpa za gorivo*.

"Ben i nema kola", rekla je Peti jedva čujnim glasom.

"Sad, razlika između jedanaestogodišnjakinje i petnaestogodišnjaka samo je četiri godine, ali to su prelomne godine", nastavio je Kolins. "Ako se ispostavi da su ove optužbe tačne, gledaćemo na njega kao na opasnost i pretnju. Iskreno, moraćemo da pričamo ne samo sa Benom nego i sa vašim devojkicama."

"Ben je dobar dečak" rekla je Peti, zgrožena koliko joj je glas mlak i slabašan. "Svi ga vole."

"Šta o njemu misle u školi?", pitao je Kolins.

"Molim?"

"Da li je popularan?"

"Ima puno prijatelja", promrmljala je Peti.

"Ne bih se složio s tim", rekao je Kolins. "Kako čujemo, nema baš mnogo prijatelja, pomalo je samotnjak."

"I šta to dokazuje?", prasnula je Dajana.

"Ne dokazuje apsolutno ništa, gospođice...?"

"Kraus."

"Ne dokazuje apsolutno ništa, gospođice Kraus. Ali to, kao i činjenica da uz sebe nema snažnu očinsku figuru, navodi me na pomisao da je možda podložniji, da kažemo, negativnim uticajima. Drogi, alkoholu, nasilnom, pomalo problematičnom društvu."

"On se ne druži sa prestupnicima, ako vas to brine", rekla je Peti.

"Navedite mi onda neke od njegovih prijatelja", rekao je Kolins. "Navedite mi decu sa kojima se druži. Navedite mi s kim je bio prošlog vikenda."

Peti je sela grizući jezik, a onda odmahнула glavom i sklopila ruke pored tuđe mrlje od čokoladne glazure. Trebalo joj je malo vremena, ali konačno se pokazalo kakva je: žena koja jedva uspeva da sve konce drži u rukama, koja živi od jedne do druge krize, pozajmljuje novac, bori se da ugrabi san, provlači se, a trebalo je da pazi na Bena, da ga ohrabri da izabere neki hobi ili da se priključi nekom klubu, a ne da potajno bude srećna kad se on zaključa u svoju sobu ili se neke večeri izgubi, svesna da ima jedno dete manje s kojim treba izaći na kraj.

"Znači, ima izvesnih roditeljskih propusta", rekao je Kolins uzdahnuvši kao da već zna kraj priče.

"Želimo advokata, pre nego što se išta drugo dogodi, pre nego što razgovarate i sa jednim detetom", ubacila se Dajana.

"Iskreno, gospođo Dej", rekao je Kolins i ne pogledavši u Dajanu, "sa tri devojkice u kući, na vašem mestu ja bih prvi želeo da istina izađe na videlo. Ovakvo ponašanje ne prolazi tek tako. Zapravo, ako je ovo istina, a, da budem iskren, mislim da jeste, vaše ćerke su mu verovatno bile prve žrtve."

Peti se osvrnula ka Libi, koja je sedela i lizala glazuru sa krofne. Pomislila je koliko je vremena Libi provodila s Benom. Pomislila je na sve kućne poslove koje su deca sama radila. Ponekad bi se, posle celog dana rada u štali sa Benom, devojčice vraćale u kuću razdražljive, uplakane. Ali... šta? Devojčice su, umorile su se i unervozile. Došlo joj je da prospe kafu Kolinsu u lice.

"Mogu li da budem otvoren?", pitao je Kolins, taktično je obrađujući. "Ne mogu ni da zamislim koliko vam je kao majci... užasno da čujete ovo. Ali reći ću vam nešto, i ovo su reči našeg psihologa, koji radi nasamo sa tim devojčicama, reći ću vam šta mi on kaže. A to je da ove devojčice pričaju stvari za koje devojčice u petom razredu ne bi trebalo da znaju, osim ako se to zaista nije dogodilo. Kaže da su one tipični slučajevi zlostavljanja. Znae, naravno, za slučaj Mekmartin?"

Peti se sećala. Predškolkica iz Kalifornije, a svim nastavnicima suđeno je kao đavoljim sledbenicima koji zlostavljaju decu. Sećala se večernjih vesti: lepa osunčana kuća u Kaliforniji preko koje su onda crnim slovima udarene reči: Košmar u obdaništu.

"Plašim se da obožavanje Satane nije retkost", nastavio je Kolins. "Uvuklo se u sve delove zajednice, a đavolji sledbenici obično izaberu mladiće, uvuku ih u kult. A deo obožavanja đavola je... ponižavanje dece."

"Imate li dokaze?", dreknula je Dajana na Kolinsa. "Još nekog svedoka osim jedanaestogodišnjakinja? Imate li vi uopšte decu? Znae li vi koliko lako ona izmišljaju stvari - ona žive u svetu mašte. Dakle, imate li vi nekog osim grupe devojčica i nekog psihijatra-sveznalice s Harvarda koji vas je sve opčinio da potvrdi te laži?"

"Pa, što se dokaza tiče. Devojčice su sve rekle da im je uzeo gaćice kao nekakav bolesni suvenir, šta li", rekao je Kolins Peti. "Ako nam dozvolite da vam pretražimo kuću, mogli bismo to da razjasnimo."

"Pre toga moramo da razgovaramo sa advokatom", progundala je Dajana Peti.

Kolins je progutao kafu suzdržavajući se da ne podrigne, udario se pesnicom u grudi i tužno se preko Petinih leđa osmehnuo Libi. Imao je crveni nos alkoholičara.

"Sad samo moramo da ostanemo smireni. Razgovaraćemo sa svim umešanima", rekao je Kolins i dalje ignorišući Dajanu. "Razgovarali smo po podne sa nekoliko nastavnika iz njegove srednje i osnovne škole i, gospođo Dej, ono što čujemo uopšte nam se ne sviđa. Jedna nastavnica, gospođa Darksilver?" Pogledao je u Peti da potvrdi ime i ova klimnu glavom. Gospođa Darksilver je uvek volela Bena, bio joj je miljenik.

"Baš jutros je videla vašeg sina kako se mota oko ormarića Krisi Kejts. U osnovnoj školi. Za vreme božićnog raspusta. To me brine i...", pogledao je u Peti ispod oka, pokazavši joj ružičaste rubove, "gospođa Darksilver kaže da je izgleda bio uzbuđen."

"Šta to znači?" prasnula je Dajana.

"Imao je erekciju. Kad smo pogledali u ormarić Krisi Kejts, našli smo provokativnu poruku. Gospođo Dej, u razgovorima koje smo vodili vaš sin je stalno opisivan kao otpadnik, izopštenik. Čudak. Smatrali su ga nekakvom i tempiranom bombom. Neki od nastavnika ga se zapravo plaše."

"Plaše?", ponovila je Peti. "Kako mogu da se plaše jednog petnaestogodišnjaka?"

"Ne znate šta smo našli u njegovom ormariću."

* * *

ŠTA SU NAŠLI u njegovom ormariću. Peti je mislila da će Kolins reći drogu ili časopise s golim devojkama ili, kamo lepe sreće, gomilu prokrijumčarenih petardi. Želela je da je Ben zbog toga u nevolji: desetak rimskih sveća koje mu kao drva za potpalu stoje u rancu. To bi mogla da podnese.

Čak i posle Kolinsovog umirujućeg uvoda - *ovo je zaista uznemirujuće, gospođo Dej, morate da se pripremite* - Peti je razmišljala: možda puška. Ben je oduvek voleo puške, poput one faze s avionima i kamionima mešalicama, samo što je ovo potrajalo. Bilo je to nešto što rade zajedno - što su *radili* zajedno - lov i gađanje. Možda je jednu doneo u školu da se pravi važan. Kolt pismejker. Svoju omiljenu. Nije smeo bez njenog odobrenja da otvara orman s oružjem, ali i ako jeste, raspraviće to. Samo nek je puška.

Kolins se nakašljao i rekao glasom koji ih je naterao da se nagnu napred: "Našli smo... ostatke... u ormariću vašeg sina. Organe. Prvo smo pomislili da su možda delovi bebe, ali izgleda da su životinjskog porekla. Ženski reproduktivni organi u plastičnoj kesi, pseći ili mačji. Da li vam nedostaju pas ili mačka?"

Peti se još vrtelo u glavi od saznanja da su zaista mislili da Ben u ormariću drži deo bebe. Da misle da je toliko poremećen pa im je prva pomisao bilo čedoumorstvo. Tog trenutka, dok je zurila u razbacane pastelne mrvice krofne, zaključila je da njen sin ide u zatvor. Ako veruju da je toliko poremećen, njen sin nema nikakve šanse.

"Ne, ne nedostaje nam nijedan ljubimac."

"Mi smo lovačka porodica. Zemljoradnici", rekla je Dajana. "Stalno smo sa životinjama, stalno uklanjamo životinjske iznutrice. Ne bi bilo čudno da je uzeo

nešto od njih."

"Stvarno, držite li delove mrtvih životinja u kući?" Prvi put je Kolins pogledao pravo u Dajanu, oštar pogled koji je sklonio posle samo nekoliko sekundi.

"Postoji li zakon protiv toga?", prasnula je Dajana.

"Gospođo Dej, jedan od rituala koje obavljaju đavolji sledbenici jeste žrtvovanje životinja", rekao je Kolins. "Sigurno ste čuli za onu stoku iskasapljenu sekirom u blizini Lorensa. Mislimo da su taj događaj i ovo sa devojkicama povezani."

Petino lice se ohladilo. Gotovo je, sve je gotovo. "Šta želite da uradimo?", pitala je.

"Pratiću vas do vaše kuće kako bismo razgovarali sa vašim sinom, važi?", rekao je Kolins glasom koji je na samom kraju postao piskav, očinski, gotovo joj tepajući. Peti je osetila kako Dajana pored nje stiska šake.

"On nije kod kuće. Pokušavale smo da ga nađemo."

"Moramo obavezno da razgovaramo s vašim sinom, gospodo Dej. Šta mislite, gde možemo da ga nađemo?"

"Ne znamo gde je", prekinula ga je Dajana. "U istoj smo situaciji kao i vi."

"Hoćete li ga uhapsiti?" pitala je Peti.

"Ne možemo ništa dok ne razgovaramo s njim i što pre to uradimo, pre ćemo ovo razjasniti."

"To nije odgovor", rekla je Dajana.

"To je jedini koji imam, gospođo."

"To znači da", rekla je Dajana i po prvi put oborila pogled.

Tokom poslednjeg dela razgovora, Kolins je ustao i prišao Libi i sada je klečao pored nje obraćajući joj se sa *zdravo, dušo*.

Dajana ga je zgrabila za mišicu. "Ne. Ostavite je na miru."

Kolins ju je pogledao mršteći se. "Samo pokušavam da pomognem. Zar ne želite da znate da li je Libi dobro?"

"Znamo da je Libi dobro."

"Zašto joj ne dozvolite da mi ona to sama kaže? Ili da pozovemo Centar za socijalni rad..."

"Odjebi", rekla je Dajana i stala pred njega. Peti je sela na njeno mesto pokušavajući da se isključi. Čula je iza sebe Dajanu i Kolinsa kako se prepucavaju, ali je samo sedela i gledala kako žena za šankom kuva novi lonac kafe, pokušavajući da se usredsredi samo na kafu. Na nekoliko sekundi joj je i uspelo, ali onda je Dajana nju i Libi, musavu od krofne, izvlačila iz restorana.

* * *

NA PUTU KUĆI Peti je došlo da ponovo zaplače, ali htela je da sačeka dok Dajana ode. Dajana ju je naterala da vozi, rekavši da je za nju dobro da se usredsredi. Bila je toliko rastrojena da je celim putem do kuće Dajana morala da joj govori kako da menja brzine. *Što ne probaš treću, Pi? Mislim da sad treba da usporimo u drugu.* Libi je čutke sedela na zadnjem sedištu, sklupčana s kolenima podignutim do brade.

"Hoće li se dogoditi nešto loše?", konačno je pitala Libi.

"Ne, dušo."

"Izgleda kao da će se dogoditi nešto loše."

Peti je opet preplavila panika: dođavola, gde joj je pamet da sedmogodišnjakinju uvlači u ovo. Njena majka to ne bi uradila. S druge strane, njena majka ne bi odgajala Bena kako ga je Peti odgajala - aljkavog i nadajući se najboljem - tako da se to pitanje ne bi ni postavljalo.

Trenutno je osećala gotovo opsesivnu potrebu da stigne kući, da se ugnezdi, oseti sigurnom. Plan je bio da Peti sačeka Bena da se vrati - trebalo bi sad već uskoro da se vrati - a Dajana će otići da overi glasine. Ko koliko zna, na čijoj su ljudi strani i s kim se to, pobogu, Ben druži.

Dotandrkali su do kuće i videli Petin kavalir i još neka sportska kola poprskana blatom sa sedištima od antilopa, stara izgleda desetak godina.

"Ko je ono?", pitala je Dajana.

"Nemam pojma", rekla je tragičnim glasom. Peti je već znala da, ko god da je, nosi depresivne vesti.

Kad su otvorile ulazna vrata, zapahnula ih je toplota. Termostat je bio namešten najmanje na dvadeset šest. Prvo što su ugledale bila je otvorena kutija kakaoa za mikrotalasnu, onog što se pravi s lažnim belim slezom, koja je stajala na trpezarijskom stolu, a trag kakao smeše vodio je do kuhinje. Peti je tada čula hriptavi smeh i shvatila. Na podu je sedeo Raner i srkutao toplu čokoladu dok su se ćerke naslanjale na njega. Na TV-u je išao neki dokumentarac o životinjama, devojčice su zacičale i uhvatile ga za mišice kad je neki aligator izleteo iz vode i ćapio nešto rogato.

Podigao je lenjo pogled kao da je ona neki dostavljač. "Di si, Peti, davno se ne videsmo."

"Imamo nekih porodičnih problema", ubacila se Dajana. "Trebalo bi da ideš kući."

Tokom tih dugih nedelja kad se Raner vratio da živi s njima, on i Dajana su se nekoliko puta podžapali - ona se drala, a on ju je odjebao rečima: *Nisi ti muž,*

Dajana. Otišao bi do garaže, napio se i satima udarao starom bejzbol loptom o zid. Dajana neće uspeti da istera Ranera.

"U redu je, Di. Samo ti idi. Pozovi me za jedno sat da mi kažeš šta se dešava, važi?"

Dajana je prostrelila Ranera pogledom, progundala nešto sebi u bradu i izašla zalupivši vrata za sobom.

"Pobogu! Koji joj je?", rekla je Mišel i pogledala u oca napravivši grimasu, mala izdajnica. Kosa joj je bila razbarušena i naelektrisana pošto joj ju je otac protrljao. Raner je uvek bio čudan s decom, grubo nežan, ali ne onako kako to rade odrasli. Voleo je da ih štipa i čačka da im privuče pažnju. Gledali bi televiziju, a on bi se iznenada nagnuo i uštinuo ih. Devojčica koju bi pecnuo pogledala bi ga uvređeno se dureći sva u suzama, a on bi se nasmejao i kazao: "Štaaa?", ili: "Samo da ti rečem ćao. Ćao!" A kad bi išao negde s njima, umesto da ide pored njih vukao bi se nekoliko koraka pozadi i gledao ih iskosa. Uvek ju je podsećao na starog kojota koji trčka za svojim plenom, čekajući ga nekoliko kilometara pre nego što napadne.

"Tata je napravio makarone", rekla je Debi. "Ostaće na večeri."

"Znate da ne smete nikog da puštate u kuću dok mene nema", rekla je Peti, brišući prah već smrdljivom krpom.

Mišel je prevrnula očima i naslonila se na Ranerovo rame. "Pobogu, mama, pa to je tata."

Bilo bi lakše da je Raner jednostavno mrtav. Imao je toliko malo kontakta s decom i nije im bio gotovo ni od kakve pomoći pa bi se, kad bi umro, situacija samo poboljšala. Ovako, živeo je u ogromnom Tamo negde, povremeno se pojavivši s idejama i planovima i naređenjima koja su se deca trudila da slede. Jer je tata tako rekao.

Najradije bi sad osula grdnju na Ranera. Ispričala mu o njegovom sinu i uznemirujućoj zbirci u njegovom ormariću. Grlo joj se steglo pri pomisli na Bena, koji odseca i čuva životinjske organe. Ono sa Kejtsovom devojčicom i njenim drugaricama je nesporazum koji može a ne mora da se završi dobro. Za kolekciju delova tela nije mogla da smisli izgovor, a ona je bila majstor u smišljanju izgovora. Nije brinula zbog onog što je Kolins rekao, da je Ben možda zlostavljao svoje sestre. Dobro je to razmotrila na putu kući. I u njoj nije bilo ni trunke sumnje: Ben to nikad ne bi uradio.

Ali znala je da njen sin uživa u patnji. Sećala se one scene s miševima: kako iskeženih zuba mehanički udara lopatom dok mu se niz lice sliva znoj. Znala je da mu je to pružilo nekakvo zadovoljstvo. Bio je grub u igri sa sestrama. Kikotanje bi se ponekad pretvorilo u vrisku, a kad bi se pojavila iza ugla,

zatekla bi ga kako drži Mišel s rukama iza leđa i polako, polako je podiže. Ili čvrsto hvata Debinu ruku da joj napravi indijansku vatru i ono što bi počelo kao šala postajalo je sve besomučnije, trljao bi škrgućući zubima dok se ne bi pojavile tačkice krvi. Primetila bi kod Bena isti onaj pogled koji je Raner imao pored dece: uzbuđen i napet.

"Tata mora da ide."

"Pobogu, Peti, izbacuješ me a ni ćao mi nisi rekla? Hajd da pričamo, imam jedan poslovni predlog za tebe."

"Nisam u poziciji da sklapam poslovne dogovore, Ranere", rekla je. "Švorc sam."

"Nikad nisi baš toliko švorc kao što kažeš", rekao je iscerivši se i okrenuvši kačket naopako na tankoj kosi. Rekao je to kao u šali, ali zvučalo je preteći, kao da bi bilo bolje za nju da nije švorc.

Zbacio je devojčice sa sebe i prišao joj, kao i uvek zaustavivši se preblizu, u znojavoju potkošulji s dugim rukavima koja mu se prilepila uz grudi.

"Zar nisi upravo prodala kultivator, Peti? Vern Eveli rekao mi je da si upravo prodala kultivator."

"I sav novac je otišao, Ranere. Kako stigne, ode." Pretvarala se da pregleda poštu. Nije se odvajao od nje.

"Moraš da mi pomogneš. Treba mi samo novac koliko da stignem do Teksasa."

Naravno da će Raner želeti da preko zime ode tamo gde je toplo, putovao je neopterećen decom, kao Ciganin od jednog do drugog godišnjeg doba, kao da se ruga njoj i njenoj farmi i njenoj vezanosti za ovo jedno mesto na zemlji. Našao bi neki posao i trošio novac na gluposti: na štapove za golf, jer je zamišljao sebe kako jednog dana igra golf, muzičku liniju koju nikad neće priključiti. Sad je planirao da zbríše za Teksas. Kad je Peti bila u srednjoj školi, ona i Dajana odvezle su se do Zaliva. Jedini put da je Peti igde išla. Ono što joj se urezalo u pamćenje bila je slanoća vazduha, mogao si da sisaš pramen kose i da ti voda pođe na usta. Raner će nekako naći pare i provesti ostatak zime u nekom noćnom klubu pored okeana, srkaće pivo dok mu sin odlazi u zatvor. Nije mogla Benu da priušti advokata. To joj nije izbijalo iz glave.

"Pa, ne mogu ti pomoći, Ranere. Žao mi je."

Pokušala je da ga pogura ka vratima, ali on ju je odgurnuo još dublje u kuhinju, a njegov ustajalo slatki dah naterao ju je da okrene glavu.

"Hajde, Peti, što me teraš da molim? Baš sam u buli. U pitanju je život ili smrt. Moram da palim iz Dodža. Znaš da inače ne bih tražio. Mislim, ako ne skrpim pare, možda me večeras ubiju. Daj mi samo osamsto dolara."

Kad je čula cifru, zapravo se nasmejala. Zar on stvarno misli da ona ima u džepu tolike pare? Što se ne osvrne oko sebe i ne vidi koliko su siromašni, devojčice u majicama usred zime, zamrzivač u frižideru napunjen gomilama jeftinog mesa, na svakom davno prošla godina. Eto šta su oni: dom kome je rok trajanja davno istekao.

"Nemam ništa, Ranere."

Upro je pogled u nju naslonivši se rukom na dovratak da ona ne može da izađe.

"Imaš nakit, zar ne? Imaš onaj prsten što sam ti dao."

"Ranere, molim te, Ben je u nevolji, gadnoj nevolji, trenutno me je sto muka spopalo. Vрати se neki drugi put, važi?"

"Šta je, dođavola, Ben uradio?"

"Uvalio se u nešto u školi i u gradu, baš gadno, mislim da će mu možda trebati advokat, zato mi novac koji imam treba za njega i..."

"Znači ipak imaš novac?"

"Ranere, nemoj."

"Daj mi bar prsten."

"Nije kod mene."

Devojčice su se pravile da gledaju TV, ali njihovi povišeni glasovi naterali su Mišel, radoznanu Mišel, da se okrene i otvoreno zagleda u njih.

"Daj mi prsten, Peti." Pružio je ruku kao da ga ona sada nosi, onaj bedni verenički prsten od lažnog zlata za koji je čak i sa sedamnaest godina znala da je ružan i ništavan. Dao joj ga je tri meseca pošto ju je zaprosio. Trebalo mu je tri meseca da mrdne dupe, ode do radnje sve za dolar i kupi tu dranguliju koju joj je dao uz treće pivo. *Voleću te zauvek, dušo*, rekao je. Istog trena znala je da će otići, da on nije čovek na koga se možeš osloniti, da joj se čak naročito i ne sviđa, A ipak je još tri puta zatrudnela, jer on nije voleo da nosi kondome, a nju je mrzelo da džangriza.

"Ranere, zar se ne sećaš prstena? Nećeš za njega dobiti nikakav novac. Koštao je desetak dolara."

"Sad si našla da mi gundáš zbog prstena? Sad?"

"Veruj mi, da je išta vredeo, već bih ga založila."

Stajali su i gledali se, a Raner je dahtao kao neki ljuti magarac dok su mu se ruke tresle. Spustio ih joj je na mišice, a onda ih uz preterani napor sklonio. Čak su mu i brkovi drhtali.

"Zažalićeš stvarno zbog ovoga, Peti."

"Već jesam, Ranere. Odavno sam zažalila."

Okrenuo se i oborio jaknom kutiju kakaoa na pod prosvuši još smeđeg

praha oko nogu. "Ćao, devojčice, vaša mama je... KUČKA!" Šutnuo je jednu visoku kuhinjsku stolicu tako da je odletela u dnevnu sobu. Svi su se ukopali poput šumskih stvorova dok je Raner kružio oko njih, a Peti se pitala da li da potrči po pušku ili dohvati kuhinjski nož, sve vreme ga preklinjući u sebi da ode.

"Hvala za JEBENO NIŠTA!" otrupkao je do ulaznih vrata i toliko ih silovito otvorio da su udarila o zid iza i odskočila. Šutnuo ih je da ih ponovo otvori, zgrabio ih, tresnuo o zid i nisko pognute glave svom snagom udarao i udarao.

Onda je otišao, njegova kola uz škripu su se udaljila od kuće, a Peti je donela sačmaru, napunila je i stavila na policu nad kaminom zajedno sa šakom čaura. Za svaki slučaj.

Libi Dej

SADA

Krisi je na kraju ostala da spava na mom kauču. Ispratila sam je do vrata i shvatila da nije u stanju da vozi - teturala se u cipelama, a niz obraz joj se slivala maskara. Dok je klateći se izlazila na moj trem, iznenada se okrenula i pitala za svoju majku, da li znam gde joj je majka ili kako da je nađem. Tada sam uvukla Krisi nazad u kuću, napravila joj sendvič s kačkavaljem, smestila je na sofu i uvila je u ćebe. Kad se okrenula da spava, pažljivo spustivši poslednju četvrtinu sendviča pored sebe na pod, iz jakne su joj ispale tri moje flašice losiona. Kad se obeznanila, gurnula sam ih nazad.

Kad sam se probudila, nije je bilo, ćebe je bilo složeno, a na poledini koverta naškrabala je: *Hvala. Izvini.*

Znači, ako je verovati Krisi, Lu Kejts nije pobio moju porodicu. Verovala sam joj. Bar u vezi sa tim.

Odlučila sam da se odvezem do Ranera, ne obazirući se na dve poruke od Lajla i nula poruka od Dajane. Odvešću se, videti s Ranerom i dobiti neke odgovore. Nisam mislila da on ima išta sa ubistvima, ma šta njegova devojka govorila, ali pitala sam se da li nešto zna, imajući u vidu njegove dugove, piće i ološ s kojim se družio. Da li nešto zna ili je nešto čuo ili su možda njegovi dugovi pokrenuli nekakvu užasnu osvetu. Možda ponovo mogu da verujem u Bena, želela sam ponovo da mu verujem. Znala sam sad zašto ga nikad nisam posetila. Bilo je tako primamljivo, tako jednostavno ne obazirati se na zatvorske zidove i videti samo mog brata, čuti tu Benovu karakterističnu boju glasa, taj silazni ton na kraju svake rečenice kao da je to možda poslednje što će ikad reći.

Čim sam ga ugledala, vratila su mi se sećanja, lepa sećanja, pa čak i ona ne tako lepa. Samo obična sećanja. Osetila sam miris kuće. Još onomad kad su svi bili živi. Čoveče, koliko mi je to trebalo.

Na izlasku iz grada svratila sam u prodavnicu, kupila mapu i krekere s ukusom sira, za koje sam kad sam ih zagrizla otkrila da su dijetalni. Ipak sam ih pojela i krenula na jug dok je u kolima lebdeo narandžasti prah. Trebalo je da stanem negde da jedem na putu za Oklahomu. Vazduh na auto-putu bio je pun primamljivih mirisa: pomfrit, riba iz brzih restorana, pržena piletina. Ali obuzela me je nekakva neprirodna panika, bez ikakvog razloga zabrinula sam se da će mi ako se zaustavim Raner umaći i tako sam pojela dijetalne krekere i brašnjavu jabuku koju sam našla na uglu kuhinjskog pulta.

Otkud ona poruka, ona perverzna poruka koja nije bila adresirana na Bena, u kutiji među Mišelinim stvarima? Da je Mišel otkrila da Ben ima devojkicu, natrljala bi mu nos time, posebno ako bi to pokušao da sakrije. Ben je mrzeo Mišel. Mene je trpeo, Debi odbacivao, ali Mišel je mrzeo iz dna duše. Sećam se kad ju je za ruku izvukao iz svoje sobe tako da je išla postrance skakućući za njim na vrhovima prstiju da je ne bi vukao. Izbacio ju je tako da je udarila o zid i rekao joj da će je ubiti bude li mu ponovo ulazila u sobu. Pokazao bi zube svaki put kad je pričao s njom. Prodrao bi se na nju što mu stalno smeta - dan i noć bi se motala ispred njegovih vrata prisluškujući. Mišel je uvek znala svačije tajne, nikad nije vodila razgovor a da iz njega nije htela nešto da izvuče. Setila sam se toga još jasnije pošto sam našla njene bizarne beleške. Ako nemaš novca, nije ni trač loš da nekog držiš u šaci. Čak i u sopstvenoj porodici.

"Ben često priča sam sa sobom", objavila je Mišel jednog jutra za doručkom, a Ben se pružio preko stola, prevrnuo joj tanjir u krilo i dohvatio je za kragu košulje.

"Ostavi me na miru, jebote", vrisnuo je. Onda ga je mama smirila, naterala da se vrati u sobu i kao i uvek održala nam predavanje. Kasnije smo našli komadiće jaja koji su odleteli na plastični luster iznad stola, koji je izgledao kao da je uzet iz picerije.

Šta to onda znači? Ben ne bi pobio svoju porodicu zato što je njegova mlađa sestra otkrila da ima devojkicu.

Prošla sam pored polja na kome su krave nepomično stajale i setila se svog odrastanja, svih onih glasina o kasapljenju krava i kako su se ljudi kleli da su to uradili đavolji sledbenici. Đavo je vrebao iz prikrajka u našem gradu u Kansasu, bilo je to zlo prirodno i opipljivo koliko i obronak brda. U našoj crkvi nije se previše propovedalo o paklu i prokletstvu, ali sveštenik je svakako potkrepljivao tu ideju: Ako ne paziš, svirepi đavo kozjih očiju može ti se uvući u

srce kao i Isus. U svakom gradu u kome sam živela uvek je bilo "đavolje dece" i "đavoljih kuća", baš kao što je uvek postojao klovn-ubica koji se vozika u belom kamionetu. Svako je znao za neko staro prazno skladište na kraju grada sa prljavim madracem na podu, krvavim od prinošenja žrtve. Svako je imao rođaka čiji je prijatelj zapravo video žrtvovanje, ali je bio previse uplašen da iznosi pojedinosti.

Deset minuta pošto sam ušla u Oklahomu, sa još dobra tri sata vožnje pred sobom, osetila sam nekakav omamljujuće sladak ali truo miris. Oči su mi zasuzile koliko je pekao. Obuzeo me je besmisleni strah da sam razmišljajući o đavolu prizvala zver. A onda sam u daljini naspram uzburkanog pomodrelog neba ugledala fabriku hartije.

Uključila sam pretragu stanica na radiju - prva, druga, treća stanica - treštanje neprijatne buke, statični zvuk i reklame za kola, pa opet statični zvuk te sam ga odmah opet isključila.

Čim sam prošla tablu sa slikom kauboja - *Dobro došao u Lidžervud u Oklahomi, partneru!* - sišla sam sa rampe i uputila se ka gradu koji je, pokazalo se, bio propala zamka za turiste. Nekada se predstavljao kao Grad sa Divljeg zapada: glavna ulica bila je sva u matiranom staklu, ko bajagi saluni i dućani. U jednom izlogu stajalo je *Fotografska radnja*, mesto gde porodice mogu da naruče svoje sepija fotografije u kaubojskoj odeći. U izlogu je visila reprodukcija veličine postera: otac s prevelikim šeširom, drži laso i pokušava da izgleda opasno; devojčica u cicanjoj haljini i sa šeširićem, previše mlada da bi shvatila štos; majka obučena kao kurva, nelagodno se osmehuje, s rukama prekrštenim na bedrima gde joj je podsuknja bila rasečena. Pored fotografije visio je znak *Na prodaju*. Identičan znak na susednim vratima *Dafninif karamela*, još tabli *Na prodaju* na *Neverovatnoj igraonici Bufala Bila* i izlogu radnje s besmislenim imenom *Šejkovi Vajata Erpa*. Sve je delovalo prljavo. Čak je i pokvareni vodeni tobogan koji se nazirao u daljini bio zapušen blatom.

Svratište za muškarce Berta Nolana bilo je samo tri bloka niz centralnu ulicu, pravougaona, niska zgrada s malim dvorištem ispred obraslim lisičjim repom. Kao dete sam volela lisičji rep, sviđao se mom mozgu koji je sve shvatao bukvalno jer je izgledao baš kao što je i zvučao: duga, tanka drška s paperjastim vrhom, baš kao lisičji rep, samo zelen. Rastao je po celoj farmi - čitave livade bile su obrasle njim. Mišel, Debi i ja odlomile bismo vrh i golicale jedna drugu ispod ručnog zgloba. Mama nas je naučila kako se sve zove u narodu: zečije uši su meke kao uši zeca. Trava prepelica zaista liči na prepelicu. Izašla sam iz kola i prešla rukama preko vrhova lisičjeg repa. Možda ću posejati baštu punu korova. Vatretra trava zapravo se na vrhu širi poput plamena. Divlja šargarepa

je bela i nabrana. Meni bi odgovarao divlji proso. Malo đavolje kandže.

Vrata Svratišta Berta Nolana bila su metalna, ofarbana u tamnosivo kao podmornica. Podsećala su me na vrata u Benovom zatvoru. Pozvonila sam i čekala. Preko ulice su dva tinejdžera lenjo vozila bicikle u širokim krugovima i zainteresovano me gledala. Pozvonila sam ponovo i udarila o metal koji nije odjeknuo unutra. Razmišljala sam da li da momke preko puta pitam da li je neko kod kuće, tek da razbijem tišinu. Dok su mi se kružeći približavali - *a š'a radite tu, gospođo?* - vrata su se otvorila i ugledala sam čovečuljka u blistavobelim patikama, ispeglanim farmerkama i kaubojskoj košulji. Igrao se čačkalicom u ustima ne gledajući me, listajući primerak časopisa o mačkama.

"Ne otvaramo uveče dok...", učutao je ugledavši me. "O, izvini, dušo. Ovo je muški hostel, moraš da budeš muško i da imaš više od osamnaest godina."

"Tražim svog oca", rekla sam, počevši da otežem. "Raner Dej? Vi ste upravnik?"

"Ha! Upravnik, računovođa, sveštenik, čistač", nabrajao je otvarajući vrata. "Lečeni alkoholičar. Lečeni kockar. Lečena danguba. Bert Nolan. Ja sam vlasnik. Uđi, dušo, kako reče da se zoveš?"

Otvorio je vrata sobe pune ležajeva, a sa poda se dizao jak miris izbeljivača. Patuljasti Bert vodio me kroz redove lakih kreveta, još uvek ulegnutih od prethodne noći, do kancelarije baš njegove, baš moje veličine u kojoj su stajali jedan radni sto, kartoteka i dve stolice na rasklapanje, na koje smo seli. Pod fluorescentnim svetlom njegovo lice osuto tamnim dubokim porama nije izgledalo nimalo privlačnije.

"Uzgred, nisam čudak", rekao je mahnuvši mi časopisom. "Upravo sam dobio mačku, nikad je ranije nisam imao. Zasad mi se baš i ne sviđa. Trebalo bi da je dobra za duševno raspoloženje, ali zasad samo piša po krevetima."

"Ja imam mačku", saopštila sam, iznenadivši se iznenadnom, snažnom privrženosti koju sam osetila prema Baku. "Ako to rade van svoje kutije, obično su ljute."

"Je li?"

"Aha, inače ih je prilično lako držati kao ljubimce."

"Ha", rekao je Bert Nolan. "Ha. Znači tražiš oca? Da, sećam se, pričali smo. Dej. On je kao i većina ljudi ovde - trebalo bi da su srećni ako ih iko traži, posle svega što su zasrali kod kuće. Obično nešto s novcem. Ili manjkom novca. Manjak novca, previše cuge ne bude ono najbolje u vama. Raner. Ha."

"Napisao mi je pismo, rekao je da je opet ovde."

"Hoćeš da ga vodiš kući, da brineš o njemu?", pitao je Bert, a crne oči mu zasjaše kao da je sebi ispričao neki vic.

"Pa, nisam baš sigurna. Htela sam samo da vidim kako je."

"Ha, dobro. Ovo je bilo trik pitanje - oni koji kažu da traže nekog od mojih da bi se brinuli o njima nikad to ne urade." Nolan je omirisao vrhove prstiju. "Više ne pušim, ali prokleti prsti mi ponekad još uvek mirišu na duvan."

"Da li je on ovde?"

"Nije. Opet je otišao. Ne trpim pijanice ovde. Upravo je dobio treću opomenu."

"Je l' rekao gde ide?"

"O, dušo, ne delim ja tek tako adrese. Jednostavno to ne radim. Otkrio sam da je tako najjednostavnije izboriti se sa svim pitanjima. Ali reći ću ti nešto jer mi deluješ kao fina gospođa..."

"Berrrrrte!", spolja se začuo urlik.

"Ma, ne obaziri se na to, samo jedan od mojih pokušava ranije da uđe. To je još nešto što naučiš: nikad, nikad nikog ne puštaj ranije. I nikad nikog ne puštaj kasno."

Izgubio je nit i iščekujući me gledao.

"Šta ste ono hteli da mi kažete?" podstakla sam ga.

"Molim?"

"Kako biste mogli da mi pomognete da nađem svog oca?"

"A, da. Možeš kod mene da ostaviš pismo."

"Gospodine Nolane, to sam već uradila. Zato sam ovde. Stvarno moram da ga nađem." Uхватила sam sebe u Ranerovom stavu, s dlanovima na ivici stola, spremna da skočim ako me naljute.

Nolan je podigao gipsanu figuricu nekog proćelavog starca koji nekako ogorčeno pruža ruke, ali nisam mogla da pročitam šta piše u dnu. Bert kao da je u njoj nalazio nekakvu utehu. Kratko je uzdahnuo kroz jedva razdvojene usne.

"Slušaj, dušo, možda nije ovde, ali znam da je još uvek u Lidžervudu. Jedan od mojih baš sinoć ga je video ispred *Kunija*. Pritajio se negde, ali još je tu. Pripremi se samo da se razočaraš."

"Da se razočaram u vezi sa čim?"

"O, biraj."

* * *

KAD JE BERT Nolan ustao da me isprati iz svoje kancelarije i okrenuo mi leđa, smesta sam dohvatila njegovu figuricu. Ali naterala sam sebe da je vratim i umesto nje uzela kesicu prženog kukuruza i olovku. Napredujem. Bili su na sedištu do mene dok sam se vozila do najbližeg bara. *Kunija*.

Kuni nije bio u skladu sa stilom Divljeg zapada. *Kuni* se ponosio svojim izgledom savremene rupčage. Kad sam otvorila vrata, u mene su se zagledala tri zbrčkana lica. Računajući i barmena. Naručila sam pivo, a čovek je odbrusio da mora da vidi moju vozačku dozvolu, podigao je na svetlo, a onda spustio do stomaka, uzdahnuvši kad nije mogao da dokaže da je lažna. Pijuckala sam i sedela pustivši ih da se naviknu na moje prisustvo. Onda sam progovorila. Čim sam izgovorila reč *Raner*, bar je živnuo.

"Taj kreten mi je ukrao tri sanduka piva", rekao je barmen. "Otišao je pozadi usred bela dana i jednostavno ih skinuo s kamiona. A veruj mi, dovoljno sam ga častio pićem."

Sredovečni čovek dve stolice od mene uhvatio me snažno za mišicu i rekao: "Tvoj prokleti tata mi duguje dvesta dolara. I hoću nazad svoju kosačicu. Reci mu da ga tražim."

"Znam gde možeš da ga nađeš", rekao je neki starac s hemingvejskom bradom, građen kao devojka.

"Gde?", upitali su svi ostali uglas.

"Kladim se da živi s ostalim skitnicama, tamo na deponiji toksičnog otpada. Treba da vidiš", dodao je više barmenu nego meni, "kao nekadašnji Huvervil, logorske vatre i daščare."

"Što bi kog đavola iko živeo na deponiji toksičnog otpada?" prasnuo je barmen.

"Pa, znaš da niko od vlasti nikad ne zalazi tamo."

Svi su se ljutito nasmejali.

"Je l' uopšte bezbedno ići tamo?" pitala sam. Zamišljala sam burad s toksičnim otpadom i zelenim glibom.

"Naravno, ako ne piješ vodu sa izvora i ako nisi skakavac."

Izvila sam obrvu.

"Od toga se pravi: celo to mesto natopljeno je arsenikom. To je stara deponija za odlaganje mamaca za skakavce."

"I govna", rekao je barmen.

Ben Dej

2. JANUAR 1985.

20.38

Dok su se vozili ka gradu, sneg je počeo da veje, a Ben se setio da je ostavio bicikl kod skladišta i da je sad verovatno izgubljen. "Hej", viknuo je napred - Trej i Diondra su pričali, ali ih nije čuo od muzike koja je treštala sa radija kao da neko cepa metalne ploče. *Krrrrrrrrrrrrrrrc*. "Možemo li časkom da svratimo do hangara da pokupim bicikl?"

Trej i Diondra se zглеdaše.

"Ne", rekla je Diondra iscerivši se i oni prasnuše u smeh. Ben se na trenutak naslonio pa opet nagnuo napred. "Ozbiljno, treba mi."

"Zaboravi, drugar. Nema ga", rekao je Trej. "Kod hangara ne smeš ništa da ostaviš."

Izvezli su se na Aveniju Bulhart, glavnu gradsku ulicu, gde se kao i obično ništa nije dešavalo. Hamburgedžinica je bila blistavožuta diorama u kojoj je sedelo nekoliko sportista i vaćarilo se sa svojim devojkama. Prodavnice su bile u mraku, čak je i bar delovao kao da jedva da je otvoren - kroz jedan jedini pravougaoni prozor spreda naziralo se slabo svetlo. Sama vrata, ofarbana u tamnoplavo, nisu ništa otkrivala.

Parkirali su se odmah ispred, Diondra je još uvek pila pivo, a Trej joj ga je preoteo i popio ostatak - bebi neće smetati. Neki starac zbrćkanog lica, s nosom i ustima kao oblikovanim od grudvice gline, pogledao ih je sa pločnika mršteći se i ušao u bar.

"Hajdemo", rekao je Trej i krenuo da izlazi iz kamiona. Kad je video da Ben

okleva i još uvek sedi pozadi sa šakama na kolenima, Trej je ponovo zavukao glavu u kola i osmehnuo mu se onako poslovno: "Ne brini, družo, sa mnom si. Ja često pijem ovde. I - heh - praktično dolaziš u tatinu kancelariju."

Diondra je dotakla svoje krckave kovrdže, njena verzija prolaženja prstima kroz njih, i oboje su krenuli za Trejom unutra, Diondra napućenih usta i seksi snenih očiju, kako je izgledala na većini slika, kao da si je probudio iz sna o tebi. Ben je pored nje bukvalno vukao noge, osećajući se kao i obično nezgrapno i otromboljeno.

Bar je bio toliko zadimljen da je Ben čim je ušao počeo da se guši, a Diondra, koja se vukla pored njega, već je pripalila cigaretu kao da tako izgleda starije. Neki nervozan tip s kosom u čupercima poput ptice usred mitarenja dojurio je odmah do Treja oborene glave i promrmljao mu nešto na uvo, na šta je Trej klimnuo glavom, zabrinuto i ozbiljno uvukavši usne. Ben je pomislio da je tip možda upravnik i da ih izbacuje jer možda je Diondra sa gomilom šminke mogla da se provuče kao da je starija, ali ne i Ben. Ali Trej je samo potapšao tipa po leđima i rekao nešto u smislu: "Čoveče, nemoj da te jurim", a nervozni tip se iscerio i nasmejao odgovorivši: "Ne ne ne, nemoj da brineš, nemoj ništa da brineš", a Trej je samo rekao: "Nedelja" i prošao pored tipa do bara naručio tri piva i čašicu južnjačke utehe, koju je odmah ispio.

Za šankom je bio još jedan debeli sedokosi starac. Bilo je prosto smešno koliko su svi ti tipovi ličili, kao da je život toliko težak da ti jednostavno izbriše crte lica, ukloni svaku osobenost. Barmen je znalački pogledao Bena i Diondru kao da im stavlja do znanja da zna, ali im je ipak doturio dva piva. Ben se okrenuo od šanka da popije svoje, jednom nogom nekako opušteno naslonjen na stolicu kao da je to već radio, jer osećao je da ga Trej gleda tražeći razlog da ga ismeje.

"Vidim ga, vidim Ranera", rekla je Diondra i, pre nego što je Ben mogao da pita zašto mu tako opušteno izgovara ime, Trej je doviknuo: "Hej, Ranere, dođi 'vamo!" a Raner se kao i onaj prvi tip unervozio poput lasice.

Prišao im je krupnim koracima, onako klataći se, ruku nabijenih u džepove, izbečenih žutih očiju.

"Nemam, čoveče, jednostavno nemam. Pokušao sam da namaknem, ali eto, hteo sam da te potražim, i ja samo što sam stigao, u međuvremenu mogu da ti dam travu koja mi je preostala..."

"Što ne pozdraviš Diondru?", prekinuo ga je Trej.

Raner se trgao, pa osmehnuo. "O, ćao, Diondra, hehehe, au, mora da sam baš pijan!" Napravio se kao da žmuri na jedno oko da bolje vidi i poskočio na vrhovima prstiju. "Eh, ubijam se od pića jer sam skroz odlepio zbog ovoga."

"Ranere, pogledaj ko je pored Diondre." Ben jedva da se okrenuo ka njemu, bezuspešno pokušavajući da smisli šta bi rekao osim *ćao, tata*, pa je samo stajao i čekao da se neizbežno sranje dogodi.

Raner je začkiljio kroz zadimljeni bar ne prepoznavši Bena.

"Ovaj... ćao", rekao je pa upitao Treja: "Je l' ti to rođak? Ne vidim najbolje, noćni vid, trebaju mi sočiva, ali..."

"O, bože", rekao je Trej zavalivši se i pretvarajući se da se smeje, ali zapravo besan. "Pogledaj malo bolje, kretenčino." Ben nije bio siguran da li bi trebalo bolje da se pokaže, kao neka devojka spremna za seks. Umesto toga, ukrućeno je stajao i u starom ogledalu sa imenom pivare *Šlic* na suprotnom zidu zurio u svoju tamnu ćubu kose, gledajući kako mu se Raner približava i kao u bajci pruža ruku ka njemu, kao da je on nekakav trol, a Ben neko grdno blago. Nastavio je da se približava nagazivši Benu na nogu, a onda su im se pogledi susreli i Raner je kriknuo: "Ooooooh!", i kao da se još više unervozio. "Kosa nije crvena!"

"Sećaš se svog sina, jelda, ovo ti je sin, zar ne, Ranere?"

"Jeste, moj sin! Ćao, Bene. Ko će mi zameriti, kosa mu nije crvena. Nisam ni znao da znaš Treja."

Ben je slegao ramenima gledajući kako Ranerov odraz uzmiče od njega u ogledalu. Pitao se koliko Raner duguje Treju, zašto se on oseća kao neka žrtva otmice, mada Raner teško da bi mario da plati otkupninu. Pitao se i koliko je ovaj susret slučajan. Delovalo je spontano, ali Ben je bio sve ubeđeniji da bi svakako večeras završili ovde.

"Ne kapiram, Ranere", nastavio je Trej, nadjačavajući za nijansu kantri muziku. "Kažeš da nemaš para, Ben kaže da nemaš para, a opet, pre samo nekoliko nedelja imao si onu ogromnu zalihu trave."

"Ma i nije bila neka." Okrenuo se bočno ka Treju isključivši Bena iz razgovora, osvrćući se ka njemu, pokušavajući da pogura Treja ka središtu bara sve više mu se približavajući, ali ovaj se nije pomerao i konačno je rekao: "Skidaj se s mene, čoveče", i Raner se spustio na pete.

"Ma ne, ne, u pravu si, čoveče, roba nije bila dobra", nastavio je Trej. "Ali naplaćivao si kao da jeste."

"Znaš da tebi nikad ništa nisam naplatio."

"Nisi mi naplatio zato što mi duguješ, mentolu. Pouzdano znam da si naplaćivao dvadeset dolara za ket, gde je sad taj novac, jebote, dao si ga ženi na čuvanje?"

"Bivšoj. Bivšoj ženi", dreknuo je Raner, a onda dodao: "Pokušavao sam od nje da *dobijem* pare, ne da joj ih dam. Znam da tamo ima para, još dok smo bili

venčani, krila je pare, gomile, stotine od prodaje žetve i gurala ih kojekuda. Jednom sam u stopalu njenih hulahopki našao dvesta dolara. Možda bi trebalo da se vratim." Pogledao je u Bena, koji je slušao, ali se pretvarao da zadirkuje Diondru uvrćući joj prstima kosu, u čemu je ova samo delimično učestvovala.

"Možemo li o ovome da porazgovaramo tamo nasamo?" Raner je pokazao u ugao gde su tri ogromna muškarca igrala bilijar. Najviši, bleđi sedokosi starac s mornarskom tetovažom, naslonio je svoj štap i pogledao ih isprsviši se.

"Hajde", rekao je Trej.

"Možete preda mnom da pričate", rekao je Ben trudeći se da zvuči kao da mu je svejedno.

"I tvom sinu trebaju pare baš kao i meni", rekao je Trej. "Možda i više nego meni."

Zgrčen pod Trejovim prodornim pogledom, Raner se okrenuo i pošao nazad ka Benu, uspravivši se do pune visine. Ben je od leta porastao. Sad je bio malčice viši od Ranera, 168-170 centimetara.

"Duguješ Treju pare? Mama je rekla da s' u nevolji. Duguješ Treju?", prasnuo je na Bena zapahnuvši ga žutim dahom - pivo, duvan i možda salata s tunjevinom i senfom. Benu je zakrčao stomak.

"Ne! Ne!" Znao je da zvuči nervozno, uplašeno. Diondra se pored njega premestila s noge na nogu. "Nikom ništa ne dugujem."

"Zašto onda treba da ti dam pare za koje sam se odrao od posla, a?", ogorčeno je pitao Raner. "Nikad mi neće biti jasno to sa milostinjom: alimentacija i novac za izdržavanje dece i vlada koja mi gura ruku u džep. Jedva sebe mogu da izdržavam, ne znam što ljudi misle da treba da radim tri dodatna posla kako bih davao novac ženi, koja ima sopstvenu *farmu*. Sopstvenu *kuću* na farmi. I četvoro dece da joj oko nje pomažu. Mislim, ja svakako nisam odrastao očekujući da tatica mora da me izdržava, da tatica treba da mi da pare za najke i koledž i košulje i..."

"Hranu" rekao je Ben pogledavši u svoje iznošene čizme s mrljama od sendviča s govedinom.

"Šta reče? Šta si rekao?" Raner mu se uneo u lice, a one plave dužice kružile su preko žutih očnih jabučica kao ribe po površini kužnog jezera.

"Ništa", promrmljao je Ben.

"Trebaju ti pare za farbu za kosu, je li? Trebaju ti pare za salon lepote?"

"Trebaju mu pare za njegovu devojku...", započeo je Trej, ali Diondra je brzo prelazila rukom preko vrata kao da ga seče, ne ne ne.

"Pa, ja definitivno nisam zadužen da kupujem stvari njegovoj devojci", rekao je Raner. "Sad si mu ti devojka, Diondra? Svet je mali. Ali to se mene svakako ne

tiče."

Ljudi za bilijarskim stolom sasvim su prekinuli igru i kezeći se gledali šta se dešava, a onda je onaj sedokosi dohramao do njih i čvrsto uhvatio Treja za rame.

"Neki problem, Treju? Može Raner to da plati. Daj mu još dvadeset četiri sata, važi? Na moj račun. Jasno?" Stajao je raskrečen, kao da mu sila teže pritiska obe noge, ali ruke su mu bile mišićave, žilave i pritiskale su Trejovo rame.

Raner se osmehnuo, pogledao u Bena pomerivši obrve gore-dole, dajući mu do znanja da bi obojica trebalo da budu srećni. "Ne brini, drugar, u redu je", rekao je Benu. "Sad je u redu " Trej je skupio rame pod čovekovom šakom gotovo je smakavši, a onda se zagledao negde u daljinu.

"Vazi, dvadeset četiri okej, Vajti. Na tvoj račun."

"Zahvaljujem, Indijanac", rekao je čovek. Namignuo je veselo, glasno coknuo ustima kao da doziva konja i pridružio se svojim drugarima, odakle se začuo žagor smeha, a onda udarac bilijarske lopte.

"Pičkice bedna" rekao je Trej Raneru. "Sutra uveče, ovde. Ili, kunem ti se bogom, Ranere, polomiću te."

Ranerova pobedonosna grimasa je iščezla, onaj kez kao sa maske za Noć veštica. Dvaput je klimnuo glavom i dok se okretao ka šanku, odbrusio: "Dobro, ali onda mi se ne mešaj u posao."

"Čoveče, jedva čekam da ti se ne mešam u posao "

Kad su krenuli da izađu, Ben je sačekao da mu Raner nešto kaže - izvini, vidimo se, bilo šta. Ali Raner je već pokušavao da ubedi barmena da mu da jedno piće na račun kuće, ili možda na Vajtijev, Vajti će ga častiti i već je zaboravio na Bena. Kao i Trej i Diondra, koji su hrlili na vrata, a Ben je stajao s rukama u prednjim džepovima pantalona, uhvativši svoj odraz u ogledalu, drugačiji. Dok se gledao u ogledalu, okrenuo se ka Raneru:

"Hej, ovaj, tata", rekao je i ovaj je podigao pogled, ljut što je Ben još uvek tu. Zbog tog osećaja da mu samo smeta, Ben je hteo da natera Ranera da ga poštuje. Osetio je jedva primetni treptaj drugarstva ranije - ta reč *drugar* - i želeo je da to ponovo oseti. Zamislio je, samo na trenutak, sebe sa tatom u baru, kako zajedno piju pivo. To je bilo sve što je zapravo želeo od tog čoveka, samo da s vremena na vreme popiju po pivo. "Samo sam hteo nešto da ti kažem. Šta znam, možda te obraduje", rekao je Ben ne mogavši da zaustavi kez.

Raner je samo sedeo dremljivog pogleda, bezizražajnog lica.

"Ovaj, Diondra je trudna. Ja, ovaj, mi, Diondra i ja dobićemo bebu." A onda mu se lice prvi put raširilo u osmeh, prvi put se zaista osetio dobro pošto je to

naglas izgovorio. Postaće tata. Tata od koga će neki mališan zavisiti i misliti da je on *glavni*.

Raner je nakrivio glavu u stranu i nehatno podigavši pivo rekao: "Samo proveriti da li je tvoje. Sumnjam da je tvoje." Onda je Benu okrenuo leđa.

* * *

NAPOLJU JE TREJ šutnuo bočnu stranu kamiona vičući kroz stisnute usne: "Znaš šta, ona gomila matoraca bolje da što pre pomre jer mi je muka više od toga što štite svoje - ti to zoveš čast, e pa nije, to matori belci pokušavaju da zadrže posao dok ne počnu da seru u gaće i dok im ne stave oznaku s imenom kako bi znali ko su. Jebeni Vajti!" Pokazao je na Bena, a sneg je samo vejao upadajući Benu pod košulju i topeći mu se na vratu. "A tvoj matori je jedno govno ako misli da verujem u njegove baljezgarije. Nadam se da nisi previše vezan za njega jer bih ga najradije isprao kao najobičnije govno."

"Hajdemo odavde, Treju", rekla je Diondra otvorivši vrata i uguravši Bena na zadnje sedište. "Moj tata se vraća sledeće nedelje, u svakom slučaju sam gotova."

Benu je došlo da sam sebe ošamari. Jedino što nije trebalo da kaže, a on je istrtljao Raneru. Toliko je bio ljut da je, čim je seo na zadnje sedište, počeo da ga slepo udara, a iz usta mu je prskala pljuvačka, drkadžijadrkadžijadrkadžija. Šutirao je jastuk, udarao zglavcima po krovu kola, lupao i lupao glavom o staklo na prozoru dok mu čelo nije ponovo prokrvarilo, a Diondra je vrištala: *Dušo, dušo, šta je?*

"Kunem se bogom, kunem se jebenim bogom, Diondra, jebote."

Uništenje.

Ne sme da kaže Diondri da je rekao.

"Jebote, neko mora da umre", ispalio je Ben. Stavio je glavu u šake, svestan da se Trej i Diondra ćutke konsultuju, da bi Trej na kraju rekao: "Druže, tata ti je jebeni tupson." Ubacio je kola u rikverc i uz škripu se izvezao na ulicu, Ben je udario o prozor, a Diondra pružila ruku pozadi i gladila ga po kosi dok se ovaj, skljojkan na gomilu, nekako nije uspravio. Diondrino lice bilo je zeleno pod svetlom i Ben je najednom video kako će izgledati za dvadeset godina, otromboljena i puna bubuljica kao što je opisala svoju mamu, grube naborane kože, ali preplanula od solarijuma.

"Ima trave u pretincu", rekao je Trej, a Diondra ga je otvorila i počela da kopa po njemu. Izvukla je ogromnu lulu nabijenu lišćem koje se prosipalo na sve strane, na šta joj je Trej rekao: *Polako bre*, a onda ga je pripalila, uvukla dim i

pružila je Treju. Ben je pružio ruku - sad mu je već bilo muka, sav je drhtao od gladi, a u glavi mu se vrtelo od treperavog uličnog svetla - ali nije želeo da bude isključen. Trej mu nije dao. "Ne znam da li želiš ovo, drugar. Ovo je za mene i Diondru. Zajebana trava. Ozbiljno, Diondra, možda će biti večeras, treba mi moć, odavno je nisam osetio. Možda će morati da se dogodi."

Diondra je samo gledala pred sebe, ošamućena snegom.

"Možda će i Benu trebati", navaljivao je Trej.

"Dobro, hajde, uradimo to. Skreni ovde levo", rekla je Diondra.

A kad je Ben pitao šta se dešava, oboje su se samo osmehnuli.

Libi Dej

SADA

Nebo je bilo neprirodno ljubičaste boje kad sam izašla iz bara u Lidžervudu i truckala se sporednim putevima ka deponiji toksičnog otpada. Pitala sam se šta o meni govori to što mi rođeni otac živi na deponiji toksičnog otpada, a sve do sada ja za to nisam ni znala ni marila. Mamac za skakavce. Mekinje i melasa i arsenik kako bi se tridesetih godina zaustavila najezda skakavaca, a kad im više nije trebao, ljudi su ga jednostavno zakopali, čitave džakove, kao u otvorenom grobu. Onda su ljudi počeli da se razbolevaju.

Poželela sam da je neko sa mnom. Da se Lajl u jednoj u svojih skupljenih jakni vrpolji na sedištu pored mene. Trebalo je da ga nazovem. Onako unervozivši se da što pre stignem ovamo, nikom nisam rekla gde sam, nisam upotrebila kreditnu karticu otkako sam napunila rezervoar u Kansas Sitiju. Ako bi išta pošlo naopako, niko danima ne bi primetio da me nema. Oni tipovi u baru bi jedini imali neku predstavu gde sam, a oni mi nisu ličili na savesne građane.

Ovo je smešno, izgovorila sam naglas ne bih li samu sebe ubedila. Stresla sam se setivši se zašto tražim Ranera: dobar deo ljudi verovao je da je on ubio Dejove. Ali meni to još uvek nije ulazilo u glavu, čak i bez alibija. Iskreno, bilo mi je teško da zamislim Ranera kako zamahuje sekirom. Mogla bih da ga zamislim da u napadu besa dohvati sačmaru - podigne je, otkoči i opali - ali sekira se nije uklapala. Previše posla. Osim toga, sledećeg jutra su ga zatekli kod kuće kako spava još uvek mrtav pijan. Da, Raner bi se napio nakon što je pobio

svoju porodicu. Ali ne bi bio dovoljno disciplinovan da nikud ne mrda. Zbrisao bi i slučajno svima objavio da je kriv.

Deponija je bila ograđena jeftinom metalnom ogradom na kojoj su bile isečene iskrzane rupe. Svuda je poput prerijske trave rastao korov visok do struka, a u daljini su svetlucale male logorske vatre. Vozila sam se duž ograde, a korov i šljunak toliko su mi udarali o šasiju automobila da sam na kraju stala. Tiho sam zatvorila vrata, usredsredivši pogled na one udaljene vatre. Trebaće mi oko deset minuta da dotrupkam do logora. Lako sam se provukla kroz rupu presečenu u žici s moje desne strane i krenula dok mi je lisičji rep udarao o noge. Nebo se sada brzo smrkavalo i na horizontu je ostao samo još tračak ružičastog. Shvatila sam da bez nekog posebnog razloga pevušim za sebe *Uncle John's Band*.

U daljini se naziralo neugledno drveće, ali prvih nekoliko stotina metara video se samo zatalasali korov visok do struka. Ponovo sam se setila svog detinjstva, bezbednog osećaja dok ti sva ta trava dodiruje uši, ručne zglobove i unutrašnju stranu listova, kao da biljke pokušavaju da te uteše. Napravila sam nekoliko nesigurnih koraka i nabila vrh čizme u rebra neke žene, zapravo osetivši kako se kosti razdvajaju kad je kožni vrh kliznuo između njih. Bila je sklupčana na zemlji u bari mokraće, ruku obavijenih oko flaše bezimenog pića. Kad se ošamućeno poluuspravila, jedna strana lica i kose bila joj je ulepljena blatom. Prosiktala je na mene, prelepih zuba na smežuranom licu: "Skidaj se sa mene, skidaj se sa mene!"

"Koji ti je?", uzviknula sam, hitro ustuknuvši nekoliko koraka i podigavši ruke kao da pazim da je ne dotaknem. Brzo sam se udaljila pretvarajući se da se ovo nije dogodilo i nadajući se da će žena ponovo izgubiti svest, ali ona je i dalje vikala na mene između gutljaja iz boce: *Skidajsesameneskidajsesamene-skidajsesamene*, vriska se pretvorila u pesmu, a ova u plač.

Ženini krici pobudili su zanimanje tri muškarca čija su se lica pomolila iz kržljavog šumarka ka kome sam išla. Dvojica su se preteći zagledala u mene, a najmlađi, četrdesetogodišnjak nalik kosturu, izleteo je i svom silinom se zaletio na mene sa štapom koji je pripalio na vatri. Ustuknula sam dva koraka i ukopala se u mestu.

"Ko je to? Ko je to?", vikao je. Bledi plamen njegove baklje slabio je pod naletima vetra i ugasio se kad mi se približio. Čovek je dobauljao poslednjih nekoliko koraka, a onda se zaustavio ispred mene, mlitavo zureći u žar i dim, a bez vatre njegov mačo stav zamenilo je durenje. "Šta hoćeš, ne bi trebalo da si ovde, treba ti dozvola da bi bila ovde, nije u redu." Čovek je bio buljav i sav zamazan, ali kosa mu je bila blistavožuta, poput kape, kao da je to bilo jedino o

čemu je vodio računa. "Nije u redu", ponovio je, više drveću nego meni. Poželela sam da sam ponela svoj kolt i zapitala se kad ću se konačno opametiti.

"Pokušavam da nađem tipa po imenu Raner Dej." Nisam znala da li je moj tata smislio neki pseudonim, ali pretpostavila sam da bi ga, čak i da jeste, zaboravio posle trećeg ili osmog piva. Bila sam u pravu.

"Raner? Šta će ti Raner? Ukrao ti je nešto? Šta je uzo? Meni uzo sat i neće da ga vrati." Zgrčio se poput deteta igrajući se olabavljenim dugmetom u dnu košulje.

Odmah pored staze, oko dvanaest metara dalje, ugledala sam nekakvu kretnju. Neki par se kresao, gomila nogu i kose i lica zgrčena od besa ili gađenja. Farmerke su im bile spuštene oko članaka, a muškarčevo ružičasto dupe pomeralo se gore-dole poput pneumatske bušilice. Žutokosi ih je pogledao, zakikotao se i promrmljao nešto u stilu *veselo*.

"Nisam ljuta na njega, na Ranera", dodala sam, odvajajući mu pažnju od para. "Ja sam mu rod."

"Ranerrrrr!", dreknuo je iznenada čovek preko drugog ramena, a onda se opet okrenuo ka meni. "Raner živi u onoj najdaljoj kući, tamo na rubu kampa. Imaš nešto hrane?"

Krenula sam ne odgovorivši mu, dok je iza mene par glasno svršavao. Kad sam izašla na glavnu ulicu - komad spržene zemlje prošarane šatorima otromboljenim poput kišobrana uništenih u oluji, logorske vatre postajale su sve blistavije i sve bliže jedna drugoj. U središtu kampa plamtela je velika lomača, neka žena isturene vilice i udaljenog pogleda održavala je vatru, ne obazirući se na konzerve pasulja i supe pocrnele od vreline dok se sadržaj cvrčeći prelivao iz njih. Mlađi par krastavih ruku gledao ju je delimično zaklonjen šatorom. Žena je nosila dečiju zimsku kapu delom navučenu na glavu, ispod koje je virilo njeno bledo ružno lice. Odmah iza njih dva starca s maslačkom upletenim u zamršenu kosu sedela su i halapljivo jela prstima iz konzerve iz koje se pušilo gusto varivo.

"Hajde, Beverli!", prasnuo je krastavi čovek na ženu koja je održavala vatru. "Mislim da je gotovo."

Kad sam ušla u kamp, svi su utihnuli. Neko je viknuo Ranerovo ime. Jedan starac uperio je prst negde na zapad - *tamo je* - a ja sam napustila toplinu vatre i ušla u hladno žbunje. Brda su postala valovitija, poput velikih talasa na okeanu, nizala su se jedno za drugim, visoka jedva metar i po ili dva, a oko devet brda dalje ugledala sam postojano svetlucanje, nalik svitanju.

Nastavila sam tako gore-dole dok nisam stigla do vrha poslednjeg slemena i otkrila izvor svetla. Ispostavilo se da je Ranerov dom ogromni tank za mešanje

koji je ličio na nadzemni bazen. Iz njega je izbijalo svetlo i na trenutak sam se zabrinula da nije radioaktivan. Da li arsenik za skakavce sija?

Kad sam krenula ka cisterni, čula sam pojačane odjeke Ranerovog kretanja, kao kad buba prelazi preko čelične bačve. Šaputao je nešto sebi u bradu strogim učiteljskim glasom - *pa, trebalo je o tome ranije da misliš, gospodine Pametnjakoviću* - a cisterna je odbijala zvuk u nebo koje je sada bilo tamnoljubičasto. *Da, ovog puta si baš zabrljao, Ranere*, govorio je. Cisterna je bila visoka oko tri metra, a s jedne strane bile su merdevine uz koje sam počela da se penjem dozivajući oca po imenu.

"Ranere, ovde Libi. Tvoja ćerka", prodrala sam se, a šake me zasvrbeše od rđe sa merdevina. Iznutra je doprlo krkljanje. Popela sam se uz još nekoliko prečki i provirila u cisternu. Raner je presamićen povraćao na pod cisterne i odjednom je izbacio ljubičastu loptastu smesu kao što bi sportista ispljunuo sažvakani zalogaj. Onda je legao na prljavi peškiri za plažu i okrenuo kačket u stranu klimajući glavom kao da je obavio neki dobar posao. Oko njega je poput sveća sijalo pet-šest džepnih lampi osvetljavajući njegovo hrapavo preplanulo lice i gomilu starudije: mini-šporeti bez prekidača, limeni lonac, gomila ručnih satova i zlatnih lanaca i mini-frižider koji nigde nije bio priključen. Ležao je na leđima opružen kao da se sunča, prekrštenih nogu, s pivom na usnama i uleglom kutijom od dvanaest piva pored sebe. Kad sam mu ponovo uzviknula ime, usredsredio se i ugledavši me nabrao nos poput nekog podlog lovačkog psa. Jedan od mojih gestova.

"Šta očeš?", prasnuo je stiskajući prste oko konzerve piva. "Rekao sam svima, noćas ne trgujem."

"Ranere, ja sam, Libi. Libi, tvoja ćerka."

Pridigao se na laktove, okrenuo kačket naopačke i prešao šakom preko sasušene pljuvačke na bradi uspevši deo da obriše.

"Libi?", upitao je iscrivši se. "Mala, mala Libiiii! Pa siđi 'vamo, dušo! Dođi da pozdraviš svog matorog ćalca." Uspeo je nekako da se uspravi i stajao je na središtu cisterne, njegov duboki melodični glas odbijao se o zidove, a džepne lampe davale su mu nekakav luđački sjaj kao da sedi pored logorske vatre. Oklevala sam na merdevinama koje su zavijale preko ruba cisterne i tu se završavale.

"Uđi, Libi, ovo je dom tvog matorog!" Podigao je ruke ka meni. Pad do dna cisterne nije bio opasan, ali nije bio ni mačji kašalj.

"Hajde! Boga mu božjeg, toliki put si prešla da me vidiš, a sad ćeš tu da mi izigravaš plačipičku", zagrmeo je Raner. Na to sam prebacila noge preko ivice i sela na rub poput bojažljivog plivača. Posle još jednog Ranerovog *pobogu!*

počela sam nespretno da se spuštam. Raner je uvek lako nazivao svoju decu cmizdrama, kukavicama. Znala sam čoveka samo jedno leto, ali kakvo je to leto bilo. Njegovo ismevanje uvek je delovalo na mene: visila bih s grane drveta, skakala sa senjaka, bacala se u potok iako nisam znala da plivam. Umesto da likujem, posle bih samo bila besna. Sad sam se spuštala u zardalu cisternu i kako su ruke počele da mi se tresu, a noge mlataraju, Raner je prišao i uhvatio me oko struka, odvojio me od zida i brzo, luđački me zavrteo ukруг. Moje kratke noge vrtele su se oko mene kao da mi je opet sedam godina i počela sam da se upinjem da ih spustim na zemlju, na šta me je Raner samo još čvršće uhvatio zavukavši mi ruke ispod dojki tako da sam lebdela kao krpena lutka.

"Prestani, Ranere, spusti me, prestani." Oborili smo dve džepne lampe tako da su odletele bacajući svetio na sve strane.

"Predaj se", rekao je Raner kikoćući se.

"Spusti me." Zavrteo me je još jače. Dojke su mi bile zgnječene uz vrat, a pazuh me bolelo od jačine Ranerovog stiska.

"Predaj se!"

"Predajem se!", vrisnula sam, gnevno stisnutih očiju.

Raner me je pustio. Najednom sam lebdela naviše kroz vazduh kao izbačena sa ljuljaške. Dočekala sam se na noge i napravila tri krupna koraka dok nisam udarila o stranu cisterne, što je praćeno snažnom metalnom grmljavinom. Protrljala sam rame.

"Čoveče, deca su mi uvek bila najveće plačipičke!", produhao je Raner rukama naslonjen na kolena. Nagnuo se unazad i glasno krenuo vratom. "Dušo, dodaj mi jedno pivo."

Raner je uvek bio takav - čas lud, čas ne, očekujući od tebe da se pretvaraš da se poniženje koje ti je upravo priredio nije ni dogodilo. Stajala sam prekrštenih ruku i ne pomerivši se da mu donesem pivo.

"Dođavola, Debi, ovaj, Libi, šta, sad si borac za ženska prava? Pomozi matorom."

"Znaš li zašto sam ovde, Ranere?" pitala sam.

"Jok." Otišao je po pivo i pogledao me podigavši obrve tako da mu se celo čelo nabralo. Mislila sam da će se više zaprepastiti što me vidi, ali Raner je davno umrtvio deo mozga sposoban za iznenađenje. Dani su mu bili toliko zaludni i besciljni da je sve bilo moguće, što ga onda i ćerka ne bi posetila posle pola decenije?

"Otkad se nismo videli, devojčice? Jesi dobila onu pepeljaru s flamingom koju sam ti poslao?" Pepeljaru s flamingom dobila sam pre više od dvadeset godina, kad sam bila desetogodišnji nepušač.

"Sećaš se pisma koje si mi napisao, Ranere?", pitala sam. "O Benu? O tome da znaš da on nije... to uradio."

"Ben? Zašto bih pisao tom drkadžiji? Gadan je taj. Znaš, nisam ga ja odgajao, sve je to delo tvoje mame. Rodio se čudan i takav je i ostao. Da je životinja, bio bi kržljavče u leglu koje bismo ubili."

"Sećaš se pisma koje si *meni* napisao, pre samo nekoliko dana? Rekao si da umireš i da želiš da kažeš istinu o onome što se te noći dogodilo."

"Ponekad se pitam da li je uopšte moj, mislim, da li je uopšte moje dete. Uvek sam se nekako osećao kao naivčina što sam ga odgajao. Kao da mi se ljudi zbog toga verovatno smeju iza leđa. Jer na njemu nema ama baš niš' što podseća na mene. Bio je sto posto sin tvoje majke. Mamin sin."

"U pismu - sećaš se pisma, Ranere, od pre samo nekoliko dana - rekao si da znaš da Ben nije to uradio. Da li uopšte znaš da Pegi povlači tvoj alibi? Tvoja bivša devojka Pegi?"

Raner je potegao dobar gutljaj piva i trgao se. Zatakao je palac za džep farmerki i gnevno se nasmejao.

"Jes', napisao sam ti pismo. Zaboravih. Jes', umirem, imam skoli... šta je ono s jetrom kad se razboli?"

"Ciroza?"

"Tako je, to imam. A nešto mi fali i plućima. Kažu da umirem za godinu dana. Znao sam da je trebalo da se oženim s nekom koja ima zdravstveno osiguranje. Pegi je imala nekako, stalno se spremala da ode da joj očiste zube, da uzme *recepte*." Rekao je to kao da se ova gostila kavijarom, *recepte*.

"Treba uvek da imaš zdravstveno osiguranje, Libi. Mnogo je važno. Bez toga si ništa." Proučavao je svoju nadlanicu, a onda žmirnuo. "Dakle, napisao sam ti pismo. Treba nekoliko stvari da raščistimo. Svašta se na dan ubistava izdešavalo, Libi. Mnogo sam razmišljao o tome, baš me mučilo. Gadan je to bio dan. Kao uklet. Ukleti dan", dodao je upirući prstom u svoje grudi. "Ali čoveče, bilo je toliko optuživanja - svakog bi poslali u zatvor. Nisam mogao da se prijavim kao što bih želeo da sam mogao. To jednostavno ne bi bilo pametno."

Rekao je to kao da se radi o jednostavnoj poslovnoj odluci, a onda je tiho podrignuo. Došlo mi je da dohvatim limeni lonac i tresnem ga po licu.

"Pa, sad možeš da pričaš. Šta se dogodilo, Ranere? Reci mi šta se dogodilo. Ben je sad već decenijama u zatvoru, ako znaš nešto, reci sada."

"Šta, pa da ja idem u zatvor?" ogorčeno je promumlao i seo na peškir izduvavši nos u jedan ugao. "Ni tvoj brat nije baš bio nevinašce. Tvoj se brat bavio veštičarenjem, tim đavoljim sranjem. Ako se družiš s đavolom, pre ili kasnije moraćeš da se naguziš... trebalo je da znam kad sam ga video s Trejom

Tipanom, tim jebenim... drkadžijom."

Ime Treja Tipana stalno bi iskrslo, ali nikud nije vodilo.

"Šta je uradio Trej Tipano?"

Raner se iscerio tako da mu je jedan slomljeni zub virio preko donje usne. "Čoveče, ljudi veze nemaju šta se te noći dešavalo. Smešno."

"Nije smešno. Mama mi je mrtva, brat mi je u zatvoru. Tvoja deca su mrtva, Ranere."

Na to je nakrivio glavu i zagledao se u mesec zakrivljen poput francuskog ključa.

"Ti nisi mrtva", rekao je.

"Mišel i Debi su mrtve. Peti je mrtva."

"Ali zar se nikad ne zapitaš zašto ti nisi?", ispljunuo je krvavu sluz. "Deluje mi čudno."

"Kakve veze Trej Tipano ima s tim?" ponovila sam.

"Hoću li dobiti neke pare kao nagradu ako progovorim?"

"Aha, naravno."

"Nisam nevin, ne sasvim, ali nije ni tvoj brat, nije ni Trej."

"Šta si uradio, Ranere?"

"Kod koga je završio sav novac? Nije kod mene."

"Kakav novac, nismo imali nikakav novac."

"Tvoja mama je imala novac. Veruj mi, tvoja kučka od majke imala je novac."

Ustao je i streljao me pogledom, a ogromne zenice zatamnile su mu dužice tako da su njegove plave oči ličile na sunčeve baklje. Ponovo je nervozno poput životinje nakrivio glavu i krenuo ka meni. Ispružio je dlanove kao da mi pokaže da me neće povrediti, što me je samo navelo da pomislim da hoće.

"Gde je nestao sav onaj novac od Petinog životnog osiguranja, Libi? Još jedna misterija o kojoj treba da razmisliš. Jer kod mene sigurno nije."

"Pare niko nije dobio, Ranere, sve je otišlo na Benovu odbranu."

Raner je sad stajao tik uz mene, pokušavajući da me uplaši kao kad sam bila mala. Bio je sitan, ali i dalje dobrih petnaest centimetara viši od mene tako da je dahtao u mene, zapahnuvši me vrelin dahom koji se osećao na pivo iz konzerve.

"Šta se dogodilo, Ranere?"

"Tvoja mama je stalno držala novac za sebe, ama baš nikad mi nije pomogla, a ja sam godinama radio na onoj farmi i ni pare za to nisam dobio. E pa, došla maca na vratanica. A tvoja prokleta majka je sama za to kriva. Da mi je dala te pare..."

"Tražio si joj pare tog dana?"

"Celog života sam nekome dugovao", rekao je. "Celog života nikako da se izvučem iz dugova. Imaš ti neke pare, Libi? Nego šta nego imaš, napisala si onu knjigu, jelda? Nisi ni ti baš nevinašce. Daj mi neke pare, Libi. Daj svom ćalcu malo šuški. Da kupim jetru na crnom tržištu, a onda ću da svedočim šta god hoćeš. Šta god moja mala želi." Bocnuo me je s dva prsta posred grudi, a ja sam polako počela da uzmičem.

"Ako si bio ikako umešan u ono što se dogodilo te noći, otkriće se, Ranere."

"E pa, onomad ništa nisu otkrili, zašto bi sad nešto otkrili? Misliš da će pajkani, advokati, svi umešani u taj slučaj, svi koji su se proslavili na tom slučaju", pokazao je u mene isturivši donju usnu, "misliš da će tek tako da, šta, kažu ups, pogrešili smo, evo, Beni momče, hajde, samo ti uživaj u životu. Ma jok. Šta god da se dogodilo, on ostaje tamo do kraja života."

"Ne ako kažeš istinu."

"Ista si majka, znaš, prava... pička. Nikad ništa nije mogla da uradi kao svi ostali, uvek je sve radila naopako. Za sve te godine da mi je bar jednom pomogla, ali bila je takva kučka. Ne kažem da je zaslužila da umre...", nasmejao se, odgrizao zanokticu, "ali, čoveče, što je bila teška. I odgojila je prokletog pedofila. Bolesni kreten. Taj klinac se ama baš nikad nije poneo kao muškarac. E, a Pegi reci da može da mi ga puši."

Okrenula sam se da idem, ali shvatila sam da ne mogu ponovo da se popnem bez Ranerove pomoći. Okrenula sam se ponovo ka njemu.

"Stvarno misliš da ih je bebica Ben sam-samcit pobio? Ben?"

"Ko je onda bio tamo, Ranere? Šta hoćeš da kažeš?"

"Kažem da su Treju trebale pare, bio je kladioničar kome je trebalo platiti."

"A ko?"

"Neću sad tu nikog da klevetam, ali bio je kladioničar. I te noći je bio s Benom. Kako misliš da je ušao u tu usranu kuću?"

"Ako misliš da se to dogodilo, ako misliš da nam je Trej Tipano pobio porodicu, moraš to da izjaviš pod zakletvom", prekinula sam ga. "Ako je to istina."

"Au, ništa ti ne znaš." Zgrabio me je za mišicu. "Očekuješ sve za džabe, hoćeš da sve dobiješ na tanjiru, rizikovao sam život zbog... Rekao sam ti da ponesesh pare, rekao sam ti."

Izvukla sam se iz njegovog stiska, dohvatila mini-frižider i počela da ga vučem do ispod merdevina, a on je toliko tandrkao da je zagušio Ranera. Popela sam se na njega i još uvek mi je falilo desetak centimetara da prstima dohvatim vrh cisterne.

"Daj mi pedeset dolara i podići ću te", rekao je Raner lenjo me odmeravajući.

Ispružila sam se da dohvatim ivicu, podigla na vrhove prstiju, istežući se, a onda sam osetila kako se frižider klata poda mnom i sledećeg trenutka pala sam na zemlju udarivši vilicom i ugrizavši se za jezik tako da su mi oči zasuzile od bola. Raner se nasmejao. "Isuse, kakav kaos", rekao je gledajući me sa visine. "Je l' se ti mene plašiš, devojčice?"

Odjurila sam iza frižidera, ne skidajući pogled s njega dok sam tražila šta bih stavila na frižider da se popnem i izađem.

"Ja ne ubijam devojčice", rekao je iz čista mira. "Ja ne bih ubio devojčice." A onda mu oči blesnuše. "Hej, jesu li uopšte našli Didri?"

Znala sam ime, znala sam šta je hteo da kaže.

"Diondru?"

"Aha, Di-on-dru!"

"Šta znaš o Diondri?"

"Uvek sam se pitao da li su je ubili te noći, od onda je niko nije video."

"Benova... devojka", podstakla sam ga.

"Aha, tako je, valjda. Poslednji put sam je video s Benom i Trejom i nešto se nadam da je jednostavno pobegla. Sviđa mi se ideja da jednom budem deka."

"O čemu to pričaš?"

"Zatrudnela je s Benom. Bar je on tako rekao. Digao je veliku frku oko toga kao da je to teško uraditi. Dakle, video sam je te noći, a onda je nestala. Brinuo sam da nije mrtva. To j' ono što rade ti đavolji sledbenici - ubijaju trudne žene i njihove bebe? A ona bogme nestade."

"I ništa nisi rekao policiji?"

"A šta se to mene tiče?"

Peti Dej

2. JANUAR 1985.

21.12

Kuća je na nekoliko trenutaka utihnula pošto je Raner odjurio, našavši nekog drugog koga će gnjaviti za novac. Pegi Benion, kako Peti čuje, ona mu je sad devojka - što ne ide nju da maltretira? Verovatno već jeste.

Tren, dva, tri. A onda su je devojčice obasule zabrinutim pitanjima hvatajući je po celom telu ručicama kao da pokušavaju da se ugreju na baš slaboj logorskog vatri. Raner ju je ovog puta uplašio. Uvek je u njemu bilo nečeg pretećeg, uvek je bio ćudljiv kad ne bi bilo po njegovom, ali ovog puta je došao najbliže tome da je napadne. Recimo. Dok su bili u braku, bilo je kavgi, koškanja, ćuški po glavi, više da je razbesni, da je podseti koliko je bespomoćna, nego da je stvarno povredi. *Zašto u frižideru nema hrane?* Pljes. *Zašto je ova kuća ovakav svinjac?* Pljes. *Gde odlaze sve pare, Peti?* Pljes, pljes, pljes. *Čuješ li ti mene, devojko?* *Šta, dođavola, radiš sa svim tim parama?* Taj čovek je bio opsednut parama. Čak i u retkim trenucima kad se ponašao kao otac i preko volje igrao monopol s decom, najčešće je krišom uzimao novac iz banke, stiskajući drečavonarandžaste i ljubičaste novčanice u krilu. *Je l' ti to mene optužuješ da varam?* Pljes. *Ćaletu kažeš da vara, Bene?* Pljes, pljes, pljes, pljes. *Misliš da si pametniji od mene?* Pljes.

Sada, gotovo sat pošto je Raner otišao, devojčice su se još uvek gurale na nju, uz nju, iza nje, po celoj sofi, pitajući je šta je bilo s Benom, zašto je tata toliko ljut. Zašto je naljutila tatu? Libi je sedela najdalje od nje i sklupčana sisala prst, a njen uznemireni mozak i dalje je razmišljao o poseti Kejtsovima, o policajcu. Kao da

je imala groznicu i ustuknula je kad je Peti pružila ruku da je dotakne.

"U redu je, Libi."

"Ne, nije", rekla je i ne trepćući gledala u Peti. "Hoću da se Ben vrati."

"Vratiće se", rekla je Peti.

"Kako znaaaaš?", zacvilela je Libi.

Na to je Debi skočila. "Je l' znaš gde je? Zašto ne možemo da ga nađemo? Je l' u nevolji zbog kose?"

"Ja znam zašto je u nevolji", rekla je Mišel čikajući. "Zbog seksa."

Peti se obrušila na nju, besna zbog tog podsmešljivog tračarskog tona, kako se sašaptavaju domaćice u supermarketu. Po celom Kinakiju, ljudi su upravo tim tonom raspravljali o njenoj porodici. Zgrabila je Mišel za mišicu jače nego što je želela.

"Šta hoćeš da kažeš, Mišel, šta to misliš da znaš?"

"Ništa, mama, ništa", istrtiljala je Mišel. "Samo onako kažem, šta ja znam", počela je da rida kao što je umela kad god bi se uvalila u nevolju, svesna da je zabrljala.

"Ben ti je brat, ne smeš ružno da govoriš o bratu. Ne u ovoj porodici, a pogotovu ne van nje. To znači, u crkvi, školi gde god."

"Ali, mama...", krenula je Mišel, još uvek uplakana. "Ne sviđa mi se Ben."

"Nemoj tako da govoriš."

"On je nevaljao, radi nevaljale stvari, svi u školi znaju..."

"Šta znaju, Mišel?" Osetila je kako čelo počinje da joj gori i poželela da je Dajana tu. "Ne razumem o čemu pričaš. Je l' ti to meni hoćeš da kažeš da je Ben uradio... nešto loše?"

Obećala je sebi da to pitanje nikad neće postaviti, da bi izdala Bena i ako bi to samo pomislila. Kad je Ben bio mlađi, sa sedam ili osam godina, počeo je noću da joj se uvlači u krevet, a kad bi se probudila, zatekla bi ga kako joj provlači prste kroz kosu, stiska joj dojku. Nedužni ali uznemirujući trenuci kad bi probudivši se osetila požudu, uzbuđenje i izjurila iz kreveta umotavši se u ogrtače i spavačice poput zgrožene device. *Ne, ne, ne smeš mamu tako da diraš.* Ali nikad - do sada - nije posumnjala da je Ben išta radio sestrama. I tako je pitanje ostalo da visi u vazduhu, dok je Mišel, sve uzrujanija, uplakana, dizala i spuštala velike naočari niz svoj šiljati nos.

"Mišel, izvini što sam vikala na tebe. Ben je u nevolji. A sad, da li ti je uradio išta o čemu bi trebalo da znam?" Bila je na ivici živaca: na trenutke bi je obuzela čista panika, a onda bi se sasvim isključila. Osetila je kako je ispunjava strah, onaj osećaj kao kad polećete avionom.

"Uradio meni?"

"Da li te je čudno dirao? Ne onako kao brat?" Slobodan let kroz prazninu, kao kad se motori jedan za drugim isključuju.

"Dira me samo kad me gura, čupa za kosu ili ćuška", promumlala je Mišel svoju uobičajenu žalopojku.

Olakšanje, o kakvo olakšanje.

"I šta o njemu pričaju u školi?"

"On je čudak, sramota me. Niko ga ne voli. Mislim, pogledaj mu samo sobu, mama. Ima svašta čudno."

Spremala se da očita Mišel bukvicu kako ne sme da ulazi u Benovu sobu bez njegove dozvole, a onda joj dođe da samu sebe ošamari. Setila se šta joj je detektiv Kolins rekao, životinjskih organa u plastičnim kutijama i zamislila ih, neke sasušene u čvrste drvene loptice, druge sveže odvratnog mirisa koji te zapahne kad otvoriš poklopac.

Peti je ustala. "Šta ima u njegovoj sobi?"

Krenula je niz hodnik, saplevši se kao i uvek o Benov prokleti telefonski gajtan. Prošla je pored njegovih zakatančenih vrata, niz hodnik, skrenula levo, prošla pored sobe devojčica i ušla u svoju. Svuda su bile razbacane čarape, cipele, farmerke, otpaci od svakog dana bačeni na gomile.

Otvorila je noćni stočić i našla kovertu na kojoj je Dajaninim izduženim rukopisom, identičnim rukopisu njihove majke, bilo napisano *U slučaju nužde*. Unutra je bilo petsto dvadeset dolara u gotovini. Nije imala pojma kad joj je Dajana to krišom ostavila u sobi i bilo joj je drago što nije znala jer bi Raner osetio da nešto krije. Primakla je novac nosu i pomirisala ga. Zatim je vratila kovertu unutra i izvadila klešta koja je pre nekoliko nedelja kupila, tek da joj se nađu, za slučaj da mora da uđe u Benov brlog. Sramila se. Krenula je nazad niz hodnik, a soba devojčica ličila je na jeftin internat, krevet uz svaki zid osim na vratima. Zamišljala je policiju kako se mršte - *sve ovde spavaju?* - a onda ju je zapahnuo miris urina i shvatila je da jedna mora da se sinoć pomokрила u krevet. Ili noć pre?

Razmišljala je da li da odmah promeni čaršave, ali naterala je sebe da se odmah vrati do Benove sobe i stajala gledajući u staru nalepnicu gitare marke fender u visini njenih očiju koju je on delimično zgulio. Na trenutak joj je pripala muka i gotovo da je odlučila da ne može da pogleda. Šta ako nađe optužujuće fotografije, gnusne polaroide?

Rec. Katanac je pao na tepih. Dreknula je devojčicama koje su poput prestrašenih jelena virile iz dnevne sobe da idu da gledaju TV. Morala je triput da ponovi - *iditegledajteTViditegledajteTViditegledajteTV* - dok Mišel konačno nije otišla.

Benov krevet bio je nenamešten, zgužvan pod gomilom jakni, farmerki i džempera, ali ostatak sobe nije bio rupčaga. Radni sto bio je zatrpan sveskama, kasetama i prastarim globusom koji je nekad bio Dajanin. Peti ga je zavrtila ostavivši prstom trag u prašini pored Rodezije, a onda je počela da kopa po sveskama. Bile su išarane imenima muzičkih grupa: AC/DC sa crticom u obliku munje, *Venom*, *Ajron mejden*. Ben je u sveskama crtao pentagrame i pesme o ubijanju i Satani.

*Dete je moje
Al' baš i nije
Jer Satana mračnije planove krije.
Dete i majku moraš da ubiješ
Pa traži još
Nemoj tu da staješ.*

Preplavila ju je nekakva mučnina, kao da joj se vena koja ide od grla do karlice progrušala. Prelistala je još nekoliko svezaka, a kad je uzela poslednju, ova se lako otvorila na sredini. Ben je hemijskom olovkom ispunio čitave stranice crtežima vagina u koje se zavlače ruke, materica u kojima se stvorenja keze poput demona, raspolućenih trudnica iz kojih ispadaju bebe.

Osetivši vrtoglavicu, Peti je sela na Benovu stolicu, ali nastavila je da lista dok nije stigla do strane na kojoj su u zgusnutim redovima bila ispisana imena devojčica: Heder, Amanda, Brijen, Danijel, Nikol, a onda, iznova i iznova, sve kitnjastijim gotskim rukopisom: Kriši, Kriši Dej, Kriši Dej, Kriši Di Dej, Kriši D. Dej.

Kriši Dej u srcu.

Peti je naslonila glavu na hladnu površinu radnog stola. Kriši Dej. Kao da namerava da se oženi s Kriši Kejts. Ben i Kriši Dej. Da li je na to mislio? Da li to opravdava ono što je učinio? Da li je zamišljao sebe kako tu devojčicu dovodi kući na večeru, da upozna mamu s devojkom? A Heder? Tako se zove Hinkelova devojčica koja je bila kod Kejtsovih. Da li su ovo ostalo imena drugih devojčica koje je povredio?

Peti je osetila težinu u glavi i naterala sebe da se ne pomera. Ostaće tako sa glavom na stolu dok joj neko ne kaže šta da radi. Bila je stručnjak za to, ponekad je satima sedela u stolici dok joj je glava poskakivala poput stanara staračkog doma, razmišljajući o svom detinjstvu kad su joj roditelji davali spisak poslova koje treba da obavi i govorili joj kad da ide na spavanje i kad da ustane i šta tokom dana da radi i niko od nje nije tražio da donosi odluke. Ali, dok je zurila

u zgužvanu posteljinu sa aviončićima na Benovom krevetu, setivši se da je pre oko godinu dana tražio novu, *belu* posteljinu, primetila je da ispod okvira kreveta viri neka uvezana plastična kesu.

Spustila se na ruke i kolena i izvukla staru plastičnu kesu iz prodavnice. Bila je teška i zanjihala se poput klatna. Zavirila je unutra i videla samo odeću, shvativši onda da gleda u dezene za devojčice: cveće i srca, pečurke i duge. Istresla ih je na pod na gomilu, plašeći se da će sa njima ispasti i oni polaroidi od kojih je strepela. Ali unutra je bila samo odeća: gaćice, potkošulje, duge čipkane gaćice u različitim veličinama, od one za Krisin uzrast pa do onih za malu decu. Sve je bilo nošeno. Tačnije, nosile su ih devojčice. Baš kao što je detektiv rekao. Peti ih je vratila u kesu.

Njen sin. Njen sin. Ići će u zatvor. Izgubiće farmu, Ben će biti u zatvoru, a devojčice... Kao i toliko puta ranije, shvatila je da nije umela normalno da funkcioniše. Benu je trebao dobar advokat, a ona nije znala kako da mu ga nabavi.

Ušla je u dnevnu sobu, razmišljajući o suđenju i kako to neće moći da postigne. Poterala je devojčice nazad u njihovu sobu besno se prodravši na njih, a one su, povređene i uplašene, zinuivši zurile u nju. Pomislila je kako je samo još više otežala Benu, nesposobna, pobeđena samohrana majka, koliko je zbog nje ispadao gori. Stavila je malo drva za potpalu i novine u kamin i tek nekoliko cepanica odozgo i pripalila odeću. Gaćice s krasuljcima taman su počele da gore u struku kad je zazvonio telefon.

* * *

BIO JE TO lihvar Len. Počela je da se izvinjava, da objašnjava da se toliko toga dešava da nema vremena da priča o oduzimanju farme. Ima problema sa sinom...

"Zato i zovem", prekinuo ju je. "Čuo sam za Bena. Nisam hteo da zovem. Ranije. Ali mislim da mogu da pomognem. Ne znam da li ćeš želeti. Ali imam neku opciju."

"Opciju za Bena?"

"Kako da pomognem Benu. Oko pravnih troškova. Za ono što te čeka trebaće ti brdo para."

"Mislila sam da nam je ponestalo opcija", rekla je Peti.

"Ne sasvim."

* * *

LEN NIJE HTEO da svrati do farme, nije hteo da se nađu u gradu. Bio je sav nekako tajnovit, navaljujući da se ona odveze do izletišta na Seoskom putu 5 i parkira se tamo. Ubeđivali su se i prepirali, dok Len na kraju nije glasno izdahnuo u telefon, na šta je iskrivila usne. "Ako želiš pomoć, dođi odmah tamo. Nemoj nikog da dovodiš. Nikom ništa ne govori. Radim ovo jer mislim da mogu da ti verujem, Peti, a i sviđaš mi se. Stvarno želim da ti pomognem." Usledila je tišina, toliko duboka da je Peti pogledala u slušalicu i prošaptala: *Lene?*, već misleći da je otišao i spremajući se da prekine vezu.

"Peti, stvarno ne znam kako drugačije da ti pomognem. Mislim, pa, videćeš. Molim se za tebe."

Ponovo se okrenula ka kaminu i prodžaravši plamen videla da je samo polovina odeće izgorela. Više nije bilo cepanica pa je pohitala u garažu, dohvatila tatinu staru sekiru teške i britke oštrice - kad su alat još pravili kako treba - nasekla svežanj drva i sve odnela unutra.

Stavljala ih je u vatru kad je osetila Mišel kako se njiše pored nje. "Mama!"

Podigla je pogled, a Mišel je u spavaćici pokazivala na vatru. "Htela si da ubaciš sekiru s drvima" rekla je Mišel osmehnuvši se. "Zamlato." Sekira je ležala na Petinim rukama poput drva za potpalu. Mišel ju je uzela držeći sečivo od sebe, kao što su je učili, i stavila je pored vrata.

Gledala je Mišel kako hita nazad u sobu kao da se probija kroz travu, pa je Peti krenula za ćerkom. Devojčice su bile naslagane na podu i mrmljale nešto svojim lutkama. Ljudi se šale kako najviše vole svoju decu kad ova spavaju, ha-ha, i Peti nešto probode. Ona ih je zaista najviše volela dok spavaju, kad ne zapitkuju, ne traže da ih nahrani ili zabavi, a odmah posle toga, volela ih je ovako: umorne, mirne nezainteresovane za majku. Zadužila je Mišel da zavodi red i ostavila ih tamo, toliko iznurena da je mogla samo da sledi uputstva lihvara Lena.

Nemoj previše da se nadaš, govorila je sebi. Ne nadaj se.

Polu sata vozila se kroz bleštavi sneg, a pahulje su joj se na farovima pretvarale u zvezde. Bio je to "dobar sneg", kako je govorila Petina mama, ljubitelj zime, i Peti pomisli kako će se devojčice sutra ceo dan igrati u njemu, a onda: Hoće li? Šta će biti sutra? Gde će Ben biti?

Gde je Ben?

Zaustavila se pored napuštenog izletišta, zaklona u obliku velike ploče od betona i metala podignutog negde sedamdesetih, sa zajedničkim stolovima i krovom iskošenim poput neuspelog pokušaja da se napravi origami. Dve ljuljaške ležale su pod deset centimetara snega, a njihova stara sedišta od crne

gume nisu se uopšte njihala kao što je Peti mislila da bi trebalo. Duvao je vetrić, zašto su nepomične?

Lenovih kola nije bilo. Zapravo, nije bilo nikakvih kola i počela je da se igra rajsferšlusom na jakni, prelazeći noktom preko svakog metalnog zupca proizvodeći metalni zvuk. Šta bi moglo da se dogodi: otići će do izletničke klupe i naći kovertu punu para koju joj je Len ostavio, džentlmenski gest koji će mu otplatiti. Ili je možda Len okupio grupu ljudi koji je sažaljevaju, koji samo što nisu stigli da je obraduju udelivši joj novac i Peti bi shvatila da je svi ipak vole.

Neko joj je pokucao na prozor, svetloružičasti zglavci i širok muški torzo. Nije bio Len. Spustila je napola prozor i provirila, spremna da čuje *pomerite se, gospođo*. Tako je zvučao kad je pokucao.

Umesto toga, rekao je: "Hajde." Nije se sagnuo, još uvek mu nije videla lice. "Hajde, pričaćemo gore na klupama."

Isključila je kola i izvukla se, a čovek je već išao napred, pod debelim rančerskim kaputom i kaubojskim šeširom. Ona je nosila vunenu kapu koja joj nikad nije bila taman, uši bi joj uvek iskočile tako da je već trljala vrhove kad ga je sustigla.

Pomislila je da deluje pristojno. Želela je da bude pristojan. Imao je tamne oči i duge uvijene brkove čiji su mu vrhovi visili sa brade. Imao je verovatno četrdeset godina, delovao je kao da bi mogao biti odavde. Izgleda pristojno, ponovo je pomislila. Seli su na izletničke klupe, pretvarajući se da nisu pokrivenne snegom. Možda je advokat, pomislila je. Advokat koga je Len nagovorio da brani Bena. Ali zašto se onda nalaze napolju...?

"Čujem da ste se uvalili u nevolju", zagrmeo je glasom koji mu se slagao sa očima. Peti je samo klimnula glavom.

"Spremaju se da vam oduzmu farmu, a vaš sin samo što nije uhapšen."

"Policija samo želi da razgovara s njim o nečemu što se dogodilo..."

"Vaš sin samo što nije uhapšen, a znam i zašto. U narednih godinu dana trebaće vam novac da izbegnete poverioce kako biste zadržali decu kod kuće - kod njihove proklete kuće - i trebaće vam novac za advokata za sina, jer ne želite da vam sin ode u zatvor obeležen kao zlostavljač dece."

"Naravno da ne želim, ali Ben..."

"Ne, hoću da kažem: ne želite da vaš sin ode u zatvor obeležen kao zlostavljač dece. Nema goreg nego biti zlostavljač dece u zatvoru. Viđao sam šta rade tim ljudima, prava noćna mora. Zato vam treba veoma dobar advokat, što puno košta. Treba vam jedan odmah, ne kroz nekoliko nedelja, ne kroz nekoliko dana. Odmah. Ovakve situacije brzo izmaknu kontroli"

Peti je klimnula glavom i čekala. Čovekov govor podsetio ju je na prodavca automobila: morate odmah da kupite baš ovaj model i baš po ovoj ceni. Uvek je gubila u ovakvim razgovorima i uvek na kraju kupila ono što ju je prodavač ubeđivao da kupi.

Čovek je navukao kaubojski šešir izdahnuvši poput bika.

"Ja sam nekada bio farmer i moj otac pre mene i njegov pre njega. Osamsto jutara, stoka, kukuruz, pšenica, iza Robneta u Misuriju. Poprilično bogatstvo, baš kao vaša farma "

"Mi nikad nismo imali osamsto jutara."

"Ali imali ste porodičnu farmu, dođavola, imali ste svoju zemlju. Nas farmere su prevarili. Kažu "samo se širite!" i, dođavola, to smo i uradili. Kupujte još zemlje - kažu - jer više se ne proizvodi! A onda, ups, žao nam je, loše smo vas savetovali. Sad ćemo vam uzeti farmu koja je generacijama u vašoj porodici, tek tako ćemo je uzeti, nema ljutiš. Veruj nam, ti si ispao budala, nismo mi krivi."

Peti je ovo već čula, već je to pomislila. Bila je to nepravda. A sad da se vratimo na mog sina. Oslonila se na jednu nogu stresavši se, trudeći se da sakrije svoje nestrpljenje.

"E sad, ja nisam poslovan čovek, nisam računovođa, nisam političar. Ali mogu da pomognem, ako ste zainteresovani."

"Da, volela bih to", rekla je. "Molim vas."

A u sebi je rekla: Ne nadaj se, nemoj previše da se nadaš.

Libi Dej

SADA

Vozila sam se kući kroz zakržljale šume. Negde niz jedan od tih dugih uskih puteva nalazila se deponija. Nju zapravo nisam videla, ali dobrih trideset kilometara vozila sam se kroz razbacani otpad. Levo i desno od mene zemlja se svetlucala od hiljadu plastičnih kesa koje su lepršale i lebdele tik iznad trave. Ličile su na duhove malih stvorova.

Počela je da prska kiša i postajala sve jača, ledeći se. Sve izvan mojih kola delovalo je izvitopereno. Kad god bih ugledala neko osamljeno mesto - ulegnuće u krajoliku, neugledan šumarak - zamišljala sam Diondru zakopanu ispod, gomilu zaboravljenih kostiju i komadića plastike, đon jedne cipele, možda crvene viseće minđuše koje je nosila na slici u godišnjaku.

Ko šljivi Diondru? U glavi su mi ponovo sinule Dajanine reči. Koga je briga da li ju je Ben ubio, kad ti je pobio porodicu, a tu je ionako svemu kraj.

Toliko sam silno želela da Raner nešto oda, da me ubedi da je on to uradio. Ali susret s njim samo me je podsetio koliko je neverovatno da ih je on sve pobio, koliko je tupav. *Tupav*, reč koju ste koristili kao dete, ali nije bilo bolje da se opiše Raner. Istovremeno podmukao i tupav. Magda i Klub smrti bi bih razočarani, mada ću im rado dati njegovu adresu ako žele da nastave razgovor. Što se mene tiče, nadala sam se da će uskoro umreti.

Prošla sam pored blatnjavih ravnih polja mrkog tla, gde se neki tinejdžer naslanjao na ogradu na kiši, u mraku, i natmuren ili dosađujući se zurio u autoput. Misli su mi se vratile Benu. Diondri i Benu. Trudna. Sve ostalo što mi je Ben rekao o toj noći delovalo je tačno, ubedljivo, ali laž, uporna laž o Diondri,

delovala je kao nešto što bi trebalo da me zabrine.

Hitala sam kući, osetivši se kužno. Otišla sam pravo pod tuš i dugo se trljala grubom četkicom za ribanje tako da mi je koža kad sam završila izgledala kao da me je napao čopor mačaka. Otišla sam u krevet i, još uvek se osećajući zaraženo, sat vremena se okretala u čaršavima, a onda ustala i ponovo se istuširala. Oko dva ujutro, okupana znojem, utonula sam u težak san pun iskeženih staraca za koje sam mislila da su moj otac dok se nisam dovoljno približila da vidim kako im se lica rastaču. Sledili su još uverljiviji košmari: Mišel je pravila palačinke, a u testu su plivali skakavci čije su tanke nožice otpadale dok je ona mešala. Isprženi su zajedno s palačinkama, a mama nas je naterala da ih ipak pojedemo, zdravi proteini, krc, puc. Onda smo svi počeli da umiremo - da se davimo, balavimo, prevrćemo očima - jer su skakavci bili otrovani. Progutala sam jednog krupnog insekta i osetila kako mi se vraća uz grlo, lepljivo telo izbilo mi je u usta poprskavši mi jezik duvanom, udarajući mi glavom o zube kako bi pobeo.

Svanulo je neprijatno sivo jutro. Ponovo sam se istuširala - koža mi je još uvek delovala sumnjivo - a onda odvezla do biblioteke u centru, zgrade s belim stubovima koja je nekada bila banka. Sela sam pored zajedljivog čoveka ućebane brade u isflekanj vojničkoj jakni, pored kakvih uvek završim na javnim mestima, i konačno izašla na internet. Našla sam ogromnu tužnu bazu podataka s nestalim osobama i ukucala njeno ime.

Ekran je zabrujao pretražujući, a ja sam se preznojila nadajući se da će na njemu iskočiti *Nema podataka*. Nisam bila te sreće. Fotografija je bila drugačija od one iz godišnjaka, ali ne mnogo: Diondra s kovrdžama očvrslim od pene za kosu i podignutim šiškama, ugalj-crnim ajlajnerom i ružičastim sjajem za usne. Smeškala se napućenih usana.

DIONDRA SU VERCNER
ROĐENA: 28. OKTOBRA 1967.
PRIJAVLJENA KAO NESTALA: 21. JANUARA 1985.

* * *

BEN ME JE ponovo čekao, ovog puta prekrštenih ruku i zavaljen u stolicu, neprijateljski raspoložen. Nedelju dana nije hteo da razgovara sa mnom da bi na kraju pristao da me vidi. Sad me je gledao odmahujući glavom kad sam sela.

Zbunila sam se.

"Znaš, Libi, razmišljao sam nešto od našeg poslednjeg razgovora", konačno

je rekao. "Razmišljao sam, ne treba meni ovo, ova patnja. Mislim, već sam ovde, ne želim da mi mlađa sestra dolazi i čas veruje, čas ne veruje u mene. Da mi postavlja čudna pitanja, da posle dvadeset četiri proklete godine moram da pazim šta pričam. Ne treba meni taj pritisak. Zato, ako si došla ovamo da pokušaš da 'shvatiš pravi uzrok svega ovoga'", ljutito je napravio znake navodnika u vazduhu, "znaš, idi negde drugde. Jer meni to jednostavno ne treba."

"Našla sam Ranera."

Nije ustao, ostao je čvrsto da sedi u stolici.

"Au, Libi, trebalo je da budeš detektiv. Šta je Raner imao da kaže? Još je u Oklahomi?"

Osetila sam kako mi je na usnama zatitrao neprimereni osmeh. "Živi na deponiji toksičnog otpada na rubu Lidžervuda, izbačen je iz svratišta."

Čuvši to, Ben se iscerio. "Živi na deponiji toksičnog otpada. Ha."

"Kaže da ti je Diondra Vencer bila devojka, da je zatrudnela s tobom. Da je bila trudna i da ste bili zajedno one noći kad su se dogodila ubistva."

Ben je pokrio lice rukom, raširivši prste. Videla sam kako žmirka kroz njih. Dok je pričao, lice mu je ostalo pokriveno i nisam čula šta je rekao. Dvapat je pokušao, a ja sam svaki put pitala da ponovi i u trećem pokušaju podigao je glavu i grizući unutrašnju stranu obraza nagnuo se napred.

"Pitao sam, što si jebote toliko opsednuta Diondrom? Imaš nekakvu fiks-ideju u vezi sa ovim i znaš šta će se dogoditi, sve ćeš da zajebeš. Imala si priliku da veruješ u mene, da postupiš ispravno i da konačno veruješ u svog brata. Koga znaš. Nemoj mi reći da me ne znaš, jer znaš da je to laž. Mislim, Libi, kako ne kapiraš? Ovo nam je poslednja prilika. Nek svet veruje da sam kriv, nek veruje da sam nevin, oboje znamo da ja nikud ne idem. Nema tog DNK koji će me osloboditi - nema više ni proklete kuće. Dakle. Neću izaći. Dakle. Jedina osoba za koju mi je stalo da kaže da nisam mogao da ubijem svoju *porodicu* jesi ti."

"Ne možeš me kriviti što se pitam da li..."

"Naravno da mogu. Naravno da mogu. Mogu da te krivim što nisi verovala u mene. E sad, mogu ti oprostiti što si lagala, što si se kao dete zbunila. To mogu da oprostim. Ali, dođavola, Libi, šta ćemo sada? Koliko ti je godina, trideset i nešto, i još uvek veruješ da bi tvoja krv mogla da uradi tako nešto?"

"O, još kako verujem da bi moja krv mogla to da uradi", rekla sam, a iz mene je nagrnuo bes udarajući mi u rebra. "Još kako verujem da je naša krv zla. Osetila sam to u sebi. Prebijala sam ljude namrtvo, Bene. Ja. Provaljivala sam kroz vrata i prozore i... ubijala stvorove. Često opažam da su mi šake stisnute u

pesnice."

"Veruješ da smo toliko loši?"

"Verujem."

"Čak i sa maminom krvlju?"

"Čak i s njom."

"E pa, žao mi te je, devojčice."

"Gde je Diondra?"

"Ostavi se toga, Libi."

"Šta si uradio s bebom?"

Osetila sam mučninu, uznemirenost. Da je ta beba poživela, imala bi (on bi imao, ona bi imala), koliko, dvadeset četiri godine. Beba više nije beba. Pokušala sam da zamislim odraslu osobu, ali u glavi mi se stalno javljala slika novorođenčeta umotanog u ćebe. Ma, jedva sam *sebe* mogla da zamislim kao odraslu. Sledećeg rođendana napuniću trideset dve godine, koliko je mama imala kad je ubijena. Delovala je tako odraslo. Odraslije nego što ću ja ikad biti.

Dakle, ako je živa, beba ima dvadeset četiri godine. Imala sam jednu od svojih užasnih vizija. Šta bi bilo kad bi bilo viziju. Mi, da su svi poživali, kod kuće u Kinakiju. Eno Mišel u dnevnoj sobi, još se igra svojim ogromnim naočarama, naređuje gomili dece koja prevrću očima, ali je poslušaju Debi, bucmašta i brbljiva, s krupnim, plavokosim mužem farmerom i posebnom sobom za ručni rad u svojoj kući na farmi, krcatom trakama za šivenje, krpicama za šivenje jorgana i lepkom na pištolj. Mama, duboko zašla u pedesete i podbula od sunca, gotovo sasvim bele kose, još uvek se prijateljski prepire sa Dajanom. A onda u sobu ulazi Benovo dete, ćerka, riđokosa, devojka od dvadesetak godina, mršava i samouverena, narukvice zveckaju na nežnim zglobovima, diplomac sa koledža i nikog od nas ne shvata ozbiljno. Dejova.

Zagrcnula sam se sopstvenom pljuvačkom zakašljavši se kad mi se zagušio dušnik. Posetiteljka dve kabine od mene nagnula se napolje da pogleda, a onda se, zaključivši da neću umreti, vratila svom sinu.

"Šta se dogodilo te noći, Bene? Moram da znam. Jednostavno moram da znam."

"Libi, u ovoj igri ne možeš da pobediš. Ako ti kažem da sam nevin, znači da si ti kriva, da si mi uništila život. Ako ti kažem da sam kriv... Mislim da ti od toga nije mnogo lakše, zar ne?"

Bio je u pravu. Jedan od razloga što toliko godina nisam ništa preduzimala. Nabacila sam nešto drugo: "A šta je sa Trejom Tipanom?"

"Trej Tipano."

"Znam da je bio kladioničar i da je bio umešan u to sranje s đavolom, da ti je

bio prijatelj i da je one noći bio s tobom. Sa Diondrom. Sve mi to deluje prilično sjebano."

"Odakle ti sve to?" Ben me pogledao u oči, pa podigao pogled i zagledao mi se u riđi izrastak kose, koja mi je sada bila do ušiju.

"Tata mi je rekao. Rekao je da je Treju Tipanu dugovao pare i..."

"Tata? Sad je *tata*?"

"Raner je rekao..."

"Svašta je Raner rekao. Odrasti, Libi. Moraš da odlučiš na čijoj si strani. Možeš do kraja života da pokušavaš da shvatiš šta se dogodilo, tražiš razloge. Ili možeš jednostavno da veruješ sebi. Odaberi stranu. Budi na mojoj. Bolje je."

Ben Dej

2. JANUAR 1985.

22.23

I zvezli su se iz grada, betonski put zamenio je zemljani, a Ben se truckao na zadnjem sedištu, pridržavajući se rukama za krov kamiona kako se ne bi pomerao. Bio je naduvan, baš naduvan, a zubi i glava su mu čegrtali. *Fali ti koja u glavi?* Falilo je njemu nekoliko. Spavalo mu se. Prvo da jede, pa da spava. Gledao je kako svetla Kinakija iščezavaju, a onda su usledili kilometri bleštavobelog snega, tu i tamo komad trave ili iskrzane ograde, ali uglavnom sneg nalik površini meseca. Kao da je stvarno u svemiru, na drugoj planeti i više nikad se ne vraća kući.

Skrenuli su na neki put, a sa svih strana ih je poput tunela progutalo drveće i shvatio je da nema pojma gde su. Nadao se samo da će se, šta god se spremalo, što pre završiti. Jeo mu se hamburger. Njegova mama je pravila lude hamburgere koje je zvala kuhinjski višak, jeftino masno mleveno meso s lukom i makaronima i čemu god je već isticao rok trajanja. Jednom se kleo da je našao komad banane prelivene kečapom - njegova mama je verovala da je s kečapom sve ukusno. Nije, grozno je kuvala, ali sad bi pojeo jedan od onih hamburgera. Razmišljao je: *Toliko sam gladan da bih mogao kravu da pojedem.* A onda, kao da je njegova molitva za hranom delovala, odvojio je pogled od skorele mrlje na zadnjem sedištu i usredsredivši ga napolje ugledao deset-dvadeset krava; rase hereford koje su bez nekog razloga stajale u snegu. U blizini je bila štala, ali kuće nigde na vidiku, a krave su bile previše glupe da se vrate u štalu pa su stajale kao gomila debelih bolida i izbacivale paru kroz nozdrve. Herefordke su

bile najružnije krave na svetu, ogromne, riđe, belih zbrčkanih lica s ružičastim kolotovima oko očiju. Džersi krave bile su nekako slatke, s onim krupnim licima kao u jelena, ali herefordke su izgledale praistorijski, preteće, podmuklo. Imale su debele dlakave noge i oštre zakrivljene rogove i kad se Trej zaustavio, Bena ispuni nekakva nervoza. Dogodiće se nešto loše.

"Stigli smo", rekao je Trej dok su sedeli u kolima s isključenim grejanjem tako da se hladnoća polako uvlačila. "Svi napolje." Trej je pružio ruku preko Diondre do pretinca - očešavši njen trudnički stomak, na šta su se oboje čudno osmehnuli - uzeo kasetu i ubacio je u kasetofon. Frenetična isprekidana muzika počela je da grebe po Benovom mozgu.

"Hajde, Bene", rekao je Trej zgazivši u krckavi sneg. Podigao je vozačevo sedište da Ben izađe, a ovaj je posrćući stao na zemlju, saplevši se pa ga je Trej uhvatio. "Vreme je da shvatiš neke stvari, da osetiš moć. Druže, uskoro ćeš biti tata." Protresao ga je za ramena. "Tata!" Zvučao je prijateljski, ali nije se smešio. Gledao je stisnutih usana, crveno obrubljenih, gotovo krvavih očiju. Premišlja se. Izgledao je kao da se premišlja. Onda ga je pustio, zakopčao manžetne na džins-jakni i obišao sa zadnje strane kamiona. Ben je pokušao da vidi preko haube, da uhvati Diondrin pogled, dobaci joj "koji kurac" pogled, ali ona se naginjala u kabinu i izvlačila još jednu kesu ispod sedišta, stenjući s rukom na stomaku, kao da je mnogo teško sagnuti se petnaest centimetara. Uspravila se držeći se za krsta i počela da kopa po kesi. Bila je puna omotnica od žvaka i izvukla je tri.

"Daj", rekao je Trej, strpao dve u džep i odvio treću. "Ti i Ben možete da podelite."

"Neću da delim", zacvilela je Diondra. "Osećam se kô govno, treba mi cela."

Trej je ogorčeno uzdahnuo i dobacio joj paketić promrmljavši: *Pobogu*.

"Šta je ovo?", konačno je pitao Ben. Osetio je toplo curkanje na glavi i znao da ponovo krvari. I glavobolja mu se pogoršala, damaralo mu je iza levog oka, niz vrat i kroz rame, poput infekcije koja mu prolazi kroz telo. Kad je protrljao vrat, imao je osećaj da je neko vezao baštensko crevo u čvorove i zavukao mu ga pod kožu.

"Đavolja koka, čoveče, jesi li je ikad probao?" Trej je sipao prašak na dlan i nagnuo se ka njemu kao konj ka šećeru, brzo udahnuo, zabacio glavu, zateturao se nekoliko koraka unazad, a onda ih pogledao kao da ne zna šta rade tu. Imao je tamnonarandžasti krug oko nosa i usta.

"Šta koji kurac gledaš, Bene Deju?"

Trejove zenice treperile su tamo-vamo kao da prati nevidljivog kolibirja. Diondra je sa jednakom životinjskom pohlepom usisala svoje, a onda smejući se

pala na kolena. Na tri sekunde bio je to radostan osmeh, a onda je počela da se guši kroz suze, kako se smejete kad jednostavno ne verujete koje ste usrane sreće. Plakala je i cerekala se, spustila se na sneg i smejala na rukama i kolenima, a onda je povraćala, sos od sira za načos i debele špagete koje gotovo da su mirisale dobro u slatkom sosu povračke. Kad je podigla pogled, iz usta joj je još visio jedan rezanac. Visio je tako sekund, pre nego što je shvatila i izvukla ga, a Ben je zamišljao rezanac napola u njenom grlu kako polako gmiže gore. Bacila ga je na pod još uvek plačući na rukama i kolenima i dok ga je gledala, krenula je da dreči poput bebe kao njegove sestre kad su bile povređene. Plač kao da je smak sveta.

"Diondra, jesi dobro, du...", zaustio je.

Bacila se napred i ispovraćala ostalo pored Benovih nogu. Odmakao se da ga ne popraska i stajao gledajući Diondru kako plače na sve četiri.

"Tata će me ubiti!", opet je zakukala, a na korenu kose izbio joj je znoj. Napravila je grimasu pogledavši u svoj stomak. "Ubiće me."

Trej je gledao samo u Bena, potpuno isključivši Diondru i brzo mahnuo prstom dajući Benu do znanja da prestane da odugovlači i uzme đavolju koku. Približio je nos i osetio miris starih gumica i sode bikarbone.

"Šta je ovo, kao kokain?"

"Kao čorba za mozak. Naspri ga."

"Čoveče, već se osećam kao govno, ne znam da li mi to treba. Jebote, čoveče, gladan sam."

"Trebaće ti za ono što će se dogoditi. Hajde."

Diondra se opet kikotala, bleđa pod bež podlogom. Mrva načosa spušala se ka Benovom stopalu na curkavom ružičastom potočiću. Pomerio se. Onda se okrenuo od njih, ka kravama koje su gledale, sipao prah na dlan i pustio ga da lebdi nošen vetrom. Kad je gomila bila veličine novčića od četvrt dolara, ušmrknuo ju je, glasno i folirajući se kao i oni, a ipak je samo polovinu usisao u nos.

Što je bilo dobro jer mu je odmah udarilo u mozak, oporo poput hlora, ali je još više žarilo i zamišljao je kako pucketa poput grančica, paleći mu krvne sudove u glavi. Imao je osećaj da mu se ceo krvotok pretvorio u vreli lim, čak su ga i kosti na ručnim zglobovima zbolele. Creva su mu se pomerila kao zmija koja se budi i na trenutak je pomislio da će se usrati, ali je samo iskinuo malo piva i oslepevši srušio se na zemlju. Glava mu je pucala, a sa svakim stiskom krv mu je šikotala niz lice. Osećao je da bi mogao da trči sto trideset kilometara na sat i da bi trebalo, jer ako ostane tu gde je, grudi će mu eksplodirati i iz njih će izleteti neki demon, otresti Benovu krv s krila, nakriviti glavu na pomisao da

ostane zarobljen u ovom svetu i odleteti u nebo, pokušavajući da se vrati u pakao. A onda, samo što je pomislio da mu treba puška da se ubije i okonča ovo, ispunio ga je veliki mehur olakšanja umirujući mu vene. Shvatio je da zadržava dah i počeo da hvata vazduh, osetivši se jebeno dobro. Jebote, što je pametno udisati vazduh, eto kako se osećao. Osetio je kako se širi, raste, neporeciv. Kao da će, šta god da uradi, napraviti pravi izbor, o da, nego šta, kao da bi preko celog neba mogao da naniže svaki izbor koji će narednih meseci morati da napravi, poskida ih kao plišane životinje na vašaru i osvoji nešto veliko. Ogromno. Ura za Bena, nosiće ga na ramenima i ceo će mu jebeni svet klicati.

"Jebote, šta je ovo?", pitao je. Glas mu je zvučao čvrsto kao dobro zaljuljana teška vrata.

Ne obazirući se na njega, Trej je pogledao u Diondru, koja se pridizala sa zemlje, a tamo gde su se smrzli na ledu, prsti su joj bili crveni. Kao da joj se i nesvesno podsmevao. Onda je prekopao pozadi po pikapu i okrenuo se sa sekirom, blistavoplavom kao sneg. Pružio ju je Benu, s oštricom napred, a Benove ruke zgrčile su se uz bokove, *nenenene ne možeš da me nateráš da je uzmem*, kao da je dete od koga traže da pridrži uplakano novorođenče, *nenenene*.

"Uzmi je."

Ben ju je zgrabio, hladnu na dodir, s mrljama rđe na ostrici. "Je l' ovo krv?"

Trej ga je pogledao onako lenjo, krajičkom oka, ne potrudivši se da odgovori.

"Joj, hoću ja sekiru!", zacičala je Diondra. Odskakutala je do kamiona, a Ben se zapitao da li ga kao i obično zajebavaju.

"Preteška je za tebe, uzmi lovački nož."

Diondra se izvijala u kaputu tako da je krzneni rub na kapuljači poskakivao gore-dole.

"Neću nož, premali je, daj Benu nož, on lovi."

"Onda će Ben dobiti i ovo", rekao je Trej i pružio mu sačmaru.

"Daj meni onda pušku, ja ću je uzeti", rekla je Diondra.

Trej ju je uhvatio za ruku, raširio joj prste i sklopio ih oko lovačkog noža.

"Oštar je, zato bez zajebavanja."

Ali zar to nije baš ono što rade, zajebavaju se?

"Obriši lice, Bene Geju, krv ti svuda kaplje."

Sa sekirom u jednoj i sačmarom u drugoj, Ben je obrisao lice o rukav, sav ošamućen. Krv je i dalje curila, sad mu je bila u kosi razmazavši mu se preko jednog oka. Smrzavao se, setivši se da se to desi kad nasmrt iskrvariš, da ti bude hladno, a onda je shvatio da bi bilo čudno da mu nije hladno u tankoj

Diondrinoj jaknici, ceo torzo mu se naježio.

Trej je na kraju izvukao teški pijuk, toliko oštrog sečiva da je ličila na odlomak ledenice. Prebacio ju je preko ramena, kao da je krenuo na posao. Diondra se još uvek durila zbog noža i Trej se izdrao na nju.

"Hoćeš da izgovoriš to?", rekao je. "Hoćeš to da uradiš?"

Prestala je da se duri, kratko klimnula glavom i stavila svoj nož u središte kruga koji su slučajno obrazovali. Ali ne, nije bilo slučajno jer je Trej stavio svoj pijuk pored lovačkog noža i pokazao Benu da uradi isto, nestrpljivo kao roditelj čije je dete zaboravilo da se pomoli. I Ben ga je poslušao, stavio je odozgo sačmaru i sekiru na gomilu svetlucavog, oštrog metala od koga mu je zalupalo srce.

Diondra i Trej iznenada su ga uhvatili za ruke. Dok su stajali u krugu oko svog oružja, Trejov stisak bio je čvrst i vreo, Diondrin mlitav i lepljiv. Sve je sijalo na mesečini. Diondrino lice ličilo je na masku, sve u udubljenjima i brdima, a kad je podigla bradu ka mesecu, Benuse digao kad je video njena otvorena usta i gomilu metala, ali nije mario. Negde u dubini svesti mozak mu je zacvrčao, bukvalno se pržio, a onda je Diondra počela da recituje.

"Satano, donosimo ti žrtvu, donosimo ti bol i krv i strah i bes, temelj ljudskog života. Odajemo ti počast, Mračni. U tvojoj moći, postajemo još moćniji, uzdižući te, mi uzdižemo se."

Ben nije znao šta te reči znače. Diondra se stalno molila. Molila se u crkvi, kao normalni ljudi, ali molila se i boginjama, i geodama i kristalima i koječemu. Stalno je tražila pomoć.

"Noćas ćemo od tvoje bebe napraviti jebenog ratnika, Dio", rekao je Trej.

Onda su se razdvojili, svako je uzeo svoje oružje i ćutke su ušli u polje, a sneg je proizvodio gumasti zvuk dok su gazili kroz njega probijajući pokoricu na površini. Benove noge bile su bukvalno smrznute, odvojeni predmeti neprirodno prikačeni za njega. Ali zapravo nije bilo važno, ni ovo, ni malo šta drugo, večeras su u mehuru, ništa nije imalo posledice i sve dok može da ostane u mehuru sve će biti u redu.

"Koju, Diondra?", pitao je Trej kad su se zaustavili. U blizini su nepomično u snegu stajale tri herefordke ne obazirući se na ljude. Ne naročito bujne mašte.

Diondra je zastala pokazujući prstom oko sebe - nečujno eci-peci-pec - i zaustavila se na najkrupnijem biku čiji je groteskni, dlakavi kurac visio ka snegu. Diondrina usta raširiše se u vampirski osmeh pokazavši očnjake, a Ben je čekao borbeni poklič, napad, ali ona je samo iskoračila. Tri duga nesigurna koraka u snegu do bika koji je uzmakao samo jedan korak pre nego što mu je zabila lovački nož u grlo.

Počinje, pomislio je Ben. Evo, počinje. Prinošenje žrtve Satani.

Krv je lptala iz bika kao ulje, tamna i gusta - glo-glo, a onda se bik iznenada trgao, vena se pomerila, šta li, krv je gnevno šiknula poprskavši ih crvenim kapljicama, po licu, odeći, kosi. Diondra je vrištala, konačno, kao da se prvi deo odvijao pod vodom pa je iznenada izbila na površinu, a njeni krici odbijali su se o led. Zabijala je nož u bikovo lice zgnječivši mu levo oko tako da se klizavo i krvavocrno okrenulo u glavi. Bik je nespretno i zbunjeno posrnuo u sneg, zvučeći kao neko koga su iznenada probudili - uplašeno ali tupo. Bela kovrdžava dlaka bila je poprskana krvlju. Trej je podigao svoje sečivo ka mesecu, glasno kliknuo, snažno zamahnuo sekiricom i zario je u utrobu životinje. Zadnje noge zveri na trenutak su zaklecale, a onda je đipio i pijano potrčao. Ostale krave, raširivši krug oko njega kao deca za vreme tuče, gledale su i mukale.

"Drž' ga", dreknula je Diondra. Trej je grabio kroz sneg, visoko podižući noge kao da pleše, mlateći sekirom kroz vazduh. Pevao je Satani, a onda je usred stiha udario sekirom o leđa životinje slomivši joj kičmeni stub i oborivši je na sneg. Ben se nije pomerio. Kad bi se pomerio, to bi značilo da može da se uključi, a on to nije želeo, nije želeo da oseti kako se meso tog bika otvara pod njim, ne zato što je to pogrešno, već zato što bi moglo previše da mu se dopadne kao i trava, gde je posle prvog dima znao da nikad neće prestati. Kao da je dim našao neko mesto u njemu koje je ostalo prazno samo za njega pa se tu zavukao. Možda unutra postoji prostor i za ovo. Taj osećaj kad nešto ubiješ. Možda postoji neko mesto koje samo čeka da ga popuni taj osećaj kad ubiješ.

"Hajde, Bene, nemoj sad da nam se ustrtariš", viknuo je Trej, halapljivo udišući vazduh posle trećeg, četvrtog, petog udarca sekirom.

Bik je bio na boku i žalosno neprirodno jecao, kao što bi zvučao dinosaur u jami katrana - jezivo, samrtnički, preneraženo.

"Hajde, Bene, ubij i ti. Ne možeš da dođeš i samo stojiš", dreknula je Diondra kao da je to što stoji nešto najgore na svetu. Bik ju je pogledao sa zemlje, a ona je počela brzo, spretno da ga ubada u vilicu škrugućući zubima, vrišteći: "Drkadžijo!", dok je zabadala i zabadala, s jednom rukom na nožu, drugom pokrivajući svoj stomak.

"Odbij, Di", rekao je Trej i naslonio se na sekira. "Uradi to, Bene. Uradi to, čoveče, ili ću te razbiti, jebote." Oči su mu još imale onaj nadrogirani sjaj i Ben zažali što nije uzeo još đavolje koke, pozelevši da nije zarobljen u ovom međustanju, gde može nekako da rezonuje, ali uopšte ne oseća strah.

"Ovo ti je prilika, družo. Budi muško. Gleda te majka tvog deteta, ona je svoj deo odradila. Nemoj celog života da budeš uplašeni kukavni dečak koji pušta

ljude da mu naređuju, da u tebi bude strah. Čoveče, nekad sam i ja bio kao ti i ne želim to više nikad da doživim. Da me ponižavaju. Vidi kako se tvoj rođeni otac odnosio prema tebi. Kao prema nesposobnjakoviću. Ali, znaš, dobiješ ono što zaslužuješ. Mislim da ti to znaš."

Ben je udahnuo zaleđeni vazduh u pluća, a u njemu je rastao bes dok su mu se reči uvlačile pod kožu. On nije kukavica.

"Hajde, Bene, uradi to, samo kreni", podbadala ga je Diondra.

Bik je sad samo dahtao, krv je šikljala iz desetina rana praveći crvenu baru u snegu.

"Moraš da oslobodiš bes, čoveče, to je ključ moći. Toliko si uplašen, čoveče, zar ti se nije smučilo da budeš uplašen?"

Bik je sad ležao na zemlji, toliko jadan, toliko brzo pobeđen da se Benu zgadio. Sve je čvršće stiskao sekira, morao da ubije tu životinju, da joj prekрати muke, a onda je podigao teško sečivo visoko iznad glave i uz jezivo krckanje udario njime bikovu lobanju. Začuo se samrtnički krik životinje, a komadići mozga i kosti razleteli su se na sve strane. Bio je tako dobar osećaj istezati i zatezati mišiće u ramenu - muški posao - pa je ponovo udario sekiriom raspolutivši lobanju, a bik je, još jednom trgavši prednjim nogama, konačno bio mrtav. Onda je pažnju usmerio na trup, gde je zamahujući u udarajući mogao najviše da povredi, a oko njega se razleteše delovi kosti i nabubrelih creva. "Jebi se jebi se jebi se", vrištao je, neverovatno stisnutih ramena, kao da su elastičnom trakom vezana nazad, vilica mu je brujala, pesnice se tresle, kurac mu je bio tvrd i napet kao da će mu celo telo eksplodirati u orgazam. Zamahni, udari.

Spremao se da uzme sačmaru kad su mu se ruke oduzele, završio je, bes je isticao iz njegovog tela i uopšte nije osećao moć. Osećao se posramljeno kao posle drkanja uz porno-časopis, mlitavo, krivo i glupavo.

Diondra je prasnula u smeh. "Baš je opasan kad je ovo čudo praktično mrtvo", rekla je.

"Ubio sam ga, zar ne?"

Sve troje su bili zadihani, iscrpljeni, lica poprskanih krvlju osim tamo gde su obrisali oči tako da su virile kao kod rakuna. "Sigurna si da si s ovim tipom zatrudnela, Diondra?" pitao je Trej. "Sigurna si da može da mu se digne? Nije ni čudo što mu bolje ide s devojkicama."

Ben je ispustio sekiru i krenuo ka kolima, pomislivši da je vreme da ide kući, da je za sve kriva njegova mama pošto je jutros bila onakva kučka. Da nije odlepila zbog njegove kose, večeras bi bio kod kuće, čist i na toplom pod ćebetom, čuo bi sestre odmah pred vratima, TV kako zvrji niz hodnik, mamu kako vadi neko varivo za večeru. A on je ovde, kao i obično predmet sprdnje,

dao je sve od sebe da se dokaže i kao i uvek omanuo i istina je izašla na videlo. Uvek će ovu noć pominjati kao noć kad Ben nije mogao da ubije.

Ali sada je osetio nasilje i želeo je još. Kroz nekoliko dana razmišljaće o tome, što je učinjeno ne može se ispraviti, razmišljati o ubijanju, opsednut time, ali sumnjao je da će ga Trej i Diondra ponovo povesti, a on će, kao i obično, biti previše jadan i uplašen da to sam uradi.

Ustao je okrenuvši im leđa, podigao sačmaru na rame, okrenuo se, povukao oroz, držeći prst na okidaču. Bam! Zamišljao je kako vazduh odzvanja, sačmara mu udara o rame kao kad te drugar potapše i kaže svaka čast! A on otvara pušku, ubacuje još jednu čauru, odlazi dublje u polje, ponovo podiže pušku i bam!

Zamišljao je kako mu odzvanja u ušima, miris dima u vazduhu i Treja i Diondru, koji po prvi put ništa ne kažu dok on stoji u polju punom leševa.

Libi Dej

SADA

Dok sam ja ne obavestivši nikoga bila u Oklahomi, Lajl je ostavio devet sumanutih poruka različitih po svom tonu. Počeo je, mislim, nekakvom komičnom imitacijom zabrinute bogate udovice, pričajući kroz zapušeni nos i raspitujući se kako sam, onda je postao ljut, strog, uzbuđen, uspaničen, da bi u poslednjoj poruci ponovo počeo da se glupira: "Ako me ne nazoveš, dolazim... i donosim *pakao!*", vrisnuo je, pa dodao: "Ne znam da li si gledala *Tumston.*"

Jesam, ali bila je to loša imitacija Kurta Rasela.

Pozvala sam ga, dala mu svoju adresu (neobično za mene) i rekla mu da može da dođe ako želi. U pozadini sam čula ženski glas kako pita ko je, dobacuje Lajlu da me nešto pita - *ma pitaj je, što si smešan, pitaj je* - a Lajl pokušava da se skine s veze. Možda Magda želi izveštaj o Raneru? Daću joj ga. Zapravo sam želela da pričam, u suprotnom ću otići u krevet i narednih godinu dana neću pričati.

Dok sam čekala, sredila sam kosu. U povratku kući posle susreta s Benom kupila sam farbu u prodavnici. Nameravala sam da uzmem svoju uobičajenu platinastoplavu, ali sam na kraju izašla sa grimiznom sa čije kutije mi se drsko smešila neka riđokosa. Manje održavanja, da, uvek sam više volela što manje održavanja. A i otkako je Ben primetio koliko ličim na majku, razmišljala sam da se vratim na staro. Neodoljivo me je privlačila ideja da se pojavim pred Dajaninom prikolicom kao vaskrsla Peti Dej, možda bi me tako pustila unutra. Prokleta Dajana što se ne javlja.

Nanela sam grimiznu smesu hemikalija na glavu, koja je mirisala kao da nešto gori. Trebalo je da odstoji još četrnaest minuta kad se oglasilo zvono na vratima. Lajl. Naravno da je poranio. Banuo je unutra, govoreći koliko mu je laknulo što sam se javila, a onda je uzmakao.

"Šta je to, trajna?"

"Vraćam se u crveno."

"O. Dobro. Mislim, lepo je. Prirodno."

U onih preostalih trinaest minuta ispričala sam Lajlu za Ranera i za Diondru.

"Dobro", rekao je, pogledavši ulevo i okrenuvši mi uvo, u svom slušam-razmišljam stavu. "Znači, po Benu, te noći se nakratko vratio kući, posvađao s vašom majkom i onda opet izašao i posle toga ne zna više ništa."

"Po Benu."

"A po Raneru se dogodilo, šta? Ili je Trej pobio tvoju porodicu jer mu je Raner bio dužan, ili su Ben i Trej pobili tvoju porodicu i Diondru u nekakvom ritualu posvećenom đavolu. Šta je Raner rekao na to što mu je devojka opovrgla alibi?"

"Rekao je da može da mu ga popuši. Moram da isperem farbu."

Pratio me je do kupatila i zakrčio vrata, zamišljeno se naslonivši rukama na okvir.

"Libi, mogu li da primetim nešto neobično u vezi sa tom noći?"

Bila sam nagnuta nad kadom, a voda je curila iz pričvrstive mlaznice - u Onamo onuda nema tuševa - ali sam zastala.

"Mislim, zar ti se nekako ne čini da ih je moglo biti dvoje? Mišelinovo ubistvo bilo je jednostavno... Tvoja mama i Debi su, ovaj, praktično lovljene. Ali Mišel je umrla u krevetu, s navučenim prekrivačima. Deluju mi drugačije. Rekao bih."

Kruto sam slegla ramenima, preda mnom su zaigrali prizori iz Mrak-mesta, a onda sam gurnula glavu pod mlaz, gde više ništa nisam čula. Tamnocrvena voda slivala se ka odvodu. Još uvek naglavačke, osetila sam kako mi Lajl uzima tuš i trlja mi potiljak. Nespretno, neromantično, tek da odradi posao.

"Ostalo ti je malo farbe", viknuo je nadjačavajući vodu i vratio mi crevo. Uspravila sam se, a on je pružio ruku, uhvatio me za resicu uva i obrisao. "Imala si malo crvenog i na resici. Verovatno ti se ne bi slagalo uz minduše."

"Uši mi nisu probušene", rekla sam iščešljavajući kosu i pokušavajući da provalim da li sam pogodila boju. Svim silama se trudeći da ne mislim o leševima svoje porodice, da se usredsredim samo na kosu.

"Stvarno? Mislio sam da sve devojke imaju probušene uši."

"Nisam imala nikog da mi ih probuši."

S tupavim osmehom na licu gledao me je kako se češljam.

"Kakva je kosa?", pitao je.

"Saznaćemo kad se osuši."

Seli smo na plesniv kauč u dnevnoj sobi, na suprotne krajeve, slušajući kako kiša ponovo počinje da pada.

"Trej Tipano je imao alibi", konačno je rekao.

"Pa, i Raner je imao alibi. Očigledno ih nije teško dobiti."

"Možda bi trebalo i zvanično da povučеш svoje svedočenje?"

"Ništa ja ne povlačim dok ne budem sigurna", rekla sam. "Jednostavno neću."

Kiša je počela jače da pada pa sam poželela da imam kamin.

"Ti znaš da je na dan kad su se dogodila ubistva farma ušla u proces prisilne naplate?" pitao je Lajl.

Klimnula sam glavom. Jedna od četrdeset hiljada novih činjenica koje sam imala u glavi, zahvaljujući Lajlu i njegovim dosijeima.

"Zar ti to nije sumnjivo?", pitao je. "Zar ti sve ovo nije previše čudno, kao da nam je promaklo nešto očigledno? Devojčica slaže, farma propadne, a kockar mora da otplati dug kladioničaru-satanisti, pobogu. Sve u istom danu."

"A svi odreda u ovom slučaju lažu, lagali su."

"Šta sad da radimo?" pitao je.

"Da gledamo malo TV", rekla sam. Uključila sam TV, skljkala se na sofu i izvukla pramen polusuve kose da proverim boju. Delovala je drečavocrveno, s druge strane, to je i bila boja moje kose.

"Znaš, Libi, i pored svega, ponosim se tobom", kruto je rekao Lajl.

"Ma, ne govori tako, zvuči tako jebeno nadmeno, izluđuje me kad to uradiš."

"Nisam bio nadmen", rekao je povisivši glas.

"Samo lud."

"Nisam. Mislim, super je upoznati te."

"Aha, blago meni. Baš sam važna."

"Jesi."

"Lajle, molim te, nemoj, važi?" Podigla sam koleno do brade i sedeli smo pretvarajući se da gledamo neku emisiju o kujanju, čiji je voditelj zvučao previše veselo.

"Libi?"

Pogledala sam ga i polako prevrnula očima kao da me boli kad to radim.

"Mogu li nešto da ti kažem?"

"Šta?"

"Jesi nekad čula za one požare kod San Bernardina, tamo 1999, uništili su

oko osamdeset domova i oko devedeset hiljada jutara?"

Slegla sam ramenima. Kalifornija kao da je stalno gorela.

"Ja sam klinac koji ih je podmetnuo. Ne namerno. Bar nisam želeo da izmakne kontroli."

"Šta?"

"Bio sam samo dvanaestogodišnjak i nisam bio piroman niti išta slično, ali završio sam sa upaljačem, običnim upaljačem, više se ne sećam ni otkud mi, ali, znaš, voleo sam da ga palim i gasim i lutao sam brdima iza svog naselja, dosađujući se, a staza je prosto bila prekrivena suvom travom i koječime. I tako sam igrajući se upaljačem išao da vidim mogu li da zapalim vrhove korova, imali su nekakve paperjaste vrhove..."

"Lisičji rep."

"Okrenuo sam se i... i sve je buknuo. Iza mene je bilo dvadesetak manjih vatri, nalik bakljama. To je bilo u sezoni vetrova, pa su se vrhovi razleteli i sletevši zapalili novi komad trave, onda bi odleteli još trista metara dalje. A onda to više nisu bili mali sporadični požari. Bio je to veliki požar."

"Tako brzo?"

"Aha, u tih nekoliko sekundi preraslo je u *požar*. Još se sećam tog osećaja, kao da sam možda na trenutak mogao to da ispravim, ali ne. Sad je izgledalo kao da je sve van moje moći. I znao sam da će biti gadno. Sećam se da sam pomislio da sam usred nečega od čega se nikad neću oporaviti. I nisam. Teško je tako mlad postati svestan nečeg takvog."

Trebalo je sad nešto da kažem.

"Nisi želeo da se to dogodi, Lajle. Bio si klinac baš zle sreće."

"Pa, znam, ali zato se, znaš, identifikujem s tobom. Ne tako davno, saznao sam za tvoju priču i pomislio: *Ona mora da je kao ja*. Ona možda zna kako je to kad je nešto potpuno van tvoje kontrole. Znaš, tvoje svedočenje i ono što se posle dogodilo..."

"Znam."

"Nikom nisam ispričao tu priču. Mislim, svojevajno. Samo sam mislio da ti..."

"Znam. Hvala."

Da sam bolja osoba, stavila bih tada ruku preko Lajlove, srdačno je stisla, dala mu do znanja da razumem, da saosećam. Ali nisam, dovoljno mi je teško bilo i da mu zahvalim. Bak je skočio između nas na sofu, ubeđujući me da ga nahranim.

"Nego, ovaj, šta radiš ovog vikenda?", pitao je Lajl čupkajući ivicu sofe, na istom mestu na kome je Krisi zarila lice u šake i zaplakala.

"Ništa."

"Ovaj, moja mama je htela da vidim da li bi došla na rođendansku žurku koju mi pravi", rekao je. "Ono, samo večera i tako to, samo prijatelji."

Ljudi su pravili rođendanske žurke, i odrasli, ali način na koji je Lajl to rekao podsetio me je na klovnove, balone, možda jahanje na poniju.

"O, verovatno želiš da to vreme provedeš sa prijateljima", rekla sam osvrćući se po sobi tražeći daljinski.

"Aha. Zato sam te i pozvao."

"O. Dobro onda."

Uzdržavala sam se da se ne nasmejem, to bi bilo grozno, pokušavajući da smislim šta da kažem, da ga pitam koliko godina puni - dvanaest godina 1999. znači, bože, dvadeset dve? - ali oglasile su se najnovije vesti. Telo Lizet Stivens nađeno je tog jutra na dnu klisure. Bila je ubijena i već mesecima mrtva.

Peti Dej

3. JANUAR 1985.

12.01

Propali Kinaki. Stvarno joj neće nedostajati ovaj grad, naročito ne zimi kad su putevi puni rupa i kad je sama vožnja bila dovoljna da vam protrese kosti. Kad je Peti stigla kući, devojčice su već bile zaspale, Debi i Mišel kao i obično opružene na podu, Debi s plišanom životinjom umesto jastuka, Mišel još šišajući olovku na podu s dnevnikom pod rukom, a činilo se da joj je udobno iako je jednu nogu podvila pod sebe. Libi je bila u krevetu i sklupčana u loptu, s pesnicama podignutim uz bradu, škrgutala je zubima. Peti je pomislila da svaku posebno ututka, ali se plašila da ih ne probudi. Samo im je poslala poljubac i zatvorila vrata, a kad ju je zapahnuo miris urina, shvatila je da je na kraju zaboravila da promeni čaršave.

Kesa s odećom sasvim je izgorela, na dnu kamina lepršali su još samo najsitniji komadi. Četvrtasti komad pamuka s ljubičastom zvezdom stajao je prkosno u pepelu. Peti je za svaki slučaj stavila još jednu cepanicu i ubacila parčence direktno na vatru. Onda je nazvala Dajanu i rekla joj da sutra dođe baš rano, u zoru, da opet potraže Bena.

"Mogu sad da dođem, ako želiš društvo."

"Ne, samo što nisam otišla na spavanje", rekla je Peti. "Hvala za kovertu. Novac."

"Već zovem i raspitujem se o advokatima, do sutra bi trebalo da imam ceo spisak. Ne brini, vratiće se Ben. Verovatno se uspaničio. Prenoćio je kod nekog. Doći će."

"Mnogo ga volim, Dajana...", krenula je pa se zaustavila. "Naspavaj se."

"Doneću sutra kad dođem pahuljice, zaboravila sam danas da ih donesem."

Pahuljice. Nešto tako normalno da je imala osećaj da je dobila udarac u stomak.

Peti je krenula u svoju sobu. Htela je da sedne i razmisli, da promisli, udubi se. Nagon je bio jak, ali oduprla mu se. Kao da se suzdržavaš da ne kineš. Na kraju je sipala sebi dva prsta burbona i navukla debele slojeve odeće u kojoj je spavala. Dosta je razmišljanja. Sad bi mogla da pokuša i da se opusti.

Mislila je da će se rasplakati - kakvo olakšanje - ali nije. Legla je u krevet, pogledala u ispucali plafon i pomislila: "Više ne moram da brinem da li će se krov urušiti." Neće morati da gleda polomljeni prozor s mrežom pored kreveta, razmišljajući godinu za godinom da treba da ga popravi. Neće morati da brine da će se jednog jutra probuditi poželevši kafu i otkriti da je aparat za kafu konačno crkao. Neće morati da brine o ceni robe ili troškovima poslovanja ili kamatnim stopama ili kreditnoj kartici koju je Raner uzeo na njeno ime i prekoračio limit tako da je nikad neće otplatiti. Više neće videti Kejtsove, bar još neko vreme. Neće morati da brine o Raneru i njegovom šepurenju, o suđenju ili elegantnom zalizanom advokatu s debelim zlatnim satom, koji će je tešiti i osuđivati. Ne mora da ostaje budna noću brinući o tome šta advokat priča svojoj ženi dok leže u svojoj postelji od guščijeg paperja, pričajući joj priče o "majci Dej" i njenom prljavom nakotu. Neće morati da brine o tome da će Ben otići u zatvor. Neće morati da brine o tome što ne može da se stara o njemu. Niti o bilo kom od njih. Stvari će se promeniti.

Prvi put posle deset godina nije brinula pa nije ni zaplakala. Negde posle jedan, Libi je uz tresak otvorila vrata i domesečarila joj u krevet, a Peti se okrenula i poljubila je za laku noć i rekla joj da je voli, srećna što to može naglas da kaže jednom svom detetu, a Libi je toliko brzo zaspala da se Peti zapitala da li ju je uopšte čula.

Libi Dej

SADA

Probudila sam se sa osećajem da sam sanjala o mojoj mami. Čeznula sam za njenim čudnim hamburgerima koje smo uvek ismevali, napunjenim šargarepom, komadićima repe i ponekad trulim voćem. Čudno, budući da ne jedem meso. Ali jeo mi se taj hamburger.

Razmišljala sam o tome kako se uopšte spremaju hamburgeri kad me je Lajl pozvao sa svojom pričom. Samo još jedna. Stalno je ponavljao: samo još jedna osoba sa kojom moram da razgovaram, a ako od toga ništa ne bude, mogu da odustanem. Trej Tipano. Treba da potražim Treja Tipana. Kad sam rekla da će biti teško naći ga, Lajl je izrecitovao adresu: "Bilo je lako, ima svoju firmu. Poljoprivredna apoteka *Tipano*", rekao je Lajl. Htela sam da mu odgovorim sa: "Svaka čast" - ništa lakše - ali nisam. Lajl i Magdine žene daće mi petsto dolara da pričam s Trejom. Uradila bih to za džabe, ali ipak sam prihvatila pare.

Znala sam da ću nastaviti ovako, da zapravo neću prestati dok ne nađem nekakav odgovor. Ben je znao, sad sam u to bila sigurna. Ali on nije hteo da priča. Zato idemo dalje. Sećam se da sam jednom na televiziji gledala nekog pametnog stručnjaka. Savet: "Nemojte se obeshrabriti - sve vaše veze završavaju se neuspehom, dok ne nađete onu pravu." Eto šta sam mislila o ovoj bednoj potrazi: svako s kim budem pričala razočaraće me dok ne nađem onoga ko može da mi pomogne da razumem onu noć.

Lajl je išao sa mnom do poljoprivredne apoteke, delom zato što je hteo da vidi kakav je Trej Tipano, a delom valjda zato što ga je taj tip plašio. ("Ne verujem baš đavoljim sledbenicima.") Poljoprivredna apoteka *Tipano* nalazila se

odmah istočno od Menhetna u Kansasu, negde usred njiva uglavljenih između nekoliko novih predgrađa. Naselja su bila prazna i čista. Delovala su lažno kao i suvenirnice sa Divljeg zapada tamo u Lidžervudu, mesto na kome se ljudi samo pretvaraju da žive. Meni sleva, kuće nalik kutijama konačno je zamenila smaragdna travnata laguna. Igralište za golf. Malo i novo-novcijato. Nekoliko muškaraca ostalo je na hladnoj jutarnjoj kiši na pokošenom delu i zamahivalo štapovima uvijajući se i naginjući se, poput žutih i ružičastih zastavica na zelenoj pozadini. A onda, iznenada kao što su se pojavili, lažne kuće, lažna trava i muškarci u pastelnim košuljama nestadoše i preda mnom je bilo polje lepih mrkih džersi krava koje su iščekujući zurile u mene. Uzvratila sam im pogled - krave su među retkim životinjama koje kao da vas zaista vide. Toliko sam se usredsredila na njih da mi je promakla velika stara zgrada od cigle s natpisom *Poljoprivredna apoteka i oprema Tipano*, pa je Lajl morao da me potapše po ramenu: LibiLibiLibi. Nagazila sam na kočnice i otklizala dobrih petnaest metara, ispunjena onim osećajem kao da lebdim koji me podsetio na ono kad bi me Raner pustio pošto bi me zavrteo. Nekontrolisano sam krenula u rikverc i skrenula na pošljunčani parking.

Pred radnjom su bila parkirana samo još jedna kola, a celo mesto delovalo je oronulo. Cementni žlebovi između cigli bili su puni prljavštine, a na dečijoj vrtešci pored ulaznih vrata - četvrt dolara vožnja - nije bilo sedišta. Dok sam se penjala širokim drvenim stepenicama s prednje strane, neonska svetla na prozorima žmirkajući su se upalila. "Imamo lame!" Neobične reči kad ih vidite u neonu. Sa jednog od drvenih stubova visila je limena tabla na kojoj je pisalo *Sevin 5% insekticid*. "Šta je japanska prepelica?", pitao je Lajl kad smo stigli do najvišeg stepenika. Kad sam otvorila vrata, oglasilo se zvono, pa smo ušli u prostoriju u kojoj je bilo hladnije nego napolju - klima-uređaj je radio punom parom, kao i muzička linija sa koje je treštao džez, muzika koja prati moždani udar.

Iza dugačke tezge, u svetlucavim vitrinama čije je staklo bilo primamljivo poput površine jezera, bile su zaključane puške. U zadnjem delu radnje pružah su se redovi i redovi veštačkog đubriva i sačme, pijuka, zemlje i sedala. U žičanom kavezu koji je stajao uz najdalji zid bio je par zečeva koji su gledali ne trepćući. Najglupaviji ljubimci na svetu, pomislila sam. Ko bi pozeleo životinju koja sedi, trese se i svuda sere? Kažu da možeš da ih naučiš da idu u sanduk s peskom, ali lažu.

"Nemoj... znaš", krenula sam da pričam Lajlu, koji se osvrtao oko sebe, ponovo ulazeći u svoju ulogu bezobzirnog ispitivača. "Znaš, nemoj..."

"Neću."

Izluđujući džez i dalje je treštao kad je Lajl doviknuo zdravo. Nisam videla ni jednog jedinog zaposlenog, a ni mušteriju. S druge strane, bila je sredina prepodneva jednog kišnog utorka. Bila sam ošamućena od muzike i svetla nemilosrdnih fluorescentnih lampi sprženih suncem. A onda sam razabrala nekakav pokret, neko se pozadi savijao i saginjao u jednom od prolaza pa sam krenula ka njemu. Bio je to tamnopot mišićav muškarac guste crne kose vezane u konjski rep. Uspravio se kad nas je video.

"Oh, bestraga!", rekao je trgovši se. Gledao je u nas, pa u vrata kao da je zaboravio da je radnja otvorena. "Nisam vas čuo kad ste ušli."

"Verovatno zbog muzike", viknuo je Lajl pokazavši na plafon.

"Preglasna vam je? Verovatno ste u pravu. Sačekajte." Izgubio se u kancelariji pozadi i muzika je iznenada prestala.

"Bolje? A sad, kako mogu da vam pomognem?" Naslonio se na kesu sa semenom i pogledao nas kao da kaže: "Bolje bi vam bilo da nisam džabe isključio muziku zbog vas."

"Tražim Treja Tipana", rekla sam. "Da li je on vlasnik ove radnje?"

"Da. Jeste. Ja sam Trej. Šta vam treba?" Bio je nervozan, klackajući se na jastučićima tabana i grizući usne. Bio je neverovatno privlačan, a lice mu je bilo čas mlado, čas staro, u zavisnosti od ugla.

"Pa." Pa, ne znam. Njegovo ime motalo mi se po glavi poput nekakve bajalice, ali šta dalje: da ga pitam da li je bio kladioničar, da li je poznavao Diondru? Da ga optužim za ubistvo?

"Ovaj, reč je o mom bratu."

"Benu."

"Aha", rekla sam, iznenađena.

Trej Tipano se osmehnuo krokodilskim osmehom. "Aha, trebao mi je sekund, ali prepoznao sam te. Valjda zbog riđe kose, a i imate isto lice. Ti si ona što je preživela, je l' tako? Debi?"

"Libi."

"Tako je. A ko si ti?"

"Ja sam samo prijatelj", odgovorio je Lajl. Videla sam kako se suzdržava da ne priča, da ne ponovi ono iz razgovora sa Krisi Kejts.

Trej je počeo da namešta police, premešta flaše sredstva za teranje jelena, bezuspešno glumeći uposlenost kao kad čitate knjigu okrenutu naopačke.

"Znao si i mog tatu?"

"Ranera? Svi su znali Ranera."

"Raner je pomenuo tvoje ime kad sam ga poslednji put videla."

Zabacio je unazad konjski rep. "Aha, je l' odapeo?"

"Nije, živi tamo u Oklahomi. Izgleda da misli da si ti nekako... umešan u onu noć, da možda možeš malo da rasvetliš šta se dogodilo. Oko ubistava."

"Aha. Taj matori je lud, oduvek bio."

"Rekao je da si u to vreme bio, ono kao, kladioničar ili tako nešto."

"Aha."

"I da si bio satanista."

"Aha."

Rekao je to glasom odrpanog izlečenog zavisnika, tonom nekog silom ukroćenog.

"Znači, to je istina?", pitao je Lajl, a onda me pogledao kao da je nešto skrivio.

"Aha, i Raner mi je dugovao pare. Mnogo para. Valjda mi još uvek duguje. Ali to ne znači da znam šta se te noći dogodilo u tvojoj kući. Prošao sam kroz sve ovo pre deset godina."

"Pre će biti dvadeset pet."

Trej je podigao obrve.

"Au, valjda je tako", rekao je, mada je još uvek zvučao neubeđeno, napravivši grimasu dok je dodavao godine.

"Da li si poznavao Bena?", navaljivala sam.

"Pomalo, ne baš."

"Tvoje ime se stalno pominje."

"Imam ime koje se lako pamti", rekao je slegavši ramenima. "Slušajte, u to vreme Kinaki je bio dozlaboga rasistički. Nisu voleli Indijance. Okrivljavali su me za gomilu sranja koja nisam uradio. To je bilo pre *Plesa s vukovima*, ako me razumete? U BIN je uvek bilo OI."

"Molim?"

"OI, okrivi Indijanca. Priznajem, bio sam sjeban. Nisam bio dobar momak. Ali posle te noći, posle onoga što se dogodilo tvojoj porodici, to kao da me isprepadalo, skinuo sam se sa droge. Dobro, ne odmah, ali oko godinu dana kasnije. Prestao sam da se drogiram, prestao sam da verujem u đavola. Bilo mi je teže da prestanem da verujem u đavola."

"Stvarno si verovao u đavola?", pitao je Lajl.

Odgovorio je slegavši ramenima: "Naravno. Moraš u nešto da veruješ, zar ne? Svako ima nešto svoje."

Ja nemam, pomislila sam.

"Kao, verujete da u sebi imate moć Satane i onda je zaista imate u sebi", rekao je Trej. "Ali to je bilo davno."

"Šta je s Diondrom Vercer?", pitala sam.

Zastao je, okrenuo nam leđa, prišao zekama i počeo jednog da mazi kažiprstom kroz žicu.

"Gde ovo vodi, Deb, ovaj, Libi?"

"Pokušavam da nađem Diondru Vercer. Čula sam da je u vreme ubistava zatrudnela s Benom i da je posle nestala. Neki kažu da je poslednji put viđena s tobom i Benom."

"O, sranje, Diondra. Oduvek sam znao da će mi ta devojka pre ili kasnije doći glave." Ovog puta se široko iscerio. "Čoveče, Diondra. Pojma nemam gde je Diondra, mada, uvek je bežala, uvek je izvodila nešto. Pobegla bi, njeni roditelji bi digli frku, ona bi se vratila, malo bi se igrali kuće, a onda bi se njeni roditelji poneli kao kreteni - zapostavljali su je u pičku materinu - i opet je morala malo da drami, da napravi neko sranje, pobegne, bilo šta. Prava sapunska opera. Pretpostavljam da je na kraju pobegla, zaključivši da ne vredi vraćati se kući. Mislim, jeste li probali u imeniku?"

"Vodi se kao nestala", rekao je Lajl i ponovo pogledao u mene da vidi da li mi smeta što se ubacio. Nije mi smetalo.

"Ma ništa njoj ne fali", rekao je Trej. "Pretpostavljam da živi pod jednim od svojih ludih imena."

"Ludih imena?", pitala sam, uhvativši Lajla za mišicu da ga učutkam.

"Ma ništa, bila je jednostavno jedna od onih devojaka koje se uvek trude da budu drugačije. Jednog dana bi pričala britanskim akcentom, drugog južnjačkim. Nikad nikom nije rekla svoje pravo ime. Otišla bi u salon lepote i dala pogrešno ime, naručila picu i dala pogrešno ime. Jednostavno je volela da zajebava ljude, znate već, da se igra. "Ja sam Dezire iz Dalasa, ja sam Aleksis iz Londona." Uvek je davala, ovaj, koristila svoje porno ime, znate ono?"

"Bavila se pornografijom?" pitala sam.

"Ne, kao u onoj igri. Kako se zvao tvoj ljubimac iz detinjstva?"

Blenula sam u njega.

"Kako se zvao tvoj ljubimac iz detinjstva", potaknuo me.

Upotrebila sam Dajaninog mrtvog psa: "Grejsi."

"A ime ulice u kojoj si odrasla?"

"Seoski put 2."

Nasmejao se. "E pa, nije upalilo. Trebalo bi da zvuči kurvinski, kao Bambi Evergrin ili tako nešto. Diondrino je bilo... Poli nešto... Palm. Poli Palm, zar nije sjajno?"

"Misliš da nije mrtva?"

Slegao je ramenima.

"Misliš da je Ben stvarno bio kriv?", pitala sam.

"Nemam mišljenje o tome. Verovatno."

Lajl se najednom ukrutio i poskakujući gore-dole gurao mi šiljasti prst u leđa pokušavajući da me usmeri ka vratima.

"Pa, hvala vam na vremenu", istrtljao je Lajl, pogledala sam ga mršteći se, a on mi je uzvratio mrštenjem. Fluorescentna lampa iznad nas iznenada je zatreperila obasjavši nas slabašnim svetlom, a zečići su počeli da skakuću po slami. Trej se namrštio na svetlo, a ono je kao prekoreno prestalo da treperi.

"Dobro, mogu li da ti dam svoj broj, za slučaj da se nečeg setiš?", pitala sam.

Trej se osmehnuo i odmahnuo glavom. "Neka, hvala."

Onda se okrenuo. Dok smo išli ka vratima, muzika se ponovo pojačala. Okrenula sam se kad se začula grmljavina pred oluju, jedna polovina neba crna, druga žuta. Trej je ponovo izašao iz kancelarije i gledao nas s rukama na bokovima, a među zečevima iza njega iznenada je zavladao metež.

"Hej, Treju, šta mu dođe BIN?", doviknula sam.

"Bogu iza nogu, Libi. To je naš rodni grad."

* * *

LAJL JE JURIO ispred mene, preskačući stepenike. Stigao je do kola u tri krupna koraka, protresao bravu da uđe, *hajdehajdehajde*. Uskočila sam pored njega, gotovo ljuta. "Šta je?", pitala sam. Prasnuo je grom. Nalet vetra podigao je miris vlažnog šljunka.

"Samo brzo vozi, idemo odavde, požuri."

"Razumem."

Izletela sam sa parkinga, nazad ka Kanzas Sitiju, a kiša je počela sumanuto da pada. Vozila sam oko pet minuta kad mi je Lajl rekao da se zaustavim, okrenuo se ka meni i rekao: "O, bože."

Ben Dej

3. JANUAR 1985.

12.02

Zaustavili su se pred Diondrinom kućom, psi su kao i obično besomučno lajali kao da nikad nisu videli ni kamion, ni čoveka, ni Diondru. Sve troje su prošli kroz zadnju kapiju, a onda je Diondra rekla Benu i Treju da stanu pred kliznim vratima i da se skinu da krv ne bi svuda kapala. *Samo je svucite, stavite na gomilu pa ćemo je spaliti.*

Psi su se plašili Treja. Lajali su, ali mu se nisu približavali - ubio je jednom boga u onom belom i od tada su ga svi pažljivo zaobilazili. Trej je skinuo košulju preko glave, na teži način, kao što to rade tipovi u filmovima, a onda je otkopčao farmerke ne skidajući pogled sa Diondre, kao da će se sad pojebati. Kao da je ovo neka luda predigra. Ben je skinuo košulju na isti način i svukao pantalone, kožne pantalone već natopljene znojem, a onda su se psi bacili na njega, njuškajući mu prepone, ližući mu ruke kao da će ga proždrati.

Oterao je jednog odgurnuvši ga snažno šakom preko njuške, a on se samo vratio, balav i nasrtljiv.

"Čoveče, hoće da ti puši kurac", rekao je Trej nasmejavši se. "Uzmi gde stigneš, je l' tako?"

"Od mene neće ništa dobiti, pa neka mu onda", odbrusila je Diondra, onako srdito zamahnuvši glavom. Kad je iskoračila iz farmerki, naspram preplanule kože tamo gde je nosila gaćice videlo se samo belo meso i crne dlake koje su štrčale kao mokra mačka. Onda je skinula džemper i ostala da stoji samo u brushalteru, nabreklih dojki prošaranih belim strijama.

"Šta je?", pitala je Bena.

"Ništa, trebalo bi da uđeš."

"Hvala, genije." Šutnula je svoju odeću na gomilu i rekla Treju - nekako je stavila do znanja da se obraća samo Treju - da ide po plin za upaljač.

Trej je šutnuo svoje farmerke u centar i, samo u plavim boksericama, rekao Benu da nije uspeo da se dokaže.

"Ja to ne vidim tako", promrmljao je Ben, ali kad je Trej pitao *šta*, samo je odmahnuo glavom. Jedan pas ga je spopao i sa šapama na Benovim butinama pokušavao da mu obliže stomak gde se skupila krv. "*Skidaj se sa mene*", prasnuo je Ben, a kad je pas samo ponovo skočio na njega, raspalio ga je nadlanicom. Pas je zarežao, a onda i drugi, dok je treći lajao iskeženih zuba. Ben je odskakutao nazad ka kući vičući "Beži!" psima, koji su se povukli tek kad se Diondra vratila.

"Psi poštuju snagu", rekao je Trej, prezrivo iskrivivši usnu ugledavši golišavog Bena. "Lep žbunić."

Trej je uzeo plin od Diondre, još uvek gole od velikog stomaka naniže, na kome je pupak štrcao kao palac. Trej ga je sipao po odeći držeći kanticu uz kurac kao da piša. Okrenuo je upaljač u stranu i BAM! odeća je buknila, a Trej je napravio dva nesigurna koraka unazad i umalo pao. Prvi put da ga je Ben video da izgleda smešno. Diondra se okrenula, ne želeći da Treju bude neprijatno. Bena je to rastužilo više od svega ostalog večeras: žena kojom je želeo da se oženi, žena koja će roditi njegovo dete, imala je toliko milosti prema drugom čoveku, ali nikad, nikad i prema Benu.

Mora je naterati da ga poštuje.

* * *

BIO JE ZAROBLJEN tamo kod Diondre, gledao ih kako puše još trave. Nije mogao kući bez bicikla - bilo je previše hladno, da se smrzneš, ponovo je vejalo, a vetar je duvao niz dimnjak. Ako pređe u mećavu, do jutra će se one krave smrznuti, ako lenština farmer nešto ne uradi. Dobro je. Naučiće ga pameti. Ben je osetio kako ga ponovo preplavljuje gnev.

Sve će ih naučiti pameti. Sve te drkadžije koje kao da nikad nisu imale nikakvih problema, kojima kao da sve ide glatko - majku mu, čak i Raner, usrana pijandura, izgleda ima manje briga od Bena. Toliko njih treba naučiti pameti, naterati ih da stvarno shvate, kao što je i Ben shvatio, da nema ništa za džabe, da će skoro sve jednom krenuti nizbrdo.

Diondra mu je slučajno spalila farmerke zajedno s pantalonama. I tako je nosio Diondrin ljubičasti donji deo trenerke, veliku duksericu i debele bele polo

čarape za koje mu je već dvaput rekla da ih želi nazad. Bio je to onaj besciljni deo noći kad se veliki događaj već odigrao, a Ben se još uvek pitao šta on znači, da li se zaista molio đavolu, da li će zaista početi da oseća moć. Ili je sve ovo nekakva prevara ili jedna od onih stvari u koje sebe naterate da verujete - kao tabla za prizivanje duhova ili klovn-ubica u belom kombiju. Da li su sve troje pristali da veruju da su zaista prineli žrtvu Satani ili je to samo bio izgovor da se stvarno naduvaju i sve sjebu?

Trebalo je ranije da prestanu s drogom. Po tome kako ga je sve bolelo, znao je da je jeftina roba, čak se ni trava nije dala, kao da se baš namerila da ga dokrajči. Loša roba je kvarila ljude.

Dok je gledao TV, Trej je polako gubio svest, prvo je žmirnuo, a onda je glava počela da mu kruži, gore pa dole, pa opet gore. Onda se skljkao na bok i bio je gotov.

Diondra je rekla da mora da piški, pa je Ben sedeo u dnevnoj sobi poželevši da je kod kuće. Zamišljao je svoje flannelske čaršave, sebe u krevetu kako priča s Diondrom. Nikad nije zvala od kuće, a njemu nije bilo dozvoljeno da je zove jer je imala tako lude roditelje. Zato bi uzela cigarete i sela u telefonsku govornicu pored benzinske stanice ili u tržnom centru. Jedino što je ona radila za njega, prijalo mu je što se toliko trudi, stvarno mu se sviđalo. Možda mu se pomisao o razgovoru sa Diondrom sviđala više od samog razgovora s njom, u poslednje vreme je bila tako jebeno grozna prema njemu kad su bili zajedno. Pomislio je na okrvavljenog bika i pozeleo da opet ima pušku, eto šta je želeo, a onda se Diondra prodrala iz spavaće sobe dozivajući ga.

Skrenuo je za ugao, a ona je stajala pored svoje bleštavocrvene telefonske sekretarice, glave nakrivljene u stranu, jednostavno rekla: "Najebao si", i pritisla dugme.

"Hej, Dio, Megan ovde. *Skroz* sam odlepila zbog Bena Deja, jesi čula da je *zlostavljao* sve one devojčice? Moja sestra je u *šestom* razredu. Hvala bogu, ona je dobro, ali bože kakav *bolesnik*. Pretpostavljam da su ga pajkani uhapsili. U svakom slučaju, pozovi me."

Čulo se klik i zujanje i glas neke druge devojke, dubok i nazalan: "Hej, Diondra, ovde Dženi. *Rekla* sam ti da se Ben Dej loži na đavola, jesi li čula za ono sranje? Valjda *beži* od policije. Sutra će valjda u školi da održe veliki skup povodom toga. Ne znam, htela sam da vidim da li bi išla."

Diondra je stajala nad sekretaricom kao da bi je najradije smrvila, kao da je to neka životinja kojoj bi nešto uradila. Okrenula se ka Benu i vrisnula: "Koji kurac?", crvena u licu i prskajući pljuvačkom, a Ben je odmah rekao baš ono što nije trebalo: "Bolje da idem kući."

"Bolje da ideš kući? Koji je ovo kurac, Bene, šta se događa?"

"Ne znam, zato treba da idem kući."

"Ne, ne, ne, ne, ne, mamin sine. Jebeni *bezvredni mamin sine*. Šta, otići ćeš *kući*, čekati policiju i ostavićeš me ovde dok ti ideš u zatvor? Ostavićeš me ovde da sedim i čekam da mi se jebeni *tata* vrati kući? S tvojom jebenom *bebom* koje ne mogu da se rešim?"

"Šta hoćeš da uradim, Diondra?" Kuća. Samo je o tome mislio.

"Noćas odlazimo iz grada. Imam oko dvesta dolara u gotovini koji su mi preostali od roditelja. Koliko možeš da dobiješ kod kuće?" Pošto Ben nije odmah odgovorio, razmišljajući o Krisi Kejts i da li je onaj poljubac nešto zbog čega bi ga uhapsili i koliko toga je istina i da li ga policija stvarno juri, Diondra mu je prišla i snažno ga ošamarila. "Koliko imaš kod kuće?"

"Ne znam. Imam nešto ušteđevine, a moja mama obično negde sakrije stovdvesta dolara. Ali ne znam gde."

Diondra se zanjihala, zažmurila na jedno oko i pogledala u svoj budilnik. "Da li ti mama ostaje do kasno budna, da li je sad budna?"

"Ako je policija tamo, jeste." Ako nisu tamo, ona spava, čak i ako je van sebe od straha. U njihovoj porodici su se šalili da njihova mama nikad nije proslavila Novu godinu, uvek bi zaspala pre ponoći.

"Pa, otići ćemo tamo i ući ako ne vidimo policijska kola. Uzećeš novac, spakovati nešto odeće i onda palimo odavde."

"A šta onda?"

Diondra mu je prišla i potapšala ga po obrazu koji je još uvek brideo. Maskara joj se slivala niz obraz, ali ipak ga je preplavio talas, čega, ljubavi? Moći? Nečega. Nekakav talas, osećaj, nešto dobro.

"Bene, dušo, ja sam majka tvog deteta, je l' tako?" Blago je klimnuo glavom. "Dobro, onda me vodi iz ovog grada. Vodi nas sve iz ovog grada. Ne mogu ovo bez tebe. Moramo da idemo. Na zapad. Možemo negde da se ulogorimo, da spavamo u kolima, bilo šta. U suprotnom, ti ideš u zatvor, a mene će tata ubiti. Nateraću me da rodim bebu, a onda će me ubiti. A ne želiš da nam dete bude siroču, zar ne? Ne, ako možemo to da izbegnemo. Hajdemo onda."

"Nisam radio to što kažu, s tim devojkicama, nisam", konačno je prošaptao Ben, a Diondra mu se naslonila na rame dok su joj se čuperci kose uvijali i ulazili joj u usta.

"Koga je briga i da jesi?", rekla mu je u grudi.

Libi Dej

SADA

Lajl je poskakivao na sedištu. "Libi, jesi li primetila? Bog te mazo, jesi li primetila?"

"Šta?"

"Diondrino porno ime, ono koje je stalno koristila, jesi li primetila?"

"Poli Palm, šta?"

Lajl se cerio, a njegovi dugi zubi bleštali su u mračnim kolima.

"Libi, koje ime je tvoj brat istetovirao na mišici? Sećaš se imena koja smo nabrojali? Moli, Sali, a onda neko koje je zvučalo kao ime za psa?"

"O, bože."

"Poli, zar ne?"

"O, bože", ponovila sam.

"Hoću da kažem, to nije slučajnost, zar ne?"

Naravno da nije. Svako ko čuva tajnu jedva čeka da je otkrije. Ovo je bio Benov način da je otkrije. Pokazivao je odanost tajnoj devojci. Ali nije mogao da istetovira njeno pravo ime, gospođica Neuhvatljiva Diondra. I tako je upotrebio ime koje je koristila kad se igrala. Zamislila sam ga kako ponosno prelazi prstima preko nabreklih linija, a koža mu još bridi. Poli. Možda romantičan gest. Možda kao znak sećanja.

"Pitam se koliko je stara ta tetovaža", rekao je Lajl.

"Zapravo nije delovala toliko staro", rekla sam. "Još uvek je bila, ne znam, jasna, nije uopšte izbledela."

Lajl je izvukao laptop i stavio ga na skupljena kolena.

"Hajde, hajde, daj mi signal."

"Šta radiš?"

"Mislim da Diondra nije mrtva. Mislim da je u izgnanstvu. A ako ideš u izgnanstvo i moraš da izabereš ime, zar ne bi bila u iskušenju da odabereš ime koje si već koristila, ime koje zna samo nekoliko prijatelja, šala koju samo ti razumeš i delić... doma? Nešto što tvoj dečko može da istetovira na mišici i što će mu nešto značiti, nešto u šta će zauvek moći da gleda. Ma *daj*", izdrao se na laptop.

Vozili smo se još dvadeset minuta, kružeći drumovima dok Lajl nije dobio signal i počeo da kucka u ritmu kiše, a ja pokušavala da pogledam ekran a da nas ne ubijem.

Konačno je podigao pogled luđački se cereći: "Libi", rekao je, "mislim da je bolje da se zaustaviš tamo."

Skrenula sam ukraj puta, odmah pred Kansas Sitijem, a moja kola se zatresoše kad je pored njih protutnjao kamion trubeći zbog moje nesmotrenosti.

Na ekranu je stajalo njeno ime: Poli Jebena Palm u Kerniju, Misuri. S adresom i brojem telefona, jedina Poli Palm u celoj zemlji, osim nekog salona za nokte u Šrivportu.

"Stvarno moram da uvedem internet", rekla sam.

"Misliš da je ona?", pitao je Lajl zureći u ime kao da bi moglo nestati. "Mora da je ona, zar ne?"

"Hajde da vidimo." Izvadila sam mobilni telefon.

Javila se posle četvrtog zvona, baš kad sam duboko udahnula spremajući se da joj ostavim poruku.

"Da li je to Poli Palm?"

"Da", odgovorio je ljupki glas, sav u mleku i cigaretama.

"Da li je to Diondra Vercer?"

Pauza. Klik.

"Hoćeš da mi nađeš kako da dođem do te kuće, Lajle?"

* * *

LAJL JE HTEO da pođe, hteo da pođe, mislio je da stvarno, stvarno treba da pođe, ali ja jednostavno nisam videla kako bi to moglo da uspe i jednostavno ga nisam želela tamo, pa sam ga ostavila kod *Sarinog paba*. On je pokušavao da se ne duri dok sam se odvozila, a ja sam obećala da ću ga pozvati čim odem od Diondre.

"Ozbiljno, nemoj da zaboraviš", doviknuo je za mnom. "Ozbiljno!" Zatrubila sam mu i odvezla se. Još uvek mi je nešto dovikivao kad sam skrenula za ugao.

Prsti su mi se ukrutili koliko sam stiskala volan; Kerni je bio dobrih četrdeset pet minuta severoistočno od Kansas Sitija, a Diondrina adresa, po Lajlovim veoma preciznim uputstvima, bila je još petnaest minuta vožnje od centra grada. Znala sam da sam blizu kad sam počela da nailazim na table za farmu Džesija Džejmsa i grob Džesija Džejmsa. Pitala sam se zašto je Diondra odabrala da živi u rodnom gradu jednog odmetnika. Ličilo je na nešto što bih ja uradila. Provezla sam se pored skretanja za Džejmsovu farmu - bila sam tamo u osnovnoj školi, mala, hladna kuća gde je, tokom iznenadnog napada, ubijen Džesijev mlađi polubrat - i sećam se da sam pomislila: "Baš kao naša kuća" Produžila sam uskim zavojitim putem, uz i niz brda pa dalje u polja gde su na prostranim, ravnim parcelama stajale prljave daščare, a iz svih dvorišta lajali su psi. Niko živi se nije pojavio; čitavo mesto delovalo je potpuno prazno. Samo psi i nekoliko konja i nešto dalje bujni šumarak ostavljen između kuća i autoputa.

Do Diondrine kuće stigla sam deset minuta kasnije. Bila je ružna, imala je nekakav stav, nagnuta u stranu kao nadrždana žena kad izbaci kuk. I trebao joj je taj stav, jer malo šta drugo joj je išlo u korist. Nalazila se daleko od ulice i podsećala je na konak za napoličare neke veće farmerske kuće, ali nije bilo drugih kuća, samo nekoliko jutara blata sa svih strana, neravnih i džombastih kao da tlo ima akne. I onaj žalosni ostatak šume u daljini.

Povezla sam se dugim zemljanim putem koji je vodio do kuće, već brinući da li će mi se kola zaglaviti i šta će se dogoditi ako se zaglave.

Iza olujnih oblaka kasno popodnevno sunce pojavilo se taman na vreme da me zaslepi kad sam zalupila vrata i krenula ka kući, a utroba mi se sledila. Kad sam se približila stepenicama na ulazu, ispod trema je izletela velika ženka oposuma zasiktavši na mene. Uznemirila sam se, to šiljato belo lice i crne oči podsećali su na nešto što bi već trebalo da je mrtvo. Osim toga, ženke oposuma su gadne kučke. Odjurila je u žbunje, a ja sam šutnula stepenište da se uverim da ih nema još i popela se. Moje sakato desno stopalo šetalo je po čizmi. Pored vrata je visio hvatač snova na kome su landarali izrezbareni životinjski zubi i pera.

Baš kao što kiša ističe miris gradskog betona, ovde je isticala miris zemlje i stajskog đubriva. Mirisalo je na dom, što nije valjalo.

Pošto sam pokucala na vrata, usledila je duga, neodređena pauza, a onda se čuo tih bat stopala kako se približavaju. Diondra je otvorila vrata, nesumnjivo živa. Čak nije bila ni toliko drugačija od fotografija koje sam videla. Odustala je od spiralnog mini-vala, ali joj je kosa još uvek bila u gustim tamnim talasima, još uvek je nosila crni ajlajner od koga su joj oči izgledale jarkoplave kao

bombone. Imala je dva sloja paučinaste maškare koja joj je ostavila crne tačkice po podočnjacima. Usne su joj bile debele poput usmina. Čitavo njeno lice i telo činio je niz blagih oblina: ružičasti obrazi s nagoveštajem vilice, grudi koje su se blago prelivale iz brushaltera, koža koja je išla uz rub farmerki.

"Oh", rekla je kad je otvorila vrata oslobodivši talas toplote. "Libi?"

"Da."

Obuhvatila mi je lice rukama. "Jebo te bog, Libi. Oduvek sam mislila da ćeš me jednog dana naći. Pametna devojka." Zagrlila me, pa me malo odmakla od sebe. "Ćao. Uđi."

Ušla sam u kuhinju pored koje je bila dnevna soba, a razmeštaj me je previše podsećao na moju sopstvenu kuću. Prošle smo niz kratki hodnik. S desne strane bila su otvorena podrumska vrata, kroz koja je izbijao hladan vazduh. Nemarno. Ušle smo u dnevnu sobu s niskom tavanicom, požutelih zidova, iz pepeljare na podu dizao se dim cigarete, a sav nameštaj delovao je ofucano. Uz jedan zid je poput dvoseda stajao veliki televizor.

"Dušo, hoćeš li, molim te, da se izuješ?", rekla je pokazavši na tepih u dnevnoj sobi, gumast i zamazan. Cela kuća je bila izobličena, ofucana i prljava. Pored stepeništa stajala je gomilica psećeg govanca, koju je Diondra vešto preskočila.

Povela me je do sofe, ostavljajući za sobom bar tri različita mirisa: sprej za kosu koji je mirisao na grožđe, cvetni losion i možda... sprej protiv insekata? Nosila je bluzu s dubokim dekolteom i uske farmerke, uz bižuteriju neke tinejdžerke. Bila je jedna od onih sredovečnih žena koje misle da mogu nekog da prevare.

Dok sam je pratila, osećala sam se kao dete i falilo mi je onih nekoliko centimetara koje su mi davale potpetice na čizmama. Diondra mi je okrenula profil, odmeravajući me krajičkom oka i videla sam kako joj ispod gornje usne viri šiljati očnjak.

Nakrivila je glavu u stranu i rekla: "Uđi, sedi. Bog te, prava si Dejova, a? Ta vatrenoriđa kosa uvek mi se sviđala."

Čim smo se, utrčale su tri pudlice zdepastih nogu s ogrlicama koje su zveketale kao praporci i skočile joj u krilo. Ukrutila sam se.

"Joj sranje, *definitivno* si Dejova", zacerekala se. "I Ben bi se uvek sav unervozio pored pasa. Naravno, oni koje sam nekada imala bili su veći od ovih bebica." Pustila je da joj psi ližu prste palacajući ružičastim jezicima. "Nego, *Libi*", krenula je kao da je moje ime, moje postojanje neka njihova lična šala, "da li ti je Ben rekao gde da me nađeš? Reci mi istinu."

"Našla sam te na osnovu nečeg što je rekao Trej Tipano."

"Trej? Gospode. Kako si došla do Treja Tipana?"

"Ima poljoprivrednu apoteku, u oglasima."

"Poljoprivredna apoteka. Nikad ne bih rekla. Nego, kako izgleda?"

Ushićeno sam zaklimala glavom - dobro izgleda - a onda se zaustavila i rekla: "Bila si one noći s Benom."

"Aha. Jesam." Proučavala je moje lice, oprezno ali zainteresovano.

"Hoću da znam šta se dogodilo."

"Zašto?"

"Zašto?"

"Izvini, Libi, sve ovo je tako iznenada. Ben ti je nešto rekao? Mislim, zašto si me sad potražila? Zašto sad?"

"Moram da budem sigurna šta se dogodilo."

"Joj, Libi. Joooj." Pogledala me je saosećajno. "Benu ne smeta što služi kaznu zbog onog što se te noći dogodilo. Želi da odsluži kaznu. Pusti ga."

"Da li mi je on pobio porodicu?"

"Zato si ovde?"

"Da li mi je Ben pobio porodicu?"

Samo mi se osmehnula, ne pomerivši one glatke usne.

"Moram da nađem nekakav mir, Diondra, molim te. Samo mi reci."

"Libi, znači ovo je zbog tvog mira? Misliš da ćeš ako dobiješ odgovor naći mir? Kao da će ti saznanje nekako pomoći? Dušo, misliš da posle onog što se dogodilo uopšte ima mira za tebe? Reći ću ti nešto. Umesto što se pitaš šta se dogodilo, jednostavno prihvati da se dogodilo. Daj mi spokojstvo da prihvatim ono što ne mogu da promenim, Molitva za spokoj. Mnogo mi je pomogla."

"Samo mi reci, Diondra, reci mi. Onda ću pokušati da prihvatim."

Sunce na zalasku obasjavalo nas je kroz prozor pozadi pa sam zaslepljena zažmirkala. Nagnula se ka meni i uhvatila me za ruke.

"Žao mi je, Libi. Jednostavno ne znam. Bila sam te noći s Benom. Hteli smo da odemo iz grada. Čekala sam njegovu bebu. Hteli smo da pobegnemo. Išao je kući da uzme nešto novca. Prošao je sat, dva, tri. Pomislila sam da se uplašio. Konačno sam zaspala uplakana. Sledećeg jutra sam čula šta se dogodilo. Najpre sam pomislila da je i on ubijen. A onda čujem: ne, on je u pritvoru i policija misli da je deo nekakvog kulta - satanističkog klana u stilu Čarlsa Mensona koji traže. Čekam kad će *meni* pokucati na vrata. Ali ništa se ne dešava. Dani prolaze i čujem da Ben nema alibi, uopšte me nije pomenuo. Štiti me."

"Sve ove godine."

"Da, sve ove godine. Policija nikad nije prihvatila da je Ben bio sam. Hteli su još. Izgleda bolje. Ali Ben nikad ni reč nije rekao. On je moj prokleti heroj."

"Znači, niko ne zna šta se te noći dogodilo. Nikad neću saznati." Osetila sam čudno olakšanje izgovorivši to. Sad mogu da odustanem, možda. Ako baš nikad, nikad ne mogu da saznam, onda možda mogu da odustanem.

"Mislim da možeš da nađeš nekakav mir ako to prihvatiš. Hoću da kažem, Libi, da ne mislim da je Ben to uradio. Mislim da štiti tvog tatu, eto šta ja mislim. Ali ko zna? Mrzim što moram ovo da kažem, ali šta god da se te noći dogodilo, Ben je morao da završi u zatvoru. On čak to i kaže. Bilo je nečeg u njemu što se nije uklapalo u spoljašnji svet. Nekakav gnev. Mnogo mu je bolje u zatvoru. Baš je popularan tamo. Dopisuje se s tolikim ženama, žene luduju za njim. Dobija desetak bračnih ponuda godišnje. S vremena na vreme pomisli da želi ponovo da izađe. Ali ne želi."

"Kako znaš?"

"U kontaktu smo", odbrusila je, a onda se slatko osmehnula. Žutonarandžasti sunčevi zraci pali su joj preko brade ostavivši joj iznenada oči u mraku.

"Diondra, gde je beba? Beba koju si čekala?"

"Evo me", rekla je Dejova devojka.

Ben Dej

3. JANUAR 1985.

1.11

Ben je otvorio vrata mračne dnevne sobe i pomislio: *Kuća*. Poput junaka-pomorca koji se vraća posle meseci provedenih na moru. Umalo nije zalupio vrata Diondri pred nosom - ne možeš da me uhvatiš - ali ju je pustio zato. Zato što se plašio šta će se dogoditi ako je ne pusti. Laknulo mu je što su bar Treja ostavili. Nije želeo da mu Trej prolazi kroz kuću, da pametuje o onome čega se Ben već stideo.

Svi su spavali, cela kuća je združeno udisala i izdisala. Hteo je da probudi mamu, natera je da se žmirkajući pojavi iza ugla u jednoj od svojih čaura i pita ga gde je za ime sveta bio, *šta ga je za ime sveta spopalo?*

Đavo. Đavo me je spopao, mama.

Nije hteo nigde da ide sa Diondrom, ali stajala je iza njega razrogačenih očiju, a iz nje je poput vreline izbijao bes - *brzo, brzo* - pa je tiho počeo da pregleda ormariće tražeći novac po maminim skrovištima. U prvom ormariću našao je staru kutiju pšeničnih pahuljica, otvorio je i progutao koliko je mogao, a pahuljice su mu se lepile za usne i grlo, nateravši ga da se blago nakašlje, kao beba. Onda je zavukao celu šaku i zagrabio pahuljice, nabio ih u usta i otvorivši frižider našao plastičnu kutiju punu graška i šargarepe iseckane na kockice s tankim slojem putera odozgo, pa je zaronio u njih kašiku, primakao usne plastičnom rubu i strpao sve u usta tako da su mu se zrna graška skotrljala niz grudi na pod.

"Hajde!", prosiktala je Diondra. On je još uvek bio u njenom ljubičastom

donjem delu trenerke; ona je nosila lepe nove farmerke, crveni džemper i crne muškobanjaste cipele koje je volela, samo što su joj noge bile toliko otekle da su to zapravo i bile muške cipele. Nije volela da joj se na to skreće pažnja. Sada je tapkala jednom cipelom. Hajde, hajde.

"Hajdemo u moju sobu", rekao je. "Tamo svakako imam novca. A imam i poklon za tebe." Na to se Diondra ozarila - čak i sad, žmirkajući i njišući se od droge i pića, uzbudila se zbog poklona.

Lanac na njegovim vratima bio je presečen i Ben se razbesneo, a onda zabrinuo. Mama ili policija? Mada nije imalo šta da se nađe. Ali ipak. Otvorio je vrata, upalio svetlo, a Diondra je zatvorila za njim vrata i smestila se na krevet. Pričala je i pričala i pričala, ali on nije slušao, a onda je zaplakala pa je prestao da se pakuje i legao pored nje. Zagladio joj je kosu i protrljao stomak i pokušao da je umiri mrmljajući nešto o tome kako će im zajednički život biti divan i slične laži. Prošlo je dobrih pola sata dok se smirila. A ona je njega požurivala. Tipično.

Ustao je i pogledao na sat, poželevši da odu odavde ako uopšte nameravaju da odu. Vrata su se odškrinula, a on se nije ni zaustavio da ode da ih zatvori, želeo je da budu otvorena jer ga je opasnost terala da požuri. Ubacio je farmerke i džempere u sportsku torbu zajedno sa sveskom koju je ispunio ženskim imenima koja su mu se sviđala za bebu - još uvek je mislio da je Krisi Dej na prvom mestu, dobro ime, Krisi Dej. Krisi Patriša Dej ili, po Dajani, Krisi Dajana Dej. To mu se sviđalo jer bi onda drugari mogli da je zovu Di Dej,⁴ bilo bi kul. Moraće da ubedi Diondru, koja je mislila da su sva njegova imena obična. Želela je imena poput Ambrozija ili Kaliopi ili Slavuj.

Prebacivši torbu preko ramena, zavukao je ruku u fioku radnog stola i izvadio svoj skriveni svežanj novca. Odvajao je tu i tamo po pet-deset dolara, ubedivši sebe da ima trista-četiristo dolara, ali sad je video da nema ni sto. Gurnuo ih je u džep i kleknuo, ali kad se zavukao pod krevet, video je da je mesto na kome je stajala kesa s odećom njegove ćerke prazno.

"Gde je moj poklon?", pitala je Diondra grlenim glasom jer je ležala na leđima, stomaka neprijateljski uperenog naviše poput srednjeg prsta.

Ben je podigao glavu i pogledao je, razmazani karmin i crna maškara koja se sliva iz očiju, pomislivši da liči na čudovište. "Ne mogu da ga nađem", rekao je.

"Kako to misliš, ne možeš da ga nađeš?"

"Ne mogu, neko je ulazio ovamo."

Stajali su pod bleštavim svetlom njegove jedine sijalice, ne znajući šta dalje.

⁴ Nprevodiva igra reči. *D Day* - Dan D. (Prim. prev.)

"Misliš da je jedna od tvojih sestara?"

"Možda. Mišel stalno njuška po sobi. Osim toga, nemam onoliko novca koliko sam mislio da imam."

Diondra se uspravila uhvativši se za stomak, što nikad nije činila nežno, zaštitinički. Stiskala ga je kao da je nekakav teret, a on je previše glup da se ponudi da ga ponese. Sad mu ga je pružala govoreći: "Ti si otac ove proklete bebe, zato bolje brzo smisli nešto, ti si mi je napravio, zato bolje sredi ovo. Skoro sam u sedmom mesecu, svaki čas bih mogla da se porodim, a ti..."

Nešto je promaklo na vratima, samo delić spavačice, a onda je provirilo stopalo pokušavajući da održi ravnotežu. Slučajno je udarila i vrata su se širom otvorila. Mišel je stajala u hodniku pokušavajući da prisluškuje dok se nije previše nagla pa se pojavilo celo njeno pospano lice, velike naočari u kojima se odražavalo svetlo. Držala je svoj novi dnevnik, a iz usta joj je curkalo mastilo.

Mišel je pogledala u Bena pa u Diondru, a onda značajno spustila pogled na Diondrin stomak i rekla: "Ben je devojci napravio bebu. Znala sam!"

Ben joj nije video oči, samo svetio na staklu naočara i osmeh ispod.

"Jesi li rekao mami?", vragolasto je pitala Mišel, čekajući ga. "Da idem da kažem mami?"

Ben se spremao da je dohvati i ugura nazad u krevet, da on njoj malo zapreti, kad se Diondra bacila na nju. Mišel je pojurila ka vratima, ali ju je Diondra uhvatila za tu dugu smeđu kosu i povukla je na zemlju tako da je Mišel snažno tresnula o trtičnu kost. Diondra je prošaptala: *Ni reči, pičko mala, nijednu jebenu reč*, a Mišel se otrgla, oduprevši se papučama o zidove tako da je Diondri ostao samo pramen kose, koji je bacila na pod i krenula za njom i da je Mišel samo potrčala ka maminoj sobi, sve bi možda bilo u redu, mama bi sve to rešila. Ali ona je krenula pravo u svoju sobu, sobu za devojčice, Diondra za njom, a Ben ju je pratio šapućući: *Diondra, stani, batali*. Ali Diondra nije nameravala da batali, prišla je Mišelinom krevetu na kome se ova šćućurila uza zid cvileći, povukla je za nogu, opružila na krevet i sela na nju. *Hoćeš svima da kažeš da sam trudna, to si naumila, jedna od tvojih zvrčki, jebena tajna koju ćeš da prodaš za pedeset centi, reči ćeš mamac: pogodi šta znam? Neće moći govno malo, što su svi u ovoj porodici toliko glupi*. Obavila je ruke oko Mišelinog vrata, a Mišelina stopala u papučama koje je trebalo da liče na pseće šape ritala su se gore-dole, a Ben ih je odsutno gledao, pomislivši da stvarno liče na pseće šape, a onda je Debi polako počela da se budi iz svog zombi sna i Ben je zatvorio vrata, umesto da ih širom otvori i pozove mamu. Želeo je da sve ostane tiho i jedini nagon koji je osećao bio je da se drži plana, a to je da nikog ne budi, pa je pokušao da urazumi Diondru, ubeđen da će sve biti u redu. *Diondra, Diondra, smiri se, neće reći, pusti*

je, dok je ova sve jače stiskala Mišelin vrat. Misliš da ću celog života da brinem zbog ove kučkice, Mišel je grebala, a onda zabila olovku u Diondrinu ruku, blesak krvi, iznenađena, Diondra ju je na sekund pustila kao da prosto ne veruje, a Mišel se nagnula u stranu i uhvatila vazduh, Diondra ju je ponovo uhvatila oko vrata, a Ben joj je stavio ruke na ramena da je skloni, ali one su samo ostale tamo.

Libi Dej

SADA

Dejojva devojka bila je vitka, skoro visoka i kad je ušla u sobu, praktično sam ugledala svoje lice. Imala je i našu riđu kosu, ofarbanu u smeđe, ali je crveni koren izbijao baš kao i moj pre nekoliko dana. Visinu je sigurno nasledila od Diondre, ali lice je bilo samo naše, moje, Benovo, mamino. Zablenula se u mene i odmahнула glavom.

"Izvini, ovo je baš bilo čudno", rekla je porumenevši. Koža joj je bila posuta našim pegicama. "Nisam znala. Mislim, valjda je normalno što ličimo, ali ipak. Au!" Pogledala je u majku pa u mene, moje šake, svoje šake, prst koji mi je nedostajao. "Ja sam Kristal. Tvoja bratanica."

Pomislila sam da bi trebalo da je zagrlim i želela sam to. Rukovale smo se.

Devojka je obigravala oko nas uvijajući ruke kao u pletenicu i dalje me gledajući iskosa, kao kad se u prolazu pogledate u izlogu pokušavajući da se vidite a da niko ne primeti.

"Dušo, rekla sam ti da će se dogoditi ako je tako suđeno", rekla je Diondra. "I evo je. Dođi ovamo, sedi."

Devojka je tromo sela majci u krilo, šćućurila se u prevoj Diondrine ruke prislonivši obraz uz majčino rame dok se Diondra igrala pramenom njene riđe/smeđe kose. Pogledala me odatle. Zaštićena.

"Ne mogu da verujem da sam te konačno upoznala", rekla je. "Nije trebalo da te ikad upoznam. Znaš, ja sam tajna." Pogledala je u majku. "Tajno dete ljubavi, je l' tako?"

"Tako je", rekla je Diondra.

Znači, devojka zna ko je, ko su Dejovi, da joj je Ben Dej otac. Bila sam zapanjena što je Diondra poverila ćerki tu tajnu i verovala joj da će je čuvati i da me neće potražiti. Pitala sam se koliko već dugo Kristal zna, da li se ikad provezla pored moje kuće, samo da vidi, samo da vidi. Pitala sam se zašto bi Diondra ćerki poverila jednu tako užasnu istinu kad zapravo nije morala.

Diondra mi je sigurno pročitala misli. "U redu je", rekla je. "Kristal zna sve. Sve joj pričam. Mi smo najbolje drugarice."

Njena ćerka je klimnula glavom. "Imam čak i jedan album u kome sam nalepila vaše fotografije. Dobro, one koje sam isekla iz časopisa i tako to. Kao neki lažni porodični album. Uvek sam želela da te upoznam. Da te zovem tetka Libi? Nije čudno? Baš je čudno."

Nisam znala šta da kažem. Samo sam osetila olakšanje. Dejovi ipak još neće izumreti. Zapravo cvetaju, s ovom lepom visokom devojkom koja liči na mene, ali ima sve prste na rukama i nogama i nema moj košmarni mozak. Iz mene je navirala bujica pitanja: Da li ima slab vid kao Mišel? Da li je alergična na jagode kao moja mama? Da li ima slatku krv kao Debi pa je živu izujedaju komarci i celo leto smrdi na autan? Da li je ćudljiva kao ja, povučena kao Ben? Da li je manipulativno nevinašce kao Raner? Kakva je, kakva je, reci mi kako sve liči na nas Dejove i podseti me kakvi smo mi bili.

"Pročitala sam i tvoju knjigu", dodala je Kristal. "*Nov-novcijati dan*. Baš je bila dobra. Htela sam nekom da kažem da te poznajem jer, znaš već, bila sam ponosna", rekla je pevljivo poput frule, kao da sve vreme samo što ne prsne u smeh.

"O, hvala."

"Libi, je li ti dobro?", pitala me Diondra.

"Ovaj, pretpostavljam, pretpostavljam da jednostavno još uvek ne razumem zašto ste se toliko dugo skrivale. Zašto se Ben još uvek kune da vas ne zna. Mislim, pretpostavljam da nikad nije ni video ćerku."

Kristal je odmahivala glavom. "Mada bih volela da ga upoznam. On je moj heroj. Sve ove godine štiti mamu i mene."

"Zaista je važno da sačuvaš našu tajnu, Libi", rekla je Diondra. "Zaista se nadamo da hoćeš. Jednostavno ne smem da rizikujem da pomisle da sam bila saučesnik ili slično. Ne smem to da rizikujem. Zbog Kristal."

"Ja samo ne mislim da je potrebno..."

"Molim te?", rekla je Kristal prosto ali uporno "Molim te. Stvarno ne mogu da podnesem pomisao da svakog časa mogu da se pojave i odvedu mi mamu. Ona mi je zaista najbolja drugarica."

To su obe rekle. Umalo nisam prevrnula očima, ali videla sam da je devojka

na ivici suza. Ona se stvarno plašila te aveti koju je Diondra stvorila: osvetoljubivih bauk-policajaca koji bi mogli da banu i odvedu mamicu.

"Znači, pobegla si ne rekavši ništa svojim roditeljima?"

"Otišla sam čim je počelo da se primećuje", rekla je Diondra. "Moji roditelji su bili manijaci. Jedva sam čekala da ih se rešim. Beba je bila samo naša tajna, moja i Benova."

Tajna u kući Dejovih, baš neobično. Mišel je konačno nešto promaklo.

"Smešiš se", rekla je Kristal uzvrativši osmehom.

"Ha, baš sam razmišljala koliko bi moja sestra Mišel volela da se dokopa jednog ovakvog trača. Volela je dramu."

Izgledale su kao da sam ih ošamarila.

"Izvinite, nisam želela da se šalim na račun toga", rekla sam.

"Ma ne, ne, ne brini zbog toga", rekla je Diondra. Sve tri smo se gledale ne znajući šta bismo sa prstima, rukama i nogama. Diondra je prekinula tišinu: "Libi, hoćeš da ostaneš na večeri?"

* * *

POSLUŽILA ME JE slanim goveđim ribićem koji sam pokušala da progutam i s mnogo ružičastog vina iz tetrapaka koji kao da je bio bez dna. Nismo pijuckale, pile smo. Takve žene volim. Pričale smo o glupostima, priče o mom bratu, a Kristal je samo sipala pitanja na koja me je bilo sramota što ne mogu da odgovorim: Da li Ben voli rok ili klasiku? Da li mnogo čita? Da li ima dijabetes jer ona ima problema s niskim šećerom u krvi. A njena baka Peti, kakva je ona bila?

"Želim da ih upoznam kao, znaš, ljude. Ne kao žrtve", rekla je usrdno poput dvadesetogodišnjaka.

Otišla sam do kupatila, poželevši da se na trenutak udaljim od sećanja, devojke, Diondre. Saznanje da više nemam s kim da pričam, da sam stigla do kraja i da sad moram da se vratim na početak i ponovo razmišljam o Raneru. Kupatilo je bilo odvratno kao i sve ostalo u kući, buđavo, kotlić iz koga neprekidno teče voda, smotuljci toalet-papira zamazani karminom razbacani oko kante za đubre. Prvi put sam u toj kući, nisam mogla a da ne potražim neki suvenir. Gleđosanu crvenu vaznu iza kotlića, ali nisam ponela torbu. Trebalo mi je nešto manje.

Otvorila sam ormarić s lekovima i našla nekoliko prepisanih bočica na kojima je pisalo "Poli Palm". Pilule za spavanje, protiv bolova i alergija. Uzela sam nekoliko vikodina i stavila u džep svetloružičasti karmin i toplomer. Baš

sam imala sreće jer mi ama baš nikad ne bi palo na pamet da kupim toplomer, a oduvek sam želela da ga imam. Kad padnem u postelju, dobro je znati da li sam bolesna ili samo lenja.

Vratila sam se za sto, gde je Kristal sedela sa jednom nogom na stolici, brade naslonjene na koleno. "Imam još pitanja", zacvrkutala je.

"Verovatno nemam odgovore", odgovorila sam, pokušavajući da je odvratim. "Bila sam previše mlada kad se to dogodilo. Mislim, toliko toga sam zaboravila o svojoj porodici dok nisam počela da pričam s Benom."

"Zar nemaš albume s fotografijama?", pitala je Kristal.

"Imam. Odložila sam ih na neko vreme, u kutije."

"Previše je bolno", tiho je rekla Kristal.

"Tek sam počela ponovo da pregledam kutije - albumi s fotografijama i godišnjaci i gomila drugog sranja."

"Kao na primer?", pitala je Diondra drobeći malo graška viljuškom kao tinejdžerka koja se dosađuje.

"Pa, gotovo polovina su Mišeline budalaštine", odgovorila sam, jedva dočekavši da na neka pitanja dam određen odgovor.

"Na primer igračke?" rekla je Kristal, igrajući se krajem suknje.

"Ne, na primer poruke i slično sranje. Dnevnici. Mišel je uvek sve zapisivala. Ako bi videla da je neka nastavnica učinila nešto čudno, zapisala bi to u dnevnik, ako bi pomislila da mama nekog favorizuje, zapisala bi u dnevnik, ako bi se posvađala s najboljom drugaricom zbog dečaka koji se obema sviđao, zapisala bi..."

"...od Delhant" promrmljala je Kristal klimajući glavom. Popila je još gutljaj vina.

"...u dnevnik", nastavila sam ne čuvši je baš najbolje. A onda sam čula. Je l' rekla Tod Delhant? Jeste, Tod Delhant, sama se nikad ne bih setila tog imena, velike svađe u koju je Mišel upala oko malog Toda Delhanta. Dogodilo se baš za Božić, baš pre ubistava, sećam se da se celo božićno jutro grizla, piskarajući u svoj novi dnevnik. Ali... Tod Delhant, kako je...?

"Da li si poznavala Mišel?", pitala sam Diondru još uvek mozgajući.

"Ne baš", rekla je Diondra. "Zapravo nisam uopšte", dodala je podsetivši me na Bena, koji se pretvara da ne poznaje Diondru.

"Sad je na mene red da piškim", rekla je Kristal popivši poslednji gutljaj vina.

"Dakle", zaustila sam, a onda se zaustavila. Nema šanse da Kristal zna da je Mišel bila zacopana u Toda Delhanta osim... Osim ako nije pročitala Mišelin dnevnik. Onaj koji je dobila za Božić, da započne 1985. Pretpostavila sam da nijedan od dnevnika ne nedostaje jer je onaj iz 1984. bio netaknut, ali 1985. mi

nije ni pala na pamet. Mišelin novi dnevnik, tek devet dana razmišljanja - eto odakle je Kristal citirala. Pročitala je dnevnik moje mrtve...

Ugledala sam zdesna blesak metala baš kad me je Kristal, usta iskrivljenih u zaleđeni krik, raspalila prastarom peglom po slepoočnici.

Peti Dej

3. JANUAR 1985.

2.03

Deluje smešno, ali Peti je zapravo utonula u san i probudila se u 2.02, izmigoljila se ispod Libi i otrupkala niz hodnik. Neko je šušкао u sobi devojčica, škripao je krevet. Mišel i Debi su imale dubok san, ali bile su bučne - bacale su prekrivače, hodale u snu. Prošla je pored Benove sobe, u kojoj je svetio još uvek gorelo od onda kad je provalila unutra. Zadržala bi se, ali je kasnila, a Kalvin Dil joj nije ličio na nekog ko trpi kašnjenje.

Beba Ben.

Bolje što nema vremena. Otišla je do vrata i umesto da brine zbog hladnoće, pomislila na okean, na onaj put u Teksas kad je bila devojčica. Zamislila je sebe kako se krčka nacapana uljem, talasi udaraju, so na usnama. Sunce.

Otvorila je vrata i u grudi joj se zario nož, pa se presamitila i pala u naručje nekog čoveka koji je prošaptao: *Ne brini, sve će za tridesetak sekundi biti gotovo, ponovićemo još jednom za svaki slučaj*, odmakao je od sebe kao kad naklone plesačicu, a onda je osetila kako joj se nož okreće u grudima, nije joj pogodio srce, trebalo je da joj pogodi srce, osetila je kako se čelik pomera u njoj, a čovek ju je ljubazno pogledao, spreman da ponovo ubode, ali kad je pogledao preko njenog ramena, na ljubaznom licu izbili su crveni pečati, a brk mu zadrhta...

"Koji kurac?"

Okrenuvši lice malčice ka kući, Peti je ugledala Debi u spavaćici boje lavande, repica nakrivljenih od spavanja i s jednom belom trakom koja joj visi niz ruku, kako vrišti: *Mama, povređuju Mišel!* I ne primećujući da i mamu

povređuju, bila je usredsređena na svoju poruku: *Hajde, mama. Hajde*, a Peti je samo pomislila: Loš trenutak da imam košmar. A onda: zatvori vrata. Krvarila je po nogama i dok je pokušavala da zatvori vrata da je Debi ne vidi, čovek ih je odgurnuo i otvorio i kriknuo: *Dođavoladođavoladođavolaaaa!* Zagrmio je na Petino uvo, a ova je osetila kako pokušava da joj izvučne nož iz grudi, shvativši šta to znači, da želi Debi, ovaj čovek koji je rekao da niko ne treba da zna, da niko ne sme da ga vidi, želeo je da Debi umre sa njom. Peti je rukom snažno pritisla dršku i gurnula je dublje u sebe, a čovek je i dalje vikao i konačno pustio nož, šutnuo vrata i izašao. Dok je padala, Peti je videla kako odlazi po sekiru, sekiru koju je Mišel naslonila pored vrata, a Debi je potrčala ka majci, hitajući da pomogne mami, a Peti vrištala: *Beži!* Debi se ukopala, vrisnula, isprovraćala se po grudima, zateturala se na pločicama i krenula u suprotnom smeru, stigla do kraja hodnika, jedva skrenula za ugao, ali čovek je bio odmah iza nje i podizao sekiru, a onda je Peti videla kako se sekira spušta i ustala, teturajući se kao pijanac, ne videći na jedno oko, krećući se kao u košmaru u kome joj noge idu brzo, ali ona nikud ne stiže, vrišteći: *Beži, beži, beži*, a kad je skrenula za ugao, ugledala je Debi kako leži na podu s krilima od krvi, a čovek je sada bio toliko besan, vlažne oči su mu bleštale i vrištao je: *Zašto si me naterala da ovo uradim?* I okrenuo se kao da će otići, a Peti je protrčala pored njega, podigla Debi, koja je napravila nekoliko nesigurnih koraka kao kad je bila debelo detence i bila je ozbiljno povređena, njena ruka, njena draga ručica. *U redu je, dušo, u redu je*, nož je iskliznuo iz Petinih grudi i uz zveket pao na pod, krv je iz nje brže šiknula, a čovek se ovog puta vratio sa sačmarom. Petinom sačmarom koju je tako pažljivo odložila na okvir kamina u dnevnoj sobi, gde devojčice ne mogu da je dohvate. Uperio ju je u nju dok je pokušavala da stane ispred Debi jer sad može da umre.

Čovek je otkočio pušku i Peti je stigla još samo da pomisli: *Želim, želim, želim da mogu ovo da povučem.*

A onda joj je uz fijuk, kao kad vazduh leti nadire kroz prozor kola, prasak razneo pola glave.

Libi Dej

SADA

"Izvini, mama", govorila je Kristal. Bila sam poluslepa, videla sam samo tamnonarandžasto kao kad žmuriš u sunce. Pred oči su mi se na momente vraćali prizori kuhinje i odmah nestajali. Boleo me je obraz, osećala sam damaranje niz kičmu, ravno do stopala. Ležala sam na stomaku, a Diondra me je opkoračila. Namirisala sam je - onaj miris spreja protiv insekata - dok je klečala nada mnom.

"O, bože, zajebala sam."

"U redu je, dušo, samo idi donesi mi pušku."

Čula sam bat Kristalinih nogu na stepenicama, a onda me je Diondra prevrnula i dohvatila za gušu. Htela sam da me psuje, da vrišti, ali ona je ćutala i samo teško mirno disala. Stiskala mi je vrat prstima. Jabučica mi je iskočila i počela da joj udara o palac. Još uvek nisam videla. Uskoro ću umreti. Znala sam to, puls mi je udarao brzo, a onda previše sporo. Pritisla mi je ruke kolenima, nisam mogla da ih pomerim, mogla sam samo da šutiram u pod dok su mi stopala klizila. Disala mi je u lice, osećala sam njen vreli dah, zamišljala je otvorenih usta. Da, tako je, zamislila sam gde su joj usta. Još jednom sam se snažno izvila pod njom, izmigoljila ruku i nabila joj pesnicu u lice.

Udarila sam u nešto, dovoljno da je na sekund zbacim sa sebe, kost je tek malčice krenula, ali dovoljno da mi pesnica zabridi, a onda sam se vukla preko poda pokušavajući da nađem stolicu, pokušavajući da nešto vidim, dođavola, a onda su me njene ruke zgrabile za članak, *ovog puta neće moći, dušo*, i držala me za stopalo u čarapi, ali bilo je to moje desno stopalo, ono na kome su mi

nedostajali prsti pa ga je bilo teže držati, čarape mi nikad nisu bile taman i najednom sam bila na nogama ostavivši je sa mojom čarapom u ruci, a Kristal još uvek nije bilo, još uvek nije bilo puške i bežala sam ka zadnjem delu kuće, ali nisam videla, nisam mogla da idem pravo, nego sam skrenula udesno, kroz ona otvorena vrata i glavačke pala niz stepenice u hladni podrum opustivši se poput deteta, ne opirući se, kako i treba da padneš, pa sam pre nego što sam pala na dno već opet bila na nogama okružena mirisom vlage. Pred očima mi je igralo kao slika na starom televizoru - uključeno, pa opet isključeno - a onda sam nekako razabrala Diondrinu senku kako okleva u kvadratu svetla na vrhu stepeništa. Onda je zatvorila vrata.

Čula sam ih na spratu kad se Kristal vratila: "Da li ćemo morati da..."

"Pa - *sad* ćemo morati."

"Ne mogu da verujem, samo sam, samo mi je izletelo, koja glupača..."

Jurila sam ukrug po podrumu, pokušavajući da nađem izlaz: tri betonska zida i jedan zid pozadi do vrha pun starudije. Diondra i Kristal nisu brinule zbog mene, brbljale su nešto jedna drugoj iza vrata na spratu, dok sam ja kopala po gomili, tražeći gde da se sakrijem, pokušavajući da nađem nešto što mogu da upotrebim kao oružje.

"...ne znam šta se zapravo dogodilo, nisam sigurna..." Otvorila sam sanduk u kome bih mogla da se sakrijem, i umrem.

"...zna, nije glupa..."

Počela sam da izbacujem stalak za šešir, dva točka od bicikla, a svaki put kad bih nešto iskopala, zid od starudije bi zadrhtaio.

"...ja ću to uraditi, ja sam kriva..."

Naletela sam na brdo starih kutija, uleglih kao one ispod mog stepeništa. Kad sam ih odgurnula, iz njih je ispao stari pogo štap za skakanje, pretežak da bih zamahnula njime.

"...u redu je, ja ću..."

U glasovima gnev-krivica-gnev-krivica-odlučnost. Podrum je bio veći od same kuće, dobri srednjozapadnjački podrum, dubok i prljav, napravljen da izdrži tornado, da se u njemu čuva povrće. Izvlačila sam starudiju i samo gurala dalje, a kad sam se uvukla iza teškog pisaćeg stola, našla sam neka stara vrata. Potpuno druga soba, ozbiljan deo podruma za tornado i, da, ćorsokak, ali nije bilo vremena za razmišljanje, moram da idem dalje. Podrum je obasjalo svetlo, Diondra i Kristal su dolazile, pa sam zatvorila vrata za sobom i ušla u usku sobu u kojoj je bilo još starudije - stari gramofoni, kolevka, mini-frižider, sve naslagano sa strane, ne više od šest metara da se pretrči, a iza sebe sam čula kako se nove gomile krša ruše pred vratima, ali to nije bilo od velike pomoći,

kroz nekoliko sekundi probiće se kroz to.

"Samo pucaj u tom pravcu, mora da je tamo", govorila je Kristal dok ju je Diondra učutkivala, a bat njihovih teških koraka čuo se na poslednjim stepenicima, bez žurbe.

Diondra je šutirala stvari pred sobom dok su se kretale ka vratima, presekaвши mi put kao da sam besna životinja koju treba uspavati. Diondra, koja čak nije bila ni toliko usredsređena, iznenada je rekla: "Onaj goveđi ribić je bio preslan." Primetila sam u uglu svoje sobice slabašno svetlo. Dopiralo je negde sa plafona.

Krenula sam ka njemu saplevši se o crvena kolica, a njih dve se nasmejaše kad su čule da sam pala. Kristal je uzviknula: "Sad će ti izaći modrica." Diondra je šutirala stvari sklanjajući ih s puta, a ja sam bila obasjana svetlom, bio je to otvor za ventilaciju, pa sam počela da gomilam stvari kako bih ga dohvatila, kako bih prstima dosegla do vrha i izvukla se. Diondra i Kristal su se gotovo probile kroz krš. Pokušala sam da stanem na stara kolica za bebu, ali propala sam kroz dno, izvukla nogu, počela da redam stvari: izvitopereni sto za povijanje, onda nekoliko enciklopedija, pa ja na enciklopedije, osetivši da žele da iskliznu, ali provukla sam ruke kroz okno, probila letvice zarđalog ventilatora, snažno gurnula i udahnula hladni noćni vazduh, spremna da se još jednom odgurnem i izađem, a onda me je Kristal uhvatila za stopalo, pokušavajući da me povuče nazad, ja je šutiram, koprcam se. Ispod mene krici: *Pucaj u nju!* Kristal vrišti: *Imam je, vuče me dole svojom težinom, gubim oslonac, delom unutra, delom napolju, a onda snažno šutnem sakatom nogom i nabijem joj petu pravo u lice, razbijem joj nos, vučji urlik ispod mene, Diondra viče: O, dušo, a ja sam slobodna, ponovo na površini, s dubokim crvenim ogrebotinama od okna, ali na površini, prebacila sam se i spustila, a dok sam hvatala vazduh udišući blato, već sam čula Diondru kako vrišti: *Penji se, penji se!**

Moji ključevi od kola su nestali, izgubljeni negde unutra, pa sam se okrenula i potrčala ka šumi, kaskala hramljući kao neko tronogo stvorenje, s jednom čarapom na nozi dok je druga otpala, gacala sam kroz blato, bazdeći na gnojivo na mesečini, a onda sam se okrenula, gotovo se osetivši dobro, i videla da su izašle iz kuće, da su iza mene, trče za mnom - bleđa lica oblivena krvlju - ali sam stigla do šume. Vrtelo mi se u glavi, oči nisu mogle ni na šta da se usredsrede: drvo, nebo, zec koji je pobegao uplašivši me se. *Libi!*, iza mene. Zašla sam dublje u šumu, samo što se nisam onesvestila, a kad je na oči počeo da mi pada mrak, našla sam jedan gargantuovski hrast. Stajao je na metar i po dubokoj litici, a čvornovato korenje granalo se poput sunčevih zraka. Spustila sam se u zemlju i prokopala put u neku staru životinjsku jazbinu, pod jednim korenem širine

odraslog čoveka. Ukopala sam se u hladno, vlažno tlo, sićušni stvor u sićušnom udubljenju, tresući se ali tiha, skrivajući se, u čemu sam bila dobra.

Džepne lampe su se približile osvetlivši stablo drveta, žene su se uzverale preko mene, delić suknje, noge s crvenim pegama, *mora da je ovde, nije mogla daleko da stigne*, a ja pokušavam da ne dišem, svesna da, ako to uradim, biće to udah zbog koga ću dobiti metak u lice i tako sam zadržavala dah osetivši kako svojom težinom pritiskaju korenje drveta. Kristal je pitala: *Da li je mogla da se vrati do kuće?*, a Diondra odgovorila: *Samo traži, brza je*, kao da zna, pa su se okrenule i potrčale dublje u šumu, a ja sam, lica nabijenog u blato, izdahnula u tlo, progutavši vazduh pun zemlje. Šuma je satima odjekivala od njihovih gnevni, ogorčenih povika - *ovo ne valja, ovo baš ne valja* - i u jednom trenutku povici su utihli, a ja sam sačekala još nekoliko sati do zore i tek onda se izvukla i odšepala kroz drveće ka kući.

Ben Dej

3. JANUAR 1985.

2.12

Diondra je još uvek sedela na Mišelinom telu. Ben se sklupčan njihao napred-nazad dok su se iz hodnika čuli krici i psovke, udarac sekire u meso, sačmara i tišina, a onda opet njegova mama, nepovređena, možda nepovređena, ali onda je znao da jeste, ispuštala je nekakve nerazumljive zvuke, *vaaaaa* i *geee* udarajući o zidove, a one teške čizme kretale su se niz hodnik, ka maminoj sobi, a onda užasno tapkanje ručica koje pokušavaju da nađu oslonac, Debine ruke koje grebu po drvenom podu pa ponovo sekira i glasan izdisaj, a onda je usledio još jedan prasak sačmare, na šta se Diondra na Mišel trgla.

Na Diondri se videlo da je napeta samo po njenoj kosi, po gustim loknama koje su joj podrhtavale oko glave. Inače se nije pomerala. Koraci su zastali pred vratima koja je Ben zatvorio kad je vrištanje počelo, iza kojih se skrivao dok je njegova porodica ležala napolju na samrti. Čuli su j auk - *dođavolaaaaa* - a onda su teški čvrsti koraci istrčali iz kuće.

Pokazujući na Mišel, Ben je prošaptao Diondri: "Je l' ona dobro?", a ona se namrštila kao da ju je uvredio.

"Ne, mrtva je."

Ben nije mogao da ustane. "Sigurna si?"

"Skroz sigurna", rekla je Diondra i sišla s Mišel, čija je glava pala u stranu, a otvorene oči zagledale se u Bena. Pored nje su ležale njene slomljene naočari.

Diondra je prišla Benu nabivši mu kolena pred lice. "Hajde, ustaj."

Otvorili su vrata, a Diondra je razrogačila oči kao da vidi prvi sneg. Krvi je

bilo posvuda, Debi i njegova mama ležale su u lokvi, sekira i sačmara bačene niz hodnik, nož nešto dalje. Diondra je prišla da bolje pogleda, a njen tamni odraz video se u bari krvi koja je još uvek tekla ka njima.

"U jebote", prošaptala je. "Možda smo se stvarno zajebavali s đavolom."

Ben je potrčao ka kuhinji, hoteći da se isповраća u sudoperu, nalazeći u naprezanju nekakvu utehu, *izbaci to, izbaci sve*, govorila je njegova mama dok mu je držala čelo nad ve-ce šoljom kad je bio dete. *Izbaci svu tu gadost iz sebe*. Ali ništa se nije dogodilo pa je bauljajući krenuo ka telefonu, ali tamo je stajala Diondra i zaustavila ga.

"Hoćeš da me tužakaš? Zbog Mišel?"

"Moramo da pozovemo policiju", rekao je pogleda prikovanog za maminu prljavu šoljicu na čijem dnu je još bilo malo kafe.

"Gde je najmlađa?", pitala je Diondra. "Gde je mala?"

"Joj, sranje! Libi!" Potrčao je nazad niz hodnik, trudeći se da ne gleda u tela, pretvarajući se da su to samo prepreke koje treba preskočiti. Pogledao je u maminu sobu, osetio hladnoću i video zavese kako lepršaju na povetarcu i otvoren prozor. Vratio se u kuhinju.

"Nema je", rekao je. "Izašla je, nema je."

"Pa idi vrati je."

Ben se okrenuo ka vratima, spremajući se da izađe, a onda je stao. "Da je vratim, zašto?"

Diondra mu je prišla, uhvatila ga za ruke i stavila ih na svoj stomak. "Bene, zar ne vidiš da je sve ovo suđeno? Misliš da je slučajnost što smo večeras obavili ritual, što nam je potreban novac, a onda - bam! - neki čovek ti pobije porodicu. Sad ćeš naslediti celo životno osiguranje tvoje mame, možeš da uradiš šta god poželiš, da odeš da živiš u Kaliforniji, na plaži, na Floridi, sve to možemo."

Ben nikad nije rekao da želi da živi u Kaliforniji ili na Floridi. To je rekla Diondra.

"Sad smo porodica, možemo da budemo prava porodica. Ali Libi je problem. Ako je nešto videla."

"A ako nije?"

Ali Diondra je već odmahivala glavom. "Nov početak, dušo. Previše je opasno. Vreme je da budeš hrabar."

"Ali, ako moramo noćas da idemo iz grada, ne mogu da čekam životno osiguranje."

"Pa naravno da ne možemo noćas da odemo. Sad moramo da ostanemo, bilo bi sumnjivo da odemo. Ali zar ne vidiš kakav smo poklon dobili - ljudi će sasvim zaboraviti na ono sranje sa Krisi Kejts, jer ti si sad žrtva. Ljudi će želeti

da budu fini prema tebi. Pokušaću nekako ovo da sakrijem još jedan mesec", dotakla je svoj stomak. "Nosiću stalno kaput ili tako nešto. A kad dobijemo novac - palimo. Slobodni. Više nikad nećeš morati da trpiš sranja."

"A Mišel?"

"Uzela sam njen dnevnik" rekla je Diondra pokazavši mu novi dnevnik sa Mini Maus na koricama. "Mirni smo."

"Ali šta ćemo reći za Mišel?"

"Kaži da ju je ubio onaj luđak, kao i ostale. Kao i Libi."

"Ali šta sa..."

"I, Bene, ne smeš nikad da kažeš da me poznaješ, ne dok ne odemo. Ja ne smem nikako da budem dovedena u vezu s ovim. Jesi razumeo? Hoćeš da rodim našu bebu u zatvoru, znaš šta onda bude, pošalju je u hraniteljsku porodicu, više je nikad nećeš videti. Je li to želiš svom detetu, majci svog deteta? Još imaš šansu da postupiš ispravno, kao muškarac. A sad idi po Libi."

Uzeo je veliku baterijsku lampu i izašao na hladnoću dozivajući Libi. Bila je brza, odličan trkač, dosad je mogla da otrči niz njihovu ulicu i stigne sve do auto-puta. Ili se možda krije u svom omiljenom skrovištu tamo kod jezera. Gazio je kroz krckavi sneg pitajući se da li je sve ovo samo loš trip. Vratit će se do kuće i sve će biti kao pre, kad je čuo škljocaj brave i sve je bilo normalno, svi su spavali, obična noć.

Onda je video Diondru kako poput ogromne ptice grabljivice čučti nad Mišel, obe se tresu u mraku i znao je da ništa neće biti u redu, a znao je i da neće vratiti Libi kući. Prešao je lampom preko vrhova trske i ugledavši blesak njene riđe kose naspram bleđožute boje viknuo: "Libi, ostani tu gde si, dušo!" okrenuo se i potrčao nazad ka kući.

Diondra je komadala zidove, komadala je kauč, vrištala iskeženih zuba. Umazala je zidove krvlju, ispisavši svašta. Po celoj kući ostavila je krvave otiske svojim muškim cipelama, jela je pahuljice u kuhinji ostavljajući mrve za sobom, svuda je ostavljala otiske prstiju i nije prestajala da viče: "Nek izgleda dobro, nek izgleda dobro!" Ali Ben je znao šta je to, bila je to žudnja za krvlju koju je i sam osećao, blesak gneva i moći od koga si se osećao tako snažno.

Mislio je da je prilično dobro očistio otiske stopala, mada je bilo teško reći koji su Diondrini otisci, a koji otisci onog čoveka - ko je, jebote, bio taj čovek? Obrisao je sve što je dotakla - prekidače, sekiru, radne površine u kuhinji, sve u njegovoj sobi. Kad se Diondra pojavila na vratima i rekla mu: "Obrisala sam Mišelin vrat", Ben se trudio da ne razmišlja, nemoj da razmišljaš. Ostavio je reči na zidovima, nije znao kako to da sredi. Navalila je na njegovu mamu sekikom, mama je imala čudne nove duboke rane, a on se zapitao kako može da bude

tako miran kad će mu se kosti istopiti i kad će se srušiti, i rekao sebi da se sabere, jebote, *budi muško, jebote, hajde, budi muško, uradi ono što mora da se uradi, budi muško*. Izgurao je Diondru iz kuće, a celo mesto već je mirisalo na zemlju i smrt. Kad je zatvorio oči, video je crveno sunce i još jednom pomislio: *Uništenje*.

Libi Dej

SADA

Ponovo ću izgubiti prste na nogama. Sedela sam ispred zatvorene benzinske pumpe skoro ceo sat trljajući stopala koja su bridela i čekala Lajla. Svaki put kad bi prošla neka kola, sakrila bih se iza zgrade za slučaj da su to Kristal i Diondra u potrazi za mnom. Kad bi me sad našle, ne bih mogla da pobegnem. Uhvatile bi me i sve bi bilo gotovo. Godinama sam želela da umrem, ali ne u poslednje vreme i definitivno nisam htela da me ubiju te kučke.

Pozvala sam Lajla na njegov račun sa telefona ispred benzinske pumpe za koji sam bila ubeđena da neće raditi, a on je počeo da priča i pre nego što se operater skinuo sa veze: *Jesi čula? Jesi čula?* Nisam čula. Ne želim da čujem. Samo dođi po mene. Prekinula sam vezu pre nego što je počeo da postavlja pitanja.

"Šta se dogodilo?", pitao je Lajl kad se konačno zaustavio dok sam ja cvokotala na zaleđenom vazduhu. Upala sam u kola obgrlivši se kao mumija zbog hladnoće.

"Jebote, Diondra definitivno nije mrtva. Vodi me kući, moram da idem kući."

"Moraš da ideš u bolnicu, lice ti je, lice ti je... Jesi li videla svoje lice?" Povukao me je pod svetlo u kabini kola da bolje pogledam.

"Opipala sam ga."

"Ili u policiju? Šta se dogodilo? Znam da je trebalo da idem s tobom. Libi. Libi, šta se dogodilo?"

Ispričala sam mu. Sve, pustivši ga da pohvata između mojih jecaja i završivši sa: *A onda su, onda su pokušale da me ubiju...* Jecala sam kao povređena devojčica koja se žali mami kako je neko bio nevaljao prema njoj.

"Znači, Diondra je ubila Mišel", rekao je Lajl. "Idemo u policiju."

"Ne, ne idemo. Ja samo moram da idem kući", rekla sam sva slinava i uplakana.

"Moramo u policiju, Libi."

Počela sam da vrištim gadosti udarajući rukama o prozor, vičući dok iz usta nije počela da mi izleće pljuvačka, a to je samo još više uverilo Lajla da mora da me odvede u policiju.

"Želećeš da ideš u policiju, Libi. Kad ti kažem šta imam da ti kažem povrh ovoga, želećeš da ideš u policiju."

Znala sam da moram to da uradim, ali mozak mi je bio zatrovan sećanjima na ono što se dogodilo nakon što mi je porodica pobijena: dugi iscrpljujući sati tokom kojih sam iznova i iznova ponavljala svoju priču policiji, noge mi vise na ogromnim stolicama, hladna topla čokolada u čašama od stiropora, ja nikako da se ugrijem, samo želim da spavam, ona potpuna iscrpljenost kad ti čak i lice utrne. Šta god da kažeš, nije važno jer su svi ionako mrtvi.

Lajl je okrenuo grejač na najjače, uperivši sve otvore u mene.

"Dobro, Libi, imam, imam neke vesti. Mislim, pa, dobro, jednostavno ću ti reći. Važi?"

"Plašiš me, Lajle. Reci već jednom." Sijalica u kabini nije davala dovoljno svetlosti, osvrtala sam se po parkingu kako bih se uverila da niko ne dolazi.

"Sećaš se Anđela dužnika?" počeo je Lajl. "O kome je Klub smrti istraživao? Uхватili su ga u predgrađu Čikaga. Ukebali su ga dok je nekom nesrećnom naivčini sa berze pomagao da iscenira svoju smrt. Trebalo je da liči na nesreću na jahanju. Anđeo je uhvaćen na jednoj od jahaćih staza dok je udarao čoveka kamenom smrskavši mu glavu. Zove se Calvin Dil. Nekad je bio farmer."

"Dobro", rekla sam, ali znala sam da sledi još.

"Dobro, dakle, ispostavilo se da još od osamdesetih pomaže ljudima da se ubiju. Bio je pametan. Ima rukom ispisane poruke svih koje je ubio - trideset dvoje ljudi - u kojima se oni kunu da su ga unajmili."

"Dobro."

"Jedna od tih poruka je od tvoje majke."

Presamitila sam se, ali i dalje sam gledala u Lajla.

"Unajmila ga je da je ubije. Ali trebalo je da ubije samo nju. Da dobije životno osiguranje, spase farmu. Da spase vas, Bena. Imaju poruku."

"Pa? Šta? Ne, to nema smisla. Diondra je ubila Mišel. Kod nje je bio dnevnik."

Sad smo rekli da je to bila Diondra..."

"E pa, u tome i jeste stvar. Taj Kalvin Dil se predstavlja kao narodni heroj - kunem ti se, ovih nekoliko dana pred zatvorom se okupila rulja s natpisima u stilu *Dil je pravi dil*. Uskoro će i pesme da mu pišu: pomagao je ljudima u dugovima da umru kako im banke ne bi oduzele imovinu, pride zajebavši osiguravajuće kompanije. Narod prosto guta tu priču. Ali, ovaj, ne želi da prizna krivicu za ubistvo ikoga od to trideset troje, kaže da im je samo pomagao da se ubiju. Da umru dostojanstveno. Ali prihvata krivicu za Debi. Kaže da će priznati da je ubio Debi, kaže da je ušla, isprečila se, situacija je izmakla kontroli. Kaže da je to jedino ubistvo zbog koga se kaje."

"A Mišel?"

"Kaže da Mišel nije ni video. Ne znam zašto bi lagao."

"Dvoje ubica", rekla sam. "Dvoje ubica iste noći. E baš smo ti mi neke sreće."

* * *

DOK SAM SE prvo skrivala u šumi, onda cvilela na benzinskoj pumpi, pa se drala u Lajlovim kolima i konačno ubeđivala pospanog lokalnog šerifa da nisam luda (*Čija sestra?*), nekako je prošlo sedam sati. Diondra i Kristal su se do jutra počistile, bukvalno počistile. Polile su kuću benzinom i izgorela je do temelja pre nego što su prva vatrogasna kola i izašla iz stanice.

Još mnogo puta sam ponovila svoju priču koja je prihvaćena s mešavinom zbunjenosti i sumnje i konačno s tračkom vere.

"Trebaće nam još nešto, znate, da je povežemo s ubistvom vaše sestre", rekao je jedan detektiv gurajući mi u ruku čašu od stiropora s hladnom kafom.

Dva dana kasnije na vratima su mi se pojavili detektivi. Imali su foto-kopije maminih pisama. Hteli su da vide da li prepoznajem njen rukopis, pitali su me da li bih ih pogledala.

Prvo je bilo veoma jednostavno, beleška na jednoj strani kojom oslobađa Kalvina Dila krivice za ubistvo.

Drugo je bilo za nas.

Dragi Bene, Mišel, Debi i Libi,

Ne verujem da će ovo pismo ikad stići do vas, ali gospodin Dil je rekao da će ga sačuvati, a to mi valjda uliva nekakvu utehu. Ne znam. Vaši baba i deda uvek su mi govorili iskoristi život pametno. Ne bih rekla da sam u tome uspela, ali mogu pametno da iskoristim svoju smrt. Nadam se da ćete mi oprostiti. Bene, šta god da se dogodi, nemoj kriviti sebe. Stvari su izmakle kontroli i ovo je

moralo da se dogodi. Meni to deluje prilično jasno. Na neki način se ponosim. Moj život su toliko određivale slučajnosti da se čini dobrim što će sad jedna "namerna slučajnost" sve opet vratiti na svoje mesto. Srećna slučajnost. Pazite jedno na drugo, znam da će se Dajana dobro brinuti o vama. Žao mi je samo što neću videti u kakve ste dobre ljude izrasli. Mada ne moram. Eto koliko sam sigurna u svoju decu.

Voli vas mama

Osetila sam se kao da me neko rasporio. Mama je zalud umrla. Preplavio me je bes prema njoj, a onda sam zamislila one poslednje krvave trenutke u kući kad je shvatila da je krenulo naopako, da Debi leži na samrti i da je sve gotovo, da je njen život bezvredan. Moj gnev zamenila je čudna nežnost kakvu majka oseća prema svom detetu i pomislila sam: *Bar je pokušala.* Pokušala je, tog poslednjeg dana dala je sve od sebe.

I pokušaću da u tome nađem mir.

Kalvin Dil

3. JANUAR 1985.

4.12

Prosto je glupo kako je sve tako brzo krenulo naopako. A on je još toj ridokosoj farmerki činio uslugu. Dođavola, nije mu ni dovoljno novca ostavila; dogovorili su se za dve hiljade dolara, ostavila mu je kovertu sa samo osamsto dvanaest i tri četvrt dolara. Cela ta noć bila je bedna, bezvredna i glupa. Katastrofa. Opustio se, uobrazio, postao popustljiv, što je dovelo do... I ona je bila previše opuštena. Većina je prilično izbirljiva oko toga kako će umreti, ali ona je samo tražila da se ne udavi. Ne želi da se udavi, molim vas. Bilo je toliko jednostavnih načina da to uradi, kao što je uvek i radio. Ali onda je popio piće u baru, ništa strašno, kamiondžije non-stop tuda prolaze, nikad nije privlačio pažnju. Ali njen muž je bio tamo, takav govnohlavac, takav bedni pacov od čoveka da je Kalvinu bilo stvarno teško da sasluša u čemu je problem tog Ranera, a ljudi su svašta pričali, da je uništio farmu, da je uništio porodicu, da je u dugovima do guše. I Calvin Dil, častan čovek, pomislio je: Što da ne?

Probošće tu ženu kroz srce na njenom pragu, nek se taj lik Raner malo preznojava. Nek ga policija ispituje. Nateraće tog bednog nikogovića koji ne prihvata nikakvu odgovornost da prihvati bar deo. Na kraju će to otpisati kao slučajni zločin, uverljiv kao i svi drugi koje je izveo, automobilske nesreće i rušenje mlinskog koša. Tamo kod Ark Sitija udavio je čoveka u njegovom sopstvenom žitu, namestio je da izgleda kao da se prevrnulo. Calvin je ubijao u skladu s godišnjim dobima: davljenje tokom prolećnih poplava, nesreće u lovu na jesen. Januar je bio sezona kućnih provala i nasilja. Prošao je Božić, a Nova

godina vas samo podseti koliko vam se život malo promenio, a čoveče što su ljudi bili ogorčeni u januaru.

Zato će je brzo probosti kroz srce velikim lovačkim nožem. Za trideset sekundi će biti gotovo, a kažu da bol nije toliko strašan. Šok je prevelik. Ona će umreti, a naći će je sestra, sredila je da joj sestra dođe ranije. Na sve je mislila.

Kalvin je morao nazad do svoje kuće, tamo preko granice s Nebraskom, da opere kosu. Obrisao se grudvama snega, glava mu se pušila od hladnoće. Ali još uvek je bila lepljiva. Nije trebalo da bude poprskan krvlju i morao je da je spere, osećao je njen miris u kolima.

Zaustavio se ukraj puta, a šake su mu se preznojavale u rukavicama. Učinilo mu se da je video neko dete kako trči kroz sneg ispred, ali shvatio je da mu se samo priviđa devojčica koju je ubio. Bucmasta mala, kose još uvek upletene u pletenice, trči, a on se uspaničio ne videvši u njoj malu devojčicu, ne još, već plen, nešto što treba ubiti. Nije to želeo, ali niko ne sme da mu vidi lice, mora na prvom mestu sebe da zaštititi i morao je da je zaustavi pre nego što probudi ostalu decu - znao je da ih ima još i znao je da nema srca da ih sve pobije. To nije bio njegov zadatak, njegov zadatak bio je da pomogne.

Video je kako devojčica kreće da trči i najednom mu se u rukama našla ona sekira - video je i sačmaru i pomislio da sekira pravi manje buke, da sve još uvek može da obavi bez buke.

A onda, možda i jeste poludeo, toliko se razgnevio na dete - iskasapio je devojčicu - toliko se razgnevio na riđokosu ženu što je sve zajebala, što nije umrla kako je trebalo. Ubio je devojčicu sekirom. Razneo je glavu majci četvoro dece umesto da joj pruži smrt kakvu zaslužuje. Njeni poslednji trenuci bili su užasni, košmar u sopstvenoj kući, umesto da je on drži dok ne iskrvari u sneg i ne umre s licem na njegovim grudima. Iskasapio je devojčicu.

Prvi put je Calvin Dil pomislio o sebi kao o ubici. Zavalio se u sedište i kriknuo.

Libi Dej

SADA

Trinaest dana od Diondrinog i Kristalinog nestanka, a policija ih još uvek nije našla, kao ni bilo kakve dokaze koji bi Diondru povezali s Mišel. Potraga se pretvarala u slučaj paljevine, gubila je zamah.

Lajl je svratio kod mene da gledamo loš program na TV-u, nova navika koju je stekao. Puštala sam ga da dođe ako ne priča previše, digla sam veliku frku oko toga da ne priča previše, ali nedostajao mi je onih dana kad nije dolazio. Gledali smo neki baš groteskan rijaliti program kad se Lajl iznenada uspravio. "Hej, ono je moj džemper."

Nosila sam jedan od njegovih preuskih pulovera koji sam u nekom trenutku uzela sa zadnjeg sedišta njegovih kola.

"Meni stvarno bolje stoji", rekla sam.

"Čoveče, Libi. Znaš, mogla si jednostavno da pitaš." Ponovo se okrenuo ka TV-u, gde su žene nasrtale jedne na drugu poput besnih pasa u šinteraju. "Libi lepljivih prstiju. Šteta što kod Diondre nisi pokupila, šta znam, četku za kosu. Imali bismo DNK."

"Ah, čarobna DNK", rekla sam. Prestala sam da verujem u DNK.

Na TV-u, neka plavuša uhvatila je drugu plavušu za kosu i gurala je niz stepenice pa sam prebacila kanal na neku emisiju o krokodilima.

"O, bože", izjurila sam iz sobe.

Vratila sam se i tresnula Diondrin karmin i toplomer na sto.

"Lajle Virte, ti si prokleti genije", rekla sam i zagrlila ga.

"Pa", rekao je i nasmejao se. "Au! Ha, genije. Libi lepljivih prstiju misli da

sam genije."
"Nego šta."

* * *

DNK SA PREDMETA podudarala se sa krvlju na Mišelinom čaršavu. Lov se zahuktao. Nije ni čudo što je Diondra stalno tvrdila da nema nikakve veze sa Benom. Jedna za drugim, sva ta naučna dostignuća olakšala su utvrđivanje podudarnosti DNK: umesto da se oseća bezbednije, sigurno se svake godine osećala sve ugroženije. Neka.

Uхватili su Diondru u nekom jeftinom baru koji izdaje poštanske čekove u Amarilju. Od Kristal nije bilo ni traga ni glasa, ali ukebali su Diondru, mada su bila potrebna četvorica policajaca da je uteraju u kola. I tako je Diondra završila u zatvoru, a Calvin Dil je priznao. Priveden je čak i neki odvratni zajmodavac od čijeg sam se samog imena naježila: *Len*. Pomislili biste da će posle svega Bena pustiti iz zatvora, ali ne ide to tako brzo. Diondra nije htela da prizna, a dok ne počne njeno suđenje, zadržaće mog brata, koji je odbijao da je poveže sa zločinom. Krajem maja konačno sam otišla da ga posetim.

Delovao je punačkije, umorno. Kad sam sela, slabašno mi se osmehnuo.

"Nisam bila sigurna da li ćeš želeti da me vidiš", rekla sam.

"Diondra je oduvek znala da ćeš je naći. Oduvek je to znala. Pretpostavljam da je bila u pravu."

"Pretpostavljam da jeste."

Nijedno od nas kao da nije moglo da ide dalje od toga. Ben je skoro dvadeset pet godina štitió Diondru, a ja sam sve to upropastila. Delovao je ogorčeno, ali ne i tužno. Možda se oduvek nadao da će je otkriti. Bila sam spremna da verujem u to, zarad sebe. Bilo je lako ne postavljati pitanja.

"Uskoro ćeš izaći odavde, Bene. Možeš li da poveruješ? Izaći ćeš iz zatvora." Ovo uopšte nije bilo sigurno - dobro je imati krvavi trag na čaršavima mrtve devojkje, ali priznanje bi bilo još bolje. Ipak, gajila sam nadu. Ipak.

"Ne bih imao ništa protiv", rekao je. "Možda je i vreme. Mislim da je dvadeset četiri godine možda dovoljno. Možda je dovoljno za to što sam... stajao po strani. Što sam dozvolio da se dogodi."

"Mislim da jeste."

Lajl i ja smo povezali šta se te noći dogodilo na osnovu onoga što mi je Diondra ispričala: bili su u kući i spremali se da pobegnu, a onda se dogodilo nešto što je izazvalo Diondru pa je ubila Mišel. Ben je nije sprečio. Pretpostavljam da je Mišel nekako saznala za trudnoću, za tajnu bebu. Jednog

dana ću pitati Bena da mi ispriča detalje. Ali znala sam da mi sad neće ništa reći.

Dvoje Dejovih sedelo je i gledalo se, razmišljajući i potiskujući u sebe. Ben je počeo bubuljicu na mišici, slovo I iz istetoviranog Poli koje je virilo ispod rukava.

"Znači: Kristal. Šta možeš da mi kažeš o Kristal, Libi? Šta se dogodilo te noći? Čuo sam različite verzije. Da li je, da li je naopaka? Rđava?"

Znači, sad se Ben pitao šta se dogodilo u osamljenoj hladnoj kući izvan grada. Dotakla sam dva ožiljka u obliku suze na jagodičnoj kosti, otiske od otvora za paru na pegli.

"Dovoljno je pametna da ovoliko dugo izvrđava policiji", rekla sam. "Diondra nikad neće reći gde je."

"Nisam te to pitao."

"Ne znam, Bene, štitila je majku. Diondra je rekla da je ćerki ispričala sve i mislim da je bila ozbiljna. Sve: *Ubila sam Mišel i niko ne sme da sazna za to.* Kako na devojkju utiče saznanje da joj je majka ubica? Postane opsednuta, pokušava to da razume, iseca fotografije svoje mrtve rodbine, čita dnevnik svoje mrtve tetke dok ga ne nauči napamet, zna sve fore, celog života bila je spremna da brani svoju majku. A onda se pojavim ja i Kristal zabrlja. I šta uradi? Pokuša to da ispravi. Na neki način je razumem. Opraštam joj. Zbog mene neće otići u zatvor."

Nisam policiji rekla ništa određeno o Kristal - hteli su da razgovaraju s njom o požaru, ali nisu znali da je pokušala da me ubije. Nisam htela da ocinkarim još jednog člana porodice, jednostavno nisam, pa makar ona i bila kriva. Pokušavala sam da ubedim sebe da nije toliko poremećena. Možda je imala trenutni napad ludila, iz ljubavi. Baš to se dogodilo i njenoj mami, pa je moja sestra ubijena.

Nadala sam se da više nikad neću videti Kristal, ali ako je vidim, reći ću samo da mi je drago što imam pušku.

"Zaista joj opraštaš?"

"Znam ponešto o tome kako je to kad pokušavaš da postupiš ispravno pa skroz zajebeš", dodala sam.

"Pričaš o mami?", pitao je Ben.

"Pričala sam o sebi."

"Moglo bi se odnositi na sve nas."

Ben je pritisnuo šaku o staklo i moj brat i ja spojili smo dlanove.

Ben Dej

SADA

Dok je pre neki dan stajao u zatvorskom dvorištu, osetio je dim. Lebdeo je u vazduhu oko dva i po metra iznad njegove glave i setio se spaljenih polja u jesen, kad je bio mali, palacavih redova plamena koji se šire zemljom spaljujući pred sobom ono što je beskorisno. Mrzeo je što je dete sa farme, ali sad je samo o tome mislio. Napolju. Noću, dok su ostali hrkali, zažmurio bi i ugledao jutra sirka, blistava smeđa zrna čegrtaju mu kod nogu, poput devojačkog nakita. Video bi Flint Hils Kanzasa, njihove čudne, zaravnjene vrhove, kao da svaki brežuljak čeka svog kojota da počne da zavija sa njega.

Jednom-dvaput nedeljno, Benu bi najednom došlo da se iz čista mira nasmeje. U zatvoru je. Doživotno. Zato što je pobio porodicu. Da li je to moguće? Do sada je na Bena, petnaestogodišnjeg Bena, gledao gotovo kao na sina, neko potpuno drugo biće, i ponekad bi mu došlo da ga zadavi - zamišljao je sebe kako tresu Bena dok mu se njegovo lice ne bi zamaglilo pred očima.

Ali ponekad se ponosio.

Da, te noći je bio cmizdrava mala bedna kukavica, dečko koji je jednostavno dozvolio da se to dogodi. Uplašen. Ali posle ubistava nešto je možda došlo na svoje mesto. Čutaće kako bi spasao Diondru, svoju ženu i bebu. Svoju drugu porodicu. Nije sebe mogao da natera da izleti iz one sobe i spasi Debi i mamu. Nije sebe mogao da natera da zaustavi Diondru i spase Mišel. Mogao je samo da ćuti i trpi. Da se primiri i istrpi. To je mogao.

Eto kakav je bio.

Proslavio se jer je bio takav. Prvo je bio zajebani đavoljubac, svi su jedva čekali da pobjegnu od njega, čak su ga se i stražari plašili, a onda je postao ljubazni neshvaćeni zatvorenik. Žene su ga stalno posećivale, a on se trudio da ne govori mnogo, nek zamišljaju o čemu razmišlja. Obično su zamišljale da razmišlja o nečem lepom. Ponekad i jeste. A ponekad je razmišljao šta bi se dogodilo da su se te večeri stvari odvijale drugačije. On, Diondra i uplakana beba negde u zapadnom Kansasu, Diondra ogorčeno plače u nekom hranom zamazanom sobičku nalik zatvorskoj ćeliji u motelu koji su iznajmljivali na nedelju dana. Ubio bi je. U nekom trenutku možda bi je ubio. Ili bi možda zgrabio bebu i pobjegao i on i Kristal bili bi negde srećni, ona bi diplomirala na nekom koledžu, on bi vodio farmu, aparat za kafu bi uvek radio, kao kod kuće.

Možda je sad došlo vreme da on izađe, a da Diondru zatvore, izaći će i naći Kristal gde god da je, bila je zaštićeno dete, ne može dugo da se krije, naći će je i brinuti se o njoj. Biće lepo brinuti se o njoj, konačno uraditi nešto, a ne samo ćutati i trpeti.

Ali, još dok je tako razmišljao, znao je da ne sme toliko visoko da cilja. Tome ga je naučio njegov dosadašnji život: uvek ciljaj niže. Rođen je da bude usamljen, u to je bio siguran. Kao dete, kao tinejdžer i svakako sada. Ponekad je imao osećaj da je celog života bio odsutan - u izgnanstvu, daleko od mesta na kome je trebalo da bude i da kao vojnik čezne da se vrati. Tuguje za mestom na kome nikad nije bio.

Ako izađe, otići će možda kod Libi. Libi, koja je ličila na njegovu majku, koja je ličila na njega, čije je ustaljene pokrete jednostavno znao, bez imalo sumnje. Mogao bi do kraja života da moli Libi za oprostaj, da pazi na nju, svoju mlađu sestru, negde iz prikrajka. Negde neprimetno.

To je bilo sve što je želeo.

Libi Dej

SADA

Kad sam stigla do kola, uvijena zatvorska žica blistala je žutim sjajem, a ja sam razmišljala o svima onima koji su stradali: namerno, slučajno, zasluženno, nepošteno, delimično, skroz. Moja mama, Mišel, Debi. Ben. Ja. Krisi Kejts. Njeni roditelji. Diondrini roditelji. Dajana. Trej. Kristal.

Pitala sam se koliko toga može da se ispravi, da li iko može da se zaleči ili čak i uteši.

Zaustavila sam se na benzinskoj pumpi da pitam za put jer sam zaboravila kako se stiže do Dajaninog parka za prikolice i, dođavola, išla sam da vidim Dajanu. Prošla sam prstima kroz kosu pred ogledalom u toaletu na pumpi i macnula usne balzomom koji je malo falilo da ukradem, ali sam ga ipak kupila (još nisam baš sasvim načisto u vezi sa tom odlukom). Onda sam se provezla kroz grad, do parka s prikolicama ograđenog belom drvenom ogradom u kome je Dajana živela, po kome su na sve strane rasli žuti narcisi.

Da znate, postoje i lepi parkovi za prikolice.

Dajanina kuća bila je baš tamo gde sam se i sećala, zaustavila sam se, triput zatrubila, kao ona nekada kad nas je posećivala. Bila je u svom malom dvorištu, prčkala oko lala, okrenuvši mi svoju ogromnu stražnjicu, krupna žena talasaste čeličnosive kose.

Okrenula se na moje trubljenje, žmirnuvši nekoliko puta kad sam izašla iz kola.

"Tetka Dajana?", rekla sam.

Prešla je preko dvorišta krupnim čvrstim koracima, zgrčenog lica. Gotovo je

naletela na mene, zgrabila me i toliko snažno zagrlila da mi je izbila vazduh. Onda me je dvaput snažno potapšala, odmakla me na dužinu ruku, pa ponovo privila.

"Znala sam da ti to možeš, znala sam da možeš, Libi", promrmljala mi je u kosu zapahnuvši me toplim zadimljenim dahom.

"Mogu šta?"

"Da se samo malo više potruđiš."

* * *

OSTALA SAM DVA sata kod Dajane, sve dok nam kao i uvek nije ponestalo tema za razgovor. Još jednom me je grubo zagrlila i naredila mi da ponovo dođem u subotu. Trebala joj je pomoć da postavi pult u kuhinji.

Nisam odmah izašla na auto-put, polako sam se otkotrljala do mesta gde je nekada bila naša farma da se kao slučajno nađem tamo. Proleće je bilo promenljivo, ali sad sam spustila prozore. Došla sam do kraja dugog puta koji bi vodio do farme pripremajući se da ugledam stambena naselja i otvorene tržne centre. Umesto toga, naišla sam na staro limeno poštansko sanduče na kome je sa strane bilo napisano "Mulerovi". Naša farma je ponovo bila farma. Neki čovek je prelazio preko polja. Nešto niže pored jezera neka žena i devojčica gledale su psa kako se brčka u vodi, devojčica mlati rukama oko struka dosađujući se.

Posmatrala sam sve to nekoliko minuta, trudeći se da ostanem smirena, držeći se podalje od Mrak-mesta. Bez vriske, bez pucnjave, bez izbezumljenih krikova. Samo oslušuj tišinu. Čovek me je konačno primetio i mahnuo mi. Odmahnula sam mu, ali sam se povukla čim je polako krenuo ka meni kao da smo komšije. Nisam želela da ga upoznam i nisam želela da se predstavim. Htela sam da budem samo neka tamo žena, na putu kući Onamo onuda.

Izrazi zahvalnosti

Odrastajući u Kansas Sitiju u Misuriju, gde se za dvadeset minuta možete odvesti do prostranih otvorenih polja kukuruza i žita, uvek sam bila fascinirana farmama. Fascinirana ali, da kažemo, ne i upućena. Veliko hvala farmerima i stručnjacima koji su me uputili u stvarno stanje poljoprivrede, kako za vreme krize osamdesetih, tako i danas: Čarliju Grifinu iz Telefona za pružanje pomoći seoskim porodicama Kanzasa; Forestu Buleru iz Kanzaske službe za poljoprivrednu medijaciju; Džeroldu Oliveru; mojoj rođaki Kristi Bajoni i njenom mužu Dejvidu, koji je celog života bio farmer u Arkanzasu. Ogromnu zahvalnost dugujem Džonu i Dejnu Robnet: Džon ne samo što mi je dozvolio da na jedan dan glumim farmera na njegovom imanju u Misuriju već je odgovarao na bezbroj pitanja o vođenju farme - od elevatora za žito do kastriranja bikova. Suzdržao se od davanja saveta o tome kako se tačno žrtvuje krava u satanističkom ritualu, ali opraštam mu što je pokazao toliko obzira.

Mom bratu Trevisu Flinu, jednom od najboljih strelaca u oblasti Misuri-Kansas, koji mi je velikodušno poklonio svoje vreme, savetujući me o periodu i karakteristikama oružja i vodeći me da gađam iz svakojakog oružja, od sačmare pa sve do magnuma 44 - hvala njegovoj ženi Rut što nas je trpela.

Sa pitanjima o mestu zločina, ponovo sam se obratila poručniku Emetu B. Helriču. U vezi sa rokom, obratila sam se *Slejeru*, *Venomu* i *Ajron mejdenu*. Moj rođak, advokat Kevin Robinet, odgovarao je na moja pravna pitanja sa svojom tipičnom mešavinom duhovitosti i mudrosti. Ogromno hvala mom ujaku, časnom Robertu M. Šiberu, koji je dve godine trpeo moja odvratna čudna pitanja vezana za *Mračna mesta* i uvek nalazio vremena da priča o onom što se moglo dogoditi, šta bi se moglo dogoditi i šta je najverovatnije da bi se dogodilo

kad se radi o zakonu. Njegov sud bio je neprocenjiv. Moje su sve greške vezane za poljoprivredu, vatreno oružje ili pravo; nadam se da mi moji sugrađani neće zameriti na nekoliko izmena koje sam izmislila o našem dobrom starom Kansas Sitiju u Misuriju.

Što se izdavaštva tiče, hvala Stefani Kip Rostan, na čiji se smisao za humor, pamet i razboritost oslanjam. Hvala mojoj urednici Sari Najt, koja me istovremeno čika i veruje u mene - divna kombinacija - i zna da pokaže devojci dobar provod. U Velikoj Britaniji, Kirsti Dansit i njenom društvu iz Orion na neizmernoj ljubaznosti. Konačno hvala jedinstvenom Šeju Arhartu, koji mi je pre nekoliko godina pružio šansu!

Imam divne prijatelje i rođake koji mi stalno pružaju podršku. Posebno hvala Dženifer i Majku Arviji, Ejmi Bruks, Kejti Kaldvel, Kameren Danhauzer, Sari i Aleksu Ekertu, Rajanu Enrajtu, Polu i Beneti Džensen, Šonu Keliju, Seli Kim, Štivu i Triši London, Keli Lou, Tesi i Džesiki Nejgel, Džesiki O'Donel, Loren Oliver, Brajanu Rafteriju, Dejvu Samsonu, Suzan i Erolu Stounu, Džošu Volku, Bilu i Keli Je i divnom, talentovanom Roju Flin-Nolanu, koji mi je pomogao da sastavim prelepe rečenice poput nfilesahnfiojfios343254nfa.

Mojoj velikoj porodici iz Misurija, Kanzasa i Tenesija: Šriberovima, Danhauzerovima, Nejgelovima, Velšovima, Bazlerovima, Geretovima, Flinovima i mojoj baki Rouz Pejdz. Moja tetka Lesli Geret i stric Tim Flin pružaju posebnu podršku i unose nekoliko prosvetljujućih misli u moje preterano feminističko pisanje.

Porodici mog muža: Džejmse i Keti Nolan, Dženifer Nolan i Megan i Pablo Marokine, zato što ste uvek bili ljubazni/dobri/fini u vezi sa knjigom, zato što ste me zasmejavali u neočekivanim trenucima i što ste me puštali da vam pojedem sve slatkiše. Nisam mogla dospeti u zabavičastiju porodicu.

I, ne, *zabavičast* nije prava reč.

I mojim super prijateljima iz spisateljske grupe: Emili Stoun ima oštro oko za detalje i podseća me da proslavim tokom ponekad sporog procesa pisanja. Skot Braun čita, pa opet čita, a ja uvek ispadnem nekako sjajna. Osim toga, zna kad da prestanem sa pisanjem i posetim uklete kokošinje u Alabami.

Mojim roditeljima Metu i Džudit Flin. Tata, divim se tvom humoru, kreativnosti i dobroti. Mama, ti si najljubaznija, najvelikodušnija osoba koju znam i jednog dana napisaću knjigu u kojoj majka nije: a) zla ili b) ubijena. Zaslužuješ bolje! Hvala ti na društvu na raznoraznim putovanjima kroz Misuri i Kansas i što si mi stalno ponavljala da se ponosiš mnome. Šta bi dete više moglo poželeti?

Na kraju, hvala mom divnom, duhovitom, superseksi mužu velikog srca

Bretu Nolanu. Šta da kažem čoveku koji zna kako razmišljam i još uvek spava pored mene sa ugašenim svetlima? Čoveku koji mi postavlja pitanja koja mi pomažu da se snađem? Čoveku koji guta knjige, pravi fenomenalnu čorbu od bamija, izgleda elegantno u smokingu i zviždi bolje od Binga? Pobogu, čoveku koji je frajer stare garde poput Nika Čarlsa! Šta da kažem o nama? Dve reči.

O autorki

Prvi roman Džilijen Flin, *Oštrica*, ušao je u najuži izbor za nagradu *Edgar* i bio prva knjiga koja je osvojila dve britanske nagrade *Deger*. Živi u Čikagu sa suprugom Bretom Nolanom i džinovskim mačorom Rojem.